

Informacija o realizaciji priporočila Državnega zbora Republike Slovenije ob obravnavi enaindvajsetega rednega Letnega poročila Varuha človekovih pravic za leto 2015

in

Odzivno poročilo Vlade Republike Slovenije na dvaindvajseto redno Letno poročilo Varuha človekovih pravic za leto 2016

ter

Odzivno poročilo Vlade Republike Slovenije na Poročilo o izvajanju nalog DPM v letu 2016

(Državni preventivni mehanizem po Opcijskem protokolu h Konvenciji OZN proti mučenju in drugim krutim, nečloveškim ali poniževalnim kaznim ali ravnanju)

V Ljubljani, 26. julija 2017

KAZALO

INFORMACIJA O REALIZACIJI PRIPOROČILA DRŽAVNEGA ZBORA REPUBLIKE SLOVENIJE OB OBRAVNAVI ENAINDVAJSETEGA REDNEGA LETNEGA POROČILA VARUHA ČLOVEKOVIH PRAVIC ZA LETO 2015.....	1
INFORMACIJA VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE O REALIZACIJI PRIPOROČIL DRŽAVNEGA ZBORA	2
ODZIVNO POROČILO VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE NA DVAINDVAJSETO REDNO LETNO POROČILO VARUHA ČLOVEKOVIH PRAVIC ZA LETO 2016.....	1
ODZIV VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE NA PRIPOROČILA.....	2
1 UVOD.....	61
2. VSEBINA DELA IN PREGLED OBRAVNAVANIH ZADEV	64
2.1 USTAVNE PRAVICE	64
2.2 DISKRIMINACIJA IN NESTRPNOST	72
2.3 OMEJITEV OSEBNE SVOBODE.....	79
2.4 PRAVOSODJE.....	82
2.5 POLICIJSKI POSTOPKI	93
2.6. UPRAVNE ZADEVE.....	97
2.8 GOSPODARSKE JAVNE SLUŽBE	113
2.10 DELOVNA RAZMERJA	114
2.11 POKOJNINSKO IN INVALIDSKO ZAVAROVANJE.....	123
2.12 ZDRAVSTVENO VARSTVO IN ZDRAVSTVENO ZAVAROVANJE	124
2.13 SOCIALNE ZADEVE	136
2.14 BREZPOSELNOST.....	140
2.15 VARSTVO OTROKOVIH PRAVIC	142
ODZIVNO POROČILO VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE NA POROČILO O IZVAJANJU NALOG DPM V LETU 2016 (DRŽAVNI PREVENTIVNI MEHANIZEM PO OPCIJSKEM PROTOKOLU H KONVENCIJI OZN PROTI MUČENJU IN DRUGIM KRUTIM, NEČLOVEŠKIM ALI PONIŽEVALNIM KAZNIM ALI RAVNANJU)	1
SEZNAM KRATIC IN OKRAJŠAV	I

PODROBNO KAZALO

INFORMACIJA O REALIZACIJI PRIPOROČILA DRŽAVNEGA ZBORA REPUBLIKE SLOVENIJE OB OBRAVNAVI ENAINDVAJSETEGA REDNEGA LETNEGA POROČILA VARUHA ČLOVEKOVIH PRAVIC ZA LETO 2015.....	1
---	----------

INFORMACIJA VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE O REALIZACIJI PRIPOROČIL DRŽAVNEGA ZBORA	2
---	----------

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (MDDSZEM).....	4
Ministrstvo za finance (MF)	15
Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo (MGRT).....	16
Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport (MIZŠ)	17
Ministrstvo za javno upravo (MJU).....	21
Ministrstvo za notranje zadeve (MNZ)	23
Ministrstvo za okolje in prostor (MOP)	29
Ministrstvo za pravosodje (MP).....	37
Ministrstvo za zdravje (MZ)	49
Urad Vlade RS za narodnosti (UVN).....	53
Vlada Republike Slovenije (VRS).....	55

ODZIVNO POROČILO VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE NA DVAINDVAJSETO REDNO LETNO POROČILO VARUHA ČLOVEKOVIH PRAVIC ZA LETO 2016.....	1
--	----------

ODZIV VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE NA PRIPOROČILA.....	2
--	----------

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (MDDSZEM).....	3
Ministrstvo za finance (MF)	16
Ministrstvo za infrastrukturo (MZI).....	19
Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport (MIZŠ)	20
Ministrstvo za javno upravo (MJU).....	26
Ministrstvo za kulturo (MK).....	32
Ministrstvo za notranje zadeve (MNZ)	34
Ministrstvo za okolje in prostor (MOP)	37
Ministrstvo za pravosodje (MP).....	43
Ministrstvo za zdravje (MZ)	55
Urad Vlade RS za narodnosti (UVN).....	59

1 UVOD.....	61
--------------------	-----------

OCENA O SPOŠTOVANJU ČLOVEKOVIH PRAVIC IN PRAVNI VARNOSTI V DRŽAVI	61
---	----

2. VSEBINA DELA IN PREGLED OBRAVNAVANIH ZADEV	64
--	-----------

2.1 USTAVNE PRAVICE	64
----------------------------------	-----------

2.1.2 Svoboda vesti	64
---------------------------	----

2.1.3 Etika javne besede.....	66
-------------------------------	----

Priporočilo št. 3: Varuh priporoča, da se z zakonom jasneje sankcionirajo posegi v čast in dobro ime z javnimi objavami ter naj organi odkrivanja in pregona kaznivih dejanj vsaj do javne sodne obravnave skrbno varujejo osebne podatke udeležencev kazenskih postopkov. (stran 76).....

2.1.4 Zbiranje in združevanje.....	67
------------------------------------	----

2.1.5 Volilna pravica.....	68
----------------------------	----

Priporočilo 4.: Varuh priporoča, da se volilna zakonodaja dopolni tako, da bo tudi osebam, ki jim je bila med desetim dnevom pred dnevom glasovanja in dnevom glasovanja proti njihovi volji odvzeta osebna svoboda (osebe, ki so bile nameščene v pripore, bolnišnice, psihiatrične bolnišnice ali socialnovarstvene zavode) omogočeno učinkovito uresničevanje volilne pravice. (stran 82).....	68
2.1.6 Varstvo zasebnosti in osebnih podatkov	69
Priporočilo št. 5: Varuh predlaga Vladi Republike Slovenije, naj poskrbi, da bodo sprejete normativne spremembe in te čim prej tudi izvedene, ki bodo v zakonodaji določile obdelavo osebnih podatkov s soglasjem posameznikov v skladu z zakonom o varstvu osebnih podatkov. V zakonodaji naj se opredelijo tudi kazalniki, ki se bodo zbirali ob soglasju posameznikov ali v anonimizirani obliki. (stran 91)	69
2.2 DISKRIMINACIJA IN NESTRPNOST	72
2.2.2 Splošno o problematiki diskriminacije.....	72
Priporočilo št. 7: Varuh od Vlade RS pričakuje, da bo čim prej zagotovila vse potrebne pogoje za dejansko delovanje formalno vzpostavljenega organa Zagovornika načela enakosti. (stran 103)	72
2.2.3 Nacionalne in etnične manjšine	74
Priporočilo št. 9: Varuh priporoča, da pristojna ministrstva čim prej zagotovijo dostopnost elektronskih obrazcev za oddajo vlog prek spleta v italijanskem in madžarskem jeziku in na spletu objavijo podatke o upravnih storitvah organa v italijanskem in madžarskem jeziku. (stran 112) ..	77
2.2.6 Enake možnosti glede na telesno ali duševno nezmožnost.....	78
Priporočilo št. 10: Varuh ponavlja večkrat zapisano in v državnem zboru sprejeto priporočilo, naj pristojna ministrstva čim prej pripravijo spremembe predpisov, ki bodo odpravili diskriminacijo pri izvajanju prevozov gibalno oviranih študentov invalidov od kraja bivanja do kraja izobraževanja. (stran 117)	78
2.3 OMEJITEV OSEBNE SVOBODE.....	79
2.3.4 Obsojenci	79
Priporočilo št. 15: Varuh spodbuja čimprejšnjo sprejetje protokola med MP oziroma UIKS in MDDSZ glede namestitve v domove starejših za tiste obsojence, ki potrebujejo intenzivnejšo in zahtevnejšo nego in oskrbo, saj bo dogovor olajšal delo vseh deležnikov v postopku morebitne namestitve osebe po prestani kazni zapora v socialnovarstveni zavod. (stran 135).....	79
2.2.5 Enota za forenzično psihiatrijo (Enota)	80
Priporočilo št. 18: Varuh MDDSZ priporoča, naj poskrbi, da bo delovna skupina za vzpostavitev specializirane enote za obravnavo oseb z najtežjimi oblikami motenj v duševnem zdravju čim prej začela delovati. (stran 141)	80
2.3.6 Osebe z omejitvami gibanja v psihiatričnih bolnišnicah in v socialnovarstvenih zavodih.....	80
Priporočilo št. 21: Varuh MDDSZ znova poziva, naj nemudoma sprejme vse potrebne ukrepe za ustrezne namestitve oseb, za katere sodišče odloči, da jih namestijo na varovani oddelek SVZ, oziroma da zagotovi dodatna mesta na varovanih oddelkih SVZ s sprejetjem jasnega in preglednejšega seznama (prostih) zmogljivosti v SVZ z varovanimi oddelki za namestitvev (premestitev) oseb na podlagi ZDZdr. (stran 150)	80
2.3.8 Tujci in prosilci za mednarodno zaščito	81
Priporočilo št. 23: Varuh priporoča, da Vlada RS oziroma pristojno ministrstvo po opravljeni evalvaciji projekta čim prej pripravi sistemske rešitve za ustrezen nastanitev mladoletnikov brez spremstva v naši državi (stran 154).	81
2.4 PRAVOSODJE.....	82
2.4.2 Sodni postopki	82
2.4.3 Uresničevanje Varuhovih priporočil	83
2.4.4 Izvršilni postopki.....	83
2.4.5 Brezplačna pravna pomoč	84
2.4.6 Sodni izvedenci in cenilci.....	85

2.4.7 Prekrški	85
2.4.8 Tožilstvo	88
2.4.9 Odvetništvo in notariat	90
Priporočilo št. 30: Varuh priporoča, naj se OZS še naprej učinkovito odziva na nepravilnosti v lastnih vrstah z učinkovitim delom svojih disciplinskih organov ter zagotovi hitro in objektivno odločanje o vloženih prijavih zoper odvetnike. (str. 190)	91
2.5 POLICIJSKI POSTOPKI	93
2.5.1 Splošne ugotovitve	93
2.5.2 Uresničevanje Varuhovih priporočil	93
2.5.3 Normativni okvir delovanja policije	93
2.5.4 Ugotovitve iz obravnavanih pobud	93
2.5.5 Zasebno varovanje in redarstvo	96
2.6. UPRAVNE ZADEVE	97
2.6.1 Denacionalizacija	97
2.6.2 Premoženskokpravne zadeve	97
2.6.3 Davki	98
2.6.5 Inšpekcijski postopki	98
Priporočilo št. 43: Vlada RS naj merila za opredelitev prednostnih nalog za delo inšpekcijskih služb določi v predpisu, ki naj bo javno objavljen, saj bosta le tako zagotovljeni preglednost in nepristranskost dela inšpekcij. (stran 247)	98
2.6.8 Tujska in državljanska problematika	99
Priporočilo št. 41: Varuh predlaga, naj se v podzakonskem predpisu poenotijo merila za ugotavljanje zadostnih sredstev za preživljanje različnih kategorij tujcev, kar bi močno olajšalo delo prvostopenjskim organom (stran 223)	99
2.6.9 Drugo	112
2.8 GOSPODARSKE JAVNE SLUŽBE	113
2.8.2 Uresničevanje Varuhovih priporočil	113
2.10 DELOVNA RAZMERJA	114
2.10.2 Uresničevanje varuhovih priporočil	114
Priporočilo št. 49.: Varuh ponavlja: Vlada RS naj takoj pripravi spremembe ZUJF in kot izjemo od omejitve letnega dopusta prizna merilo varovanja nege težje telesno in zmerno, težje ali težko duševno prizadete osebe. (stran 275)	115
2.10.3. Neplačevanje plač in prispevkov za socialno varnost	117
Priporočilo št. 50: Varuh ponavlja: Vlada RS mora takoj sprejeti ukrepe, ki bodo zagotovili pregleden, učinkovit in hiter sistem nadzora nad plačevanjem plač, tako v neto zneskih kot vseh odtegljajev, povezanih s plačami. (stran 275)	117
2.10.4. Inšpekcijski postopki	118
Priporočilo št. 51: Varuh ponavlja: Vlada RS naj zagotovi, da bodo postopki pri vseh nadzornih institucijah potekali v razumnih rokih. Predlagamo kadrovske okrepitve IRSD, kjer je to mogoče, tudi s prerazporeditvami javnih uslužbencev. (stran 277)	118
2.10.5 Invalidni delavci	119
Priporočilo št. 52: Varuh predlaga, naj se osebam, ki se v okviru zaposlitvene rehabilitacije usposablajo na konkretnem delovnem mestu oziroma v izbranem poklicu, povrnejo tudi (vsaj) stroški za malico. (stran 279)	119
2.10.6. Prekarne oblike dela	119
2.10.7. Zaposleni v javnem sektorju	121

2.11 POKOJNINSKO IN INVALIDSKO ZAVAROVANJE.....	123
2.11.4 Invalidsko zavarovanje	123
Priporočilo št. 53: ZPIZ naj opravi celovito analizo in presojo dela izvedencev, ki sodelujejo v postopkih ocene delovne zmožnosti zavarovancev, ter zoper kršilce pravil ustrezno ukrepa. (stran 292)	123
2.12 ZDRAVSTVENO VARSTVO IN ZDRAVSTVENO ZAVAROVANJE	124
2.12.1 Splošne ugotovitve.....	124
2.12.2 Uresničevanje Varuhovih priporočil	127
2.12.3 Zakon o zdravstveni dejavnosti	128
2.12.4 Pedopsihiatrična obravnava otrok	129
2.12.5 Psihoterapevtska dejavnost.....	129
2.12.6 Zakon o pacientovih pravicah	129
2.12.8 Zdravstveno zavarovanje.....	131
2.13 SOCIALNE ZADEVE	136
2.13.1 Splošne ugotovitve.....	136
2.13.3 Katastrofalni zaostanki pri odločanju o pravicah	136
Priporočilo št. 62: Ponavljamo priporočilo št. 75 iz leta 2016, naj MDDSZ pripravi program odprave zaostankov reševanja pritožb o vseh socialnovarstvenih pravicah, ga javno objavi in trimesečno objavlja poročila o njegovem uresničevanju. (stran 311)	136
Priporočilo št. 63: MDDSZ naj v sodelovanju z Ministrstvom za pravosodje prouči možnost, da bi uveljavljanje socialnih pravic potekalo po posebnih predpisih, saj Zakon o splošnem upravnem postopku ni prilagojen posebnostim na tem področju. (stran 311)	137
2.13.4 Težko razumljiva zakonska ureditev očetovskega dopusta.....	137
2.13.7 Skrbništvo	138
2.14 BREZPOSELNOST.....	140
2.14.4 Izbir iz evidence brezposelnih.....	140
Priporočilo št 66: Varuh zahteva, da MDDSZ takoj umakne predlagano spremembo ZUTD, da zamuda roka za prijavo v evidenco brezposelnih povzroči prekluzijo, zaradi katere pravice do denarnega nadomestila za primer brezposelnosti ni mogoče več uveljaviti (razen, kadar rok ne teče). (stran 327)	140
Priporočilo št. 67: Varuh predlaga, naj MDDSZ spremeni 63. člen ZUTD tako, da posameznik ne bo izgubil pravice do denarnega nadomestila za primer brezposelnosti zato, ker v 30 dneh od vročitve odpovedi pogodbe o zaposlitvi ni vložil tožbe o njeni nezakonnosti, če je za kršitev oziroma za nezakonnost odpovedi o zaposlitvi izvedel šele pozneje. (stran 328).....	140
2.15 VARSTVO OTROKOVIH PRAVIC	142
2.15.1 Splošno	142
Priporočilo št. 68: Vlada RS naj brez odlašanja pripravi analizo možnih posledic ratifikacije tretjega izbirnega protokola h Konvenciji o otrokovih pravicah in na tej podlagi pripravi predlog zakona o ratifikaciji oziroma potrebne zakonske spremembe, ki bodo omogočile ratifikacijo protokola. (stran 332)	142
2.15.2 Uresničevanje Varuhovih priporočil	144
2.15.3 Projekt Zagovornik – glas otroka	144
2.15.4 Družinska razmerja.....	144
2.15.5 Otroci s posebnimi potrebami	146
Priporočilo 49.: Varuh ponavlja: Vlada RS naj takoj pripravi spremembe ZUJF in kot izjemo od omejitve letnega dopusta prizna merilo varovanja nege težje telesno in zmerno, težje ali težko duševno prizadete osebe. (stran 275).....	146

2.15.6 Štipendije	147
ODZIVNO POROČILO VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE NA POROČILO O IZVAJANJU NALOG DPM V LETU 2016 (DRŽAVNI PREVENTIVNI MEHANIZEM PO OPCIJSKEM PROTOKOLU H KONVENCIJI OZN PROTI MUČENJU IN DRUGIM KRUTIM, NEČLOVEŠKIM ALI PONIŽEVALNIM KAZNIM ALI RAVNANJU)	1
4. PREGLEDNICA RAVNI URESNIČEVANJA PRIPOROČIL DRŽAVNEGA PREVENTIVNEGA MEHANIZMA	1
4.1 Obiski domov za starejše in (4.3) obisk posebnih socialnovarstvenih zavodov	1
4.4 Obisk psihiatričnih bolnišnic.....	2
4.5 Obisk vzgojnih zavodov in mladinskih domov	3
4.6 Obisk policijskih postaj.....	4
4.7 Obisk zavodov za prestajanje kazni zapora (ZPKZ).....	4
4.8 Obisk Centra za tujce.....	5
4.9 Obisk drugih centrov za begunce/migrante	7
SEZNAM KRATIC IN OKRAJŠAV	I

INFORMACIJA O REALIZACIJI PRIPOROČILA DRŽAVNEGA ZBORA REPUBLIKE SLOVENIJE OB OBRAVNAVI ENAINDVAJSETEGA REDNEGA LETNEGA POROČILA VARUHA ČLOVEKOVIH PRAVIC ZA LETO 2015

Državni zbor je na podlagi 272. in 111. člena Poslovnika državnega zbora (Uradni list RS, št. 92/07 – uradno prečiščeno besedilo, 105/10 in 80/13) na seji dne 25. oktobra 2016 ob obravnavi Enaindvajsetega rednega poročila Varuha človekovih pravic Republike Slovenije za leto 2015, sprejel priporočilo vsem institucijam in funkcionarjem na vseh ravneh, da upoštevajo priporočila Varuha človekovih pravic Republike Slovenije, zapisana v Enaindvajsetem rednem poročilu Varuha človekovih pravic Republike Slovenije za leto 2015 (Uradni list RS, št. 67/16).

Vlada Republike Slovenije (v nadaljevanju: Vlada ali vlada) je marca 2017 prvič pripravila vmesni pregled uresničevanja priporočil Varuha človekovih pravic iz letnega poročila.

Opažamo, da je bil vmesni pregled Vlade o uresničevanju priporočil Varuha je bil pozitivno sprejet s strani varuhinje človekovih pravic Vlaste Nussdorfer. Tak pristop tudi pomembno prispeva k ozaveščenosti vseh vladnih organov glede potrebe po kontinuirani pozornosti in ozaveščenosti glede pomena in potrebe po upoštevanju varuhinjah priporočil pri vsakodnevem delovanju ministrstev in drugih vladnih organov. Zato bo vlada nadaljevala s pripravo vmesnega pregleda uresničevanja varuhovih priporočil tudi v prihodnje.

V nadaljevanju so predstavljene aktivnosti in odzivi ministrstev in drugih vladnih organov glede uresničevanja priporočila Državnega zbora, ki se nanaša na uresničevanje priporočil Varuha človekovih pravic iz Letnega poročila za leto 2015.

INFORMACIJA VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE O REALIZACIJI PRIPOROČIL DRŽAVNEGA ZBORA

ob obravnavi Enaindvajsetega rednega letnega poročila Varuha človekovih pravic Republike Slovenije za leto 2015

Državni zbor je ob obravnavi Enaindvajsetega rednega Letnega poročila Varuha človekovih pravic za leto 2015 na seji 25. oktobra 2016 sprejel naslednje priporočilo: »Državni zbor priporoča vsem institucijam in funkcionarjem na vseh ravneh, da upoštevajo priporočila Varuha človekovih pravic Republike Slovenije, zapisana v Enaindvajsetem rednem poročilu Varuha človekovih pravic Republike Slovenije za leto 2015.« (Uradni list RS, št. 67/16).

Vlada Republike Slovenije se je dne 2. marca 2017 seznanila z Vmesnim pregledom uresničevanja priporočil Varuha človekovih pravic iz enaindvajsetega rednega Letnega poročila Varuha človekovih pravic za leto 2015 po organih. Ministrstvo za pravosodje je 3. marca 2017 vmesni pregled poslalo Varuhu človekovih pravic (v nadaljevanju VČP) in ga tudi objavilo na svoji spletni strani (http://www.mp.gov.si/si/zakonodaja_in_dokumenti/pomembni_dokumenti/porocila_priporocila/).

Varuhinja človekovih pravic Vlasta Nussdorfer se je na vmesno poročilo odzvala 20. marca 2017, vmesni pregled uresničevanja priporočil iz preteklega leta pa je v Letnem poročilu za leto 2016 na splošno pozdravila (str. 21). Varuhinja v svojem Letnem poročilu za leto 2016 (prav tam) ugotavlja, da je od skupno 83 priporočil iz Letnega poročila za leto 2015 realiziranih 20 priporočil, 30 pa jih ostaja delno uresničenih oz. realiziranih. Vlada dodatno ugotavlja, da se 18 priporočil nanaša na stalno nalogo državnih organov. Varuhinja ugotavlja, da ostaja veliko priporočil takih, za katera bo potrebno vložiti dodaten napor, da bodo uresničena in so v celoti dobila podporo parlamenta.

Upoštevajoč navedeno je v nadaljevanju glede na priporočilo Državnega zbora po organih prikazano posodobljeno stanje glede realizacije posameznih priporočil iz Letnega poročila Varuha za leto 2015. Ocena realizacije priporočil je pripravljena po enotni legendi, posodobljeno stanje samoocene realizacije priporočil pa je naslednje:

1. Realizirano: 23;
2. delno realizirano: 24;
3. stalna naloga: 20
4. zavrnitev realizacije zaradi nestrinjanja (tudi delne): 9 in
5. nerealizirano (tudi delno): 6.

Poleg ocene stanja so dodana tudi pojasnila pristojnih organov na naslednji način:

- če je priporočilo realizirano (v celoti ali delno): navedba ukrepa, aktivnosti, s katerim je bilo priporočilo realizirano v celoti ali delno;
- če je realizacija zavrnjena zaradi nestrinjanja: navedba razlogov zanjo;
- če je priporočilo nerealizirano (delna ali celotna): navedba ukrepov in aktivnosti za realizacijo skupaj s predvideno časovnico ali navedba drugih razlogov, ki onemogočajo realizacijo, pa ne gre za zavrnitev realizacije zaradi nestrinjanja (npr. organizacijski, kadrovski, finančni in podobno).

Pregled uresničevanja priporočil Varuha človekovih pravic (VČP) iz Letnega poročila VČP za leto 2015 po organih:

- Ministrstvo za delo družino, socialne zadeve in enake možnosti (MDDSZ)	stran 4
- Ministrstvo za finance (MF)	stran 15
- Ministrstvo za gospodarstvo, razvoj in tehnologijo (MGRT)	stran 16
- Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport (MIZŠ)	stran 17
- Ministrstvo za javno upravo (MJU)	stran 21
- Ministrstvo za notranje zadeve (MNZ)	stran 23
- Ministrstvo za okolje in prostor (MOP)	stran 29
- Ministrstvo za pravosodje (MP)	stran 37
- Ministrstvo za zdravje (MZ)	stran 49
- Urad za narodnosti (UN).....	stran 53
- Vlada Republike Slovenije (VRS)	stran 55

V Ljubljani, 26. julija 2017

Pregled uresničevanja priporočil Varuha človekovih pravic (VČP) iz Letnega poročila VČP za leto 2015

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (MDDSZEM)

Skupno število priporočil, ki se nanašajo na MDDSZEM: 14

Ocena realizacije priporočil:

1. realizirano: 6
2. delno realizirano: 6
3. stalna naloga: 4
4. zavrnitev realizacije zaradi nestrinjanja (tudi delne): 1
5. nerealizirano (tudi delno): /

Št.	priporočilo	ocena realizacije	pojasnila
2.2	DISKRIMINACIJA		
8	Varuh priporoča čimprejšnji sprejem zakonskih rešitev, ki bodo zagotovile nepristransko, neodvisno in učinkovito obravnavo primerov kršitev prepovedi diskriminacije ter vzpostavile neodvisnega Zagovornika načela enakosti. (stran 57)	Realizirano.	<p>MDDSZEM je v sodelovanju z MP v letu 2015 pripravilo Predlog Zakona o varstvu pred diskriminacijo, ki ga je Državni zbor Republike Slovenije sprejel 21. aprila 2016, objavljen pa je v Uradnem listu RS, št. 33/16. Novi zakon ureja nepristransko, samostojno in učinkovito obravnavo primerov kršitev prepovedi diskriminacije, prav tako pa vzpostavlja samostojni državni organ – Zagovornika načela enakosti.</p> <p>Državni zbor je po javnem razpisu 25. 10. 2016 imenoval zagovornika načela enakosti. Zagovornik je že začel z delom, njegove aktivnosti so javnosti dostopne tudi preko spletne strani <www.zagovornik.gov.si>.</p>
2.11	POKOJNINSKO IN INVALIDSKO ZAVAROVANJE		
14	Varuh priporoča državnim organom, organom lokalne samouprave in izvajalcem javnih služb, da dosledno upoštevajo svoje obveznosti glede zagotavljanja asistenc oziroma	Realizirano (v okviru pristojnosti MDDSZEM).	<p>MDDSZEM v celoti upošteva Zakon o uporabi slovenskega znakovnega jezika. Z zavodom Združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik ima sklenjeno letno pogodbo za zagotavljanje tolmačenja v postopkih pred MDDSZEM.</p> <p>MDDSZEM financira delovanje klicnega centra za osebe z okvaro sluha skladno s 23.</p>

	<p>tolmačev za senzorno in/ali gibalno ovirane osebe. (stran 68)</p>		<p>členom Zakona o izenačevanju možnosti invalidov.</p> <p>MDDSZEM sofinancira zaposlitve osebnih asistentov pri izvajalcih osebne asistencije za obdobje 1. 1. 2015 do 31. 12. 2018.</p> <p>Državni zbor RS je sprejel Zakon o osebni asistenci.</p> <p>MDDSZEM ima urejen dostop za gibalno ovirane osebe.</p> <p>MDDSZEM ima za senzorno ovirane osebe na spletni strani objavljeno zakonodajo, ki se nanaša na pravice invalidov, v znakovnem jeziku in zvočni tehniki.</p> <p>MDDSZEM spremlja izvajanje Zakona o uporabi slovenskega znakovnega jezika in Zakona o izenačevanju možnosti invalidov ter stalno ozavešča javnost in institucije o pomenu prilagoditev za senzorno in gibalno ovirane osebe.</p>
23	<p>Varuh MDDSZEM poziva, da v sodelovanju z drugimi pristojnimi organi čim prej sprejme vse potrebne ukrepe za uresničitev priporočil s tega področja, zlasti pa zagotovi število potrebnih zmogljivosti in ustreznost ustanov za nameščanje oseb na podlagi odločb sodišč v SVZ.</p>	<p>Delno realizirano.</p>	<p>Problematika nameščanja na varovane oddelke socialno varstvenih zavodov (VO SVZ) je medresorska, zato si MDDSZEM v letu 2017 prizadeva za rešitev skupaj z ostalimi resorji in deležniki. Na ravni državnih sekretark/jev MP, MZ in MDDSZEM potekajo dogovori o reševanju nastale problematike, teh srečanj se udeležujejo tudi predstavniki/ce Skupnosti socialnih zavodov Slovenije ter Varuha človekovih pravic. V teku je pregled realizacije zaključkov posveta Dnevi duševnega zdravja 2016, ki so v pristojnosti vseh treh ministrstev. Poleg tega se bo MDDSZEM s pristojnimi resorji in drugimi deležniki sestal na delovnih srečanjih z namenom reševanja neustreznega nameščanja na VO SVZ - npr. z MP/sodišči o nameščanju na VO SVZ zgolj zaradi reševanja socialnih stisk ter nameščanja nepokretnih oseb, odvzem poslovne sposobnosti zaradi lažjega/hitrejšega sprejema v VO SVZ, o problematiki sodnih izvedencev oz. izvedencev psihiatrične stroke, o morebitnih spremembah Kazenskega zakonika v smeri podaljšanja trajanja ukrepa obveznega psihiatričnega zdravljenja in varstva v zdravstvenem zavodu nazaj na 10 let; z MZ o širitvi mreže programov za obvezno zdravljenje na prostosti, širitvi mreže koordinatork/jev nadzorovane obravnave (NO) ter javni objavi podatkov o možnostih vključevanja in kapacitetah NO; s socialnovarstvenimi zavodi o iskanju ustreznih kadrovskih rešitev. Prav tako bo z vsemi deležniki iskal rešitve normativne ureditve oskrbe oseb z demenco. Šele po ureditvi vseh trenutno neustreznih praks, ki ustvarjajo</p>

			problematiko nameščanja na VO SVZ, bomo na MDDSZEM preverili potrebo po širjenju kapacitet na VO SVZ.
25	Varuh spodbuja organizacijo vsakoletnega srečanja vseh deležnikov na področju izvajanja ZDZdr. (stran109)	Stalna naloga.	<p>Tudi septembra 2016 je bil organiziran Posvet o duševnem zdravju, na katerem so bili v zaključkih med drugim sprejeti dolgoročni in kratkoročni ukrepi v zvezi z izvajanjem Zakona o duševnem zdravju.</p> <p>V teku je tudi organizacija letošnjega posveta o duševnem zdravju, ki bo potekal 7. in 8. septembra 2017 v Portorožu. Letošnja tema je problematika mladostnikov v povezavi z izvajanjem Zakona o duševnem zdravju. Posvet organizira Ministrstvo za pravosodje, Center za izobraževanje v pravosodju, v sodelovanju z Varuhom človekovih pravic, Ministrstvom za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Ministrstvom za zdravje ter Skupnostjo centrov za socialno delo.</p>
26	Varuh priporoča, da se preuči vprašanje plačila stroškov oskrbe na varovanih oddelkih SVZ na podlagi sklepov sodišč. (stran 112)	Delno realizirano.	<p>Problematika je v reševanju, izpostavljena je bila na ravni državnih sekretarjev MDDSZEM in MZ. Predstavniki MDDSZEM sodelujejo v Medresorski delovni skupini za spremembo Zakona o duševnem zdravju, katere nosilec je Ministrstvo za zdravje. Na tem mestu bi se lahko uredila izenačitev uporabnikov, nameščenih po sklepu sodišča v SZV domove, s tistimi, ki so po sklepu sodišča sprejeti v psihiatrično ustanovo. Plačevanje je potrebno uskladiti z najpomembnejšim deležnikom, Zavodom za zdravstveno zavarovanje Slovenije. Druga možnost bi lahko bila izenačitev s plačilom prestajanja kazni zapora.</p>
27	Varuh priporoča MDDSZEM, da z drugimi pristojnimi čim prej zagotovi ustrezne pogoje za namestitev mladoletnih oseb na varovane oddelke SVZ po določbah ZDZdr. (stran 113)	Delno realizirano.	<p>S Sklepom Vlade Republike Slovenije št. 02401-16/2016/4 je bila dne 30. 6. 2016 ustanovljena Medresorska delovna skupina za sistemsko ureditev celostne obravnave otrok s posebnimi potrebami. V delovni skupini sodelujejo predstavniki MZ, MIZŠ in MDDSZEM.</p> <p>Naloge delovne skupine so:</p> <ul style="list-style-type: none"> - priprava vsebinskega programa za celostno obravnavo otrok s posebnimi potrebami, - priprava predloga mreže služb za izvajanje programov in storitev za duševno zdravje otrok s posebnimi potrebami, - oblikovanje predloga spremembe zakonodaje, ki bo omogočila uresničevanje skupne strategije za celostno obravnavo otrok s posebnimi potrebami, - oblikovanje protokolov za medsektorsko sodelovanje različnih organizacij na

			<p>različnih področjih (zdravstvo, vzgoja in izobraževanje, socialno varstvo).</p> <p>Delovna skupina je pripravila predlog za zgodnjo celostno obravnavo otrok s posebnimi potrebami in predlog za medsektorsko sodelovanje različnih služb in oceno načrtovanja in uresničevanja politik za celostno obravnavo otrok, kar je bilo do 31. 12. 2016 predloženo Vladi. Delovna skupina bo nadaljevala z delom in do 30. 6. 2017 pripravila še vsebinski program za celostno obravnavo oseb s posebnimi potrebami, ki bo zajel otroke, mladostnike in odrasle osebe do 26 leta starosti, ter predloge sprememb zakonodaje. V okviru tega vsebinskega programa bo obravnavana tudi problematika nameščanja mladoletnih oseb s hudimi vedenjskimi motnjami in motnjami v duševnem razvoju.</p> <p>Problematika mladoletnih s težavami v duševnem zdravju je tudi tema letošnjega posveta Dnevi duševnega zdravja, ki bo potekal v začetku septembra letos. Na posvetu bomo pregledali tudi morebitne potrebne spremembe ZDZdr.</p> <p>Domovi za starejše in posebni socialno varstveni zavodi (oboje imajo varovane oddelke) so namenjeni polnoletnim osebam, zato je potrebno rešitve za namestitve mladoletnih oseb s težavami v duševnem zdravju iskati na drugačen način.</p> <p>MDDSZEM je pristojno za namestitve otrok in mladoletnih z motnjami v duševnem razvoju (torej ne s težavami v duševnem zdravju), prav tako MDDSZEM sofinancira krizne namestitve (krizne centre) za otroke in mlade, ki zaradi neustreznih družinskih razmer potrebujejo takojšen umik v varen prostor. MDDSZEM si bo, glede na pristojnost MIZŠ v zvezi z namestitvenimi oblikami otrok in mladostnikov, prizadevalo iskati rešitve skupaj z MIZŠ.</p>
30	Vladi RS priporočamo sprejem ukrepov za boljše zagotovitev spoštovanja največje koristi mladoletnih tujcev z boljšimi možnostmi njihovega nameščanja v primerne ustanove za namestitve mladoletnih oseb, ne pa v Center za tujce. (stran 117)	Realizirano.	<p>V zvezi z opozorili Varuha glede namestitvev tujcev – mladoletnikov brez spremstva in v zvezi s priporočilom Varuha št. 30 glede sprejema ukrepov za nameščanje v primerne ustanove za namestitve mladoletnih oseb, ne pa v Center za tujce, pojasnjujemo, da je Vlada na seji dne 28. 7. 2016 sprejela sklep, da se mladoletnikom brez spremstva, ki v RS prebivajo nezakonito ali imajo status prosilca za mednarodno zaščito ali status osebe z mednarodno zaščito, za obdobje od 1. 8. 2016 do 31. 7. 2017 zagotavlja ustrezna nastanitev v javnih dijaških domovih v obliki pilotnega projekta, in sicer v Dijaškem domu – Srednja gozdarska in lesarska šola Postojna in v Dijaškem domu Nova Gorica. Oblike in</p>

			vsebinsko strokovnega dela z mladostniki brez spremstva določijo MIZŠ, MDDSZEM in MNZ. Pilotni projekt koordinira MNZ. Po poteku enoletnega obdobja izvajanja pilotnega projekta se bo pripravila celovita evalvacija projekta, ki bo vključevala predloge sistemskih rešitev za ustrezno nastanitev mladostnikov brez spremstva v RS.
2.10	DELOVNA RAZMERJA		
65	Vlada RS mora takoj sprejeti ukrepe, ki bodo zagotovili pregleden, učinkovit in hiter sistem nadzora nad plačevanju plač, tako v neto zneskih kot vseh odtegljajev. (stran 272)	Stalna naloga	<p>Dodatno k odzivu Ministrstva za finance:</p> <p>Z vidika ureditve plačila za delo je bil eden od ciljev novega Zakona o delovnih razmerjih (Uradni list RS, št. 21/13, 78/13 – popr., 47/15 – ZZSDT, 33/16 – PZ-F, 52/16 in 15/17 – odl. US; v nadaljevanju: ZDR-1) iz leta 2013 tudi zagotavljanje večje finančne oziroma socialne varnosti delavcev z uveljavitvijo jasnejših pravnih podlag za izredno odpoved pogodbe o zaposlitvi, ki jo lahko poda delavec delodajalcu v primerih neizplačila plače oziroma bistveno zmanjšanega izplačila plače, zamudi oziroma nerednem izplačevanju plače kot tudi zaradi neplačevanja prispevkov za socialno varnost s strani delodajalca. Velja poudariti, da je delavcu v primeru, če on izredno odpove pogodbo o zaposlitvi, v splošnem zagotovljen enak pravni položaj, kot bi ga imel, če bi pogodbo odpovedal delodajalec iz razlogov na njegovi strani (npr. iz poslovnega razloga):</p> <ul style="list-style-type: none"> - delavec ima pravico do odškodnine najmanj v višini izgubljenega plačila za čas odpovednega roka; - delavec ima pravico do odpravnine; - delavec ima, če izpolnjuje tudi druge predpisane pogoje, pravico do denarnega nadomestila za brezposelnost v skladu s predpisi o urejanju trga dela. <p>V zvezi z izplačilom plače je pomembna tudi določba, po kateri je pisni obračun, ki ga mora delodajalec izdati delavcu ob vsakokratnem izplačilu, verodostojna listina, na podlagi katere lahko delavec predlaga sodno izvršbo. Iz pisnega obračuna morajo biti razvidni podatki o plači, nadomestilu plače, povračila stroškov v zvezi z delom in drugi prejemki, do katerih je upravičen delavec, obračun in plačilo davkov in prispevkov ter plačilni dan. S tem delavci v primeru, ko delodajalci ne izpolnijo zakonske obveznosti zagotovitve plačila za delo, z izterjavo svoje terjatve (neizplačane plače ali drugih prejemkov) v izvršilnem postopku hitreje pridejo do poplačila.</p> <p>Globe za kršitve glede plačila za delo so bile na novo definirane in spadajo med najostreje</p>

			<p>zagrožene sankcije.</p> <p>Nadzor nad institutom plačila za delo v skladu z ZDR-1 izvaja Inšpektorat Republike Slovenije za delo (v nadaljnjem besedilu: IRSD), sistem nadzora nad plačevanjem prispevkov pa je glede na veljavno zakonodajo (17. člen Zakona o prispevkih za socialno varnost, 159. člen Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju in 11. člen Zakona o finančni upravi) v pristojnosti Finančne uprave Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: FURS). S tem je celostno uveljavljen nadzor nad plačilom za delo ter obveznimi dajatvami, ki izvirajo iz tega.</p> <p>Globe za kršitve, ki se nanašajo na plačilo za delo (plača, regres, prispevki za socialno varnost itd.) in so opredeljene kot prekrški, predpisane v različnih predpisih iz pristojnosti FURS in IRSD ter se jih v skladu z zakonom tudi izreka, neizplačani prejemki iz delovnega razmerja pa so v skladu z ZDR-1 in Zakonom o delovnih in socialnih sodiščih terjatve, ki se jih uveljavlja pred delovnim sodiščem, z zastaralnim rokom 5 let.</p> <p>Na predlog MDDSZEM je Vlade dne 8. 6. 2017 določila besedilo Predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o inšpekciji dela in ga poslala v obravnavo Državnemu zboru. Predlog sprememb in dopolnitev uvaja tudi možnost inšpektorja, da prepove opravljanje dela delavcev ali dejavnosti ob ugotovitvi, da le-ta ni izplačal plač.</p>
2.13	SOCIALNE ZADEVE		
74	Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti naj okrepi kadrovske zmožnosti centrov za socialno delo, da bi vsakemu prebivalcu ponudili kakovostno svetovanje o njihovih pravicah. (stran 309)	Delno realizirano.	<p>MDDSZEM se zaveda problematike in je zato intenzivno pristopilo k projektu reorganizacije centrov za socialno delo (v nadaljevanju: CSD). V javno obravnavo je že poslalo predlog sprememb Zakona o socialnem varstvu, ki predstavlja podlago za pričetek reorganizacije CSD-jev.</p> <p>Glavni namen reorganizacije je izboljšanje storitev za uporabnike. K sami reorganizaciji je ministrstvo pristopilo, ker se zaveda obstoječih šibkosti: vsi CSD-ji delajo vse, pomanjkanje specializacije, dvojna vloga strokovnega delavca, kadrovska podhranjenost, pomanjkanje časa za terensko delo, neprimerljiva kadrovska struktura, direktorji so poslovni in strokovni vodje, neenotna praksa. Glavni cilj reorganizacije je poenotenje delovanje CSD-jev, poenotenje upravnih postopkov Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (ZUPJS), omogočanje več časa za strokovne naloge, vzpostavitev skupne</p>

			<p>službe, povečanje učinkovitosti in kakovosti dela, izboljšanje dostopnosti storitev in razvoj nove oblike strokovnega dela. Koristi od reorganizacije naj bi imeli tako uporabniki kot tudi zaposleni. Zaposleni na enotah CSD bodo na eni strani razbremenjeni administracije in upravnih postopkov ZUPJS; zaradi več terenskega dela pa bodo bolj vpeti v lokalno okolje.</p> <p>V prvi fazi reorganizacije CSD-jev je poudarek na organizacijskem vidiku, pri čemer je potrebno za vzpostavitev nove organizacijske strukture pripraviti ustrezno pravno podlago s spremembami in dopolnitvami Zakona o socialnem varstvu. Vlada je dne 1. 6. 2017 določila besedilo Predloga zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o socialnem varstvu in ga poslala v obravnavo Državnemu zboru.</p>
75	Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti naj pripravi program odprave zaostankov in ga javno objavi, potem pa tekoče spremlja njegovo uresničevanje. (stran 310)	Delno realizirano.	<p>Izvedena je bila analiza stanja in ugotovljeni so bili vzroki za zaostanke. Pripravljeno je bilo gradivo za Vlado, ki pa je zavrnila zaposlitev 5 javnih uslužbencev za kadrovske podkrepitev Sektorja za pravice iz javnih sredstev.</p> <p>Odprava zaostankov se izvaja z obstoječim kadrom in dodatkom za povečan obseg dela na podlagi sklepa Vlade, do 30. 9. 2017.</p>
2.14	BREZPOSELNOST		
76	MDDSZ predlagamo, naj prouči izbor seminarjev in delavnic, ki so v okviru ukrepov aktivne politike zaposlovanja na voljo brezposelnim osebam, predvsem pa naj po zaključku seminarjev izvede evalvacije, ki bodo služile kot osnova za morebitno ponovno vključitev. Narediti je treba natančno analizo, ali je udeležba na seminarjih, delavnicah in drugih oblikah izobraževanja in usposabljanja povečala zaposljivost udeležencev izobraževanja. (stran 326)	Realizirano. Stalna naloga.	<p>V letih 2012 in 2013 smo med udeleženci delavnic izvedli anketo »Zadovoljstvo udeležencev delavnic«. Večina vprašanih je potrdila, da je delavnica izpolnila njihova pričakovanja (povprečno 4,3) ter da so na delavnici pridobljena znanja uporabna (povprečno 4,3). 91 % vprašanih bi to delavnico priporočilo prijatelju. Tudi odgovori na vprašanje, ali so na splošno zadovoljni z delavnico, so pokazali, da so bile delavnice med uporabniki dobro sprejete, saj je povprečna ocena splošnega zadovoljstva 4,3.</p> <p>Prav tako smo že navajali, da smo v letu 2014, prav tako v sodelovanju z Zavodom Republike Slovenije za zaposlovanje, izvedli Evalvacijo izvajanja javnega razpisa, katere namen je bila analiza dotedanega dela.</p> <p>Zavod je v letu 2015 za udeležence, ki so delavnice obiskovali leta 2014, izvedel primerjalno analizo učinkovitosti glede zaposlovanja. Analiza je pokazala, da se prednost udeležbe na delavnicah kaže pri starejših od 50 let ter pri dolgotrajno brezposelnih, saj je</p>

			<p>bila zaposljivost pri teh večja kot pri primerljivih skupinah oseb, ki niso bile vključene v delavnice.</p> <p>V tako obsežni skupini vključenih oseb je povsem pričakovano, da delavnice vsem ne bodo všeč in da bodo vedno imeli nekateri do njih odklonilo mnenje. Vendar pa na podlagi tovrstnih posameznih mnenj ne moremo posploševati, da so delavnice nekoristne.</p> <p>Na ministrstvu menimo, da je bila večina vključenih vendarle mnenja, da so delavnice koristne. Na to kažejo številne dobre zgodbe, odzivi udeležencev iz terena, zgoraj opisane evalvacije ter nenazadnje analiza učinkovitosti glede zaposlovanja, ki je pokazala, da so se posamezne skupine brezposelnih, ki so bile vključene v delavnice, kot so starejši, dolgotrajno brezposelni, tisti z nižjo izobrazbo ter tisti, ki so manj zaposljivi, torej bolj oddaljeni od trga dela, bolje zaposlovali kot tisti, ki niso bili vključeni v delavnice.</p> <p>Delavnice so se izvajale tudi v letu 2016 (od junija 2016 naprej) in se bodo izvajale do konca leta 2018. V tem obdobju novih analiz učinkovitosti zaradi kratkega obdobja še nismo izvedli.</p>
77	<p>Ponovno predlagamo vladi, naj izvede analizo učinkovitosti služb Zavoda RS za zaposlovanje in glede na ugotovitve sprejme organizacijske, kadrovske in druge ukrepe, ki bodo pripomogli k hitrejši odzivnosti na potrebe brezposelnih. (stran 326)</p>	Realizirano.	<p>Na podlagi presoje kakovosti dela (»bench learning«) Zavoda v primerjavi z drugimi zavodi v EU (presojo je izvajala Evropska komisija), ki je potekala leta 2015, je Zavod od Evropske komisije prejel priporočila za izboljšanje svojega poslovanja. Letos bo omenjena presoja znova izvedena, pred tem je Zavod pripravil t.i. program sprememb (»Change Agenda«), v katerem je opredelil načrtovane ključne spremembe na podlagi priporočil Evropske komisije – na področjih:</p> <ul style="list-style-type: none"> - učinkovitejšega dela z brezposelnimi osebami in iskalci zaposlitve, - dviga kakovosti storitev za delo z delodajalci, - modernizacije upravljanja človeških virov, - modernizacije managerskega sistema vodenja. <p>Skupni cilj uvajanja vseh sprememb je izboljšanje dela s ključnimi strankami zavoda za zaposlovanje – brezposelnimi.</p> <p>V ta namen je bilo od leta 2015 dalje, poleg ostalega, v Zavodu izvedeno sledeče:</p> <p>V zavodu je bilo zaposlenih 85 dodatnih svetovalcev za delo z mladimi in težje zaposljivimi</p>

		<p>brezposelnimi (preko dveh projektov, ki se iztečeta konec leta 2022). Svetovalcem je zagotovljeno dodatno usposabljanje za delo s strankami in delo preko fokusnih skupin, v katerih si izmenjujejo izkušnje in dobro prakso. Cilj je znižati število posvetovanj na svetovalca iz 2.160 na 2.052 v letu 2023 in s tem prispevati k boljši kvaliteti storitve za brezposelne osebe.</p> <p>Posebna pozornost je namenjena dolgotrajno brezposelnim. Z osebami, ki so na zavodu prijavljene med 12 in 15 mesecev, je Zavod začel pripravljati integracijske načrte z namenom ponovne integracije na trg dela.</p> <p>Najtežje zaposljivim so namenjeni programi socialne aktivacije, zato Zavod tesno sodeluje z MDDSZEM in CSD pri izboru ustreznih programov socialne aktivacije in usposabljanju koordinatorjev socialne aktivacije, zaposlenih na MDDSZEM.</p> <p>Ukrepi aktivne politike zaposlovanja (APZ) so bolj kot doslej usmerjeni k vključevanju težje zaposljivih, kar se kaže v strukturi vključenih v ukrepe APZ. Med njimi je bilo kar 65 % dolgotrajno brezposelnih in 29 % starejših od 50 let.</p> <p>V pripravi je sistem zastopanja brezposelnih oseb pri delodajalcih z namenom dodatne podpore tistim, ki imajo izrazite težave pri zaposlovanju.</p> <p>Zavod strankam, ki to želijo, nudi novo storitev – pripravo na zaposlitveni razgovor, ki se opravi pred konkretnim razgovorom za zaposlitev, na katerega je oseba vabljen. Doslej je Zavod storitev izvajal pilotno, odzivi strank so zelo pozitivni.</p> <p>Tudi v letu 2016 smo na Zavodu preko ankete spremljali zadovoljstvo brezposelnih z našimi storitvami. V letu 2015 se je zgodil pozitiven premik na veliki večini merjenih točk. Trend se je obrnil v pozitivno smer. Prva splošna ugotovitev za leto 2016 je, da se pozitiven trend ocen nadaljuje. Po anketi beležimo porast ocen na večini merjenih kazalnikov. To dokazuje tudi splošna ocena Zavoda, povprečna ocena v letu 2016 (na lestvici od 1 do 5) je namreč znašala 3,53 (v letu 2015: 3,50). V raziskavi se uporablja lestvica od 1 do 5, kjer 1 pomeni popolnoma nezadovoljni, 5 pa popolnoma zadovoljni.</p> <p>Na splošno zadovoljstvo z Zavodom med brezposelnimi v največji meri vplivajo osebni</p>
--	--	--

			<p>svetovalci – ravno slednji so bili tudi deležni največjega pribitka v ocenah v primerjavi z anketo iz leta 2015.</p> <p>Anketiranci najvišje ocenjujejo pridobitev informacij, ki jih brezposelna oseba potrebuje (4,09), nekoliko nižje pa pomoč svetovalca pri reševanju njihovih težav (4,04). Menimo, da je na rast povprečnih ocen vplivalo tudi usposabljanje svetovalcev, ki so ga bili deležni v tem letu, ter nekoliko večje število le-teh, kar je vplivalo na bolj kvalitetne storitve, ponujene z njihove strani.</p> <p>Med najvišjimi ocenami primerjalno gledano so tudi ocene Uradov za delo v prostorskem smislu: izpostavljena je njihova informacijska ureditev in skrb za zasebnost, katere pomen se v zadnjih letih vse bolj izpostavlja.</p> <p>Skupna ocena pokaže, da sta dobri dve tretjini uporabnikov zadovoljni. Višje ocene po pričakovanju izrekajo tisti, ki prejemajo denarno nadomestilo, so na Zavodu prijavljeni krajši čas, so starejši in imajo nižjo izobrazbo. Pri splošnem zadovoljstvu je opazen porast ocen pri srednje stari (aktivni) populaciji ter srednje in poklicno izobraženih. Nekaj nižje pa so v primerjavi z lansko meritvijo ocene pri mlajših in višje izobraženih. Da bi zavod bolj približal svoje storitve tej skupini strank, je začel izvajati projekt prenove večkanalnega poslovanja, s poudarkom na prenovi spletnih aplikacij oz. storitev, ki morajo biti bolj prijazne z vidika uporabnikov.</p>
2.15	VARSTVO OTROKOVIH PRAVIC		
78	Varuh priporoča, naj prepoved telesnega kaznovanja otrok določi sprememba Zakona o preprečevanju nasilja v družini. (stran 332)	Realizirano.	Prepoved telesnega kaznovanja otrok je določena v 4. členu (nov 3.a člen) Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o preprečevanju nasilja v družini (Uradni list RS, št. 68/16).
83	Varuh priporoča, naj Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti z vsemi prizadetimi, ki v sodnih postopkih uveljavljajo pravico do dodatka za nego otroka in dodatka za pomoč in postrežbo, sklene poravnavo	Zavrnitev realizacije zaradi nestrinjanja (delno).	MDDSZEM pojasnjuje, da so centri za socialno delo pravico do dodatka za nego otroka staršem otrok, ki prejemajo dodatek za pomoč in postrežbo, priznali s prvim dnem naslednjega meseca po vložitvi vloge, torej za naprej. Glede priznanja pravice do dodatka za nego otroka za nazaj menimo, da za to ni pravne podlage. Sodišče je v prvi sodbi v teh zadevah tožbeni zahtevek tožeče stranke zavrnilo, preostale tožbe so še v postopku na Delovnem in socialnem sodišču.

	<p>ali pa popravo povzročenih krivic določi z dopolnitvijo pravne ureditve. (stran 384)</p>	<p>Realizirano (delno).</p>	<p>Varuh opozarja, da vrsta zavoda ne bi smela vplivati na več ali manj pravic, ki bi morale pripadati otroku s posebnimi potrebami v enakem obsegu – glede na njegove primanjkljaje in oviranosti. Navedene neenakosti bodo odpravljene z nedavno spremembo zakonodaje. Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (Uradni list RS, št. 46/16) bo omogočil vpis socialno-varstvenih zavodov v razvid izvajalcev javno veljavnih programov vzgoje in izobraževanja pri MIZŠ. S tem bo za izvajanje posebnega programa vzgoje in izobraževanja v teh zavodih praviloma veljala zakonodaja s področja vzgoje in izobraževanja, obe resorni ministrstvi, MDDSZEM in MIZŠ pa bosta nemudoma pristopili k usklajevanju predpisov v smeri poenotenja pravic in zagotavljanja enake obravnave uporabnikov ne glede na vrsto zavoda, ki tak program izvaja.</p>
--	--	-----------------------------	--

Pregled uresničevanja priporočil Varuha človekovih pravic (VČP) iz Letnega poročila VČP za leto 2015

Ministrstvo za finance (MF)

Skupno število priporočil, ki se nanašajo na MF: 1

Ocena realizacije priporočil:

1. realizirano: /
2. delno realizirano: /
3. stalna naloga: 1
4. zavrnitev realizacije zaradi nestrinjanja (tudi delne): /
5. nerealizirano (tudi delno): /

Št.	priporočilo	ocena realizacije	pojasnila
2.10	DELOVNA RAZMERJA		
65	Vlada RS mora takoj sprejeti ukrepe, ki bodo zagotovili pregleden, učinkovit in hiter sistem nadzora nad plačevanju plač, tako v neto zneskih kot vseh odtegljajev. (stran 272)	Stalna naloga.	Dodatno k pojasnilom MDDSZEM: Ministrstvo za finance, vključno s FURS, že leta preučuje možnosti za izboljšanje pobiranja prispevkov za socialno varnost, pripravlja predloge sprememb zakonodaje in sprejema rešitve na organizacijski ravni davčnega organa kot tudi s pomočjo informacijske tehnologije, vse z namenom omejitev izigravanja zakonodaje ter izboljšanja učinkovitosti pobiranja prispevkov.

Pregled uresničevanja priporočil Varuha človekovih pravic (VČP) iz Letnega poročila VČP za leto 2015

Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo (MGRT)

Skupno število priporočil, ki se nanašajo na MGRT: 1

Ocena realizacije priporočil:

1. realizirano: 1
2. delno realizirano: /
3. stalna naloga: /
4. zavrnitev realizacije zaradi nestrinjanja (tudi delne): /
5. nerealizirano (tudi delno): /

Št.	priporočilo	ocena realizacije	pojasnila
2.8	GOSPODARSKE JAVNE SLUŽBE		
59	Varuh priporoča vladi, naj pripravi in predlaga nov zakon o pokopališki in pogrebni dejavnosti, ki bo prilagojen sedanji civilizacijski ravni odnosa do pokojnih in ki bo ustrezneje uredil zdaj neenotno prakso glede pravice do (nadaljevanja) najema grobov. (stran 256)	Realizirano.	Priporočilo Varuha človekovih pravic glede enotne ureditve pravice do (nadaljevanja) najema grobov je upoštevano v 30. členu Zakona o pogrebni in pokopališki dejavnosti (Uradni list RS, št. 62/16), (v nadaljevanju: ZPPDej), v katerem je določeno, da je najemno razmerje za grob mogoče prenesti na drugo osebo, ki ima za to interes (npr. sorodniki), le pod pogoji, ki so določeni z najemno pogodbo. Pogoji najema so določeni v občinskih predpisih in pokopaliških redih ter ne smejo določati pogojev, ki bi ovirali prenos te pravice. Najem groba kakor tudi prenos najemnega razmerja na drugo osebo je brezplačen. Najemnik ali najemnica groba je lahko le ena fizična ali pravna oseba. Razlog za tako ureditev je preprečitev morebitnih sporov o tem, kdo je lahko v grobu pokopan. Če bi zakon dopuščal več najemnikov groba, bi za vsak pokop potrebovali soglasje vseh najemnikov, kar bi bilo v praksi težko doseči.

Pregled uresničevanja priporočil Varuha človekovih pravic (VČP) iz Letnega poročila VČP za leto 2015

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport (MIZŠ)

Skupno število priporočil, ki se nanašajo na MIZŠ: 7

Ocena realizacije priporočil:

1. realizirano: 3
2. delno realizirano: 1
3. stalna naloga: 1
4. zavrnitev realizacije zaradi nestrinjanja (tudi delne): 2
5. nerealizirano (tudi delno):

Št.	priporočilo	ocena realizacije	pojasnila
2.1	USTAVNE PRAVICE		
1	Varuh priporoča MIZŠ, da ob pripravi sprememb Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja predvidi sankcije za kršitve prepovedi izvajanja konfesionalnih dejavnosti v javnih vrtcih in šolah. (stran33)	Zavrnitev realizacije zaradi nestrinjanja.	Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport to priporočilo zavrača, saj meni, da bi uveljavljanje le-tega pomenilo širjenje nestrpnosti, se pa ločenost države in verske skupnosti upošteva na podlagi Ustave in na podlagi ciljev vzgoje in izobraževanja, ki so opredeljeni v 2. členu Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (ZOFVI).
2.2	DISKRIMINACIJA		
13	Varuh priporoča Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti ter MIZŠ, da čim prej, najkasneje pa do začetka šolskega leta 2016/17, pripravita predlog sprememb spornih predpisov, da bi se odpravila diskriminacija pri ureditvi pravice do brezplačnega prevoza oseb z motnjami v duševnem razvoju, ki so med 18. in 26. letom	Delno realizirano.	V zvezi s priporočilom št. 13 je MIZŠ varuha v več dopisih obvestilo, da je zapis v Zakonu v osnovni šoli nastal na podlagi stališča, da bi se v primeru povračil stroškov prevoza podvajale pravice iz javnih sredstev, saj starejši od 18. let po Zakonu o družbenem varstvu duševno in telesno prizadetih oseb pridobijo pravico nadomestil za invalidnost. V letu 2015 je MIZŠ od MDDSZEM pridobil mnenje, da se v danem primeru pravice iz različnih zakonov iz javnih sredstev ne bi podvajale, saj nadomestilo za invalidnost ne zagotavlja brezplačnih prevozov v času šolanja. Poleg tega je ministrstvo v mesecu septembru in oktobru 2015 zbralo podatke, koliko učencev v posebnem programu je starejših od 18. let in koliko kilometrov so njihova stalna aličasna bivališča oddaljena od šol. Število kilometrov smo razdelili tudi po občinah, ki bi morale, ob drugačni zakonski ureditvi, prevzeti ta strošek v

	starosti vključene v posebni program vzgoje in izobraževanja. (stran 66)		višini 90.000,00 EUR mesečno. MIZŠ je pripravilo predlog sprememb Zakona o osnovni šoli, kjer je v 56. členu določilo, da se starejšim od 18. let ne zagotavlja prevoza, črtalo. Predlog zakona je v javni obravnavi.
2.3	OMEJITEV OSEBNE SVOBODE		
28	Priporočilo št. 28: Varuh MIZŠ priporoča, da skupaj z drugimi pristojnimi poišče rešitve, ki bodo omogočile celostno obravnavo otrok in mladostnikov, tudi tistih težavnejših. (stran 114)	Realizirano.	MIZŠ je izdalo soglasje za širitev skupin v Vzgojnem zavodu Planina, ki sprejema otroke s čustvenimi in vedenjskimi motnjami in duševnimi boleznimi, pristopilo je k pridobivanju dodatnega zdravstvenega kadra. Ministrstvo ob vsakem izrednem primeru, ki se zgodi pri nameščanju ali obravnavi najtežavnejših otrok in mladostnikov, spodbudi vzgojni zavod, da skliče tim, na katerem sodelujejo strokovni delavci vzgojnega zavoda, CSD-ja, predstavnik ministrstva, po presoji pa tudi strokovnjaki drugih institucij ter skupaj poiščemo najprimernejšo rešitev za posameznega otroka oziroma mladostnika. Za tiste, ki ne prenesejo institucionalne oblike dela, je ministrstvo odobrilo nove stanovanjske skupine za intenzivnejšo obravnavo in postopno vključevanje nazaj v vzgojne skupine. Od Ministrstva za obrambo je namreč ministrstvo pridobilo 10 stanovanj, v katerih se vzpostavljajo najrazličnejše metode in oblike dela v manjših skupinah najtežavnejših otrok in mladostnikov s čustvenimi in vedenjskimi motnjami.
29	Varuh priporoča, da socialno-pedagoška stroka iz vseh zavodov pripravi strokovne podlage in enotne smernice za vzgojni načrt v zavodih za ustrezno in enotnejšo obravnavo mladostnikov z izrazito odklonskim vedenjem z navodili za primerno vzgojno ukrepanje, da ne bi prihajalo do prevelikih razlik pri mladostnikih, ki kršijo pravila bivanja. (stran 115)	Realizirano.	Ministrstvo je iz sredstev Evropske kohezijske politike še letos razpisalo projekt celostne obravnave otrok s čustvenimi in vedenjskimi motnjami v vzgojnih zavodih z namenom razvoja novih programov oz. prilagoditev in nadgradnje obstoječih metod in oblik dela, v katere bo možno vključevanje vseh otrok in mladostnikov s čustvenimi in vedenjskimi motnjami. V okviru projekta so vzpostavljeni trije strokovni centri, ki bodo zagotavljali timsko sodelovanje različnih sistemov pomoči pri obravnavi posameznega otroka ali mladostnika, pomoč rednim vrtcem in šolam, svetovanje družini in strokovnim delavcem, mobilno specialno-pedagoško pomoč, kontinuum pomoči, intenzivno obravnavo, pomoč pri prehodu v samostojno življenje. Projektu in evalvaciji (domačega in tujega strokovnjaka) bodo sledile sistemske spremembe in spremembe Vzgojnega programa. Za projekt bomo namenili nekaj več kot 2.8 mio EUR. Razpis je zaključen.

2.7	OKOLJE IN PROSTOR		
53	Varuh zahteva, da Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport ter Ministrstvo za zdravje aktivno pristopita k sanaciji stavb vrtcev in šol, Vlada RS pa mora poskrbeti za takojšen usklajen medresorski pristop (MIZŠ, MZ) k reševanju problematike na sistemski ravni. Pri tem je treba imeti v vidu zlasti zdravje otrok in zaposlenih. (stran 239)	Stalna naloga.	<p>Na podlagi odločb Uprave RS za varstvo pred sevanji (URSVS) so bile v letu 2016 izvedene tri sanacije proti povišanim koncentracijam radona v stavbah vrtcev in šol v občinah Bloke, Ribnica in Ilirska Bistrica. Realizirano je bilo delno izplačilo refundacij v višini 25.625,92 EUR, razlika je predvidena v letu 2017. Pogoji za izplačilo so namreč izvedene kontrolne meritve koncentracij radona po sanaciji, ki dokazujejo uspešnost sanacije.</p> <p>V sodelovanju z URSVS je MIZŠ naročilo Zavodu za gradbeništvo (ZAG) pripravo Navodil v primeru suma povečanih koncentracij radona v stavbah javnih vzgojno izobraževalnih zavodov. Naloga je dvoletna, vezana na tri aktualne ter predhodno izvedene sanacije. Dne 22. 11. 2016 je potekala ožja delavnica, na kateri so strokovnjaki URSVS, ZAG, Zavoda za varstvo pri delu ter Centra za upravljanje z dediščino živega srebra Idrija, predstavili problematiko sevanja radona, predstavniki vrtcev, šol in občin pa podali svoje izkušnje pri izvedbi sanacij. Cilj je izboljšati informiranost o problemu sevanja radona, saj je doslej evidentiranih preko 80 lokacij vzgojno izobraževalnih zavodov (VIZ) s povišanimi koncentracijami.</p> <p>V nadaljevanju je potrebno pritegniti Ministrstvo za okolje in prostor ter ponovno opozoriti na nujnost celostnega načrtovanja objektov VIZ (v opoziciji do aktualnosti zgolj energetskih sanacij, ki jih podpirajo evropski investicijski skladi). Poleg vprašanja zdravja (radon, CO₂, hrup) pri načrtovanju gradenj na območju RS ni mogoče mimo vprašanja zagotavljanja varnosti (potres) ter dolžnosti ohranjanja kulture prostora (arhitekturne kvalitete). Evidentirane so izvedene energetske sanacije VIZ, pri katerih naštetih vprašanj gradnje niso bila upoštevana. Zato je potrebno vzpostaviti nacionalno strokovno skupino za pripravo smernic za načrtovanje in gradnjo vrtcev in šolskih stavb v RS.</p>
2.15	VARSTVO OTROKOVIH PRAVIC		
81	Varuh priporoča MIZŠ, naj med predvidene dopolnitve šolske zakonodaje vključi tudi ureditev testiranja dijakov na THC, vključno z vodenjem in obdelavo pridobljenih osebnih podatkov. (stran 340)	Zavrnitev realizacije zaradi nestrinjanja.	Resorno ministrstvo je predlog preučilo, vendar se mu zdi predlagani ukrep nesorazmeren oziroma gre za pretiran poseg v človekove pravice.

82	Varuh priporoča, naj vprašanje primernosti odškodnin otrok pri prestopih med športnimi klubi uredi Zakon o športu. (stran 345)	Realizirano.	Predlog Zakona o športu, ki to vprašanje ureja, je v postopku sprejemanja v Državnem zboru.
----	---	--------------	---

Pregled uresničevanja priporočil Varuha človekovih pravic (VČP) iz Letnega poročila VČP za leto 2015

Ministrstvo za javno upravo (MJU)

Skupno število priporočil, ki se nanašajo na MJU : 4

Ocena realizacije priporočil:

1. realizirano: 2
2. delno realizirano: /
3. stalna naloga: (1)
4. zavrnitev realizacije zaradi nestrinjanja (tudi delno): 2
5. nerealizirano (tudi delno): /

Št.	priporočilo	ocena realizacije	pojasnila
2.1	USTAVNE PRAVICE		
6	Varuh priporoča, da se uresničevanje pravice do peticije iz 45. člena Ustave RS uredi z zakonom. Načina uresničevanja te pravice ni mogoče urejati ali omejevati z akti, ki niso zakon. (stran 39)	Zavrnitev realizacije.	Vlada meni, da posebno zakonodajno urejanje pravice do peticije ni nujno oziroma ne bi nujno doprineslo k bolj učinkovitemu izvrševanju te pravice. Dodatna pojasnila oz. razlogi za takšno mnenje so razvidni iz mnenja vlade št. 09304-1/2015/13, sprejeto na 24. redni seji dne 26. februarja 2015. Celotno mnenje vlade je dosegljivo na spletu pod naslovom: »Mnenje Vlade Republike Slovenije o priporočilu Varuha človekovih pravic RS za zakonsko ureditev pravice do peticije«.
7	Varuh priporoča vladi, da ob pripravi sprememb Zakona o volitvah v državni zbor vnovič prouči skladnost sedanje ureditve glede omejevanja volilne pravice invalidov s Konvencijo OZN o pravicah invalidov. (stran 44)	Zavrnitev realizacije.	Ministrstvo za javno upravo meni, da je slovenska zakonodaja ustrezna in skladna z Mednarodno konvencijo o pravicah invalidov (MKPI). Odvzem volilne pravice po 7. členu Zakona o volitvah v državni zbor (ZVDZ) ni avtomatičen, temveč mora o tem sodišče v vsakem primeru odločiti posebej. Glasovanje na volitvah ima določene pravne in dejanske posledice in kot vsako drugo pravno dejanje je lahko veljavno le, če oseba, ki ga je storila, razume njegov pomen in posledice. Če bi to omejitev volilne pravice odpravili in osebam, ki niso sposobne razumeti pomena, namena in učinka volitev, omogočili, da izvršujejo aktivno volilno pravico, obstaja velika verjetnost, da bi te osebe oddale neveljavno glasovnico, saj je za oddajo veljavne glasovnice treba razumeti oziroma upoštevati navodila za glasovanje, ki so navedena na glasovnici. Le v primeru, da volivec ne more sam glasovati, ker ima kakšno telesno hibo ali pa je nepismen, mu lahko pri glasovanju

			pomaga nekdo drug. To pa ne pomeni, da deluje kot njegov pooblaščenec, temveč mu samo pomaga izraziti njegovo voljo.
2.7	OKOLJE IN PROSTOR		
57	Varuh priporoča vladi, naj prednostne naloge (prioritete) za delo inšpekcijskih služb določi v predpisu, ki naj bo javno objavljen, saj bosta le tako zagotovljeni preglednost in nepristranskost dela inšpekcij. (stran 249)	Realizirano.	<p>Ministrstvo za javno upravo je v okviru opredelitve do 21. rednega letnega poročila o delu Varuha človekovih pravic RS za leto 2015 že poročal, da drugi odstavek 11.a člena Zakona o inšpekcijskem nadzoru (Uradni list RS, št. 43/07 – uradno prečiščeno besedilo in 40/14) določa, da minister, pristojen za upravo, do 1. marca tekočega leta seznanijo vlado s strateškimi usmeritvami in prioritetami, ki izhajajo iz sprejetih letnih programov dela, s katerim določi vsebino in obseg izvajanja inšpekcijskega nadzora. Pri določitvi letnega programa dela se izhaja tudi iz ugotovitev v že izvedenih inšpekcijskih nadzorih in ocene, da na posameznem področju obstaja večja verjetnost nespoštovanja oziroma kršitve zakonov in drugih predpisov.</p> <p>Na tej podlagi je Vlada s sklepom št. 06100-4/2015/15 z dne 2. 4. 2015 med drugim določila, da ministrstva, inšpektorati v njihovi sestavi in inšpekcije, ki delujejo v ministrstvih, na svojih spletnih straneh objavijo kriterije za določanje prioriteten inšpekcijskih nadzorov, upoštevajo oceno tveganja na posameznem področju, s čimer je po mnenju Ministrstva za javno upravo že zagotovljena preglednost in nepristranskost dela inšpekcij. Vezano na izvedbo sklepa vlade so ministrstva že poročala o javni objavi kriterijev za določanje prioriteten inšpekcijskih nadzorov.</p>
2.9 2.10	STANOVANJSKE ZADEVE DELOVNA RAZMERJA		
66	Vlada naj zagotovi, da bodo postopki pri vseh nadzornih institucijah potekali v razumnih rokih. Predlagamo kadrovske okrepitve inšpekcij, kjer je to mogoče, tudi s prerazporeditvami javnih uslužbencev. (stran 276)	<p>Realizirano (v okviru pristojnosti MJU).</p> <p>Stalna naloga organov.</p>	Vlada je na 23. seji dne 12. 9. 2013 sprejela Skupni kadrovski načrt (SKN) organov državne uprave za leta 2013, 2014 in 2015. 3. točka omenjenega sklepa določa, da "Vlada nalaga ministrstvom, da v okviru kvote dovoljenih zaposlitev za ministrstva in organe v sestavi posebno pozornost namenijo ustrezni kadrovske popolnitvi delovnih mest inšpektorjev."

Pregled uresničevanja priporočil Varuha človekovih pravic (VČP) iz Letnega poročila VČP za leto 2015

Ministrstvo za notranje zadeve (MNZ)

Skupno število priporočil, ki se nanašajo na MNZ: 11

Ocena realizacije priporočil:

1. realizirano: 3
2. delno realizirano: 1
3. stalna naloga: 6
4. zavrnitev realizacije zaradi nestrinjanja (tudi delne): 1
5. nerealizirano (tudi delno): /

Št.	priporočilo	ocena realizacije	pojasnila
2.3	OMEJITEV OSEBNE SVOBODE		
30	Vladi RS priporočamo sprejem ukrepov za boljšo zagotovitev spoštovanja največje koristi mladoletnih tujcev z boljšimi možnostmi njihovega nameščenja v primerne ustanove za namestitev mladoletnih oseb, ne pa v Center za tujce.	Realizirano.	<p>Vlada je dne 27. 7. 2016 sprejela sklepe, da se mladoletnikom brez spremstva, ki v RS prebivajo nezakonito ali imajo status prosilca za mednarodno zaščito ali status osebe z mednarodno zaščito za obdobje od 1. 8. 2016 do 31. 7. 2017 zagotavlja ustrezna namestitve v dijaških domovih v obliki pilotnega projekta, in sicer v Dijaškem domu Srednja gozdarska in lesarska šola Postojna in Dijaškem domu Nova Gorica.</p> <p>V sklepu je določeno tudi, da se po poteku enoletnega obdobja izvajanja pilotnega projekta pripravi celovita evalvacija projekta, ki vključuje predloge sistemskih rešitev za ustrezno nastanitev zgoraj navedenih kategorij mladoletnikov brez spremstva v Republiki Sloveniji.</p> <p>Vlada je dne 11. 10. 2016 sprejela sklep št. 024-54/2016/2 o imenovanju, sestavi, nalogah in načinu dela Medresorske delovne skupine za pripravo evalvacije in predlogov sistemskih rešitev za ustrezno nastanitev mladoletnikov brez spremstva, ki v Republiki Sloveniji prebivajo nezakonito ali imajo status prosilca za mednarodno zaščito ali status osebe z mednarodno zaščito v Republiki Sloveniji. Naloge omenjene medresorske delovne skupine so: oblikovanje celovite evalvacije po izvedbi pilotnega projekta, priprava predlogov sistemskih rešitev za nastanitev mladoletnikov brez spremstva v Republiki Sloveniji; tako evalvacijo kot tudi predloge sistemskih rešitev mora delovna skupina predložiti Vladi Republike Slovenije v roku treh mesecev po poteku projekta.</p>

31	Varuh priporoča posebno pozornost policistov pri postopkih s tujci tudi na besedni ravni. (stran 118)	Stalna naloga -naloga se stalno izvaja.	Slovenska policija si je v policijskih postopkih tudi v času množičnih migracij prizadevala za doseganje visokega nivoja spoštovanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Za pravilno ravnanje policistov ob postopku s tujci so bila poslana navodila vsem policijskim upravam, njihovo delo pa je sproti spremljala in nadzirala Generalna policijska uprava. Izdelana je bila informativna zloženka namenjena informiranju tujcev o njihovih pravicah ter policijskem postopku. Pri spremljanju stanja na področju dela policijskih postaj v času množičnih migracij je Generalna policijska uprava zaznala tudi manjše pomanjkljivosti, ki pa smo jih ažurno in sproti odpravljali ter vlagali napore, da do njih v bodoče ne bi prihajalo. V času množičnih migracij je Varuh človekovih pravic policijo opozoril tudi na domnevne slabe prakse posameznih delavcev policije na terenu ob sprejemu migrantov/beguncev. Kljub temu, da policija pri delu s tujci dobro sodeluje z nevladnimi in humanitarnimi organizacijami, njihovih pripomb o večjih kršitvah ali pomanjkljivostih pri delu policistov nismo prejeli. Ne glede na to je Generalna policijska uprava takoj odreagirala na opozorila Varuha človekovih pravic ter ugotovitve poslala vsem policijskim upravam ter jih opozorila na pomanjkljivosti in na primeren odnos policistov do migrantov. Poleg tega je bilo policijskim enotam na terenu naročeno, da zagotovijo primerno organizacijo dela, da ne bo prihajalo do nepotrebnih težav. Vodstvu policijskih enot je bilo naročeno tudi, da na pravilno komunikacijo opozorijo policiste pred pričetkom dela oziroma na odpravah na delo. Prav tako jim je bilo ponujeno, da se lahko odprav na delo udeležijo tudi člani Odbora za etiko in integriteto v policiji. Za policiste, ki se pri delu srečujejo s tujci, ima policija že več let organiziranih več različnih programov usposabljanj. Vsi programi usposabljanj vsebujejo vsebine s področja varstva človekovih pravic in temeljnih svoboščin, nekateri pa tudi vsebine s področja komunikacije in obvladovanja konfliktov. Ti programi usposabljanja so tudi v poročilu Varuha človekovih pravic izpostavljeni kot pozitivna ugotovitev. Prav tako je kot pozitivno v poročilu navedeno dejstvo, da je MNZ sledilo Varuhovemu predlogu in izdalo posebna navodila za pravilno ravnanje policistov ob postopkih s tujci ter da je bila izdana posebna zloženka za informiranje tujcev o njihovih pravicah in policijskem postopku.
2.5	POLICIJSKI POSTOPKI		
42	Varuh pričakuje, da bo Vlada RS poskrbela za potrebne izboljšave delovnih razmer policistov. (stran 185)	Stalna naloga -naloga se stalno izvaja.	Vlada RS je kot enega ključnih elementov državotvornega delovanja vodila tudi socialni dialog usmerjen k oblikovanju uravnoteženih rešitev, ki bodo prispevale k izboljšanju položaja policistov ob najvišjem nivoju zagotavljanja varnosti državljanom ter spoštovanju pravnega reda Republike Slovenije. Na podlagi tega je Vlada s policijskima sindikatoma

			podpisala Stavkovni sporazum (Uradni list RS, št. 40/16) in zaključila stavko v policiji. Policija neprestano skrbi za izboljšanje neugodnih delovnih razmer policistov tudi v smislu nabave najmodernejših uniform, opreme, vozil, predvsem pa zaščitne opreme. Slednje je velikokrat odvisno od zagotovitve proračunskih sredstev.
43	Varuh priporoča, da MNZ in policija policiste še naprej spodbujata, da pri opravljanju svojih nalog spoštujejo človekovo osebnost in dostojanstvo in še posebno obzirno ravnajo z osebami, ki potrebujejo dodatno pozornost. V razmerju do osebe v postopku (tudi na besedni ravni) morajo biti vselej korektni, njihovi postopki (tudi v prekrškovnih zadevah) pa strokovni in zakoniti. (stran 185)	Stalna naloga –naloga se stalno izvaja.	<p>Policija je na navedeno opozorila vse policijske enote skladno z ugotovitvami, ki izhajajo iz pritožbenih primerov, spremljanja izvajanja pomiritev postopkov in aktivnosti, izvedenih v okviru obravnave pritožb na pritožbenih senatih. Opozorila je, da je treba tudi v bodoče stremeti k izboljšanju izvajanja policijskih nalog in pooblastil ter vodenju pritožbenega postopka in na podlagi ugotovitev Sektorja za pritožbe zoper policijo Direktorata za policijo in druge varnostne naloge MNZ predlagala vsem policijskim enotam:</p> <ul style="list-style-type: none"> - krepitev zavzetega, prijaznega in spoštljivega odnosa policistov do strank v policijskih postopkih ter ustrezno ravnanje policistov s pridržanimi osebami, - v okviru rednega usposabljanja policistov na področju izvajanja policijskih pooblastil, podajanje večjega poudarka predstavitvi pooblastil, s katerimi se omejuje gibanje in osebna svoboda oseb, - permanentno spremljanje dela prekrškovnih organov s poudarkom na doslednem ugotavljanju dejanskega stanja obravnavanih prekrškov in zagotavljanju spoštovanja procesnih pravil hitrega postopka o prekršku (pravica do izjave kršitelja, izdaja in vročanje plačilnih nalogov...), - nadaljevanje z izvajanjem usposabljanj s strani Policijske Akademije za vodje policijskih enot in njihove pooblaščenke, ki izvajajo pomiritevne postopke s področja komunikacijskih veščin in veščin mediacije.
44	Varuh pričakuje, da bo MNZ v nadaljevanju postopka priprave novele ZNPPol upoštevalo njegove pripombe oziroma se do njih opredelilo. (stran 189)	Realizirano.	MNZ in Policija sta pri pripravi predloga Zakona o nalogah in pooblastilih policije upoštevala večino pripomb Varuha človekovih pravic. Zaradi uskladitve mnenj in stališč so se predstavnik MNZ in Policije tudi sestali s predstavnikoma Varuha, Varuhu pa je bil poslan tudi pisni odgovor s pojasnili v zvezi s pripombami, ki jih je izpostavil.
45	Varuh priporoča, da MNZ in policija preverita, kako v praksi poteka	Stalna naloga.	Ker je ministrstvo tudi samo zaznalo nekaj primerov, je glede na to, da se pritožba praviloma vložijo na ministrstvu, vsem policijskim enotam posredovalo opozorilo glede

	sprejem pritožb zoper delo policistov, in nato na tej podlagi po potrebi sprejmeta dodatne ukrepe za izboljšanje stanja. (stran 190)		spoštovanja določil 3. člena Pravilnika o reševanju pritožb zoper delo policistov, ki se nanašajo na vložitve pritožbe zoper delo policistov. Služba generalnega direktorja policije je z navedenimi ugotovitvami seznanila vse policijske enote, opozorilo pa je bilo objavljeno tudi na intranetu policije, tako da je dostopno vsem policistom.
46	Varuh MNZ spodbuja, da še naprej namenja potrebna pozornost monitoringu pomiritvenih postopkov in usposabljanju njihovih izvajalcev. (stran 195)	Stalna naloga.	Strinjamo se s trditvijo Varuha, da primerno izveden pomiritveni postopek lahko razreši večino nesporazumov, ki so bili razlog za pritožnikovo nezadovoljstvo s policijskim postopkom, zato izboljšanje kvalitete izvedbe pomiritvenih postopkov ministrstvo že dlje časa izpostavlja kot prioriteto nalogo. S tem namenom je ministrstvo že v letu 2014 predlagalo policiji izvedbo usposabljanj s področja komunikacijskih in mediacijskih veščin za izvajalce pomiritvenih postopkov, ki potekajo po policijskih upravah in na katerih aktivno sodelujejo tudi predstavniki ministrstva. Ministrstvo je izdatno okrepilo izvajanje monitoringov pomiritvenih postopkov in namerava s to prakso nadaljevati tudi v bodoče.
47	Varuh priporoča MNZ, da odločitev o ne obravnavanju pritožbe na seji senata vedno skrbno pretehta in vsebinsko utemelji. (stran 195)	Stalna naloga –naloga se stalno izvaja.	Glede odločitev vodij senata, da v primeru pritožbe, iz katere izhajajo milejši očitki in pomiritveni postopek pri vodji policijske enote ni bil uspešno zaključen, skladno z drugim odstavkom 152. člena ZNPPol ne razpiše seje senata, ministrstvo neprestano stremi k temu, da so takšne odločitve sprejete izjemoma, upoštevajoč zakonske pogoje ter vedno skrbno pretehtane in vsebinsko utemeljene. V delu poročila Varuha, ki se nanaša na reševanje pritožb zoper delo policistov, izražamo pomislek glede podajanja vsebine na način, ki na podlagi osamljenih primerov ponuja splošene zaključke glede načina reševanja pritožb. Sektor za pritožbe zoper policijo se neprestano sooča s težavo navidezne pristranskosti zaradi njegove institucionalne umeščenosti v resorno ministrstvo, katerega organ v sestavi je policija, pri čemer nasprotno ocenjujemo, da je na podlagi ravnanj zaposlenih, celovito gledano, zagotovljena ustrezna raven dejanske nepristranskosti obravnave pritožb. Splošne kritike zato utegnejo pri preprostem bralcu spodbuditi dvom v korektnost obravnave pritožb, vloženih zoper delo policistov.
48	MNZ smo že predlagali, da ob prvi noveli ZZasV-1 pripravi takšne spremembe oziroma dopolnitve 58.	Delno realizirano.	Varuh v tem poglavju podrobno razčleni zakonske določbe ZKP in ZZasV-1, ki se nanašajo na obveznosti oškodovanca, imetnika licence za opravljanje dejavnosti zasebnega varovanja zasebnega varnostnika in policije, kadar je storjeno kaznivo dejanje, za katerega

	člena ZZasV-1, da ta ne bo dopuščal različnih razlag, ko gre za kaznivo dejanje, ki se preganja na predlog. (stran 198)		se storilec preganja po uradni dolžnosti. Policija sledi določbam navedenih predpisov in razume razlikovanje med različnimi vrstami kaznivih dejanj, ki imajo za posledico različne obveznosti prej navedenih subjektov. Policija se tako pridružuje mnenju MNZ, ki navaja, da mora varnostnik vselej obvestiti policijo o navedenem kaznivem dejanju, ne glede na to, ali bo oškodovanec podal predlog za pregon kaznivega dejanja ali ne. Vloga oškodovanca namreč ne sme in ne more imeti vpliva na obveznost izvedbe vseh potrebnih ukrepov, da se ugotovi storilec kaznivega dejanja in uspešno preišče kaznivo dejanje.
2.6	UPRAVNE ZADEVE		
49	Varuh zahteva, da MNZ takoj pripravi spremembe Zakona o prijavi prebivališča in na novo uredi tudi področje zakonskega prebivališča tako, da se ne bo dogajalo, da posameznik zaradi izgube stanovanja izgubi tudi prijavo prebivališča in vse ostale pravice, ki se na to vežejo. (stran 207)	Realizirano.	<p>Nov Zakon o prijavi prebivališča (Uradni list RS, št. 52/16) je začel veljati 13. 8. 2016, uporabljati pa se začne 13. 8. 2017. Med številnimi novostmi zakon v 19. členu ustrezneje ureja tudi določitev zakonskega prebivališča in sicer:</p> <p>Če upravna enota v postopku ugotavljanja stalnega prebivališča posamezniku po določbah zakona stalnega prebivališča ne more prijaviti, mu določi zakonsko prebivališče na naslov občine, na območju katere stalno prebiva.</p> <p>Upravna enota v postopku ugotavljanja stalnega prebivališča določi zakonsko prebivališče tudi posamezniku, ki je nastanjen v socialno varstvenem zavodu, ki opravlja institucionalno varstvo, zavodu za prestajanje kazni, prevzgojnem domu, vzgojnem zavodu, zavodu za usposabljanje oziroma njihovih dislociranih oddelkih ali posamezniku, ki je nastanjen v naslednjih nastanitvah socialnovarstvenih programov: stanovanjski skupini na področju duševnega zdravja, zavetišču za brezdomce, stanovanjski skupini za mladostnike, terapevtski skupnosti, nastanitvah reintegracijskih programov ali nastanitvah nastanitvenih programov, če mu po določbah tega zakona stalnega prebivališča ne more prijaviti, in sicer na naslov občine, na območju katere ima ali je imel nazadnje prijavljeno stalno prebivališče.</p> <p>Upravna enota v postopku ugotavljanja stalnega prebivališča določi zakonsko prebivališče tudi posamezniku, ki je nastanjen v naslednjih nastanitvah socialnovarstvenih programov: zatočišču za žrtve nasilja v družini, zatočišču za žrtve trgovine z ljudmi, varni hiši, materinskem domu ali kriznem centru za odrasle žrtve nasilja z otroki, če mu po določbah tega zakona stalnega prebivališča ne more prijaviti, in sicer na naslov centra za socialno delo, na območju katerega ima ali je imel nazadnje prijavljeno stalno prebivališče. Žrtvi</p>

			<p>nasilja v družini ali žrtvi trgovine z ljudmi se lahko zakonsko prebivališče določi tudi na predlog državnega tožilstva, policije ali centra za socialno delo.</p> <p>Upravna enota obvesti občino oziroma center za socialno delo o določitvi zakonskega prebivališča posameznika. Občina oziroma center za socialno delo o novih dejstvih glede prebivanja posameznika obvesti upravno enoto.</p> <p>V primeru spremembe naslova občine ali centra za socialno delo iz prvega, drugega in tretjega odstavka tega člena upravna enota posamezniku določi zakonsko prebivališče na novem naslovu.</p> <p>Posamezniku, ki se mu določa zakonsko prebivališče, se lahko uradna pisanja v zvezi s postopkom ugotavljanja stalnega prebivališča vročajo z objavo sporočila o vročanju z javnim naznanilom na enotnem državnem portalu e-uprava in na oglasni deski upravne enote po pravilih, ki veljajo za vročanje dokumentov.</p>
52	Varuh predlaga MNZ, da prouči možnost spremembe zakona o državljanstvu, da bi bilo mogoče, da vlogo za prigrasitev državljanstva za otroka vloži tudi starš, ki ni slovenski državljan, oziroma da jo vloži otrok po svojem zakonitem zastopniku. (stran 221)	Zavrnitev realizacije zaradi nestrinjanja.	Ministrstvo za notranje zadeve se ne strinja s predlogom varuha, da bi starš, ki ni slovenski državljan, vložil prošnjo za prigrasitev v slovensko državljanstvo za svojega otroka, saj ni podana edina navezna okoliščina med otrokom in Republiko Slovenijo, to je volja starša, ki ima slovensko državljanstvo, da slovensko državljanstvo pridobi tudi njegov otrok. Če starš ne želi, da bi otrok pridobil slovensko državljanstvo, lahko otrok sam po dopoljenem 18 letu starosti zaprosi za prigrasitev v državljanstvo. Ne glede na navedeno, če je potrebno otrokove koristi zavarovati pred posledicami negativne odločitve, lahko upravni organ svojo odločitev utemelji tudi ob uporabi določil Konvencije ZN za otrokove pravice. Ker veljavna ureditev omogoča pridobitev slovenskega državljanstva za mladoletne otroke v zadostnem obsegu, Ministrstvo za notranje zadeve ocenjuje, da sprememba Zakona o državljanstvu ni potrebna.

Pregled uresničevanja priporočil Varuha človekovih pravic (VČP) iz Letnega poročila VČP za leto 2015

Ministrstvo za okolje in prostor (MOP)

Skupno število priporočil, ki se nanašajo na MOP: 11

Ocena realizacije priporočil:

1. realizirano: 1
2. delno realizirano: 8
3. stalna naloga: 1
4. zavrnitev realizacije zaradi nestrinjanja (tudi delne): /
5. nerealizirano (tudi delno): 1

Št.	priporočilo	ocena realizacije	pojasnila
2.6	UPRAVNE ZADEVE		
6	Varuh priporoča, da naj Vlada čim prej pripravi zakonske spremembe, ki bodo preprečevale dopustnost vknjižbe nedovoljene gradnje v zemljiško knjigo v zemljiško knjigo. Država mora prevzeti odgovornost za nedovoljene gradnje in pregon graditeljev nedovoljene gradnje. (stran 212)	Nerealizirano.	<p>V zvezi s predmetnim priporočilom Ministrstvo za okolje in prostor pojasnjuje, da je v predlogu Gradbenega zakona (EVA: 2015-2550-0004):</p> <ul style="list-style-type: none"> - glede evidentiranja podatkov o nepremičninah v geodetskih evidencah predlagana ureditev: (1) da se objekti evidentirajo v nepremičninskih evidencah po zaključku gradnje in izdaji uporabnega dovoljenja; (2) glede nelegalnih gradenj niso prepovedani vpisi in spremembe vpisov v zemljiškem katastru, katastru stavb in registru nepremičnin. - glede določanje hišnih števil predlagana pravna ureditev : (1) če je predpisana pridobitev uporabnega dovoljenja, je to pogoj za določitev hišne številke; (2) glede nelegalnih gradenj je prepovedana določitev hišne številke. <p>K zaščiti kupcev nepremičnin bo pripomogel tudi nastajajoči prostorski informacijski sistem, ki naj bi bil v celoti v uporabi leta 2021. Ta sistem je določen v Zakonu o urejanju prostora, ki je v postopku obravnave v Državnem zboru in naj bi bil sprejet predvidoma jeseni, hkrati z Gradbenim zakonom. Med drugim bo ta sistem vseboval tudi podatke o izdanih upravnih aktih na določeni nepremičnini (npr. gradbeno oziroma uporabno dovoljenje). Ta zbirka podatkov o graditvi objektov bo povezana z nepremičninskimi evidencami in zemljiško knjigo. Prostorski informacijski sistem bo glede teh podatkov javen. Zato menimo, da bodo kupci nepremičnin na ta način in ob upoštevanju vpisov prepovedi ob inšpekcijskih ukrepih v zemljiško knjigo ter nezmožnosti pridobiti hišno številko brez uporabnega dovoljenja, zaščiteni pred nakupom nepremičnine, za katero ni bilo izdano ustrezno dovoljenje.</p>

			<p>Po predlogu Zakona o urejanju prostora naj bi se podatki iz evidence stavbnih zemljišč, ki bi bila del prostorskega informacijskega sistema, vzdrževali na podlagi posamičnih pravnih aktov. Za podatke o pozidanih zemljiščih je na ta način zagotovljena popolnost podatkov o posegih v prostor, za katere je bil izdan pravni akt (zakoniti posegi). Ker bo zbirka podatkov o graditvi prikazovala dejansko stanje v prostoru, bo treba zagotoviti tudi redno spremljanje neskladnih in nelegalnih gradenj. Zato se bo izvajalo redne monitoringe prostora, s katerimi se bo preverjala skladnost evidentiranih posegov v evidenci stavbnih zemljišč in objektov v naravi ter identifikacijo objektov v naravi, ki niso evidentirani v evidenci stavbnih zemljišč. Tako določeni objekti se v evidenci stavbnih zemljišč evidentirajo kot neskladja.</p>
2.7	OKOLJE IN PROSTOR		
54	Varuh priporoča, da naj Ministrstvo za okolje in prostor pripravi predpis, s katerim bo uredilo področje izpustov vonja (smrad) v okolje. (stran 240)	Delno realizirano.	<p>Z namenom vzpostavitve sistema za obvladovanje obremenjenosti zunanjega zraka z neprijetnim vonjem v Sloveniji je Ministrstvo za okolje in prostor 30. maja 2017 sklenilo pogodbo z zunanjim izvajalcem za strokovno pomoč pri izboru metodologije zaznavanja in spremljanja neprijetnih vonjav, določitvi ustreznih mejnih vrednosti, ki bi opredelile sprejemljivo raven izpostavljenosti neprijetnim vonjavam ter svetovanju pri pripravi predpisov, ki bi vzpostavili sistem za obvladovanje obremenjenosti zunanjega zraka z neprijetnim vonjem.</p> <p>Ker je potrebno zaradi meritev, ki bi podale usmeritve za izbor metodologije zaznavanja in spremljanja neprijetnih vonjav v zunanjem zraku, dalj časa, da se upošteva različne vremenske pogoje in letne čase, predvidevamo, da bi lahko bil predlog predpisov, ki bodo vzpostavili sistem za obvladovanje obremenjenosti zunanjega zraka z neprijetnim vonjem pripravljen proti koncu leta 2018.</p>
55	Varuh priporoča Ministrstvu za okolje in prostor, da mesečno spremlja dinamiko reševanja zadev s področja vodne pravice in o lastninskopravnih razmerjih. (stran 244)	Stalna naloga.	<p>VODNA ZEMLJIŠČA:</p> <p>V letu 2016 so na Direkciji RS za vode (v nadaljevanju: DRSV), organu v sestavi Ministrstva za okolje in prostor, prvič sprejeli Plan ravnanja s premoženjem, kjer so vključene zadeve po vnaprej določenih kriterijih. Tako so na DRSV v letu 2016 rešili 92 zadev, 15 zadev pa ni bilo mogoče zaključiti zaradi več razlogov (odstop od pogodbe, potreba dodatna cenitev, smrt stranke, nestrinjanje z ocenjeno vrednostjo). Tri zadeve iz Plana ravnanja s premoženjem za leto 2016 so bile zaključene v letu 2017.</p> <p>V decembru 2016 je bil sprejet tudi Plan ravnanja s premoženjem za leto 2017 in do 31. 5. 2017 je bilo iz tega plana rešenih 23 zadev.</p>

		<p>V letu 2017 so na DRSV prejeli 49 novih vlog v zvezi z razpolaganjem z zemljišči v upravljanju Direkcije RS za vode.</p> <p>Kljub sprejetim ukrepom za pohitritev postopkov priprave in sklepanja pogodb (sprejem Pravilnika o metodologiji za določanje vrednosti vodnih in priobalnih zemljišč in višine nadomestil, v postopkih pridobivanja, razpolaganja in obremenjevanja s stavbnimi pravicami, Navodil za vodenje postopkov pridobivanja, razpolaganja in obremenjevanja zemljišč v upravljanju DRSV in Plana ravnanja s premoženjem za leto 2017) število nerešenih zadev za enkrat ne upada.</p> <p>Pojasnjujemo, da je vzroke za nastanek zaostankov v navedenem področju mogoče pripisati tudi naslednjim dejstvom, v zvezi s katerimi Ministrstvo za okolje in prostor že išče ustrezne rešitve:</p> <ul style="list-style-type: none"> - DRSV nima lastnih finančnih sredstev za financiranje geodetskih postopkov, cenitev in ostalih stroškov v zvezi s sklenitvami pogodb (npr. notarja) in je vezana na avtorizacijo vsakega odliva iz vodnega sklada s strani ministrstva; - vsi postopki razpolaganja so povezani s pridobivanjem podatkov iz uradnih evidenc, t.j. potrdila o namenski rabi prostora, ki ga izdajajo lokalne skupnosti. Zaradi neodzivnosti lokalnih skupnosti se na potrdila čaka od nekaj tednov do nekaj mesecev. - večina postopkov prenosa lastništva je povezana s predhodnim upravnim postopkom prenehanja statusa naravno vodno javno dobro, ki v povprečju traja dva meseca, ter s predhodnimi odmerami in ureditvami mej. V primerih večjih vrednosti nepremičnin je potrebno izpeljati tudi postopke uradne ocenitve nepremičnin, kar v povprečju traja od dva do tri mesece. - postopki razpolaganja s premoženjem so odvisni tudi od odzivnosti druge pogodbene stranke, cenilcev in geodetov. - zaradi potrebe po urejenosti uradnih evidenc so se na DRSV v letu 2017 lotili sistematičnega urejanja dokončnega upravljanstva vseh vodnih in priobalnih zemljišč. Vseskozi pa potekajo tudi postopki lastninjenja vodnih in priobalnih zemljišč. <p>VODNE PRAVICE:</p> <p>Na področju vodnih pravic (DRSV vodi postopke izdaje vodnih dovoljenj) se dinamiko reševanja spremlja preko upravne statistike in mesečnega poročanja sodelavcev o stanju rešenih zadev.</p> <p>V letu 2016 je DRSV prejela 905 novih vlog za izdajo vodnega dovoljenja, zaključila pa je 1028 postopkov. Stanje nerešenih zadev na dan 31. 12. 2016 je bilo 727.</p>
--	--	--

			V letu 2017 so na DRSV do 31. 5. prejeli 363 novih vlog, zaključenih pa je bilo 306 zadev. Stanje nerešenih zadev na dan 31. 5. 2017 je bilo 748. Glede na število nezaključenih postopkov konec leta 2016 (727 nerešenih zadev) beležijo rahel trend povečanja zaostankov, ki je deloma posledica tudi kadrovskega manjka na tem segmentu.
56	Varuh predlaga, da naj Ministrstvo za okolje in prostor pripravi sistemsko rešitev pridobivanja pooblastil za izvajanje merjenja izpustov v zrak, zagotovi naj neodvisen nadzor in financiranje meritev (neodvisni monitoring). (stran 248)	Delno realizirano.	Ministrstvo za okolje in prostor pripravlja predlog spremembe Zakona o varstvu okolja, ki sistemsko ureja obratovalni monitoring v Republiki Sloveniji. Kot je bilo navedeno že v preteklih odzivih, se v okviru priprave navedenega predloga spremembe zakonodaje, proučuje tudi možnost sprememb na področju izvajanja meritev izpustov v zrak, vključno z možnostjo uvedbe alternativnega načina izvajanja obratovalnega monitoringa.
57	Varuh priporoča vladi, naj prednostne naloge (prioritete) za delo inšpekcijskih služb določi v predpisu, ki naj bo javno objavljen, saj bosta le tako zagotovljeni preglednost in nepristranskost dela inšpekcij. (stran 249)	Delno realizirano.	V skladu s Sklepom Vlade, št. 06100-4/2015/15 z dne 2. 4. 2015, ministrstva, inšpektorati v njihovi sestavi in inšpekcije, ki delujejo v ministrstvih, na svojih spletnih straneh objavijo kriterije za določanje prioriteten inšpekcijskih nadzorov, upošteva oceno tveganja na posameznem področju. Inšpektorat Republike Slovenije za okolje in prostor ima kriterije za določanje prioriteten inšpekcijskih nadzorov, ki so bili posodobljeni v letu 2017, objavljene na spletni strani: http://www.iop.gov.si/fileadmin/iop.gov.si/pageuploads/5_O_INSPEKTORATU/Strateske_usmeritve/Kriteriji_za_dolocanje_prioritetnih_insp.nadzorov_10.1.2017.pdf . V predlogu Gradbenega zakona, ki je v obravnavi v Državnem zboru (opravljena je bila splošna razprava) in naj bi bil sprejet jeseni, je določeno, da se pri določanju vrstnega reda prijav in zadev v inšpekcijskih postopkih upošteva javni interes, faza izvajanja gradnje, vrsta kršitve, lastnosti in namen objekta. Pri določanju vrstnega reda izvrševanja inšpekcijskega ukrepa pa naj bi se upoštevala stopnja javnega interesa po naslednjih merilih: pravno stanje izdanih upravnih aktov, na podlagi katerih se opravlja izvršba, fizične in druge lastnosti objekta, vpliv objekta na ljudi in okolje, lega objekta, objekt v javni rabi ali objekt, v katerem se opravlja dejavnost ter možnost legalizacije. Menimo, da bo s sprejemom Gradbenega zakona in navedenih

			določb izpolnjeno Varuhovo priporočilo.
58	Varuh priporoča vladi, naj Inšpektoratu za okolje in prostor zagotovi vse pogoje – materialne, kadrovske in finančne – za učinkovito vodenje inšpekcijskih postopkov. (stran249)	Delno realizirano.	MOP se je s sklepom Vlade, št. 10002-14/2016/19 z dne 15. 9. 2016 v okviru skupnega kadrovskega načrta določilo skupno število dovoljenih zaposlitev za leti 2017 in 2018, to je 1384 dovoljenih zaposlitev. MOP je v mesecu decembru naslovil na MJU zahtevo za povečanje kadrovskega načrta za dodatnih 10 okoljskih inšpektorjev. Zakon o dimnikarskih storitvah (Uradni list RS, št. 68/16) je bil sprejet 25. 10. 2016 in se je začel uporabljati s 1. 1. 2017. V vladnem gradivu predloga Zakona o dimnikarskih storitvah, številka 007-246/2015 z dne 26. 5. 2016, je v tretji točki obrazložitve vladnega gradiva podana ocena finančnih posledic predloga zakona za državni proračun in druga javna finančna sredstva. Zapisano je bilo, da je potrebno za učinkovito izvajanje nadzora dimnikarskih storitev zagotoviti dodatnih 10 okoljskih inšpektorjev, kar predstavlja 315.000 eurov letno. Za leto 2017 je bila MOP povečana kvota za 5 inšpektorjev, ki naj bi jih zaposlili v letu 2017. V letu 2018 bo odobrena še dodatna kvota 5 inšpektorjev. Glede na predlog Zakona o graditvi objektov naj bi v letu 2018 zaposlili 15 gradbenih inšpektorjev in 1 geodetskega inšpektorja, skupaj je to 21 novih zaposlitev.
2.8	GOSPODARSKE JAVNE SLUŽBE		
60	Varuh priporoča naj se v pravni sistem Republike Slovenije vključi pravica do vode kot temeljna človekova pravica. (stran 260)	Realizirano.	Z Ustavnim zakonom o dopolnitvi III. poglavja Ustave Republike Slovenije – UZ70a (Uradni list RS, št. 75/16) je bila dopolnjena Ustava RS tako, da je bil v poglavje III. Gospodarska in socialna razmerja dodan nov 70.a člen (pravica do pitne vode).
61	Varuh priporoča Ministrstvu za okolje in prostor, da naj čim prej pripravi spremembe predpisov, ki urejajo področje dimnikarskih služb, tako da bosta zagotovljeni večja konkurenčnost in kakovost izvajanja dimnikarskih storitev. (stran 260)	Delno realizirano.	Ukrep je v realizaciji. Sprejet je bil Zakon o dimnikarskih storitvah. Na njegovi podlagi sta bila sprejeta Pravilnik o vsebinah vlog za izdajo dovoljenj dimnikarskim družbam in licenc dimnikarjem ter Pravilnik o dopolnilnem usposabljanju in dimnikarski izkaznici, v javni obravnavi pa sta še dva podzakonska predpisa, s sprejemom katerih se bo zaključila prenova zakonodaje, ki je uvedla večjo konkurenčnost in je namenjena dvigu kakovosti izvajanja dimnikarskih storitev.

2.9	STANOVANJSKE ZADEVE		
62	<p>Varuh priporoča, da naj Ministrstvo za okolje in prostor čim prej pripravi spremembe Stanovanjskega zakona in v njem jasno opredeli obveznost občin, da zagotovijo določeno število bivalnih enot (glede na število prebivalcev) ustreznega bivanjskega standarda in da v določenih časovnih intervalih (npr. enkrat letno) objavijo razpis za dodelitev neprofitnih stanovanj v najem. (stran 265)</p>	Delno realizirano.	<p>V juniju 2017 je bila izvedena javna predstavitev osnutka izhodišč za prenovo stanovanjske zakonodaje. MOP bo pristopil k oblikovanju nove zakonodaje. Ta bo v obliki osnutka pripravljena predvidoma konec leta 2017.</p> <p>MOP je že večkrat pojasnil razloge, zakaj se ne strinja s priporočilom Varuha, da naj se v zakon zapiše obveznost občin, da zagotovijo določeno število bivalnih enot (glede na število prebivalcev) in da v določenih časovnih intervalih objavljajo razpis za dodelitev neprofitnih stanovanj v najem.</p> <p>Stanovanjski zakon jasno določa naloge in pristojnosti občin na stanovanjskem področju. Tako so občine dolžne zagotavljati sredstva za graditev, pridobitev in oddajanje neprofitnih stanovanj kot tudi bivalnih enot, spodbujati različne oblike zagotavljanja stanovanj (tako lastnih kot najemnih), zagotavljati sredstva za subvencioniranje najemnine in za izredno pomoč pri uporabi stanovanja. Glede na potrebe in v okviru finančnih zmožnosti občine zagotavljajo bivalne enote, ki so namenjene za začasno reševanje najtežjih stanovanjskih stisk.</p> <p>Predloga, da bi zakonsko določili dolžnost občin, da v določenem časovnem intervalu objavijo razpis za dodelitev neprofitnih najemnih stanovanj, MOP ne podpira iz več razlogov:</p> <ul style="list-style-type: none"> - v nekaterih občinah povpraševanja po neprofitnih najemnih stanovanjih ni, zato bi bil obvezen razpis nesmiseln. - obvezna objava razpisa za dodelitev neprofitnih stanovanj v najem v določenem časovnem intervalu bi občinam povzročila nepotrebne stroške. Večina občin na prednostno listo uvrsti večje število prosilcev kot je na razpolago stanovanj. Šele ko občine vsem prosilcem, ki so uspeli na razpisu, zagotovijo stanovanja, pristopijo k novemu razpisu. - če občina razpisa ni imela več kot leto dni in se torej prosilci na razpis sploh niso mogli prijaviti, imajo pravico, da si sami na trgu najamejo primerno stanovanje in uveljavijo pravico do subvencije k tržni najemnini, pri čemer niso več vezani le na teritorij stalnega prebivališča. - najemniki neprofitnih in tržnih stanovanj so pri subvenciji k najemnini v celoti izenačeni, saj najemnikom tržnih stanovanj, ki izpolnjujejo pogoje, pripada tako neprofitni kot tudi tržni del subvencije. <p>Velja omeniti, da je Stanovanjski sklad Republike Slovenije (v nadaljevanju: SSRS) izvedel anketo o ugotavljanju potreb po vrstah stanovanjskega fonda v občinah – javna najemna stanovanja (med katera</p>

			<p>spadajo tudi kategorija neprofitnih stanovanj), druga najemna stanovanja, bivalne enote in oskrbovana stanovanja. Anketa temelji na prostovoljnem, pisnem odzivu anketirancev iz 212 občin in njihovih javnih skladov (z redno pošto in po elektronski pošti) in je potekala v časovnem obdobju od 21. 11. 2016 do vključno 31. 03. 2017. Na anketo je prostovoljno odgovorilo 153 občin oz. njihovih javnih skladov, kar pomeni 72,17 % odzivnost.</p> <p>Iz rezultatov ankete izhaja, da je skoraj 3/4 vseh potreb po javnih najemnih stanovanjih (med katerimi so tudi neprofitna stanovanja) izkazano v mestnih občinah in le dobra 1/4 v ostalih občinah. V skladu z določili Nacionalnega stanovanjskega programa se je spremenila tudi vloga SSRS, ki je zavezan da v prihodnosti namesto prodaje stanovanj zagotavlja javna najemna stanovanja. SSRS kot izvajalec nacionalne stanovanjske politike tudi sofinancira zagotavljanje novih javnih najemnih stanovanj in bivalnih enot v lokalnih skupnostih in podpira lokalne skupnosti pri izvajanju njihove pristojnosti na stanovanjskem področju tako, da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - daje ugodna dolgoročna stanovanjska posojila lokalnim skupnostim, javnim nepremičninskim skladom in neprofitnim stanovanjskim organizacijam - investira skupaj z lokalnimi skupnostmi, javnimi nepremičninskimi skladi in neprofitnimi stanovanjskimi organizacijami. <p>Za izvajanje programa SSRS iz lastnih virov v obdobju 2016-2020 namenja 30 milijonov evrov. Nadzorni svet SSRS lahko, glede na izkazan interes prosilcev ter razpoložljiva sredstva, s sklepom tudi poveča finančna sredstva za izvajanje tega programa. Vsi prosilci morajo vlogi obvezno priložiti ustrezen in verodostojen dokument oziroma izjavo, iz katere nedvoumno izhaja število dejanskih in verodostojnih potreb na področju javnih najemnih stanovanj v občini v času posredovanja vloge.</p>
63	Varuh od Ministrstva za okolje in prostor terja temeljito analizo upravljanja v večstanovanjskih stavbah in glede na ugotovitev spremembo zakonodaje, predvsem pa stalen nadzor nad delom upravnikov v večstanovanjskih	Delno realizirano.	Ministrstvo za okolje in prostor je pristopilo k spremembam Stanovanjskega zakona. V okviru priprave nove stanovanjske zakonodaje bo posebna pozornost namenjena področju upravljanja v večstanovanjskih stavbah, večjemu nadzoru nad delom upravnikov in povečanju pooblastil stanovanjski inšpekciji. V januarju 2017 je bila zaključena analiza stanovanjske zakonodaje in pripravljen Osnutek izhodišč za prenovo stanovanjske zakonodaje po posameznih področjih. Gradivo je od marca 2017 v celoti objavljeno na spletnih straneh Ministrstva za okolje in prostor. Glede na program dela ministrstva se predvideva priprava osnutka novega Stanovanjskega zakona do konca leta 2017.

	stavbah. (stran 269)		
64	Varuh priporoča, da naj Ministrstvo za okolje in prostor kadrovske okrepi stanovanjsko inšpekcijo, v SZ-1 je treba na novo določiti njene pristojnosti, in sicer predvsem tako, da bo stanovanjska inšpekcija imela določene vzode za ukrepanje pri upravljanju večstanovanjskih stavb in nad izvajanjem predpisov s področja stanovanjskih razmerij, ne glede na lastništvo stanovanjske stavbe. (stran 269)	Delno realizirano.	<p>Ministrstvu za okolje in prostor se je s sklepom Vlade, št. 10002-14/2016/19, z dne 15. 9. 2016, v okviru skupnega kadrovskega načrta določilo skupno število dovoljenih zaposlitev za leti 2017 in 2018, to je 1384 dovoljenih zaposlitev. MOP se kljub temu trudi dodatno okrepiti kadrovski načrt inšpekcije. Prav tako se inšpekciji zagotavljajo zadostna materialna sredstva za njeno delovanje in pa finančni viri za vse svoje pogodbene obveznosti. V kolikor se med letom pokaže, da finančna sredstva inšpekciji ne zadoščajo v celoti, ministrstvo z notranjimi prerazporeditvami zagotavlja ustrezna dodatna finančna sredstva.</p> <p>V okviru prenove stanovanjske zakonodaje se bo na novo opredelil javni interes na stanovanjskem področju in od tod tudi sledeči inšpekcijski ukrepi. S predvideno prenovo stanovanjske zakonodaje se bodo pooblastila inšpekciji povečala, zato bo potrebno z novimi zaposlitvami poskrbeti, da se bo lahko zagotovil učinkovit nadzor v okviru pristojnosti stanovanjske inšpekcije.</p> <p>Delo na stanovanjski inšpekciji trenutno opravlja 5 stanovanjskih inšpektorjev. Stanovanjski inšpektorji so leta 2016 prejeli 1.054 prijav. Po uradni dolžnosti je bilo leta 2016 uvedenih 622 postopkov, od tega je bilo 296 inšpekcijskih in 71 prekrškovnih postopkov, 255 drugih splošnih postopkov pa se je nanašalo na delovanje stanovanjske inšpekcije. Stanovanjska inšpekcija je tako imela 31. decembra 2016 odprtih 463 zadev, od katerih je 149 upravnih stanovanjskih, 121 prekrškovnih in 193 drugih splošnih zadev. Leta 2016 so stanovanjski inšpektorji v zvezi s postopki poslali 1.455 dopisov, odgovorov, obvestil in pojasnil strankam, prijaviteljem in drugim.</p> <p>V letu 2016 je Vlada sprejela stališče, da ima Inšpektorat Republike Slovenije za okolje in prostor pristojnost ukrepanja tudi v večstanovanjskih stavbah, v katerih etažna lastnina ni vzpostavljena. Takšno stališče je razširilo polje pristojnosti inšpekcijskih služb. V okviru prenove stanovanjske zakonodaje se bo na novo opredelil tudi javni interes na stanovanjskem področju in od tod tudi sledeči inšpekcijski ukrepi. S predvideno prenovo stanovanjske zakonodaje se bodo pooblastila inšpekciji povečala, zato bo potrebno z novimi zaposlitvami poskrbeti, da se bo lahko zagotovil učinkovit nadzor v okviru pristojnosti stanovanjske inšpekcije.</p> <p>Ministrstvo za okolje in prostor je Ministrstvo za javno upravo večkrat pozvalo k dodelitvi dodatnih kvot za potrebe IRSOP. Ministrica MOP je v letu 2017 znotraj odobrenega skupnega kadrovskega načrta IRSOP-u dovolila zaposlitev pet novih inšpektorjev za potrebe IRSOP. Vsebinsko dela novo zaposlenih inšpektorjev presoja Glavna inšpektorica glede na potrebe dela.</p>

Pregled uresničevanja priporočil Varuha človekovih pravic (VČP) iz Letnega poročila VČP za leto 2015

Ministrstvo za pravosodje (MP)

Skupno število priporočil, ki se nanašajo na MP: 19

Ocena realizacije priporočil:

1. realizirano: 11
2. delno realizirano: 2
3. stalna naloga: 2
4. zavrnitev realizacije zaradi nestrinjanja (tudi delne): 3
5. nerealizirano (tudi delno): 2

Št.	priporočilo	ocena realizacije	pojasnila
2.2	DISKRIMINACIJA		
8	Varuh priporoča čimprejšnji sprejem zakonskih rešitev, ki bodo zagotovile nepristransko, neodvisno in učinkovito obravnavo primerov kršitev prepovedi diskriminacije ter vzpostavile neodvisnega Zagovornika načela enakosti. (stran 57)	Realizirano.	<p>Dodatno k pojasnilu MDDSZEM:</p> <p>MDDSZEM je v sodelovanju z MP v letu 2015 pripravilo Predlog Zakona o varstvu pred diskriminacijo, ki ga je Državni zbor Republike Slovenije sprejel 21. aprila 2016, objavljen pa je v Uradnem listu RS, št. 33/16. Novi zakon ureja nepristransko, samostojno in učinkovito obravnavo primerov kršitev prepovedi diskriminacije, prav tako pa vzpostavlja samostojni državni organ – Zagovornika načela enakosti.</p> <p>Državni zbor je po javnem razpisu 25. 10. 2016 imenoval zagovornika načela enakosti. Zagovornik je že začel z delom, njegove aktivnosti so javnosti dostopne tudi preko spletne strani <www.zagovornik.gov.si>.</p>
9	Varuh vnovič opozarja na odsotnost polnopravne državne institucije za človekove pravice na podlagi Pariških načel. Varuh zato izraža pripravljenost za dopolnitev institucije Varuha v tej smeri – na podlagi modelov, ki so se že uveljavili v Evropi. (stran 58)	Realizirano (v okviru pristojnosti MP in vlade).	<p>Vlada je dne 18. 5. 2017 določila besedilo Predloga zakona o dopolnitvah Zakona o varuhu človekovih pravic in ga poslala v obravnavo Državnemu zboru.</p> <p>Predlog zakona je pripravilo Ministrstvo za pravosodje v sodelovanju z Varuhom. Eden od ciljev predloga zakona je zagotoviti potrebno zakonsko pravno podlago, da bodo v celoti izpolnjena merila za pridobitev statusa A s strani Varuha človekovih pravic po »Pariških načelih glede državnih institucij za spodbujanje in varstvo človekovih pravic (1993)«.</p>

			<p>Predlog zakona predvideva ustanovitev Sveta za človekove pravice in Centra za človekove pravice:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Predvideno je, da bo Svet posvetovalno telo varuha, ustanovljen za namen spodbujanja in varstva človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter krepitev pravne varnosti. Deloval bo po načelu strokovne avtonomije. Svet bodo poleg predsedujočega, ki bo eden od namestnikov varuha, sestavljali še predstavniki civilne družbe in znanosti s področja človekovih pravic ter predstavnikov državnih institucij, ki pa niso njihovi funkcionarji. Na ta način bomo v Sloveniji dobili nov forum dialoga o človekovih pravicah. – Predvideno je, da bo Center kot organ v sestavi Varuha zagotavljal splošen oziroma širok mandat varuha tako glede spodbujanja kot varstva človekovih pravic. Center bo lahko izvajal določena izobraževanja in usposabljanja. Center bo deloval v okviru varuha kot notranja organizacijska enota. Dodatno bo okrepljeno sodelovanje s civilno družbo, sindikati in državnimi organi. <p>Državni zbor je o predlogu zakona opravil splošno razpravo na svoji junijski seji dne 21. 6. 2017 in odločil, da je predlog zakona primeren za nadaljnjo obravnavo. Predlog zakona je dodeljen v drugo obravnavo na septembrsko sejo Državnega zbora.</p> <p>Vlada pričakuje, da bo Zakon o dopolnitvah Zakona o varuhu človekovih pravic Državni zbor sprejel najkasneje do konca leta 2017.</p>
2.3	OMEJITEV OSEBNE SVOBODE		
16	Varuh predlaga sprejem dodatnih ukrepov, da bo čas prestajanja kazni zapora osmišljen s čim več koristnimi dejavnostmi, zlasti pa možnostmi za delo. (stran76)	Stalna naloga.	<p>Uprava RS za izvrševanje kazenskih sankcij (URSIKS) kot organ v sestavi Ministrstva za pravosodje in zavodi za prestajanje kazni zapora (ZPKZ-ji) so obsojence še nadalje vključevali v prostočasne dejavnosti (slikanje, modelarstvo, modeliranje z glino, fino maso, mavcem, enostavna dela, učenje v sklopu izobraževanja, igranje inštrumentov....), organizirali so ustvarjalne delavnice in različna športna tekmovanja oz. turnirje (šah, nogomet, košarka ...), omogočili so jim udeležbo na pohodu zunaj zavoda, sodelovali so v projektu »Noč knjig«, v projektu »Vključujemo in aktiviramo«, v natečaju »Naj se sliši naš glas«. V sklopu projekta »Razvoj delovnih kompetenc zaprtih oseb« se obsojenci vključujejo v izobraževanje, si pridobivajo nacionalne poklicne kvalifikacije in se vključujejo v delovno terapijo (brezplačno).</p>

		Realizirano.	Glede zagotavljanja dela zaprtih oseb URSIKS pripravlja analizo stanja organizacije zaposlovanja zaprtih oseb, skupaj z izvedbenim načrtom, ki je v zaključni fazi. V okviru priprave analize stanja so bili opravljeni ogledi vseh zavodov z vidika prepoznavanja konkretiziranih možnosti zaposlovanja zaprtih oseb. V okviru URSIKS je začela delovati delovna skupina, ki jo je s sklepom imenoval generalni direktor URSIKS dne 23. 5. 2017. Nalogi delovne skupine sta med drugim tudi pregled analize stanja na področju organizacije in zagotavljanja možnosti za delo zaprtih oseb ter priprava akcijskega načrta za širjenje možnosti za delo zaprtih oseb.
17	Varuh predlaga sprejem kadrovskih normativov za delo v ZPKZ. (stran 76)	Nerealizirano.	URSIKS aktivno pripravlja prenovljen predlog kadrovskih normativov in standardov, zasnovan na način, da se upošteva predviden začetek delovanja probacijske službe – s tem pa napovedane ocene, da bo prišlo do povečanja izrekanja alternativnih oblik izvršitev zapora in posledično do upada števila oseb na prestajanju kazni zapora. Nov predlog bo dokončan v juliju 2017.
18	Varuh ponovno priporoča, naj Ministrstvo za zdravje poleg izdanih priporočil s pozivom zdravnikom glede ustreznega zapisovanja vseh podatkov v medicinske kartoteke pripornikov, zapornikov in varovancev v socialnovarstvenih zavodih, še posebej v primeru poškodb in zatrtjevanega grdega ravnanja, ob upoštevanju smernic Istanbulskega protokola pripravi tudi ustrezen obrazec za zdravniško poročilo in ga pošlje vsem pristojnim ustanovam, ki bi od zdravnikov zahtevale njegovo dosledno izpolnjevanje. (stran 85)	Realizirano (v okviru pristojnosti MP).	Dne 14. 11. 2016 je minister za pravosodje izdal nov Pravilnik o izvrševanju nalog in pooblastil pravosodnih policistov (Uradni list RS, št. 73/16), ki je začel veljati 16. 2. 2017. Ministrstvo za pravosodje je ob pripravi besedila pravilnika upoštevalo priporočila Varuha glede zdravstvenih pregledov zaprtih oseb po uporabi prisilnih sredstev zoper njih. Novi 91. člen navedenega pravilnika določa, da se po vsaki uporabi prisilnega sredstva, razen vklepanja, ki ga pravosodni policist opravi po odredbi, obsojencu zagotovi zdravstveni pregled, da se ugotovijo morebitne poškodbe in se mu zagotovi potrebna zdravstvena oskrba. Nadalje tretji odstavek 91. člena določa, da zdravnik pri pregledu ugotavlja vrsto in lokacijo poškodb ter njihov vzrok. Pri tem poškodbe opiše in jih po potrebi tudi dokumentira. Zdravnik zapiše trditve obsojenca o nastanku poškodb ter oceno skladnosti med zatrtjevanim ravnanjem in ugotovitvami zdravstvenega pregleda. Zdravnik o morebitnih znakih nepravilne uporabe prisilnih sredstev obvesti direktorja zavoda.
19	Varuh predlaga čimprejšnjo vzpostavitev prilagojenih prostorov ali oddelkov prizadetim zaprtim osebam v skladu z 60. členom ZIKS-1.	Realizirano.	Kot je Varuh že ugotavljal, je URSIKS v letu 2016 začela s prenovo enega od oddelkov ZPKZ Dob pri Mirni. Poleg montaže dvižne ploščadi, sta do danes urejena tudi že kopalnica in stranišče, ki sta primerna za uporabo gibalno oviranim osebam. URSIKS bo

	(stran 86)		položaj te skupine zaprtih oseb v nadaljevanju urejala tudi v okviru novogradnje ZPKZ Ljubljana v Dobrunjah, saj je v projektni nalogi že predviden tudi poseben oddelek (iz 60. člena ZIKS-1).
20	Varuh priporoča posebej skrbno proučitev vseh okoliščin, ki so morda lahko ovira za podeljevanje zunajzavodskih ugodnosti, še zlasti za obsojence kaznivih dejanj nasilja v družini. (stran 87)	Realizirano.	Pri podeljevanju zunajzavodskih ugodnosti so zavodi upoštevali priporočilo, da se za obsojenca, povzročitelja nasilja v družini, predhodno pridobi mnenje pristojnega centra za socialno delo. Od leta 2015 se pred podelitvijo zunajzavodskih ugodnosti za obsojenca, obsojenega zaradi kaznivega dejanja nasilja v družini, obvezno centru za socialno delo predlaga sklic multidisciplinarnega tima, kjer vsi akterji skupaj natančno izdelajo načrt pomoči tako žrtvi kot tudi povzročitelju nasilja.
21	Varuh predlaga, da MP (po potrebi v sodelovanju z MZ) vnovič obravnava vprašanje pravne podlage za ukrepe izvajalcev zdravstvene dejavnosti proti volji zaprtih oseb v zavodih za prestajanje kazni zapora, s katerimi naj bi se odpravilo oziroma obvladovalo njihovo nevarno vedenje, s katerim ogrožajo lastno življenje ali življenje drugih oziroma huje ogrožajo lastno zdravje ali zdravje drugih oziroma povzročajo hudo premoženjsko škodo sebi ali drugim. (stran 91)	Zavrnitev realizacije zaradi nestrinjanja.	Ministrstvo za pravosodje tega priporočila Varuha ne bo realiziralo, saj se z njim ne strinja. Kot izpostavljeno v odzivnem poročilu vlade, se zdravstveno varstvo obsojencev v Republiki Sloveniji ne izvaja po ločenih specialnih predpisih, ki bi posebej urejali področje zdravstva za obsojence, temveč so obsojenci na prestajanju kazni zapora vključeni v javno zdravstveno mrežo – iz česar izhaja, da se tudi glede zdravstvenih ukrepov proti volji obsojencev uporabljajo splošni predpisi, ki se sicer uporabljajo za osebe, ki niso zaprte v zavodih za prestajanje kazni zapora. Poleg tega so za obsojence, ki so nevarni, oziroma obsojence, ki s svojim vedenjem ogrožajo lastno ali drugo življenje, z Zakonom o izvrševanju kazenskih sankcij (ZIKS-1) že urejeni ukrepi za zagotavljanje varnosti, reda in discipline v zavodih za prestajanje kazni zapora. Izhajajoč iz ureditve zdravstvenega varstva obsojencev in upoštevajoč ureditev, s katero so že določeni varnostni ukrepi za obvladovanje oseb na prestajanju kazni zapora, Ministrstvo za pravosodje ocenjuje, da specialno urejanje zdravstvenih ukrepov z namenom obvladovanja nevarnih obsojencev ni ustrezna rešitev, saj bi pregrebo poseglo v pravice obsojencev.
22	Varuh pričakuje, da bodo ugotovitve, zlasti pa opozorila in predlogi za spremembe, ki jih je podala projektna skupina, skrbno upoštevana pri nadaljnjem razvoju forenzične psihiatrije v naši državi. (stran 102)	Realizirano.	URSIKS upošteva ugotovitve, ki izhajajo iz izpostavljenе projektne naloge.
2.4	PRAVOSODJE		
32	Varuh sodiščem priporoča, da	Realizirano	Odbor ministrskih namestnikov Sveta Evrope je na podlagi skrbnega in neodvisnega

	<p>sprejmejo vse potrebno, da bo zagotovljeno tudi dejansko spoštovanje rokov, ki so bili predpisani za odločanje po ZVPSBNO. (stran 125)</p>	<p>(v okviru pristojnosti MP).</p> <p>Stalna naloga.</p>	<p>pregleda slovenskega pravosodnega sistema dne 6. 12. 2016 sporočil, da po mnenju Sveta Evrope sodni zaostanki v Sloveniji niso več sistemski problem. Iz resolucije Odbora Sveta Evrope izhaja tudi, da ima Slovenija dovolj notranjih pravnih poti za izplačevanje odškodnin v primeru sodnih zaostankov v konkretnih zadevah.</p> <p>Vlada in v njenem okviru Ministrstvo za pravosodje, se v okviru ustavnih in zakonskih omejitev, ki med drugim vključujejo tako delitev oblasti – v njenem okviru pa tudi zavore in ravnovesja (mehanizme zunanjega nadzora), strinja in podpira stališče Varuha, da naj sodišča sprejmejo vse potrebno, da bo zagotovljeno dejansko spoštovanje rokov, ki so predpisani za odločanje po Zakonu o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebne odlašanja (ZVPSBNO). Ministrstvo za pravosodje lahko neodvisno pristopi k bolj proaktivnemu izvajanju ZVPSBNO, med drugim tudi z izmenjavo dobrih praks ali z informacijami o ne najbolj ustreznih praksah izvajanja zakona.</p> <p>Dne 24. 12. 2016 je začel veljati tudi Pravilnik o Službi za nadzor organizacije poslovanja sodišč (Ur. l. RS, št. 79/16), ki določa vrste in načine izvajanja nadzora, vsebino poročila o nadzoru in način seznanjanja njegovih naslovnikov, spremljanje odprave nepravilnosti in ustreznosti upoštevanja priporočil za izboljšanje poslovanja sodišč ter poročanje o opravljenih nadzorih. Kot odziv na pregled uresničevanja priporočil VČP se bo uresničevanje teh priporočil s pričetkom delovanja nove organizacijske enote v MP dodatno okrepilo v smeri krepitve delovanja nadzora ter spoštovanja in izvajanja predpisov iz ZVPSBNO in posledično učinkovitost dela sodišč.</p>
34	<p>Varuh znova spodbuja nadaljnjo krepitev učinkovitosti delovanja nadzornih organov, da se zagotovi kakovost dela sodišč oziroma sojenja. Varuh MP znova priporoča, da s sodstvom prouči obstoječe mehanizme nadzora dela sodnikov, zlasti njihovo učinkovitost, in na tej podlagi sprejme morebitne dodatne ukrepe za izboljšanje dela sodstva in njegove integritete. (stran 137)</p>	<p>Realizirano.</p>	<p>Priporočilo je z vidika pristojnosti Ministrstva za pravosodje realizirano. Zakon o sodnem svetu je bil sprejet aprila 2017 in objavljen v Uradnem listu RS, št. 23/17. Zakon pomeni korak k večji odgovornosti in transparentnosti sodstva, kar je namreč pomemben element zaupanja javnosti v slovensko sodstvo. Pomembna novost zakona je zlasti prenos pristojnosti glede disciplinskega sankcioniranja sodnikov s sodišč na sodni svet, kar bo gotovo poenotilo standarde pričakovanega delovanja sodnikov na vseh slovenskih sodiščih in prispevalo k povečanju splošnega zaupanja v pravosodje. Z novim zakonom se je spremenila tudi struktura disciplinskih organov, določa se enostopenjski disciplinski postopek, novost pa je tudi ta, da bo imel predsednik Vrhovnega sodišča možnost zahteve uvedbe disciplinskega postopka. To kaže tudi na odgovornost predsednika Vrhovnega sodišča Republike Slovenije kot vrha sodne uprave za delovanje celotnega sodstva.</p>

		Stalna naloga.	<p>Z zadnjimi spremembami sodniške zakonodaje (noveli ZS-L in ZSS-M; Uradni list RS, št. 17/15) je bil storjen korak naprej k večanju učinkovitosti in izboljšanju dela sodstva ter njegove integritete. Na podlagi ZS-L je Sodni svet sprejel Kodeks sodniške etike, ustanovljena je bila Komisija za etiko in integriteto, določen je bil bolj transparenten način izbora sodnikov.</p> <p>Dne 24. 12. 2016 je začel veljati Pravilnik o Službi za nadzor organizacije poslovanja sodišč (Ur. l. RS, št. 79/16), ki določa vrste in načine izvajanja nadzora, vsebino poročila o nadzoru in način seznanjanja njegovih naslovnikov, spremljanje odprave nepravilnosti in ustreznosti upoštevanja priporočil za izboljšanje poslovanja sodišč ter poročanje o opravljenih nadzorih. Kot odziv na pregled uresničevanja priporočil VČP se bo uresničevanje teh priporočil s pričetkom delovanja nove organizacijske enote v MP dodatno okrepilo v smeri krepitve delovanja nadzora in posledično učinkovitost dela sodišč.</p>
35	<p>Varuh predlaga MP, naj prouči vprašanje izrecne navedbe obstoja resne nevarnosti kršitve prepovedi mučenja v ZSKZDČEU-1 kot enega izmed razlogov za zavrnitev predaje. (stran 145)</p>	Zavrnitev realizacije zaradi nestrinjanja.	<p>Ministrstvo za pravosodje meni, da ZSKZDČEU-1 v 10. in 11. členu določa vse razloge za (obvezno ali fakultativno) zavrnitev predaje zahtevane osebe, zaradi krepitve procesnih pravic oseb ter vzpodbujanja uporabe načela vzajemnega priznavanja odločb, izdanih na sojenju v odsotnosti osebe, ki jih omogoča Okvirni sklep Sveta 2002/584/PNZ z dne 13. 6. 2002 o evropskem nalogu za prijetje in postopkih predaje med državami članicami (zadnjič spremenjen z Okvirnim sklepom Sveta 2009/299/PNZ z dne 26. 2. 2009 o spremembi okvirnih sklepov Sveta 2002/584/PNZ, 2005/2014/PNZ, 2006/783/PNZ, 2008/909/PNZ in 2008/947/PNZ). Navedeni okvirni sklep, kot tudi drugi dokumenti pravnega reda Evropske unije na kazenskem področju, izhajajo iz stališča medsebojnega zaupanja držav članic v notranje pravne rede, kakor tudi, da države članice spoštujejo kavtele, določene v mednarodnih konvencijah s področja varstva človekovih pravic, vključno glede prepovedi mučenja, ki v skladu s prvim odstavkom 2. člena ZSKZDČEU-1 tudi v postopkih, ki tečejo na podlagi določb tega zakona, zavezujejo slovenske pristojne organe. To stališče je bilo vključeno tudi v odzivno poročilo vlade iz septembra 2016.</p> <p>Dodatna varovalka glede spoštovanja človekovih pravic, vključno s prepovedjo mučenja, je bila dana leta 2015 s spremembo 3. člena ZSKZDČEU-1. Dodano je bilo generalno napotilo (klavzula), da pristojni organi pri odločanju presojujejo "ob upoštevanju človekovih</p>

			pravic in temeljnih svoboščin".
36	Varuh priporoča razmislek o spremembi oziroma dopolnitvi normativne podlage, da bi bil tudi predlagatelj disciplinskega postopka zoper izvršitelja obveščen o usodi svoje prijave. (stran 159)	Zavrnitev realizacije zaradi nestrinjanja.	<p>Varuh priporoča razmislek o ustreznih spremembah oziroma dopolnitvah področne normativne podlage, da bi ta izrecno urejala disciplinski postopek zoper izvršitelje tako, da bi bila tudi stranka v izvršilnem postopku, ki je predlagala uvedbo takega postopka, seznanjena ne le z njegovo morebitno uvedbo (tretji odstavek 3. člena že veljavnega Pravilnika o disciplinskem postopku zoper izvršitelja), temveč tudi o tem, ali se ga minister ni odločil uvesti, in pa tudi o tem, kakšna je bila morebitna odločitev disciplinske komisije.</p> <p>Minister oziroma ministrstvo po prejemu predloga za uvedbo disciplinskega postopka zoper izvršitelja najprej opravi pripravljalna dejanja na morebitni disciplinski postopek. V tem okviru običajno od izvršitelja zahteva predložitev poročila in kopije spisa, kot ga v konkretni zadevi vodi v svoji pisarni. Na podlagi prejetih listin ugotovi, ali obstaja sum storitve hujše disciplinske kršitve ali ne. V kolikor tak sum ne obstaja ali niso podani procesni pogoji za uvedbo postopka (npr. zastaranje), minister predlagatelju disciplinskega postopka pošlje vsebinsko pojasnilo. V tem pojasnilu je natančno navedeno, zakaj predlagateljev predlog za uvedbo disciplinskega postopka ni utemeljen (z navedbo očitanih kršitev, dejanskega stanja, pravne podlage ter sklepnih ugotovitev). V kolikor pa je sum storitve hujše disciplinske kršitve podan, minister s sklepom uvede disciplinski postopek zoper izvršitelja in obvestilo o uvedbi pošlje tudi predlagatelju. Tako je tudi v primeru uvedbe disciplinskega postopka predlagatelj o tem obveščen (3. odstavek 3. člena Pravilnika o disciplinskem postopku zoper izvršitelja). Ministrstvo tako že po obstoječi ureditvi in v praksi stranko - predlagatelja, ki je podal pobudo, seznaniti (tudi z nosilnimi razlogi), zakaj disciplinski postopek ni bil uveden.</p> <p>Glede seznanitve predlagatelja s pravnomočno odločbo disciplinske komisije pojasnjujemo, da v skladu z veljavno zakonodajo in uveljavljeno sodno prakso, predlagatelj disciplinskega postopka nima lastnosti stranke v postopku, saj je disciplinski postopek zoper izvršitelja postopek med državo in izvršiteljem. Glede na dejstvo, da predlagatelju disciplinskega postopka niti zakon, niti pravilnik ne podeljujeta statusa stranke oziroma stranskega udeleženca, istočasno pa se v disciplinskem postopku zoper izvršitelja tudi ne varujejo pravice predlagatelja v smislu, da bi mu ugodna rešitev zagotavljala neko pravico ali pravno korist, menimo, da vročanje in seznanitev predlagatelja postopka s celotno vsebino ni potrebno. Poudariti je treba, da vročitev</p>

			<p>pravnomočne odločbe predlagatelju, ki ni stranka v postopku, nujno zahteva prekritje vseh osebnih podatkov in okoliščin, ki se nanašajo na izvršitelja, ki je bil v disciplinskem postopku. Vsekakor pa bo Ministrstvo za pravosodje preučilo, ali bi bilo primerno in sorazmerno (tudi upošteva je kadrovske zmožnosti Ministrstva za pravosodje), da se dolžnost, ki izhaja iz tretjega člena veljavnega Pravilnika o disciplinskem postopku zoper izvršitelja, razširi še na seznanitev predlagatelja, da je bil izvršitelj spoznan za odgovornega in mu je bila izrečena disciplinska sankcija. Sočasno pa bo Ministrstvo preučilo možnost za dodatno zagotavljanje transparentnosti in civilnega nadzora nad delom disciplinskih komisij, in sicer v smeri anonimizirane objave vseh odločb disciplinskih komisij po vzoru objave disciplinskih odločb izdanih s strani odvetniških disciplinskih komisij na podlagi Zakona o odvetništvu.</p>
37	<p>Varuh sodiščem priporoča skrbno obravnavo zahtev za sodno varstvo. Pri svojem odločanju naj sodišča in tudi vsi drugi prekrškovni organi dosledno spoštujejo temeljna ustavna jamstva poštenega sodnega postopka. (stran 164)</p>	Stalna naloga.	<p>Ministrstvo si bo tudi v nadaljevanju prizadevalo, da bo izpostavljena tema vključena v izobraževanja sodnikov, tožilcev ter sodnega in tožilskega osebja. Predstavniki Ministrstva za pravosodje bodo tudi v prihodnje sodelovali pri pripravi izobraževanj prekrškovnih organov.</p> <p>Ministrstvo šteje, da izobraževanje prekrškovnih organov in sodišč pripomore h krepitvi temeljnih ustavnih jamstev poštenega sojenja (t. i. »right to fair trial«), saj so pooblaščenim uradnim osebam prekrškovnih organov in sodnikom ter sodnemu osebju predstavljene spremembe in novosti institutov ter novejša sodna praksa, vključno s sodno prakso ESČP, s področja prekrškovnega prava, kar pozitivno vpliva na pravilno uporabo ZP-1.</p>
38	<p>Varuh tožilstvo še naprej spodbuja, da skrbi za učinkovito izvajanje kazenskega pregona storilcev kaznivih dejanj in v primeru morebitnega zavrženja ovadb oziroma odstopa od pregona poskrbi za dosledno seznanjanje oškodovancev z odločitvami, ki bodo utemeljene z jasnimi in obrazloženimi razlogi. (stran 172)</p>	Delno realizirano.	<p>Ministrstvo za pravosodje pojasnjuje, da je po zahtevnem strokovnem in medresorskem usklajevanju Ministrstvo za pravosodje dne 17. 2. 2017 Vladi predložilo Predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o kazenskem postopku (ZKP-N), vlada pa je določila besedilo Predloga ZKP-N dne 16. 3. 2017. Z ZKP-N se bo med drugim implementirala Direktiva 2012/29/EU, torej pravni akt EU, ki celostno obravnava položaj žrtev kaznivih dejanj. Med drugim se bo uredila pravica oškodovanca do prejemanja informacij o stanju predkazenskega oziroma kazenskega postopka, podaljšal se bo rok za prevzem pregona s strani oškodovanca (in sicer iz 8 na 30 dni), rok za prevzem pregona, v primeru, da državni tožilec oškodovanca ne obvesti o zavrženju, pa ne bo več vezan na dan zavrženja, temveč na dan, ko je oškodovanec izvedel za zavrženje. Poleg navedenega Predlog ZKP-N vsebuje tudi določbo, v skladu s katero bo v zvezi s težjimi kaznivimi</p>

			<p>dejanji državni tožilec moral oškodovanca predhodno obvestiti o nameri zavrženja ovadbe z obrazloženimi razlogi ter mu omogočiti, da se do njih pisno opredeli. Menimo, da bo s sprejemom ZKP-N z vidika pristojnosti MP to priporočilo polno realizirano.</p> <p>Oškodovanca se bo bodisi ob vložitvi ovadbe (na potrdilo o vložitvi ovadbe, ki ga predvideva Direktiva 2012/29/EU), bodisi ob prvem stiku s policijo oziroma državnim tožilstvom, obvestilo tudi o pravici do prevzema pregona.</p> <p>Ministrstvo za pravosodje izpostavlja še, da je državni tožilec pri opravljanju državnotožilske službe samostojen ter vezan na ustavo in zakon. Skrb za hitro in učinkovito izvajanje kazenskega pregona je v prvi vrsti naloga posameznega državnega tožilca, da vlaga in zastopa kazenske obtožbe in opravlja druga procesna dejanja tožilca v kazenskem postopku v razumnem roku, brez nepotrebnega odlašanja. Razumen rok je okvirno določen čas reševanja posamezne vrste zadev ter čas, ki je potreben za odločitev o tistih procesnih dejanjih, ki sodijo med tipične pristojnosti državnih tožilcev. To je pričakovani čas, ki je potreben za odločitev o zadevi od njenega pripada na državno tožilstvo do njene rešitve na tem državnem tožilstvu. Znotraj posamezne vrste zadev pa državni tožilec opravlja posamezna procesna dejanja, ki so ključne točke v celotnem postopku od pripada zadeve na državno tožilstvo do njene rešitve na tem državnem tožilstvu. Navedena časovna merila so del letnega programa dela, ki ga pripravi vodja državnega tožilstva. Minister za pravosodje je v letu 2015 izdal Pravilnik o obliki in navodilu za pripravo letnega programa dela državnega tožilstva¹. Oceno izvajanja letnega programa državnega tožilstva vodja državnega tožilstva na podlagi spremljanja, ugotavljanja in analiziranja učinkovitosti, uspešnosti in gospodarnosti dela državnih tožilcev na posameznem državnem tožilstvu poda v okviru letnega poročila.</p>
40	Varuh poziva Odvetniško zbornico Slovenije (OZS), da še naprej vztraja pri zagotavljanju učinkovitega odzivanja na nepravilnosti v lastnih vrstah z učinkovitim delom svojih disciplinskih organov ter zagotovi hitro in objektivno odločanje o	Realizirano.	<p>Priporočilo je z vidika pristojnosti Ministrstva za pravosodje v celoti realizirano.</p> <p>Veljavna zakonodaja glede odvetniških disciplinskih postopkov ni razlog za dolgotrajnost postopkov. V disciplinskih postopkih pri OZS sodelujejo predstavniki Ministrstva za pravosodje (pet predstavnikov v disciplinskih komisijah prve stopnje in pet predstavnikov v disciplinskih komisijah druge stopnje), ki se disciplinskih obravnav redno udeležujejo in strokovno sodelujejo v različnih senatih s člani disciplinske komisije, ki jih imenuje OZS.</p>

¹ Uradni list RS, št. 99/15.

	vloženih prijavah zoper odvetnike. (stran 177)		Novela ZOdv-D (januar 2015) je zagotovila večjo transparentnost disciplinskih postopkov (javna objava podatkov glede sestave disciplinskih organov in organov za presojo kršitev Kodeksa odvetniške poklicne etike, podatki o prijavah, izrečeni pravnomočni disciplinski ukrepi, dokončna mnenja komisije za etiko ter izbrisi iz imenika odvetnikov).
41	Varuh predlaga prevetritev določb Zakona o notariatu o disciplinski odgovornosti notarjev. (stran179)	Nerealizirano (delno).	<p>Priporočilo z vidika pristojnosti Ministrstva za pravosodje še ni realizirano. Ministrstvo je navedeno priporočilo upoštevalo, saj je s pripravo sistemskih sprememb na področju notariata poseglo tudi v področje disciplinske odgovornosti notarjev na način, da bo konkretiziralo postopek za ugotavljanje notarjeve disciplinske odgovornosti, disciplinske organe, podrobneje opredelilo disciplinske kršitve ter dopustilo možnost uvedbe instituta suspenza notarja zaradi uvedbe kazenskega postopka in razrešitve notarja ter njegovih posledic za zavarovanje javnega zaupanja.</p> <p>Področja, ki jih je ministrstvo še posebej preučilo, so: področje odgovornosti notarja in nezdržljivost opravljanja notariata, imenovanje, prenehanje in razrešitev notarjev, možnost pridobivanja podatkov iz uradnih evidenc, registrov, javnih knjig, notarske hrambe denarnega dobroimetja in nematerializiranih vrednostnih papirjev, položaja notarskih pomočnikov, vloge Notarske zbornice (NZS) ter postopka disciplinske odgovornosti notarjev.</p> <p>Delovno gradivo je trenutno v fazi strokovnega usklajevanja z NZS.</p>
2.15	VARSTVO OTROKOVIH PRAVIC		
79	Vlogo in naloge zagovornika otrokovih pravic naj natančneje določi dopolnitev zakona o varuhu človekovih pravic. (stran 333)	Realizirano (v okviru pristojnosti MP in vlade).	<p>Vlada je dne 18. 5. 2017 določila besedilo Predloga zakona o dopolnitvah Zakona o varuhu človekovih pravic in ga poslala v obravnavo Državnemu zboru.</p> <p>Predlog zakona je pripravilo Ministrstvo za pravosodje v sodelovanju z Varuhom, eden od njegovih ciljev pa je tudi zagotovitev pravne ureditve (formalizacija) instituta zagovorništva otrok. To se je 10 let izvajalo v okviru pilotnega projekta "Zagovorništvo - glas otroka". V letu 2016 je bila opravljena tudi končna evalvacija projekta, ki jo je opravil Inštitut RS za socialno varstvo na predlog varuha in Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. Predlagane rešitve sledijo dobrim praksam dosedanjega delovanja zagovorništva, katerega osrednji namen je opolnomočenje glasu otroka v vseh postopkih,</p>

			<p>v katerih je udeležen.</p> <p>Državni zbor je o predlogu zakona opravil splošno razpravo na svoji junijski seji dne 21. 6. 2017 in odločil, da je predlog zakona primeren za nadaljnjo obravnavo. Predlog zakona je dodeljen v drugo obravnavo na septembrski seji Državnega zbora.</p> <p>Vlada predvideva, da bo Zakon o dopolnitvah Zakona o varuhu človekovih pravic Državni zbor sprejel najkasneje do konca leta 2017.</p>
80	Varuh priporoča, naj se sodne obravnave snemajo. (stran 337)	Delno realizirano.	<p>Priporočilo je z vidika pristojnosti Ministrstva za pravosodje delno realizirano. Iz Varuhovega letnega poročila za leto 2015 izhaja, da nekateri pobudniki pri Varuhu navajajo, da so sodne poravnave v družinskih postopkih sklepali zaradi zavajanja in različnih pritiskov, zaradi česar Varuh priporoča, naj se sodne obravnave snemajo, saj bi se bilo mogoče na ta način izogniti vsem neutemeljenim očitkom, ki se nanašajo na dogajanje v sodnih dvoranah.</p> <p>Ministrstvo za pravosodje pojasnjuje, da veljavni Zakon o pravnem postopku (ZPP, Uradni list RS, št. 73/07 – uradno prečiščeno besedilo, 45/08 – ZArbit, 45/08, 111/08 – odl. US, 57/09 – odl. US, 12/10 – odl. US, 50/10 – odl. US, 107/10 – odl. US, 75/12 – odl. US, 40/13 – odl. US, 92/13 – odl. US, 10/14 – odl. US in 48/15 – odl. US) že od novele ZPP-C (Ur. l. 52/07) omogoča zvočno ali slikovno snemanje glavnih obravnav (glej 125.a člen ZPP), če predsednik senata ali sodnik posameznik tako odredi. Praksa na sodiščih je različna. Nekateri sodniki se ne odločajo za snemanje glavnih obravnav, saj je klasičen način vodenja zapisnika (z narekovanjem zapisnikarju, kaj naj zapiše v zapisnik) bolj ekonomičen z vidika preglednosti, jasnosti in jedrnatosti zapisnika (v tem primeru sodnik povzame na zapisnik bistven potek dogajanja na naroku). Po drugi strani se je na mnogih sodiščih (in pri mnogih sodnikih) razvila praksa, da se glavne obravnave snemajo, saj na ta način postopek poteka dosti hitreje, sodnik se lažje osredotoči na vodenje obravnave, stranke in priče bolj koncentrirano izpovedujejo, zvočno pa je zabeleženo vse, kar je bilo na glavni obravnavi izrečeno. Slabost te vrste vodenja zapisnika je, da je zapisnik v obliki prepisa zvočnega posnetka dolg, nepregleden, z medmeti, slengom, narečjem, da je v njem zapisano vse, kar je pomembno in nepomembno in zavleče konec glavne obravnave, saj imajo stranke po prepisu zapisnika, ki traja nekaj dni, možnost vložiti ugovor na prepis. Dokler o tem ugovoru ni odločeno, sodnik sodbe ne more izdati.</p>

		<p>Zaključimo lahko, da imata obe tehniki vodenja zapisnika svoje prednosti in slabosti, sodnik pa glede na zahtevnost in zapletenost zadeve izbere najprimernejšo.</p> <p>Z novelo ZPP-E, ki je bila v Državnem zboru RS sprejeta dne 17. februarja 2017, je bila ureditev zvočnega snemanja obravnav še nadgrajena. Menimo, da je s tem priporočilo Varuha z vidika pristojnosti MP glede pravnega postopka polno realizirano.</p> <p>S predlogom ZKP-N, ki je bil dne 17. februarja 2017 posredovan v vladni postopek, pa se zaradi preprečevanja sekundarne viktimizacije oškodovanca predlaga obvezno snemanje zaslišanja priče, mlajše od 15 let, ki je bila oškodovanec kaznivega dejanja iz tretjega odstavka 65. člena ZKP, torej kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost ipd. (sodišča namreč že razpolagajo z ustrežno opremo).</p> <p>Hkrati se širi nabor kaznivih dejanj iz tretjega odstavka 65. člena, in sicer tako, da se vključujejo vsa kazniva dejanja iz XXI. poglavja KZ-1 (torej kazniva dejanja zoper zakonsko zvezo, družino in otroke), dodaja pa se tudi kaznivo dejanje spravljanja v suženjsko razmerje iz 112. člena KZ-1. Predlagana sprememba je povezana tudi z drugimi določbami ZKP (zaslišanje oseb, mlajših od 15 let, ki so bile žrtve kaznivih dejanj iz tretjega odstavka 65. člena ZKP, se praviloma opravi v posebej prilagojenih prostorih – nov šesti odstavek 240. člena ZKP, prepoved neposrednega zaslišanja oseb, mlajših od 15 let, ki so bile žrtve kaznivih dejanj iz tretjega odstavka 65. člena ZKP na glavni obravnavi – peti odstavek 331. člena ZKP, možnost, da se v takšnih primerih predvaja posnetek zaslišanja – 341. člen ZKP). Menimo, da bo s sprejetjem ZKP-N z vidika pristojnosti MP to priporočilo polno realizirano.</p>
--	--	--

Pregled uresničevanja priporočil Varuha človekovih pravic (VČP) iz Letnega poročila VČP za leto 2015

Ministrstvo za zdravje (MZ)

Skupno število priporočil, ki se nanašajo na MZ: 8

Ocena realizacije priporočil:

1. realizirano: /
2. delno realizirano: 5
3. stalna naloga: 3
4. zavrnitev realizacije zaradi nestrinjanja (tudi delne): /
5. nerealizirano (tudi delno): /

Št.	priporočilo	ocena realizacije	pojasnila
2.3	OMEJITEV OSEBNE SVOBODE		
18	Varuh ponovno priporoča, naj Ministrstvo za zdravje poleg izdanih priporočil s pozivom zdravnikom glede ustreznega zapisovanja vseh podatkov v medicinske kartoteke pripornikov, zapornikov in varovancev v socialnovarstvenih zavodih, še posebej v primeru poškodb in zatrjevanega grdega ravnanja, ob upoštevanju smernic Istanbulskega protokola pripravi tudi ustrezen obrazec za zdravniško poročilo in ga pošlje vsem pristojnim ustanovam, ki bi od zdravnikov zahtevale njegovo dosledno izpolnjevanje. (stran 85)	Stalna naloga.	MZ bo v sodelovanju s pristojnimi inštitucijami preučilo sedanjo prakso zdravnikov glede zapisovanja podatkov v medicinsko kartoteko pripornikov, zapornikov in varovancev v socialnovarstvenih zavodih v primerih poškodb in zatrjevanega grdega ravnanja. Preverili bomo možnost spremembe obstoječih obrazcev za poročila zdravnikov, ki bodo upoštevale smernice Istanbulskega protokola. Pri spremembi obrazca za zdravniška poročila pričakujemo sodelovanje zdravniških strokovnih organizacij. <i>Ni realizirano, ker so bile MZ dodeljene druge prioritete.</i>
23	VČP priporoča naj v sodelovanju z drugimi pristojnimi organi čim prej	Stalna naloga.	MZ si bo v okviru možnosti prizadevalo za ustrezno povečanje števila zmogljivosti in ustreznosti ustanov za nameščanje oseb na podlagi sodb sodišč v socialnovarstvene zavode,

	sprejme vse potrebne ukrepe za uresničitev priporočil s tega področja, zlasti pa zagotovi število potrebnih zmogljivosti in ustreznost ustanov za nameščanje oseb na podlagi odločb sodišč v SVZ.		kateri sicer sodijo v pristojnost MDDSZEM. S Sklepom Vlade št. 02401-24/2016/3 z dne 19. 10, 2016 je bila na predlog MDDSZEM ustanovljena delovna skupina za vzpostavitev specializirane enote za obravnavo oseb z najtežjimi oblikami motenj v duševnem razvoju, v kateri bo MZ aktivno sodeloval.
24	Varuh pričakuje, da bo Ministrstvo za zdravje čim prej pripravilo ustrezne dopolnitve oziroma spremembe ZDZdr glede sprejema osebe z odvzeto poslovno sposobnostjo v varovani oddelek SVZ. (stran 107)	Delno realizirano.	MZ je imenovalo delovno skupino za spremembe in dopolnitve zakona o duševnem zdravju s sklepom št. 024-23/2016/12 z dne 22. 8. 2016. Prizadevali si bomo, da bo delovna skupina s svojim delom zaključila do konca leta 2017. <i>Delovna skupina pripravlja spremembo Zakona o duševnem zdravju.</i>
2.11	INVALIDSKO IN POKOJNINSKO ZAVAROVANJE		
69	Ministrstvo za zdravje naj v soglasju z Ministrstvom za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, brez odlašanja določi vrste in stopnje telesnih okvar, ki so podlaga za uveljavitev pravic iz invalidskega zavarovanja. (stran 289)	Delno realizirano.	Delovna skupina za pripravo Pravilnika o vrstah in stopnjah telesnih okvar, imenovana s strani MZ, se je sestala dne 23. 11. 2016. Znotraj skupine so bili določeni eksperti, ki so pristopili k izvajanju nalog. Po mnenju ekspertov bo naloga končana v roku petih mesecev. <i>MZ je za izpolnitev naloge, da določi vrste in stopnje telesnih okvar dne 22. 5. 2017, prejelo seznam ekspertov, ki naj bi svojo nalogo opravili v roku šestih mesecev.</i>
2.12	ZDRAVSTVENO VARSTVO IN ZDRAVSTVENO ZAVAROVANJE		
70	Za uveljavitev kakršnihkoli sprememb je nujna predhodna seznanitev javnosti z razlogi za spremembe in z njihovo temeljno vsebino. (stran 292)	Stalna naloga.	MZ pri pripravi bodoče zakonodaje upošteva veljavne roke, ki jih za pripravo predpisov narekuje Resolucija o normativni dejavnosti, prav tako se trudi, da v sklopu same priprave zakonodaje v proces vključi ključne deležnike na posameznem strokovnem področju. Tudi v bodoče bo MZ v sklopu priprave zakonodaje sledil tem načelom. <i>Stalna naloga, ki se dosledno izvaja.</i>

71	Ministrstvo za zdravje naj ob napovedanih spremembah zakonodaje prouči tudi predloge, da se delo zastopnikov pacientovih pravic razširi tudi na področje obveznega zdravstvenega zavarovanja. (stran 294)	Delno realizirano.	<p>Zakon o pacientovih pravicah (ZPacP) ureja splošne, to je univerzalne pravice, ki veljajo za vse paciente kot uporabnike zdravstvenih storitev, tako pri javnih kot tudi pri zasebnih izvajalcih zdravstvenih storitev ter postopke uveljavljanja teh pravic. Splošne pravice so navedene v 4. členu ZPacP, res pa je, da so nekatere vezane tudi na sistem zdravstvenega zavarovanja. Pri tem je potrebno poudariti, da se v teh primerih pravice uresničujejo skladno s področno zakonodajo, to je Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (ZZVZZ) in Pravila obveznega zdravstvenega zavarovanja (Pravila). Pravice iz zdravstvenega zavarovanja (obveznega in prostovoljnega) določa poseben zakon. To velja tudi glede uresničevanja pacientovih pravic, ki so vezane na pravice iz zdravstvenega zavarovanja. Navedena usmeritev sledi tudi v 49. členu ZPacP, ki opredeljuje pristojnosti zastopnika pacientovih pravic, pri čemer vse pristojnosti veže na pravice, ki jih določa ZPacP.</p> <p>V kolikor bi pacient navajal kršitev pravic, ki niso pravice po ZPacP, zakon predvideva, da se takega pacienta napoti na pristojni organ oziroma fizično osebo. To velja tako za pravice iz zdravstvenega zavarovanja, kot tudi za pravice iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja ali pravice iz delovnega razmerja.</p> <p>Iz navedenega sledi, da bi se v primeru dodatnih pooblastil zastopnikov pacientovih pravic ali drugih subjektov, ki sodijo v okvir zdravstvenega zavarovanja in pravic iz drugih zavarovanj in razmerij, morali spremeniti področni zakoni (npr. ZZVZZ, ZPIZ, ZDR) ter seveda ZPacP.</p> <p>Ob tem MZ dodaja, da se sedaj pripravlja nov ZZVZZ in spremembe in dopolnitve ZPacP, ki bosta v javni razpravi, v kateri bodo obravnavani vsi predlogi in pripombe, med katerimi bo tudi predlog Varuha, da se razširi delo zastopnikov pacientovih tudi na področje pravic iz obveznega zdravstvenega zavarovanja.</p> <p>Ob tem MZ še pripominja, da bi v primeru razširitve pooblastil zastopnikov pacientovih pravic na pravice iz zdravstvenega zavarovanja, bilo primerno razmisliti o razširitvi pooblastil tudi na področje pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja in delovnih razmerij.</p> <p><i>Novela ZPacP je šla skozi vse stopnje obravnave in je trenutno v sprejemanju v Državnem zboru.</i></p>
72	Varuh predlaga Ministrstvu za zdravje, da v luči novih	Delno realizirano.	<p>MZ je imenovalo delovno skupino za spremembe in dopolnitve Zakona o duševnem zdravju s Sklepom št. 024/2016/12 z dne 22. 8. 2016. Delovna skupina bo med drugim preučila</p>

	zakonodajnih rešitev prouči tudi možnost združitve nalog zastopnikov pacientovih pravic in zagovornikov pravic oseb s težavami v duševnem zdravju. (stran 294)		<p>morebitne spremembe glede vloge in nalog zastopnika pravic na področju duševnega zdravja.</p> <p><i>Omenjeni predlog združuje dva instituta, ki sta opredeljena v različnih zakonih (ZPacP in Zakon o duševnem zdravju), pri čemer se pogoji za imenovanje in naloge razlikujejo. Predlog bo MZ vseeno preučilo v okviru delovne skupine za pripravo sprememb ZDZdr.</i></p>
73	Varuh predlaga, da se postopki odločanja o pravici do zdravljenja v tujini podrobneje normativno uredijo. (stran 297)	Delno realizirano.	<p>MZ se zaveda pomembnosti natančnega normiranja oziroma regulacije področja uveljavljanja zdravstvenih storitev. Trenutno veljavna zakonodaja, pri tem imamo v mislih veljavni Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju ter podredno Pravila obveznega zdravstvenem zavarovanju, slednja že dodobra opredeljuje. V sklopu priprave bodočega ZZVZZ pa se bo to področje, tudi na podlagi izkušenj v zvezi z izvajanjem zakonodaje iz leta 2013, dodatno jasneje reguliralo in temu namenilo dodatno pozornost. Tako bodo na zakonski ravni ustrezno urejeni tudi postopki odločanja o pravici do uveljavljanja zdravstvenih storitev.</p> <p><i>Natančnejša ureditev zdravljenja v tujini je predvidena v novem ZZVZZ.</i></p>

Pregled uresničevanja priporočil Varuha človekovih pravic (VČP) iz Letnega poročila VČP za leto 2015

Urad Vlade RS za narodnosti (UVN)

Skupno število priporočil, ki se nanašajo na UN : 2

Ocena realizacije priporočil:

1. realizirano: /
2. delno realizirano: 1
3. stalna naloga: 1
4. zavrnitev realizacije zaradi nestrinjanja (tudi delne): /
5. nerealizirano (tudi delno): /

Št.	priporočilo	ocena realizacije	pojasnila
2.2	DISKRIMINACIJA		
10	Varuh priporoča državnim organom in organom lokalnih skupnosti na dvojezičnih območjih, da dosledno izvajajo predpise o uporabi jezikov narodnih skupnosti. (stran 59)	Stalna naloga.	Vlada je na 47. redni seji 23. 7. 2015 potrdila Načrt ukrepov Vlade Republike Slovenije za izvajanje predpisov na področju dvojezičnosti 2015–2018 ² in ga posredovala Komisiji Državnega zbora za narodni skupnosti. Hkrati je zadolžila pristojne resorje, ki so navedeni kot nosilci ukrepov, da ukrepe v predvidenih rokih realizirajo. Načrt ukrepov obsega poleg uvodnega dela še razloge za sprejetje načrta ukrepov, pravne podlage za izvajanje dvojezičnosti, pregled stanja uresničevanja dvojezičnosti v praksi ter predlog 17 ukrepov za izboljšanje dosedanjega stanja. Za spremljanje izvedbe načrta ukrepov za izvajanje predpisov na področju dvojezičnosti je pristojna Delovna podskupina za pripravo načrta ukrepov za izvajanje predpisov na področju dvojezičnosti. Na podlagi poročil posameznih resorjev, zadolženih za izvedbo ukrepov, mora delovna podskupina enkrat letno pripraviti poročilo o izvedbi ukrepov. Vlada se je na seji 3. 11. 2016 seznanila s Poročilom o izvedbi Načrta ukrepov Vlade Republike Slovenije za izvajanje predpisov na področju dvojezičnosti 2015-2018 za leto 2015 ³ in ga posredovala Komisiji DZ za narodni skupnosti. Komisija DZ za narodni skupnosti je na seji 6. 12. 2016 obravnavala poročilo.

² http://www.un.gov.si/fileadmin/un.gov.si/pageuploads/Nacrt_ukrepov.pdf [26. 7. 2016].

³ http://www.un.gov.si/fileadmin/un.gov.si/pageuploads/nacrt_ukrepov_porocilo_2015.pdf [26. 7. 2016].

			<p>V zvezi s pripravo predloga Poročila o izvedbi Načrta ukrepov Vlade Republike Slovenije za izvajanje predpisov na področju dvojezičnosti 2015-2018 za leto 2016 se je 19. 6. 2017 sestala Delovna podskupina za pripravo načrta ukrepov za izvajanje predpisov na področju dvojezičnost ter sprejela sklep, s katerim pristojne resorje poziva, da v skladu z določeno časovnico nadaljujejo z uresničevanjem ukrepov, za katere so pristojna, in v ta namen zagotovijo tudi zadostna finančna sredstva.</p>
11	<p>Varuh priporoča vladi, naj pripravi spremembe in dopolnitve Zakona o romski skupnosti v Republiki Sloveniji, ki bodo odpravile doslej ugotovljene slabosti v zakonu. (stran 60)</p>	<p>Delno realizirano.</p>	<p>Vlada je dne 11. 5. 2017 s sklepom št. 01201-4/2017/3 ustanovila Medresorsko delovno skupino za pripravo sprememb in dopolnitev Zakona o romski skupnosti v Republiki Sloveniji. Naloga te medresorske delovne skupine je priprava predloga sprememb in dopolnitev Zakona o romski skupnosti v Republiki Sloveniji, rok za izvedbo je šest mesecev od njene ustanovitve, njene članice in člani pa so predstavnice in predstavniki Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport, Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Ministrstva za zdravje, Ministrstva za okolje in prostor, Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo, Ministrstva za kulturo, Ministrstva za javno upravo, Ministrstva za pravosodje, Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Ministrstva za infrastrukturo, Ministrstva za notranje zadeve, Generalnega sekretariata Vlade Republike Slovenije in Urada Vlade Republike Slovenije za narodnosti. Medresorsko delovno skupino vodi mag. Stanko Baluh, direktor Urada Vlade Republike Slovenije za narodnosti. Medresorska delovna skupina lahko povabi k sodelovanju tudi predstavnike drugih deležnikov, če je njihovo sodelovanje pri delu potrebno, pri njenem delu pa sodeluje tudi predsednik Sveta romske skupnosti Republike Slovenije. O svojem delu medresorska delovna skupina poroča Vladi.</p>

Pregled uresničevanja priporočil Varuha človekovih pravic (VČP) iz Letnega poročila VČP za leto 2015

Vlada Republike Slovenije (VRS)

Skupno število priporočil, ki se neposredno nanašajo na VRS : 1

Ocena realizacije priporočil:

realizirano: /

delno realizirano: /

stalna naloga: /

zavrnitev realizacije zaradi nestrinjanja (tudi delne): /

nerealizirano (tudi delno): 1

Št.	priporočilo	ocena realizacije	pojasnila
2.2	DISKRIMINACIJA		
12	Varuh priporoča vladi, da zagotovi dostop do pitne vode in sanitarij kot element uveljavljanja človekovih pravic in človekovega dostojanstva, kadar tega ne zagotavljajo lokalne skupnosti. (stran 62)	Nerealizirano.	<p>Novi 70.a člen Ustave Republike Slovenije, uveljavljen dne 17. novembra 2016 (Ur. l. RS, št. 75/16), po katerem ima vsakdo pravico do pitne vode in so vodni viri javno dobro v upravljanju države, določa tudi, da oskrbo prebivalstva s pitno vodo in z vodo za oskrbo gospodinjstev zagotavlja država preko samoupravnih lokalnih skupnosti neposredno in neprofitno. V skladu z II. razdelkom ustavnega zakona (UZ70a) je treba v roku osemnajstih mesecev zakone uskladiti z novo ustavno pravico.</p> <p>V ta namen je Vlada dne 11. maja 2017 sprejela Sklep o ustanovitvi Medresorske delovne skupine za uskladitev zakonodaje z zapisom pravice do pitne vode v Ustavo RS. Medresorsko skupino, ki jo sestavljajo člani ministrstev za okolje in prostor, za zdravje, za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter za javno upravo, vodi generalna sekretarka Vlade RS mag. Lilijana Kozlovič.</p> <p>Glede Varuhovega priporočila še ni novih aktivnosti.</p>

ODZIVNO POROČILO VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE NA DVAINDVAJSETO REDNO LETNO POROČILO VARUHA ČLOVEKOVIH PRAVIC ZA LETO 2016

Varuhinja človekovih pravic gospa Vlasta Nussdorfer (v nadaljevanju: Varuh⁴) je za leto 2016 pripravila podrobno letno poročilo o svojem delu. Vlada Republike Slovenije (v nadaljevanju: Vlada ali vlada) se je s poročilom in priporočili seznanila in ugotavlja, da so ministrstva aktivna pri odpravljanju ugotovljenih nepravilnosti.

To odzivno poročilo predstavlja odziv Vlade, zaradi preglednosti pa je pri posameznih pojasnilih naveden organ oziroma organi, ki so pripravili pojasnilo oziroma odziv in so pristojni za zadevno področje.

Najprej je predstavljen odziv ministrstev in vladnih organov na vsa priporočila Varuha, ki so posebej navedena tudi v 4. poglavju varuhovega poročila (str. 395-399). Uresničevanju priporočil Varuha daje tako Vlada kot posamezna ministrstva in drugi vladni organi posebno pozornost – stališča ministrstev in drugih vladnih organov ter njihova samoocena glede stanja realizacije priporočil so prikazana v začetnem delu odzivnega poročila v obliki tabel.

Temu sledijo odzivi ministrstev in drugih vladnih organov po posameznih poglavjih dvaindvajsetega Letnega poročila Varuha človekovih pravic za leto 2016.

To poročilo odraža aktualnost in pomen dialoga med Varuhom in Vlado glede vprašanj, ki zadevajo spoštovanje človekovih pravic, temeljnih svoboščin in vladavine prava v Republiki Sloveniji ter jih Varuh obravnava v svojem letnem poročilu. Skupni cilj mora biti iskanje ustreznih rešitev in odpravljanje ovir, ki posegajo v človekove pravice in dostojanstvo posameznika.

Vlada Republike Slovenije bo tudi v bodoče redno spremljala realizacijo priporočil in bo predvidoma februarja 2018 pripravila vmesni pregled izvajanja teh priporočil.

⁴ V besedilu tega odzivnega poročila so vsi izrazi zapisani v moški spolni slovnični obliki, uporabljeni kot nevtralni za moške in ženske.

ODZIV VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE NA PRIPOROČILA

iz dvaindvajsetega rednega Letnega poročila Varuha človekovih pravic za leto 2016

Vlada Republike Slovenije in v njenem okviru ministrstva ter drugi vladni organi dajejo glede priporočil iz Letnega poročila Varuha človekovih pravic za leto 2016 naslednji odziv, ki je prikazan v obliki tabelne predstavitve stališč in samoocene stanja glede realizacije priporočil.

V nadaljevanju so navedena pojasnila pristojnih organov glede danih priporočil na naslednji način:

- če je priporočilo realizirano (v celoti ali delno): navedba ukrepa, aktivnosti, s katerim je bilo priporočilo realizirano v celoti ali delno;
- če je realizacija zavrnjena zaradi nestrinjanja: navedba razlogov zanjo;
- če je priporočilo nerealizirano (delna ali celotna): navedba ukrepov in aktivnosti za realizacijo skupaj s predvideno časovnico ali navedba drugih razlogov, ki onemogočajo realizacijo, pa ne gre za zavrnitev realizacije zaradi nestrinjanja (npr. organizacijski, kadrovski, finančni in podobno).

Dodana je tudi ocena realizacije 71 priporočil (oz. 70 priporočil, ki se neposredno ali posredno nanašajo na pristojnost vlade) in sicer po enotni legendi, kjer je navedena tudi samoocena realizacije priporočil (prikazano je tako skupno stanje kot stanje realizacije priporočil po ministrstvih):

1. realizirano: 9,
2. delno realizirano: 26,
3. stalna naloga: 24,
4. zavrnitev realizacije zaradi nestrinjanja (tudi delne): 8 in
5. nerealizirano (tudi delno): 3.

Pregled uresničevanja priporočil Varuha človekovih pravic (VČP) iz Letnega poročila VČP za leto 2016 po organih:

- Ministrstvo za delo družino, socialne zadeve in enake možnosti (MDDSZEM)	stran 3
- Ministrstvo za finance (MF)	stran 16
- Ministrstvo za infrastrukturo (MZI)	stran 19
- Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport (MIZŠ)	stran 20
- Ministrstvo za javno upravo (MJU)	stran 26
- Ministrstvo za kulturo (MK)	stran 32
- Ministrstvo za notranje zadeve (MNZ)	stran 34
- Ministrstvo za okolje in prostor (MOP)	stran 37
- Ministrstvo za pravosodje (MP)	stran 43
- Ministrstvo za zdravje (MZ)	stran 55
- Urad Vlade RS za narodnosti (UVN)	stran 59

V Ljubljani, 26. julija 2017

Pregled uresničevanja priporočil Varuha človekovih pravic (VČP) iz Letnega poročila VČP za leto 2016

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (MDDSZEM)

Skupno število priporočil, ki se nanašajo na MDDSZEM: 17

Ocena realizacije priporočil:

1. realizirano: 4
2. delno realizirano: 7
3. stalna naloga: 4
4. zavrnitev realizacije zaradi nestrinjanja (tudi delne): 1
5. nerealizirano (tudi delno): 1

Št.	priporočilo	ocena realizacije	pojasnila
2.2	DISKRIMINACIJA IN NESTRPNOST		
7	Varuh od Vlade RS pričakuje, da bo čim prej zagotovila vse potrebne pogoje za dejansko delovanje formalno vzpostavljenega organa Zagovornika načela enakosti. (stran 103)	Stalna naloga	<p>Skladno z določbo 50. člena ZVarD, MDDSZEM še dve leti od uveljavitve tega zakona opravlja administrativno-tehnične naloge za delovanje Zagovornika načela enakosti. Administrativno-tehnične naloge za delovanje zagovornika so <u>podporne naloge organu</u>, kot so:</p> <ul style="list-style-type: none"> - splošne (ureditev formalnosti ob ustanovitvi organa; urejanje prostorov; naloge glavne pisarne, vhodno – izhodna pošta, arhiviranje,..), - kadrovske zadeve (postopki novih zaposlitev, plače, kadrovski načrt,...) - finance (računi, odredbe, potni nalogi...), - naloge na področju informatike (vzpostavitev sistemov oz. dostopov). <p>MDDSZEM je takoj po imenovanju Zagovornika načela enakosti pričelo z aktivnostmi za vzpostavitev samostojnega državnega organa, in sicer:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pripravilo ustrezne vloge za vpis oz. vključitev Zagovornika načela enakosti v register proračunskih uporabnikov. Uprava RS za javna plačila je dne 8. 11. 2016 izdala odločbo št. 4054-213/2016-2 o vključitvi, iz katere je razviden datum vključitve v register, in sicer 10. 11. 2016, - aktivnosti v zvezi s pridobitvijo davčne številke. Zagovornik načela enakosti s sedežem

			<p>na Kotnikovi ulici 28 v Ljubljani je bil vpisan tudi v davčni register, in sicer pod številko 55103308,</p> <ul style="list-style-type: none"> - aktivnosti v zvezi s pridobitvijo matične številke. Zagovornik načela enakosti je pridobil matično številko 2516217000, - glede ureditve zavarovanja prek e-VEM je bilo predhodno potrebno preveriti način urejanja zavarovanja. Za zagovornika je bila na ZZZS pridobljena registrska številka: 5425901229, <p>Skladno z veljavno zakonodajo je bil pri pripravi sprememb proračuna za leto 2017 in proračuna za leto 2018 odprt nov proračunski uporabnik s šifro PU 1318 – Zagovornik načela enakosti.</p> <p>Z dnem 9. 3. 2017 je bila izvedena prva zaposlitev pri Zagovorniku načela enakosti. Prav tako je v pripravi Postopkovnik za opravljanje administrativno-tehničnih nalog za Zagovornika in MDDSZ pospešeno izvaja aktivnosti v zvezi z iskanjem primernih prostorov za delovanje Zagovornika načela enakosti.</p> <p>Ministrstvo za javno upravo se je v zagotavljanje poslovnih prostorov za delo Zagovornika načela enakosti vključilo že v letu 2016. Jeseni leta 2016 so bili prostori za delo Zagovornika pripravljene, in sicer štiri pisarne in manjši arhiv na lokaciji Vožarski pot 12, v Ljubljani. Na tej lokaciji prostore uporabljajo še inšpektorati in sicer Zdravstveni inšpektorat RS, Inšpektorat RS za okolje in prostor, Inšpektorat RS za infrastrukturo in Transparency International Slovenija.</p> <p>Poslovni prostori, ki so bili ponujeni, so v lasti Republike Slovenije, zagovorniku bi bili na voljo brezplačno in bi zadoščali za začetek delovanja. Zagovornik je ugotovil, da prostori niso ustrezni, tako z vidika stanja (neopremljeni, v slabem stanju) kot dostopnosti za stranke. Prostorov večjih kapacitet Ministrstvo za javno upravo nima v upravljanju, saj tudi za državne organe in organe v sestavi v Ljubljani poslovne prostore najema.</p>
9	<p>Varuh priporoča, da pristojna ministrstva čim prej zagotovijo dostopnost elektronskih obrazcev za oddajo vlog prek spleta v italijanskem in</p>	<p>Realizirano.</p>	<p>Dodatno k odzivu Urada za narodnosti:</p> <p>MDDSZEM ima obrazce dostopne na spletni strani ministrstva: http://www.mddsz.gov.si/si/uvveljavljanje_pravic/</p>

	madžarskem jeziku in na spletu objavijo podatke o upravnih storitvah organa v italijanskem in madžarskem jeziku. (stran 112)		
10	Varuh ponavlja večkrat zapisano in v državnem zboru sprejeto priporočilo, naj pristojna ministrstva čim prej pripravijo spremembe predpisov, ki bodo odpravili diskriminacijo pri izvajanju prevozov gibalno oviranih študentov invalidov od kraja bivanja do kraja izobraževanja. (stran 117)	Delno realizirano	Ministrstvo za infrastrukturo je v dopisu št. 37101-4/2013/61-0019232 z dne 20.10. 2016 Varuhu človekovih pravic pojasnilo, da bodo ministrstva pristojna za promet, invalide in izobraževanje predlagala spremembo zakonodaje v delu, ki zadeva status študenta invalida. Tako bo ministrstvo, pristojno za izobraževanje, pri pripravi novega zakona o visokem šolstvu opredelilo status študenta s posebnimi pravicami in njegove pravice. Dokler ne bodo prevozi študentov invalidov sistemsko urejeni, ministrstvo pristojne za invalide te prevoze financira programsko v okviru javnega razpisa za financiranje socialnovarstvenih programov. V letu 2016 je za ta namen ministrstvo zagotovilo Društvu študentov invalidov Slovenije 58.500 evrov za prevoze študentov invalidov. Ministrstvo, pristojno za invalide, financira društvo tudi v letu 2017.
2.3	OMEJITEV OSEBNE SVOBODE		
15	Varuh spodbuja čimprejšnjo sprejetje protokola med MP oziroma UIKS in MDDSZ glede namestitve v domove starejših za tiste obsojence, ki potrebujejo intenzivnejšo in zahtevnejšo nego in oskrbo, saj bo dogovor olajšal delo vseh deležnikov v postopku morebitne namestitve osebe po prestani kazni zapora v socialnovarstveni zavod. (stran 135)	Delno realizirano	<p>Dodatno k odgovoru MP:</p> <p>Priporočilo je bilo delno realizirano. Na MDDSZ-Direktoratu za socialne zadeve smo ponovno preverili osnutek dogovora (protokola) in ugotovili, da je dogovor deloma nejasen in nedorečen ter tudi v neskladju z veljavnimi predpisi. Sam postopek za sprejem v SVZ je urejen v Pravilniku o postopkih pri uveljavljanju pravice do institucionalnega varstva, ki to področje v zadostni meri ureja. Pristojnosti CSD-jev pa so razdelane v Zakonu o socialnem varstvu, področni zakonodaji ter v Katalogu javnih pooblastil, nalog po zakonu in storitev, ki jih izvajajo CSD.</p> <p>Mnenja smo, da sklenitev predmetnega dogovora ne bi prispevala k spremembam oziroma morebitnim izboljšavam v zvezi z namestitvijo oseb v primerih prekinitve kazni zapora ali po prestani kazni zapora. Ker se zavedamo težav pri nameščanju oseb v času prekinitve kazni zapora ali po odpustu s prestajanja kazni zapora, smo iskali druge rešitve. S predstavnicami Uprave RS za izvrševanje kazenskih sankcij in s Skupnostjo socialnih zavodov smo se sestali 22. 3. 2017 in se dogovorili, da zavodi za prestajanje kazni zapora o vsakem primeru posebej obvestijo Skupnost socialnih zavodov Slovenije (SSZS), le-ta nato imenuje posebno skupino, ki bo sodelovala v posameznem postopku primerne</p>

			namestitve. Tak način bo po našem mnenju pripomogel k nemotenemu nameščanju oseb v socialno varstvene zavode v primerih prekinitve kazni zapora ali po prestani kazni zapora.
18	Varuh MDDSZ priporoča, naj poskrbi, da bo delovna skupina za vzpostavitev specializirane enote za obravnavo oseb z najtežjimi oblikami motenj v duševnem zdravju čim prej začela delovati. (stran 141)	Realizirano	Delovna skupina za vzpostavitev specializirane enote za obravnavo oseb z najtežjimi oblikami motenj v duševnem zdravju je začela delovati v začetku leta 2017.
21	Varuh MDDSZ znova poziva, naj nemudoma sprejme vse potrebne ukrepe za ustrezne namestitve oseb, za katere sodišče odloči, da jih namestijo na varovani oddelek SVZ, oziroma da zagotovi dodatna mesta na varovanih oddelkih SVZ s sprejetjem jasnega in preglednejšega seznama (prostih) zmogljivosti v SVZ z varovanimi oddelki za namestitve (premestitev) oseb na podlagi ZDZdr. (stran 150)	Delno realizirano	<p>MDDSZEM je realiziralo del tega priporočila, ki se nanaša na javno objavljen seznam (prostih) zmogljivosti varovanih oddelkov v SVZ. Seznam je objavljen na: http://www.mddsz.gov.si/si/delovna_podrocja/sociala/dusevno_zdravje/varovani_oddelki/</p> <p>MDDSZEM je delno realiziral drugi del tega priporočila, ki se nanaša na sprejetje ukrepov za ustrezne namestitve oseb, za katere sodišče odloči, da jih namestijo na varovani oddelek SVZ oziroma na zagotovitev dodatnih mest na varovanih oddelkih SVZ (VO SVZ). Problematika nameščanja na VO SVZ je medresorska, zato si MDDSZEM prizadeva do rešitve skupaj z ostalimi resorji in deležniki. Na ravni državnih sekretark/jev MP, MZ in MDDSZEM potekajo dogovori o reševanju nastale problematike, teh srečanj se udeležujejo tudi predstavniki/ce Skupnosti socialnih zavodov Slovenije ter Varuhinje človekovih pravic. V teku je pregled realizacije zaključkov posveta Dnevni duševnega zdravja 2016, kar je naloga vseh treh ministrstev. Poleg tega se bo MDDSZ v letu 2017 s pristojnimi resorji in drugimi deležniki sestal na delovnih srečanjih z namenom reševanja neustreznega nameščanja na VO SVZ (npr. z MP/sodišči o nameščanju na VO zgolj zaradi reševanja socialnih stisk ter nameščanja nepokretnih oseb, odvzem poslovne sposobnosti zaradi lažjega/hitrejšega sprejema v SVZ, problematika sodnih izvedencev oz. izvedencev psihiatrične stroke, sprememba Kazenskega zakonika z ukrepom obveznega psihiatričnega zdravljenja nazaj na 10 let; z MZ o širitvi mreže programov za obvezno zdravljenje na prostosti, širitvi mreže koordinatorjev nadzorovane obravnave (NO) ter javni objavi podatkov o možnostih vključevanja in kapacitetah NO). Prav tako bo z vsemi deležniki iskal rešitve normativne ureditve oskrbe oseb z demenco. Šele po ureditvi vseh trenutno neustreznih praks, ki ustvarjajo problematiko nameščanja na VO SVZ, bomo na MDDSZEM preverili potrebo po širjenju kapacitet na VO SVZ.</p>

2.10	DELOVNA RAZMERJA		
50	<p>Varuh ponavlja: Vlada RS mora takoj sprejeti ukrepe, ki bodo zagotovili pregleden, učinkovit in hiter sistem nadzora nad plačevanjem plač, tako v neto zneskih kot vseh odtegljajev, povezanih s plačami. (stran 275)</p>	Realizirano	<p>Eden od ciljev novega Zakona o delovnih razmerjih (Uradni list RS, št. 21/13, 78/13 – popr., 47/15 – ZZSDT, 33/16 – PZ-F, 52/16 in 15/17 – odl. US; v nadaljevanju besedila: ZDR-1) iz leta 2013 je bil tudi zagotavljanje večje finančne oziroma socialne varnosti delavcev z uveljavitvijo jasnejših pravnih podlag za izredno odpoved pogodbe o zaposlitvi, ki jo lahko poda delavec delodajalcu v primerih neizplačila plače oziroma bistveno zmanjšanega izplačila plače, zamudi oziroma nerednem izplačevanju plače kot tudi zaradi neplačevanja prispevkov za socialno varnost s strani delodajalca. Velja poudariti, da je delavcu v primeru, če on izredno odpove pogodbo o zaposlitvi, v splošnem zagotovljen enak pravni položaj, kot bi ga imel, če bi pogodbo odpovedal delodajalec iz razlogov na njegovi strani (npr. iz poslovnega razloga):</p> <ul style="list-style-type: none"> - delavec ima pravico do odškodnine najmanj v višini izgubljenega plačila za čas odpovednega roka; - delavec ima pravico do odpravnine; - delavec ima, če izpolnjuje tudi druge predpisane pogoje, pravico do denarnega nadomestila za brezposelnost v skladu s predpisi o urejanju trga dela. <p>V zvezi z izplačilom plače je pomembna tudi določba, po kateri je pisni obračun, ki ga mora delodajalec izdati delavcu ob vsakokratnem izplačilu, verodostojna listina, na podlagi katere lahko delavec predlaga sodno izvršbo. Iz pisnega obračuna morajo biti razvidni podatki o plači, nadomestilu plače, povračila stroškov v zvezi z delom in drugi prejemki, do katerih je upravičen delavec, obračun in plačilo davkov in prispevkov ter plačilni dan. S tem delavci v primeru, ko delodajalci ne izpolnijo zakonske obveznosti zagotovitve plačila za delo, z izterjavo svoje terjatve (neizplačane plače ali drugih prejemkov) v izvršilnem postopku hitreje pridejo do poplačila.</p> <p>Globe za kršitve glede plačila za delo so bile na novo definirane in spadajo med najostreje zagrožene sankcije.</p> <p>Nadzor nad institutom plačila za delo se v skladu z ZDR-1 izvaja s strani Inšpektorata Republike Slovenije za delo (v nadaljnjem besedilu: IRSD), sistem nadzora nad plačevanjem prispevkov pa je glede na veljavno zakonodajo (17. člen Zakona o prispevkih za socialno varnost, 159. člen Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju in 11. člen Zakona o finančni upravi) v pristojnosti Finančne uprave RS (v nadaljnjem besedilu:</p>

			<p>FURS). S tem je celostno uveljavljen nadzor nad plačilom za delo ter obveznimi dajatvami, ki izvirajo iz tega.</p> <p>Globe za kršitve, ki se nanašajo na plačilo za delo (plača, regres, prispevki za socialno varnost itd.) in so opredeljene kot prekrški, predpisane v različnih predpisih iz pristojnosti FURS in IRSD ter se jih v skladu z zakonom tudi izreka, neizplačani prejemki iz delovnega razmerja pa so v skladu z ZDR-1 in Zakonom o delovnih in socialnih sodiščih terjatve, ki se jih uveljavlja pred delovnim sodiščem, z zastaralnim rokom 5 let.</p> <p>Na predlog MDDSZEM je Vlade dne 8. 6. 2017 določila besedilo Predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o inšpekciji dela in ga poslala v obravnavo Državnemu zboru. Predlog sprememb in dopolnitev uvaja tudi možnost inšpektorja, da prepove opravljanje dela delavcev ali dejavnosti ob ugotovitvi, da le-ta ni izplačal plač.</p>
51	<p>Varuh ponavlja: Vlada RS naj zagotovi, da bodo postopki pri vseh nadzornih institucijah potekali v razumnih rokih. Predlagamo kadrovske okrepitve IRSD, kjer je to mogoče, tudi s prerazporeditvami javnih uslužbencev. (stran 277)</p>	<p>Stalna naloga</p>	<p>Tudi IRSD sodelovanje med organoma ocenjuje kot dobro in uspešno. Pozdravljamo skupna srečanja, na katerih se lahko pogovorimo o odprtih vprašanjih in možnostih za rešitev. Veseli smo tudi, da varuh z udeležbo na naših letnih konferencah podpira naša prizadevanja za ustreznejše rešitve različnih vprašanj s področja dela.</p> <p>IRSD vsako leto izvede več usmerjenih akcij nadzora, ki si jih večinoma začrta že s programskimi usmeritvami za posamezno koledarsko leto. Usmerjene akcije nadzora praviloma opravljamo na vsebinskih področjih, ki se skozi prijave, opravljanje nadzorov in dejansko ugotovljene kršitve kažejo kot najbolj tvegana za večje kršitve pravic delavcev. O svojih aktivnostih tudi obveščamo javnost.</p>
52	<p>Varuh predlaga, naj se osebam, ki se v okviru zaposlitvene rehabilitacije usposablajo na konkretnem delovnem mestu oziroma v izbranem poklicu, povrnejo tudi (vsaj) stroški za malico. (stran 279)</p>	<p>Delno realizirano.</p>	<p>Osebe, ki so v zaposlitveni rehabilitaciji v storitvi usposabljanja na konkretnem delovnem mestu oziroma v izbranem poklicu, so upravičene do denarnega prejemka za čas trajanja zaposlitvene rehabilitacije v višini 40% minimalne plače mesečno, če se storitve zaposlitvene rehabilitacije izvajajo v obsegu najmanj 100 ur in če invalid ni prejemnik denarnega nadomestila ali denarne pomoči po predpisih iz naslova pravic brezposelnih oseb ali denarnega nadomestila po predpisih iz naslova invalidskega zavarovanja (tretja alineja 17. člena ZZRZI). Ta sredstva lahko invalid porablja tudi za malico. Prav tako se mu povrnejo stroški javnega prevoza v primeru, da ga potrebuje (prva alineja 17. člena ZZRZI).</p>

2.11	POKOJNINSKO IN INVALIDSKO ZAVAROVANJE		
53	ZPIZ naj opravi celovito analizo in presojo dela izvedencev, ki sodelujejo v postopkih ocene delovne zmožnosti zavarovancev, ter zoper kršilce pravil ustrezno ukrepa. (stran 292)	Delno realizirano	<p>Glede na splošni očitek Varuha, da pobudnikom ni razumljivo, zakaj invalidska komisija ni sledila predlogu njihovega zdravnika Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije (v nadaljevanju: Zavod) navaja, da se zdravniki v zdravstvu ukvarjajo izključno z zdravstvenim stanjem pacienta, invalidska komisija pa poleg tega preuči tudi delovno dokumentacijo zavarovanca v zvezi z njegovo zmožnostjo za delo ob že postavljeni diagnozi. Prav ta kombinacija je, ob ostalih okoliščinah, podlaga za odločitev izvedenskega organa. Lečeči zdravnik oz. specialist z dokumentacijo v zvezi z delovnim mestom, poklicem itd. zavarovanca ni seznanjen.</p> <p>V zvezi z opozorilom oziroma mnenjem Varuhinje o posegu v zavarovančevu dostojanstvo v primeru, ko je zdravnik zavarovanca pregledal kar med kosilom v družbi sostanovalcev v domu starejših in postavljaj popolnoma neprimerna vprašanja, da bi lahko diagnosticiral demenco, Zavod pojasnjuje, da se z opozorilom oziroma mnenjem mora žal strinjati. Izpostavlja še, da je bilo ravnanje izvedenca v konkretnem primeru neprimerno ter ga tudi sam izvedenec obžaluje. Preko direktorice DSO se je zavarovanki in sorodnikom tudi opravičil.</p> <p>Hkrati Zavod pojasnjuje, da zdravniki izvedenci sicer najlažje ocenijo morebitne potrebe po pomoči in postrežbi, še posebej, ko gre za ocenjevanje stopnje demence zavarovanca, z opazovanjem njegovega funkcioniranja v vsakodnevnem življenju. Tudi zato se Zavodu ne zdi primerno izpostaviti izjemnega primera kot splošno ravnanje zdravnikov izvedencev. Dolgoletni izvedenec, ki je bil v omenjenem primeru izpostavljen, ni bil doslej nikoli obravnavan v zvezi z neustreznimi dejanji in velja za korektnega sodelavca.</p> <p>Z vidika pristojnosti MDDSZEM dodatno pojasnjujemo, da zdravnike izvedence imenuje Svet Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje v skladu s 181. členom Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 96/12 s spremembami).</p>
2.13	SOCIALNE ZADEVE		
62	Ponavljamo priporočilo št. 75 iz leta 2016, naj MDDSZ pripravi program	Delno realizirano	MDDSZEM v nadaljevanju ponovno pojasnjuje razloge za dolgotrajno reševanje zaostankov in navaja, da zaostanki so pereč problem, zato je ena glavnih priorit

	<p>odprave zaostankov reševanja pritožb o vseh socialnovarstvenih pravicah, ga javno objavi in trimesečno objavlja poročila o njegovem uresničevanju. (stran 311)</p>	<p>ministrstva prav njihova odprava. Trudimo se, da bi rešili čim večje število pritožb, kar pa je ob velikem številu in neprestanem prilivu novih ter ob vseh drugih zadevah, ki jih je tudi treba reševati na socialnem področju, izredno zahtevno delo. Kljub temu v hitrejši reševanje pritožb vlagamo velike napore in angažirali smo velik del kadrovskih virov.</p> <p>Na MDDSZEM naj bi se po oceni, narejeni februarja 2011, dodatno zaposlilo 20 do 25 novih javnih uslužbencev (od tega 6 informatikov, ostali pa na reševanju postopkov). Dejansko pa se je število vseh zaposlenih na MDDSZEM po kadrovskem načrtu vse od uveljavitve ZUPJS, torej od leta 2011 dalje, zmanjševalo, in sicer v letu 2012 za 4,1% glede na leto 2011 in v letu 2013 (do vključno marca) za dodatnih 4,7% glede na leto 2012. Skupaj se je tako število zaposlenih v dobrem letu zmanjšalo za 19 zaposlitev, izvedlo pa se je tudi več drugih ukrepov za zmanjšanje mase sredstev za plače.</p> <p>Iz vsega navedenega izhaja, da so bile namesto potrebnih 20 do 25 zaposlitev za izvajanje Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (v nadaljevanju: ZUPJS, Uradni list RS, št. 62/10, 40/11, 40/12-ZUJF, 57/12-ZPCP-2D, 14/13, 56/13-ZŠtip-1, 99/13, 14/15 – ZUUJFO, 57/15, 90/15, 38/16 – odl. US, 51/16 – odl. US in 88/16) lahko kljub maksimalnim naporom realizirane le 4 zaposlitve. Do leta 2016 se stanje na kadrovskem področju ni popravilo. Do konca leta 2013 je bil na podlagi sklepa Vlade izveden projekt reševanja zaostankov, pri čemer je bil ta uspešno izveden in se je število zaostankov zmanjšalo s preko 10.000 zaostankov na približno 3.000, ker pa je bil projekt zaključen, število zaposlenih pa se ni povečalo za načrtovane zaposlitve za nedoločen čas, se je število zaostankov ponovno začelo večati. Vse zaposlitve za določen čas pa so se po pretoku projekta zaključile.</p> <p>V letih 2013, 2014, 2015 in 2016 je MDDSZEM pristopilo k reševanju zaostankov na način, da je v reševanje vključilo večino zainteresiranih zaposlenih pravnikov na organu. Vlada je s sklepom št. 01000-4/2014/12 z dne 13. 11. 2014 sprejela posebni projekt »Odprava zaostankov pri reševanju pritožb na Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti«. V okviru navedenega projekta so javni uslužbenci ministrstva reševali pritožbe zoper odločbe, izdane na podlagi ZUJPS in ZSVarPre. Od septembra 2013 do septembra 2014 je bilo v projekt odprave zaostankov vključenih 20 pravnikov, zaposlenih na ministrstvu, ki so dodatno, poleg svojega dela, opravljali še naloge reševanja pritožbenih postopkov na podlagi ZUPJS.</p>
--	--	--

			<p>Na MDDSZEM se zavedamo, da je uveljavljanje pravic iz javnih sredstev velikega pomena za državljane Republike Slovenije in vse prebivalce Slovenije, ki so se znašli v socialni stiski, zato smo septembra 2016 Vlado ponovno zaprosili za izdajo soglasja k zaposlitvam za določen čas in zagotovitvi sredstev za plačilo delovne uspešnosti iz naslova povečanega obsega dela. Vlada je s sklepom izdala soglasje le k uvedbi posebnega projekta »Odprava zaostankov pri reševanju pritožb na ministrstvu«, ki bo trajal do 30. 9. 2017 v okviru povečanega obsega dela, ne pa tudi k zaposlitvam za določen čas.</p> <p>Pritožbe na dodeljeno denarno socialno pomoč in varstveni dodatek se zaradi namena teh pravic, ki je zagotavljanje sredstev za osnovno preživetje oziroma sredstev za kritje stroškov trajnih potrošnih dobrin za osebe, ki z delom ne morejo več vplivati na svoj socialni položaj, rešujejo prednostno.</p> <p>Ta trenutek v Sektorju za pravice iz javnih sredstev redno delo na področju pritožb ZUPJS opravlja le 5 javnih uslužbencev (v kolikor se poveča število nujnih nalog, se število rešenih pritožb zmanjša).</p> <p>Dejansko se ministrstvo že dlje časa sooča z reševanjem zaostankov na področju reševanja v omenjeni službi, saj že dlje časa beleži kadrovske podhranjenosti glede na obseg dela.</p> <p>Od meseca novembra 2016 v okviru povečanega obsega dela rešuje pritožbe 14 javnih uslužbencev (od tega 6 javnih uslužbencev iz Sektorja za pravice iz javnih sredstev, 8 pa iz ostalih direktoratskih ministrstev). V okviru povečanega obsega dela reši vsak javni uslužbenec najmanj 10 pritožb mesečno.</p> <p>Mesečno se tako reši nekaj čez 450 pritožb ZUPJS.</p>
63	<p>MDDSZ naj v sodelovanju z Ministrstvom za pravosodje prouči možnost, da bi uveljavljanje socialnih pravic potekalo po posebnih predpisih, saj Zakon o splošnem upravnem</p>	Nerealizirano	<p>S predlogom novele ZUPJS, ki je v medresorski obravnavi, še dodatno prilagajamo oz. odstopamo od koncepta Zakona o splošnem upravnem postopku (ZUP) in se z vami strinjamo, da ZUP ni idealna procesna rešitev za izvajanje socialnih pravic. Kljub temu pa je uporaba ZUP subsidiarna, saj imamo v področnih zakonih večino procesnih določb glede uveljavljanja pravic iz javnih sredstev. Vsekakor je želja, da se izdelata celovit in</p>

	postopku ni prilagojen posebnostim na tem področju. (stran 311)		enoten sistem izvajanja zakonov, ki urejajo socialne pravice, vendar za enkrat to še ni realizirano, tudi v povezavi z odgovorom na prejšnje priporočilo.
64	Vsi državni organi, ki pripravljajo normativne akte, naj dosledno spoštujejo Resolucijo o normativni dejavnosti, razloge za morebitne izjeme pa naj posebej utemeljijo v dokumentaciji, ki je sestavni del predloga predpisa. (stran 313)	Stalna naloga.	Pojasnilo glede konkretnega primera zakonske ureditve očetovskega dopusta smo podali v Odzivu MDDSZEM na Letno poročilo VČP za leto 2016.
2.14	BREZPOSELNOT		
66	Varuh zahteva, da MDDSZ takoj umakne predlagano spremembo ZUTD, da zamuda roka za prijavo v evidenco brezposelnih povzroči prekluzijo, zaradi katere pravice do denarnega nadomestila za primer brezposelnosti ni mogoče več uveljaviti (razen, kadar rok ne teče). (stran 327)	Realizirano.	Varuh zahteva, da MDDSZEM takoj umakne predlagano spremembo ZUTD, da zamuda roka za prijavo v evidenco brezposelnih povzroči prekluzijo, zaradi katere pravice do denarnega nadomestila za primer brezposelnosti ni mogoče več uveljaviti (razen, kadar rok ne teče). Omenjeni predlog smo na ministrstvu v dogovoru s socialnimi partnerji umaknili iz predloga novele ZUTD.
67	Varuh predlaga, naj MDDSZ spremeni 63. člen ZUTD tako, da posameznik ne bo izgubil pravice do denarnega nadomestila za primer brezposelnosti zato, ker v 30 dneh od vročitve odpovedi pogodbe o zaposlitvi ni vložil tožbe o njeni nezakonnosti, če je za kršitev oziroma za nezakonnost odpovedi o zaposlitvi izvedel šele pozneje. (stran 328)	Zavrnitev realizacije zaradi nestrinjanja	ZUTD pravico do denarnega nadomestila v primerih delavcev, za katere v skladu z določbami ZDR-1 velja posebno pravno varstvo pred odpovedjo, pogojuje tudi z <u>aktivnim ravnanjem zavarovanca</u> , zato je med razlogi za odklonitev pravice v 8. alineji drugega odstavka 63. člena ZUTD kot takšen razlog določen tudi primer redne odpovedi s strani delodajalca, ki je podana delavcu v nasprotju z določbami ZDR-1 o posebnem pravnem varstvu delavca pred odpovedjo, delavec pa za zavarovanje svojih pravic ni zahteval arbitražne odločitve ali sodnega varstva. Menimo sicer, da se v primeru, ko delavec, ki je zamudil 30-dnevni rok za uveljavljanje sodnega varstva zoper nezakonito odpoved delovnega razmerja in ki trdi, da s pravicami, ki zanj izhajajo iz posebnega pravnega varstva pred odpovedjo, ter s kršitvijo oziroma nezakonitim ravnanjem delodajalca ni bil seznanjen, na načelo varstva pravic strank v upravnem postopku ni mogoče sklicevati, saj se v takšnih primerih upravno odločanje o zahtevku za priznanje pravice do denarnega nadomestila za primer brezposelnosti prične šele po tem, ko pogoja iz 8. alineje drugega odstavka 63. člena ZUTD (t.j. vložitev tožbe

		<p>pri pristojnem delovnem sodišču zoper nezakonito odpoved delovnega razmerja) ni več mogoče izpolniti. Poleg tega se postavlja vprašanje, ali in kako bi bilo sploh mogoče v okviru ugotavljanja dejanskega stanja v konkretnem upravnem postopku z dovolj visoko stopnjo verjetnosti ugotoviti okoliščino, da je delavec za kršitev oziroma nezakonitost izvedel šele po izteku roka za vložitev tožbe (upoštevanje izjave stranke in morebitna predložitev pravno pomanjkljivih listin o odpovedi ter na tej podlagi ugotovitev upravnega organa o ne seznanjenosti stranke z njenimi pravicami po prejemu odpovedi delovnega razmerja bi predstavljala precejšen odmik od splošne ureditve v ZUTD), poleg tega pa je za učinkovito uveljavljanje pravic po izgubi zaposlitve vsak posameznik dolžan poskrbeti sam, pri čemer mora biti v skladu z določbami ZDR-1 o pravnih posledicah in pravicah iz naslova brezposelnosti poučen tudi v odpovedi pogodbe o zaposlitvi. Vsekakor pa lahko delavec še v času odpovednega roka pridobi ustrezne informacije o pogojih za uveljavitev pravic iz naslova brezposelnosti s strani zavoda, ki strankam v primerih nezakonitih odpovedi delovnega razmerja, če se obrnejo po pomoč na zavod v času teka zakonskega roka za vložitev tožbe, ko je še mogoče ukrepati in si zagotoviti pravico do denarnega nadomestila, po ustaljeni praksi predlaga vložitev tožbe. Ob upoštevanju navedenega ne moremo soglašati s trditvijo, da je določba 8. alineje drugega odstavka 63. člena ZUTD neustrezna.</p> <p>V skladu s 15. členom Obligacijskega zakonika (Uradni list RS št. 97/07 in spremembe) je pogodba o zaposlitvi sklenjena, ko se pogodbeni stranki sporazumeta o njenih bistvenih sestavinah. V delovnem razmerju kot stranki nastopata delavec in delodajalec in le delavec je tisti, ki je aktivno legitimiran za uveljavljanje pravice iz delovnega razmerja. Le delavec ima zoper delodajalca, v kolikor meni, da je ta kršil določila pogodbe ali zakona, pravico zahtevati odpravo kršitev in vzpostavitev zakonitega stanja, saj upravna organa prve in druge stopnje nista stranki pogodbe o zaposlitvi, pri čemer je za presojo kršitev pravic iz delovnega razmerja pristojno Delovno in socialno sodišče; postopki v delovnih sporih so brezplačni, prav tako ZDR-1 za zastopanje ne predvideva pooblaščenca, pri tem pa v postopku odločanja o pravici do denarnega nadomestila kot dokaz o izpolnitvi pogoja iz 8. alineje drugega odstavka 63. člena ZUTD zadostuje že predložitev dokazila o uveljavljanju sodnega varstva zoper delodajalca in odločitev o denarnem nadomestilu ni vezana na izid sodnega postopka.</p> <p>V skladu s 7. členom ZUP so delavcem v postopku pred zavodom kot organom prve</p>
--	--	---

			<p>stopnje po našem prepričanju pravice varovane ves čas postopka, prav tako pa ga je delodajalec s pravnim poukom v odpovedi pogodbe o zaposlitvi dolžan ustrezno podučiti o možnosti uveljavljanja sodnega varstva pred pristojnim delovnim sodiščem. Delavec ima, še posebno v času teka odpovednega roka, ko bi se zaradi pričakovanega prehoda v brezposelnost moral zavedati določenih sprememb bodočega socialnega položaja, prav tako vse možnosti za pravočasno seznanitev z določbami ZUTD, ki vplivajo na njegov socialni status. V skladu z navedenim se ne moremo strinjati s trditvijo, da je v upravnem postopku celotno breme preloženo na delavca.</p> <p>Menimo torej, da predlog, v skladu s katerim posameznik ne bi izgubil pravice do denarnega nadomestila za primer brezposelnosti zato, ker v 30 dneh od vročitve odpovedi pogodbe o zaposlitvi ni vložil tožbe o njeni nezakonitosti, če je za kršitev oziroma za nezakonitost odpovedi o zaposlitvi izvedel šele pozneje, ne opravičuje odstopa od splošne ureditve iz 8. alineje drugega odstavka 63. člena ZUTD, v skladu s katero se pravico do denarnega nadomestila v primerih delavcev, za katere v skladu z določbami ZDR-1 velja posebno pravno varstvo pred odpovedjo, pogojuje tudi z njihovim aktivnim ravnanjem.</p>
2.15	VARSTVO OTROKOVIH PRAVIC		
68	Vlada RS naj brez odlašanja pripravi analizo možnih posledic ratifikacije tretjega izbirnega protokola h Konvenciji o otrokovih pravicah in na tej podlagi pripravi predlog zakona o ratifikaciji oziroma potrebne zakonske spremembe, ki bodo omogočile ratifikacijo protokola. (stran 332)	Delno realizirano.	<p>V zvezi z vprašanjem varuha glede postopka ratifikacije 3. Opcijskega protokola h Konvenciji ZN o otrokovih pravicah MDDSZEM poudarja, da se besedilo protokola še vedno usklajuje na medresorski ravni, saj želimo čim prej pridobiti vse relevantne odgovore, ki bodo pripomogli k učinkoviti ratifikaciji. Naš temeljni namen namreč je, da protokol zaživi v slovenskem pravnem redu in se v praksi izkaže, da je dodaten varovalni mehanizem zaščite koristi otrok. Prav zato smo določene države članice EU zaprosili za posredovanje informacij v zvezi z njihovim postopkom ratifikacije: Nemčija, Danska, Belgija, Češka, Slovaška in Portugalska.</p> <p>V zvezi s postopkom bi želeli pridobiti odgovore na spodnja vprašanja, ki bi nam osvetlila nekatera ključna področja, ki zajemajo ratifikacijo, in sicer:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kako je vaša država pri ratifikaciji 3. Opcijskega protokola h Konvenciji ZN o otrokovih pravicah pripravila izvedbene (povezane) podlage? 2. Na podlagi česa ste izbrali osrednji organ in določili njegove pristojnosti - ter kako ste to določili (zakon, kako drugače; ali ste podrobno določili)? 3. Ali ste uredili vprašanje postopka sodelovanja države v fazi preiskave Odbora (kakšne podrobne zakonske določbe in katere vrste - upravni postopek)?

			<p>4. Kako ste se v izvedbenih aktih opredelili do neodvisnosti sodne veje oblasti v razmerju do priporočil in sodelovanja z Odborom?</p> <p>5. Kako ste predvideli ureditev prijateljske poravnave?</p>
--	--	--	--

Pregled uresničevanja priporočil Varuha človekovih pravic (VČP) iz Letnega poročila VČP za leto 2016

Ministrstvo za finance (MF)

Skupno število priporočil, ki se nanašajo na MF: 2

Ocena realizacije priporočil:

1. realizirano: /
2. delno realizirano: /
3. stalna naloga: /
4. zavrnitev realizacije zaradi nestrinjanja (tudi delne): 2
5. nerealizirano (tudi delno): /

Št.	priporočilo	ocena realizacije	pojasnila
2.6	DRUGE UPRAVNE ZADEVE		
38	Varuh predlaga Ministrstvu za finance ureditev pravice do posebne davčne olajšave za preživljanje družinskih članov davčnega zavezanca (staršev in posvojiteljev) na način, da bo zavezanec lahko uveljavljal to olajšavo vedno, kadar bo družinske člane dejansko preživljal, neodvisno od tega, ali živijo z njim v skupnem gospodinjstvu ali v institucionalnem varstvu in zanje zavezanec plačuje stroške storitev. (stran 214)	Zavrnitev realizacije zaradi nestrinjanja.	Ministrstvo za finance je predlog Varuha proučilo in se je do predloga podrobno že opredelilo z dopisoma št. 421-234/2016 z dne 14. 3. 2016 in z dne 21. 6. 2016. Sistem olajšav za vzdrževane družinske člane v splošnem temelji na zakonskih kriterijih dolžnosti preživljanja, saj se tako zagotavlja notranja usklajenost zakonodaje. Dolžnost preživljanja s strani otrok je s 185. členom Družinskega zakonika (DZ) oziroma 124. členom Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih (ZZZDR), ki se na podlagi prehodnih določb DZ še uporablja, določena pogojno, saj je polnoletni otrok starše dolžan preživljati v skladu s svojimi zmožnostmi le, če ti nimajo dovolj sredstev za življenje in si jih ne morejo pridobiti. Glede na to, da gre za izredno zapletene življenjske situacije, bi bila vzpostavitev sistema, ki bi temeljil na ugotavljanju dejanskega nastopa dolžnosti preživljanja staršev za konkretno osebo, v praksi administrativno zelo težavna, dolgotrajna in stroškovno neučinkovita. Zakon o dohodnini (ZDoh-2) je v določbi devetega odstavka 115. člena vzpostavil domnevo, da dolžnost preživljanja staršev nastopi v primerih bivanja v skupnem gospodinjstvu oziroma bivanja v institucionalnem varstvu v socialno varstvenem zavodu, če otrok plačuje stroške teh storitev. Obstoj skupnega gospodinjstva starša in otroka vsebuje izjavo volje obeh, da so izpolnjeni pogoji iz 124. člena ZZZDR. Zakon o socialnem

			<p>varstvu institucionalno varstvo določa kot nadomestilo funkcije doma in lastne družine vzdrževani osebi (zlasti bivanje, organizirana prehrana in varstvo ter zdravstveno varstvo). O morebitnem doplačilu storitev s strani otrok za starše Center za socialno delo izda odločbo, pri kateri izhaja iz določil o obveznosti preživljanja staršev s strani otrok, kot je določena v 124. členu ZZZDR.</p> <p>Izhodišče pri vzpostavitvi celotnega sistema olajšav za vzdrževane družinske člane je pavšalna ocena stroškov, ki izhajajo iz dolžnosti preživljanja v skladu s primarno zakonodajo (npr. ZZZDR, Zakon o socialnem varstvu), in ne ugotavljanje in dokazovanje dejansko izkazanih stroškov, ki jih imajo davčni zavezanci zaradi dolžnosti preživljanja. Namen navedene olajšave je v zasledovanju/spodbujanju učinkovitejših oblik preživljanja, pri tem pogoji za uveljavljenje olajšave temeljijo na upoštevanju razmerja med stroškovno učinkovitostjo in administrativno izvedljivostjo.</p> <p>Izhajajoč iz navedenega menimo, da ureditev po ZDoh-2 ni diskriminatorna in nesorazmerna.</p>
39	<p>Varuh predlaga Ministrstvu za finance, naj pripravi tako spremembo Zakona o dohodnini (ZDoh-2), da se seznam dohodkov iz naslova obveznega pokojninskega, invalidskega in zdravstvenega zavarovanja, od katerih se dohodnina ne plača, dopolni z navedbo družinske pokojnine, katere prejemnik je otrok, star do 18 let oziroma 26 let, če se redno šola. (stran 215)</p>	<p>Zavrnitev realizacije zaradi nestrinjanja.</p>	<p>Ministrstvo za finance je predlog Varuha proučilo in se je do predloga podrobno že opredelilo z dopisom št. 421-359/2016 z dne 10. 8. 2016.</p> <p>Dohodek iz naslova družinske pokojnine je dohodek, ki je pridobljen na podlagi vplačanih prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Vsi otroci, katerih starši so pokojni, take pravice nimajo, saj je treba za pridobitev navedenih dohodkov izpolnjevati določene pogoje, ki so predpisani v Zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2). V primeru družinske pokojnine gre tako za dohodek, ki izvira iz obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Navedeni dohodki pa se v skladu z 8. točko drugega odstavka 37. člena ZDoh-2 obravnavajo kot dohodki iz delovnega razmerja. Dohodek pod pogojem, da so izpolnjeni pogoji za uveljavitev pravice, lahko pridobijo zgolj osebe, ki jih je bil pokojni zavarovanec dolžan preživljati, vendar pa v njegovi osnovi to ni dohodek iz naslova obveznosti preživljanja, ampak je, kot navedeno, dohodek iz naslova pravic iz obveznega družinskega in pokojninskega zavarovanja. Hkrati je treba tudi dodati, da prispevki, ki se plačujejo za obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje, zmanjšujejo davčno osnovo za dohodnino (prispevki delojemalca) oz. se ne všttevajo v davčno osnovo (prispevki delodajalca),</p>

			<p>zato se dohodek obdavči ob izplačilu. Zaradi narave dohodkov iz naslova pokojninskega in invalidskega zavarovanja (gre za neto sistem izračunavanja pokojnin) pa je vsak zavezanec rezident, ki prejema dohodke iz tega naslova, upravičen do osebne olajšave v obliki zmanjšanja dohodnine v višini 13,5 % odmerjene pokojnine iz obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja.</p>
--	--	--	--

Pregled uresničevanja priporočil Varuha človekovih pravic (VČP) iz Letnega poročila VČP za leto 2016

Ministrstvo za infrastrukturo (MZI)

Skupno število priporočil, ki se nanašajo na MZI: 1

Ocena realizacije priporočil:

1. realizirano: /
2. delno realizirano: 1
3. stalna naloga: /
4. zavrnitev realizacije zaradi nestrinjanja (tudi delne): /
5. nerealizirano (tudi delno): /

Št.	priporočilo	ocena realizacije	pojasnila
2.6	DRUGE UPRAVNE ZADEVE		
37	Varuh znova zahteva, naj Vlada RS v zvezi s splošno problematiko občinskih cest sprejme ustrezno strategijo in časovno opredeljene konkretne ukrepe, ki bodo zagotovili urejeno in zakonito stanje. (stran 210)	Delno realizirano	Vlada je v okviru projekta nove systemske ureditve obdavčitve nepremičnin naložila MZI, da pripravi sistematičen in organiziran zajem podatkov o pripadajočih zemljiščih javnih cest za zemljiški kataster kot dejanska raba zemljišč javne cestne infrastrukture. V ta namen je MZI pripravil predlog zakona, na podlagi katerega bo pri DRSI vzpostavljena enotna evidenca, v kateri bodo vsi upravljavci javnih cest (DRSI, DARS, občine) vodili in vzdrževali podatke o pripadajočih zemljiščih javnih cest za potrebe zemljiškega katastra. Pripravljena je tudi že metodologija za zajem podatkov in vodenje evidence. V okviru projekta se predvideva, da bodo vsi upravljavci javnih cest podatke uredili do uveljavitve zakona o davku na nepremičnine. Tako bodo upravljavci javnih cest in lastniki zemljišč dobili natančnejši vpogled v dejansko stanje pravne urejenosti teh zemljišč.

Pregled uresničevanja priporočil Varuha človekovih pravic (VČP) iz Letnega poročila VČP za leto 2016

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport (MIZŠ)

Skupno število priporočil, ki se nanašajo na MIZŠ: 6

Ocena realizacije priporočil:

1. realizirano: 1
2. delno realizirano: 2
3. stalna naloga: 2
4. zavrnitev realizacije zaradi nestrinjanja (tudi delne): /
5. nerealizirano (tudi delno): 1

Št.	priporočilo	ocena realizacije	pojasnila
2.1	USTAVNE PRAVICE		
1	Varuh priporoča sprejetje sistemskih in drugih ukrepov za uveljavljanje načela ločenosti države in verske skupnosti, s katerimi bo posameznikom zagotovljeno, da ne sodelujejo proti svoji volji v verskih obredih, ko gre za javno šolo. V javnih vrtcih in šolah naj se uveljavi 72. člen ZOFVI, ki prepoveduje izvajanje konfesionalnih dejavnosti. (stran 69)	Realizirano.	<p>72. člen ZOFVI prepoveduje izvajanje konfesionalne dejavnosti v javnih vrtcih in šolah. Zgolj izjemoma lahko minister na predlog ravnatelja v prostorih javnega vrtca oziroma šole izven pouka ali izven časa delovanja vrtca oziroma šole dovoli verouk ali konfesionalni pouk religije, če v lokalni skupnosti za tako dejavnost ni drugih primernih prostorov (peti odstavek 72. člena ZOFVI). MIZŠ izda vsako leto okrog 50 odločb, s katerimi dovoli izvajanje verouka v prostorih šole v tekočem šolskem letu.</p> <p>ZOFVI ne določa meril za presojo primernosti prostora. V praksi pa se je izoblikovalo stališče, da v lokalni skupnosti ni primerne prostora, če prostora ni ali je v tako slabem stanju, da ogroža zdravje in varnost ljudi, če je prostor od vrtca oziroma šole oddaljen več kot 4 km in je težko organizirati prevoz ali če je prostor oddaljen od vrtca oziroma šole sicer manj kot 4 km, je pa na poti ogrožena varnost otrok. To mora ugotoviti pristojni organ za varnost in preventivo v cestnem prometu.</p> <p>Izvajanje verskih obredov v javnih vrtcih in šolah niti izjemoma ni dovoljeno, temveč gre v takšnih primerih za kršitev s strani šole, ki jo ugotavlja Inšpektorat RS za šolstvo in šport. Glede na razpoložljive podatke so take kršitve zelo redke. Menimo, da obstoječa zakonska ureditev ustrezno ureja to področje.</p>

2.2	DISKRIMINACIJA IN NESTRPNOST		
10	Varuh ponavlja večkrat zapisano in v državnem zboru sprejeto priporočilo, naj pristojna ministrstva čim prej pripravijo spremembe predpisov, ki bodo odpravili diskriminacijo pri izvajanju prevozov gibalno oviranih študentov invalidov od kraja bivanja do kraja izobraževanja. (stran 117)	Delno realizirano.	<p>Dodatno k odgovoru MDDSZEM:</p> <p>Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport je k priporočilu Varuhinje ČP dejavno pristopilo in v tej luči trenutno z relevantnimi deležniki aktivno pripravlja nov sistemski zakon na področju visokega šolstva (ZViS). Izhodišča Zakona so že pripravljena in eno od poglavij omenjenega zakona obravnava in rešuje tudi pravice študentov s posebnimi potrebami (znotraj katerih so tudi študenti invalidi).</p>
22	Varuh priporoča, da MIZŠ čim prej opravi celovito analizo dosedanjega dela z otroki in mladoletniki, evalvacijo pilotnih projektov in vizijo za v prihodnje ter prenovo vzgojnega programa in potrebne sistemske spremembe. (stran 152)	Delno realizirano.	<p>Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport je v okviru Operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014-2020 razpisalo projekt Celostna obravnava otrok s čustvenimi in vedenjskimi motnjami v vzgojnih zavodih.</p> <p>Otroci s čustvenimi in vedenjskimi motnjami so v vzgojne zavode nameščeni z odločbo o namestitvi s strani centrov za socialno delo v skladu z zakonom, ki ureja družinska razmerja, ali po sklepu sodišča.</p> <p>S projektom bomo v Sloveniji preizkusili nove metode in oblike dela, ki bodo po eni strani zagotavljale čimprejšnjo vrnitev otrok in mladostnikov s čustvenimi in vedenjskimi motnjami iz institucije v domače okolje, v samostojno življenje ali, če to zaradi različnih družinskih razmer ali otrokovih oz. mladostnikovih težav ni mogoče, v eno izmed stanovanjskih skupin, ki delujejo v okviru vzgojnega zavoda, vendar kot samostojna stanovanjska enota na drugi lokaciji. Po drugi strani bomo vzgojne zavode spodbudili k preventivnemu delovanju, da bi bilo v bodoče namestitev čim manj.</p> <p>Trenutno v vzgojnih zavodih z otroki in mladostniki delajo po enem vzgojnem programu, nabor različnih oblik dela se bo skozi aktivnosti javnega razpisa razširil v delovanje specializiranih stanovanjskih skupin, kjer bodo razvili različne oblike dela primerne posamezniku z namenom, da iz vzgojne skupine otrok ali mladostnik preide na primer v stanovanjsko skupino, iz stanovanjske skupine v specializirano stanovanjsko skupino, v mladinsko stanovanje ali v domače okolje oz. na trg dela v samostojno življenje.</p> <p>Cilji javnega razpisa oziroma projekta so:</p> <ul style="list-style-type: none"> - oblikovanje novih oblik in metod dela v stanovanjskih in vzgojnih skupinah v

			<p>vzgojnem zavodu,</p> <ul style="list-style-type: none"> - oblikovanje programov za intenzivno obravnavo otrok/mladostnikov, predvsem s težavami v duševnem zdravju in odvisnikov, - povezava vzgojnih oblik in metod dela z zaposljivostjo mladostnikov ter spremljanje otrok/mladostnikov po odpustu, - strokovna podpora družinam in vzgojno-izobraževalnim zavodom z namenom zmanjševanja vključitev v vzgojne zavode, z analizo stanja in evalvacijo dela v vzgojnih zavodih. <p>Za projekt bomo namenili nekaj več kot 2.8 mio EUR. Razpis je zaključen.</p> <p>Po evalvaciji projekta bomo pristopili k posodobitvi Vzgojnega programa in pripravili potrebne sistemske rešitve.</p>
2.15	VARSTVO OTROKOVIH PRAVIC		
69	MIZŠ naj zagotovi sprotno pripravljane prilagojenih in prirejenih učbenikov in delovnih zvezkov za slepe in slabovidne učence v šolah. (stran 345)	Stalna naloga.	<p>Področje sofinanciranja učbenikov slepih in slabovidnih otrok je urejeno. Na leto MIZŠ nameni 40.000 za Zavod za slepo in slabovidno mladino ter 20.000 za Zvezo društev slepih in slabovidnih Slovenije.</p> <p>Zavod za slepo in slabovidno mladino Ljubljana letno prilagodi 8-10 učbenikov za slepe in slabovidne učence v OŠ in SŠ (v brajici in v povečanem tisku).</p> <p>V redne OŠ in SŠ je vključeno okrog 125 učencev, ki potrebujejo zelo različne učbenike, šola je pri izboru le-teh avtonomna. Prilagajanje učbenikov od MIZŠ zahteva ponoven odkup avtorskih pravic, strokoven pregled, ponovno oblikovanje ter tisk.</p>
70	MIZŠ naj prouči možnost, da bi se v šolah pripravljala tudi ustrezna dietna kosila za učence s hudimi alergijami na neko vrsto hrane ali njene sestavine. (stran 346)	Nerealizirano.	<p>Šolsko prehrano ureja Zakon o šolski prehrani (ZŠolPre-1) v povezavi z Zakonom o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev. ZŠolPre-1 določa, da se iz državnega proračuna zagotavljajo sredstva za subvencioniranje ene malice in kosila dnevno na učenca iz socialno manj vzpodbudnega okolja.</p> <p>Šolska prehrana obsega zajtrk, malico, kosilo in popoldansko malico. Šola v okviru dejavnosti javne službe za vse učence obvezno organizira malico.</p> <p>Kot dodatno ponudbo lahko šola organizira tudi zajtrk, kosilo in popoldansko malico. Dietne</p>

		<p>obroke, ki sodijo v dodatno ponudbo, organizira šola v skladu s svojimi zmožnostmi.</p> <p>Za pripravo malice za učence država financira tudi delovno silo. Za 4200 učencev se v osnovni šoli sistemizira 1 delovno mesto organizatorja šolske prehrane, v šoli z manjšim številom učencev pa v ustreznem deležu. Za pripravo malic se v OŠ sistemizira 1 delovno mesto kuharja za 400 učencev, v šoli z večjim oziroma manjšim številom učencev pa v ustreznem deležu, vendar na matični oziroma samostojni šoli ne manj kot 0,25 delovnega mesta.</p> <p>Za pravilno uravnoteženo sestavo jedilnikov za otroke, za kvaliteto živil in pripravo obrokov je v vrtcih in šolah odgovoren organizator prehrane.</p> <p>ZŠolPre-1 določa, da vzgojno-izobraževalni zavodi pri organizaciji šolske prehrane upoštevajo smernice za prehranjevanje v vzgojno-izobraževalnih zavodih, sprejete na Strokovnem svetu Republike Slovenije za splošno izobraževanje. Smernice predstavljajo strokovno podlago za zagotavljanje zdravstveno ustrezne prehrane v vrtcih in šolah. Le-ta se mora uskladiti z načeli zdrave prehrane pri otrocih in mladostnikih, med katere sodi tudi načelo, da so obroki sestavljeni iz priporočenih kombinacij različnih vrst živil iz vseh skupin živil.</p> <p>Šole pa morajo upoštevati specifične prilagoditve za posamezne otroke in mladostnike, v primerih ko gre za bolezni povezane z motnjami prebave in presnove. V teh primerih so za prilagoditve obrokov prehrane potrebna mnenja lečečega zdravnika po potrebi tudi zdravnika specialista, ki predlaga jedilnike za predpisane diete, ter individualno posvetovanje med starši in organizatorjem prehrane. Priprava kosila za učence pa za šolo ni obvezna.</p> <p>Šola je torej dolžna pripravljati malico, kot dodatno ponudbo lahko šola organizira tudi zajtrk, kosilo in popoldansko malico. Dietne obroke v okviru dodatne ponudbe organizira šola v skladu s svojimi zmožnostmi.</p> <p>V spodnjem zapisu pa Varuh navaja stališče ministrstva, da »so šole dolžne upoštevati zdravstvene omejitve pri otrocih v enakem obsegu kot verske razloge oziroma razloge zaradi različnih prepričanj staršev«. To je v nasprotju z zakonskimi določbami in pojasnili, ki smo jih dajali šolam in staršem.</p>
--	--	---

			<p>Zato na Direktoratu za predšolsko vzgojo in osnovno šolstvo ne moremo podati komentarjev v zvezi s priporočilom. Opozarjamo pa, da bi uvedba obvezne priprave dietnih kosil prinesla šolam veliko težav, na kar smo opozarjali že ob pripravi zadnjih dveh sprememb ZUPJS:</p> <p>- diete in priprava obrokov – problemi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • slaba ponudba nekaterih dietnih živil, • kombinacija različnih diet (sinergija), • različna stopnja preobčutljivosti posameznikov (predvsem pri alergijah), • potrebe po posebnem – ločenem prostoru (v primeru alergijskih diet), • pogosto je nenatančna opredelitev zdravnika o dieti ali neješčnosti otroka, • preobremenjenost vodij kuhinje ali organizatorjev prehrane, ki zaradi pomanjkanja časa ne zmorejo kvalitetno opraviti vsega dela (npr. sestavljanje jedilnikov, naročanje živil, idr.), • ponekod imajo določene prostorske omejitve v kuhinji in/ali pomanjkanje zaposlenih v kuhinji, kar pomembno vpliva na kakovost priprave obrokov in končno ponudbo, • zaradi transporta v dislocirane enote so določene omejitve, ki vplivajo na kakovost jedilnika, saj vse jedi niso primerne za transport (npr. ribe), • Težava je pri enakopravnem obravnavanju otrok z dieto in pravico do subvencije, saj vse šole niso sposobne pripraviti vseh diet. Zato lahko pričakujemo zahteve, da šole obvezno organizirajo kosilo, kar pa bi šolam povzročilo kup težav in jih moramo zaščititi. V primeru obvezne priprave kosil, bi morali zagotoviti dovolj kadra (ali več ur za pripravo kosil ter za organizacijo šolske prehrane), dodatna izobraževanja (specialna znanja), prostorske rešitve (za specialne alergije), po potrebi klinične dietetike. <p>Prav tako bi sledile velike finančne posledice za MIZŠ in občine zaradi zaposlitev kuharjev za pripravo dietnih obrokov, prostorskih prilagoditev in dražjih živil.</p>
71	Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport naj poskrbi za pripravo enotne obvezne vsebine, ki bo kot del vzgojno-izobraževalnega programa	Stalna naloga.	Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport ima na področju varne uporabe sodobnih komunikacijskih tehnologij strateške usmeritve do leta 2020 in na tem področju v sodelovanju s šolami izvaja številne projekte.

	<p>otrokom omogočila varno uporabo sodobnih komunikacijskih tehnologij. (stran 357)</p>	<p>Ministrstvo si dejavno prizadeva zagotoviti posameznikom možnost izobraževanja v varnem, odprtem, ustvarjalnem in trajnostno vzdržnem učnem okolju, podprtem z inovativno uporabo informacijsko-komunikacijske tehnologije, kar bo na učinkovit in kakovosten način omogočilo pridobitev znanja in spretnosti, ključnih kompetenc in spretnosti 21. stoletja, potrebnih za uspešno vključevanje v družbo.</p> <p>Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport s tem zagotavlja tudi dvig konkurenčnosti znanja in kompetenc učencev, dijakov in študentov, da bodo lahko prispevali k inovativnosti in konkurenčnosti domačega trga in bodo bolj opolnomočeni za uspešen vstop na trg dela (vključno z EU) ter za aktivno participacijo v družbi.</p> <p>Za doseganje vizije pri umeščanju IKT v izobraževanje spodbujamo razvoj:</p> <ul style="list-style-type: none"> • didaktike in e-gradiv, • izgradnje platforme in spodbujanja sodelovanja, • krepitve e-kompetenc pri učečih se in učiteljih, • informatizacije ustanov, • razvoja e-izobraževanja v visokem šolstvu in izobraževanju odraslih, <p>kakovost izvajanja strategije pa se spremlja z rednim merjenjem in evalvacijami doseženega stanja, z analizami kazalnikov (vključno s kazalniki iz strateških smernic) ter s primerjalnimi analizami RS in EU. Strateške usmeritve, sprejete v letu 2016, izhajajo iz mednarodnih in nacionalnih dokumentov in pobud, dosedanjega razvoja področja in dosežkov in spoznanj projektov uvajanja IKT v sistemu vzgoje in izobraževanja.</p>
--	--	--

Pregled uresničevanja priporočil Varuha človekovih pravic (VČP) iz Letnega poročila VČP za leto 2016

Ministrstvo za javno upravo (MJU)

Skupno število priporočil, ki se nanašajo na MJU: 4

Ocena realizacije priporočil:

- 6. realizirano: 2
- 7. delno realizirano: /
- 8. stalna naloga: 1
- 9. zavrnitev realizacije zaradi nestrinjanja (tudi delne): 1
- 10. nerealizirano (tudi delno): /

Št.	priporočilo	ocena realizacije	pojasnila
2.1	USTAVNE PRAVICE		
4	Varuh priporoča, da se volilna zakonodaja dopolni tako, da bo tudi osebam, ki jim je bila med desetim dnevom pred dnem glasovanja in dnem glasovanja proti njihovi volji odvzeta osebna svoboda (osebe, ki so bile nameščene v priapore, bolnišnice, psihiatrične bolnišnice ali socialnovarstvene zavode) omogočeno učinkovito uresničevanje volilne pravice. (stran 82)	Stalna naloga.	Ministrstvo za javno upravo je seznanjeno z navedeno pomanjkljivostjo volilne zakonodaje. Vlada je na 131. redni seji dne 21. 4. 2011 sprejela predlog novele ZVDZ (EVA 2009-3111-0027), ki je vseboval tudi konkretni predlog rešitve za problematiko, na katero opozarja Varuh. Predlog rešitve je bil, da volilni odbor z volišča na dan glasovanja obišče volivca, ki ga je policija pridržala, mu je na podlagi odločbe sodišča odvzeta prostost, je v zavodu za prestajanje kazni, v bolnišnicah ali v socialnovarstvenem zavodu za institucionalno varstvo, pod pogojem, da je bil volivec v teh prostorih nameščen po roku, v katerem je mogoče zahtevati glasovanje po pošti iz Slovenije. Enak predlog rešitve je vseboval tudi predlog novele ZVDZ (EPA 483 – VII) iz leta 2015, ki so ga v zakonodajni postopek vložili poslanci. Zakonodajni postopek je bil za oba predloga novel iz leta 2011 (na 29. seji DZ 16. 6. 2011) in 2015 (na 25. seji DZ 15. 12. 2016) neuspešno končan, in sicer zaradi nezadostnega števila podpor s strani poslancev. Marca 2017 pa je bila sprejeta poslanska novela ZVDZ-C (EPA 1806-VII), katere namen je bila predvsem implementacija dveh odločb ustavnega sodišča. Poslanska novela, ki je bila sprejeta, je bila zastavljena minimalistično, saj je za sprejetje potrebno široko politično soglasje (dve tretjini glasov vseh poslancev), in posledično ni naslavljala problematike, na katero opozarja Varuh. V primeru priprave predloga oz. novele ZVDZ s strani Ministrstva za javno upravo, bomo to pravno praznino ponovno poskusili odpraviti.

2.7	OKOLJE IN PROSTOR		
43	<p>Vlada RS naj merila za opredelitev prednostnih nalog za delo inšpekcijskih služb določi v predpisu, ki naj bo javno objavljen, saj bosta le tako zagotovljeni preglednost in nepristranskost dela inšpekcij. (stran 247)</p>	<p>Realizirano. (v okviru pristojnosti MJU).</p>	<p>Dodatno k odzivu MOP:</p> <p>Ministrstvo za javno upravo je v okviru opredelitve do 21. rednega letnega poročila o delu Varuha človekovih pravic RS za leto 2015 že poročalo, da drugi odstavek 11.a člena Zakona o inšpekcijskem nadzoru (Uradni list RS, št. 43/07 – uradno prečiščeno besedilo in 40/14) določa, da minister, pristojen za upravo, do 1. marca tekočega leta seznanijo vlado s strateškimi usmeritvami in prioritetami, ki izhajajo iz sprejetih letnih programov dela, s katerim določi vsebino in obseg izvajanja inšpekcijskega nadzora. Pri določitvi letnega programa dela se izhaja tudi iz ugotovitev v že izvedenih inšpekcijskih nadzorih in ocene, da na posameznem področju obstaja večja verjetnost nespoštovanja oziroma kršitve zakonov in drugih predpisov.</p> <p>Na tej podlagi je Vlada s sklepom št. 06100-4/2015/15 z dne 2. 4. 2015 med drugim določila, da ministrstva, inšpektorati v njihovi sestavi in inšpekcije, ki delujejo v ministrstvih, na svojih spletnih straneh objavijo kriterije za določanje prioriteten inšpekcijskih nadzorov, upoštevaje oceno tveganja na posameznem področju, s čimer je po mnenju Ministrstva za javno upravo že zagotovljena preglednost in nepristranskost dela inšpekcij. Vežano na izvedbo sklepa vlade so ministrstva že poročala o javni objavi kriterijev za določanje prioriteten inšpekcijskih nadzorov, ki jo še vedno zagotavljajo posamezni inšpektorati oziroma inšpekcije na svojih spletnih straneh. Po mnenju Ministrstva za javno upravo je na ta način zagotovljena preglednost, objektivnost in javnost dela posamezne inšpekcije ter na ta način ustrezno varstvo pravice do enakosti pred zakonom in enakega varstva pravic.</p> <p>V zvezi z ugotovitvijo varuha, da se prednostna merila za razvrščanje prijav, inšpekcijskih postopkov in izvršilnih postopkov glede na pomembnost kršitve in določanje stopnje pomembnosti vnaprej opredelijo v predpisu in javno objavijo, pa Ministrstvo za javno upravo pojasnjuje, da je inšpektorjeva dolžnost ukrepanja, da se v razumnem času odzove na prijave, sporočila, anonimke ali druge informacije, in sicer v skladu z načelom varstva javnega interesa in varstva zasebnih interesov. To pa pomeni, da je zadeva inšpektorju že dodeljena v reševanje, zato bi razvrščanje prijav, inšpekcijskih in izvršilnih postopkov v teku, po našem mnenju nedvomno pomenilo poseganje v inšpekcijske postopke, kar pa je v nasprotju z načelom samostojnosti.</p>

V zvezi z opozorili varuha glede kadrovskega primanjkljaja inšpektorjev pa pojasnujemo, da se Vlada zaveda problematike popolnitve delovnih mest inšpektorjev, zato je na 125. seji dne 8. 3. 2017 ob obravnavi skupnega kadrovskega načrta sprejela sklep št. 10002-14/2016/32, da ministrstva v okviru kvote dovoljenih zaposlitev za ministrstva in organe v sestavi posebno pozornost namenijo ustrezni kadrovski popolnitvi delovnih mest inšpektorjev. V nadaljevanju je preglednica 1, iz katere je razvidno gibanje števila inšpektorjev od leta 2007 do 2016 in v zadnjih dveh letih razviden trend rasti števila inšpektorjev v organih državne uprave.

Leto	Število inšpektorjev v organih državne uprave
2007	1396,5
2008	1459
2009	1428
2010	1431
2011	1427
2012	1369
2013	1351
2014	1374
2015	1365
2016	1371

2.10	DELOVNA RAZMERJA		
49	Varuh ponavlja: Vlada RS naj takoj pripravi spremembe ZUJF in kot izjemo	Zavrnitev realizacije	Zakon za uravnoteženje javnih financ (ZUJF) z ničemer ni posegel v posamezne kriterije za dodelitev letnega dopusta, kot so določeni po kolektivnih pogodbah, pač pa je le

	<p>od omejitve letnega dopusta prizna merilo varovanja in nege težje telesno in zmerno, težje ali težko duševno prizadete osebe. (stran 275)</p>	<p>zaradi nestrinjanja.</p>	<p>sprejeta omejitev izrabe (vseh) dni letnega dopusta – 35 dni po kriterijih iz prvega odstavka in (morebitnih) dodatnih 15 dni po kriterijih iz 2. odstavka tega člen - ki ni vezana na katerega koli od kriterijev, pač pa na skupno število dni letnega dopusta. Citirana ureditev je veljala za vse zaposlene v javnem sektorju in je bila povzeta v Zakon o ukrepih na področju plač in drugih stroškov dela za leto 2016 in drugih ukrepih v javnem sektorju (Uradni list RS, št. 90/15) kakor tudi v Zakon o ukrepih na področju plač in drugih stroškov dela za leto 2017 in drugih ukrepih v javnem sektorju (Uradni list RS, št. 88/16) ob širokem konsenzu socialnih partnerjev.</p> <p>MJU meni, da opisana ureditev ne daje podlage za zaključek, naveden v poročilu, da so javni uslužbenci, ki delajo z otroki s posebnimi potrebami, upravičeni do dodatnih dni letnega dopusta, medtem ko starši teh otrok niso oziroma, kot navaja poročilo, da "zaradi omejitve iz 187. člena ZUJF teh dni dopusta ne morejo uveljaviti", in opozarja na dvoje: Gre za dve različni pravici, ki zato med seboj nista primerljivi. V primeru letnega dopusta, ki ga dobi javni uslužbenec kot delavec, gre za posebne pogoje dela, v primeru letnega dopusta, ki ga dobi posameznik, pa glede na njegove osebne in socialne okoliščine. Po mnenju MJU bi bila primerjava (če sploh) primerna le znotraj (istega) kriterija osebnih in socialnih okoliščin javnega uslužbenca, nikakor pa ne med dvema vsebinsko popolnoma ločenima zadevama, pa čeprav imata obe stično točko – otroke s posebnimi potrebami. Le na tak način bi lahko sledili ustavnemu načelu enakosti upošteva enako in drugačno dejansko stanje. Zaradi navedenega tudi menimo, da različno število dni letnega dopusta iz naslova posebnih pogojev dela z otroki s posebnimi potrebami ne kaže na različno moč sindikatov, pač pa na dosežen dogovor glede težavnosti posebnih pogojev dela pri opravljanju posameznih del.</p> <p>Omejena izraba (največ 35 dni) letnega dopusta ni vezana na kateri koli kriterij posebej, zato ni možno trditi, da javni uslužbenec ne more izrabiti dni iz katerega koli kriterija, pač pa je omejeno celotno število letnih dni, ki je bilo dodeljeno na podlagi vseh kriterijev, ki jih izpolnjuje javni uslužbenec.</p> <p>MJU ugotavlja, da se je tudi varuh človekovih pravic strinjal, da bi se z realizacijo predloga varuha vzpostavila pozitivna diskriminacija določene skupine znotraj enakega kriterija osebnih in socialnih okoliščin, pri čemer po mnenju MJU ni možno brez kršenja načela enakosti (v zakonu in pred zakonom) izvzeti le en kriterij osebnih okoliščin in ga prenesti v</p>
--	--	-----------------------------	---

			<p>izjemo dodatnih 15 dni, ki so vezani izključno na posebne pogoje dela. Prav tako pa ne gre spregledati dejstva, da je omejitev števila dni letnega dopusta v letu 2017 urejena v ZUPPJS17, ki je po svoji naravi interventni zakon, in da citirana omejitev velja le za leto 2017 (in ne tudi za 2018 kot nekateri drugi ukrepi).</p> <p>Ne nazadnje pa opozarjamo tudi na dejstvo, da je pravica do letnega dopusta zaradi nege otrok s posebnimi potrebami v ZDDO in posameznih kolektivnih pogodbah, določena v višini 5 dni, medtem ko je v zakonu o delovnih razmerjih določeno le 3 dni in se ta pravica ni povišala ob sprejemu novega ZDR, pač pa je ostala v enaki višini.</p> <p>Zaradi vsega navedenega menimo, da bi bilo ustrežnejše, če bi ureditev v ZUPPJS17 ostala nespremenjena (torej brez diskriminacije posamezne skupine), pač pa bi se pravice staršev otrok s posebnimi potrebami in seveda povezano tudi otrok s posebnimi potrebami uredile v predpisih, ki so v pristojnosti Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.</p>
2.12	ZDRAVSTVENO VARSTVO IN ZDRAVSTVENO ZAVAROVANJE		
54	Vlada RS naj od vseh državnih organov, ki pripravljajo posamezne predpise ob pomoči zunanjih strokovnjakov, zahteva, da javno objavijo sestavo delovnih skupin, njihove osnovne naloge in roke za izdelavo strokovnih podlag. (stran 295)	Realizirano.	<p>Zakonodajna sled naj bi zabeležila celotno dejavnost vseh udeležencev v procesu zakonodajnega odločanja. Osnovni namen »zakonodajne sledi« je razkritje lobiranja kot metode delovanja interesnih skupin. Skladno s Poslovníkom vlade, se pri predlogih zakonov, ki jih Vlada posreduje v Državni zbor, v 7. točko uvoda predloga zakona vnesejo podatki o deležnikih, ki so sodelovali pri pripravi zakonskega predloga, in sicer gre za »Prikaz sodelovanja javnosti pri pripravi predloga zakona«, ki vsebuje med drugim tudi podatke o seznamu subjektov, ki so sodelovali, mnenja in predlogi ter pripombe javnosti ter razloge za morebitno neupoštevanje, kar delno zadostuje namenu zakonodajne sledi, saj se skladno z namenom nanaša predvsem na t.i. javno razpravo oziroma pripombe, podane v okviru javne razprave.</p> <p>Glede na zaznano pomanjkljivost, da se sicer ob zabeležki sodelovanja javnosti ne navaja zunanjih strokovnjakov, ki so sodelovali pri pripravi določenih predpisov, je vlada pripravila in je Državni zbor Republike Slovenije dne 15. 12. 2015 sprejel Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o dostopu do informacij javnega značaja (Uradni list RS, št. 102/15; ZDIJZ-E), ki je v 10. člen ZDIJZ vnesel nov peti odstavek, ki določa, da mora organ ob</p>

			<p>javni objavi predloga predpisa ali splošnega akta za izvrševanje javnih pooblastil objaviti na spletu tudi podatke o zunanjem strokovnjaku, ki je sodeloval pri pripravi predpisa. Objavi se osebno ime in naziv zunanjega strokovnjaka ali firmo in naslov pravne osebe, ki je sodelovala pri pripravi predpisa. Ureditev je v skladu s sprejetim Programom ukrepov Vlade RS za preprečevanje korupcije 2015–2016. Ker gre za spletno objavo podatkov fizičnih oseb, je v skladu z ZVOP-1 potrebna izrecna določitev v zakonu. Na tej podlagi je GSV že dopolnil Navodila za izvajanje Poslovnika Vlade RS (št. 10), kar pomeni, da se priporočilo Varuha, v delu kolikor zadeva javno objavo imen zunanjih strokovnjakov, kot je določeno z ZDIJZ in Poslovnikom vlade, že izvaja.</p>
--	--	--	---

Pregled uresničevanja priporočil Varuha človekovih pravic (VČP) iz Letnega poročila VČP za leto 2016

Ministrstvo za kulturo (MK)

Skupno število priporočil, ki se nanašajo na MK: 2

Ocena realizacije priporočil:

1. realizirano: /
2. delno realizirano: 1
3. stalna naloga: 1
4. zavrnitev realizacije zaradi nestrinjanja (tudi delne): /
5. nerealizirano (tudi delno): /

Št.	priporočilo	ocena realizacije	pojasnila
2.1	USTAVNE PRAVICE		
3	Varuh priporoča, da se z zakonom jasneje sankcionirajo posegi v čast in dobro ime z javnimi objavami ter naj organi odkrivanja in pregona kaznivih dejanj vsaj do javne sodne obravnave skrbno varujejo osebne podatke udeležencev kazenskih postopkov. (stran 76)	Delno realizirano.	<p>Dodatno k mnenju Ministrstva za pravosodje:</p> <p>Strinjamo se z stališčem Varuha, vendar pa menimo, da zakonodaja na področju medijev ne predstavlja ustreznega regulativnega področja, s katerim bi lahko uredili tovrstna vprašanja.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dejanja zoper čast in dobro ime so okvalificirana kot kazniva dejana v KZ-1 (18. poglavje) in so po našem mnenju že sedaj ustrezno sankcionirana, saj KZ-1 čast in dobro ime še močnejše varuje pred dejanji, ki so storjena prek medijev (javna objava – objava v medijih ima strožjo kvalifikacijo in predpisano višjo kazen). - Varovanje osebnih podatkov udeležencev kazenskih postopkov, s katerimi razpolagajo organi odkrivanja in pregona kaznivih dejanj, ravno tako ne more biti predmet urejanja v medijski zakonodaji, temveč je to po našem mnenju potrebno urediti v zakonu o kazenskem postopku (alternativno v zakonu o varovanju osebnih podatkov).
2.2	DISKRIMINACIJA IN NESTRPNOST		
8	Varuh priporoča, da se sistematično	Stalna	Dodatno k mnenju Urada za narodnosti:

	<p>zbirajo in analizirajo informacije posameznih ministrstev o izvajanju ukrepov iz Načrta ukrepov Vlade RS za izvajanje predpisov na področju dvojezičnosti 2015–2018, ki bodo omogočili presojo napredka pri uresničevanju pravic narodnih skupnosti v posameznem letu.</p>	<p>naloga</p>	<p>Predlagamo preoblikovanje priporočila v okviru poglavja 2.2 Diskriminacija in nestrpnost in podpoglavja Posebne pravice narodnih skupnosti. Navedeno priporočilo (str. 111) se glasi: »8. Varuh priporoča, da se sistematično zbirajo in analizirajo informacije posameznih ministrstev o izvajanju ukrepov iz Načrta ukrepov Vlade RS za izvajanje predpisov na področju dvojezičnosti 2015–2018, ki bodo omogočili presojo napredka pri uresničevanju pravic narodnih skupnosti v posameznem letu.«</p> <p>Sporočamo, da zbiranje zadevnih informacij že poteka v okviru priprave vsakoletnega poročila o izvajanju Načrta ukrepov Vlade RS za izvajanje predpisov na področju dvojezičnosti 2015–2018. Poročilo pripravlja Delovna podskupina za pripravo načrta ukrepov za izvajanje predpisov na področju dvojezičnosti, katere delo usklajuje Urad za narodnosti RS, Ministrstvo za kulturo RS pa je pristojni predlagatelj vsakoletnega poročila za postopek seznanitve Vlade in komisije DZ za narodni skupnosti. Zadevno poročilo za leto 2015 je že sprejeto, poročilo za leto 2016 pa je pripravljeno za nadaljnji postopek. Sistematično spremljanje izvajanja Načrta ukrepov Vlade RS za izvajanje predpisov na področju dvojezičnosti 2015–2018 predvideva tudi sam zadevni načrt, ki v okviru poglavja 6 »Spremljanje izvedbe načrta ukrepov« navaja: »Za spremljanje izvedbe načrta ukrepov za izvajanje predpisov na področju dvojezičnosti je pristojna Delovna podskupina za pripravo načrta ukrepov za izvajanje predpisov na področju dvojezičnosti. Na podlagi poročil posameznih resorjev, zadolženih za izvedbo ukrepov, mora delovna podskupina enkrat letno pripraviti poročilo o izvedbi ukrepov. Poročilo o izvedbi ukrepov sprejme Vlada Republike Slovenije ter z njim seznaniti Komisijo Državnega zbora za narodni skupnosti.«</p>
--	--	---------------	---

Pregled uresničevanja priporočil Varuha človekovih pravic (VČP) iz Letnega poročila VČP za leto 2016

Ministrstvo za notranje zadeve (MNZ)

Skupno število priporočil, ki se nanašajo na MNZ: 7

Ocena realizacije priporočil:

1. realizirano: /
2. delno realizirano: 2
3. stalna naloga: 4
4. zavrnitev realizacije zaradi nestrinjanja (tudi delne): 1
5. nerealizirano (tudi delno): /

Št.	priporočilo	ocena realizacije	pojasnila
2.5	POLICIJSKI POSTOPKI		
31	Varuh znova priporoča, naj MNZ in policija nadaljujeta svoja prizadevanja za dosledno spoštovanje človekovih pravic v policijskih postopkih, s primerno komunikacijo in spoštljivim odnosom policistov do posameznikov v njihovih postopkih. (stran 200)	Stalna naloga	Ministrstvo si skupaj s Policijo neprestano prizadeva za dosledno spoštovanje človekovih pravic posameznikov v policijskih postopkih. Ministrstvo je spoštovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin tudi v temeljnih usmeritvah za izdelavo srednjeročnega načrta razvoja in dela policije za obdobje 2018-2022, izdanih v maju 2017, opredelilo kot enega osnovnih poslanstev delovanja policije. Na podlagi ugotovitev, ki izhajajo iz obravnavanih pritožbenih primerov, pa je ministrstvo tudi v začetku leta 2017, ob posredovanju letnega poročila o reševanju pritožb za leto 2016, Policiji poleg drugih priporočil predlagalo permanentno krepitev zavzetega, prijaznega in spoštljivega odnosa policistov do strank v policijskih postopkih. Policija je priporočila ministrstva posredovala vsem policijskim enotam in jim naložila njihovo izvedbo.
32	Varuh opozarja, da mora policija dosledno spoštovati vse pravice osumljenca, ki mu je odvzela prostost, vključno s pravico do zagovornika. (stran 201)	Stalna naloga	Policija pri vseh odvzemih prostosti dosledno spoštuje vse pravice osumljenca, ki mu je odvzeta prostost, vključno s pravico do zagovornika. V letu 2016 Policija ne beleži primera, da zahtevi osumljenca kaznivega dejanja po zagotovitvi zagovornika ne bi bilo ugodeno.
33	Priporočamo, da policija pri vsakem primeru ugotavljanja in evidentiranja odvzema prostosti ravna še posebej	Stalna naloga	Menimo, da policija pri vsakem primeru ugotavljanja in evidentiranja odvzema prostosti ravna še posebej skrbno, pri čemer v čas pridržanja vselej všteta tudi čas policijskega postopka pred odreditvijo pridržanja. Glede na veliko število pridržanj po različnih pravnih

	skrbno in pri tem vselej upošteva, da je treba v čas pridržanja všteti ves čas policijskega postopka do odreditve pridržanja. (stran 201)		podlagah, ugotovitve iz opravljenih nadzorov s področja odvzemov prostosti in glede na ugotovitve velikega števila opravljenih obiskov s strani Varuha na področju odvzemov prostosti, ocenjujemo, da gre v konkretnem primeru za izjemen primer.
34	Varuh priporoča, naj policija poskrbi za skrbno evidentiranje vseh zaseženih predmetov na način, ki ne dopušča zamenjave z drugimi predmeti, in njihovo ustrezno shranjevanje. (stran 203)	Delno realizirano.	Policija v zvezi z evidentiranjem zaseženih predmetov razvija posebno aplikacijo, ki bo zagotavljala dodatno sledljivost in skrbno evidentiranje zaseženih predmetov. Aplikacija je trenutno v fazi razvoja oziroma testiranja in bo predvidoma do konca leta 2017 prešla v uporabo.
35	Priporočamo, naj MNZ oziroma Policija izbor prič pri hišnih in osebnih preiskavah opravlja še posebej skrbno, ter da naj v sodelovanju z MP pripravi sistemsko rešitev za zagotavljanje prič pri izvedbah hišnih ali osebnih preiskav, na primer z vzpostavitvijo sodnega seznama oseb, ki bi lahko sodelovale v predkazenskem postopku kot priče pri izvedbah teh preiskav. (stran 204)	Delno realizirano.	Ministrstvo je skupaj s Policijo v preteklosti že večkrat izpostavilo problematiko zagotavljanja oseb, ki lahko sodelujejo kot priče pri hišnih in osebnih preiskavah in predlagalo različne rešitve, vendar nosilec priprave zakona, ki ureja kazenski postopek, predlogom ni sledil. Ministrstvo za notranje zadeve oziroma Policija je v okviru strokovnega usklajevanja novele ZKP-N Ministrstvu za pravosodje predlagala, da poleg povračila stroškov solenitetnim pričam uredi tudi način zagotovitve solenitetnih prič na hišnih preiskavah. Ministrstvu za pravosodje je bilo predlagano, da se vzpostavi sistem solenitetnih prič na način zagotavljanja sodnikov porotnikov ali iz vrst sodniških pripravnikov ali vzpostavi seznam sodno zapriseženih prič, primerljiv s seznamom sodnih izvedencev.
36	Priporočamo, naj policija pri komuniciranju z javnostjo v vsakem primeru posebej skrbno pretehta, katere informacije o posamezniku in v kakšnem obsegu bo sporočila javnosti (če sploh). (stran 204)	Stalna naloga	Pri komuniciranju se spoštuje ustavna določila, načelo domneve nedolžnosti in delitve oblasti, zdravje in varnost vseh v državi, zakonsko odgovornost in legitimno pravico vseh ljudi do obveščenosti ter enakopravno obravnavo vseh medijev. Ko se obvešča javnost o predkazenskih postopkih, se ne razkriva podatkov, ki bi lahko škodovali nadaljnji izvedbi predkazenskega ali kazenskega postopka in ki bi lahko škodili upravičenim koristim drugih oseb. V sporočila za javnost se tako uvrstijo le osnovni podatki o kriminalistični preiskavi, npr. število hišnih preiskav, vrsto obravnavanih kaznivih dejanj, višino zagroženih kazni, višino protipravne premoženjske koristi ipd. V vsaki fazi kriminalistične preiskave in tudi ob ali po podani kazenski ovadbi se tako vedno pretehta, kateri podatki bodo objavljeni. Javnosti se tako ne sporoči podatkov, ki bi imeli

			vpliv na nadaljnjo izvedbo postopka, prav tako se ne razkriva nikakršnih podatkov o posamezniku, na podlagi katerih bi bile osebe prepoznane oziroma določljive.
	DRUGE UPRAVNE ZADEVE		
41	Varuh predlaga, naj se v podzakonskem predpisu poenotijo merila za ugotavljanje zadostnih sredstev za preživljanje različnih kategorij tujcev, kar bi močno olajšalo delo prvostopenjskim organom. (stran 223)	Zavrnitev realizacije zaradi nestrinjanja.	<p>Pravilnik o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o načinu ugotavljanja zadostnih sredstev za preživljanje v postopku izdaje dovoljenja za prebivanje (Uradni list RS, št. 2/16, v nadaljnjem besedilu: pravilnik) določa način ugotavljanja izpolnjevanja pogoja zadostnih sredstev za preživljanje, ki jih tretji odstavek 33. člena in drugi odstavek 36. člena Zakona o tujcih (Uradni list RS, št. 16/17 – uradno prečiščeno besedilo; v nadaljnjem besedilu: zakon) določata kot pogoj za izdajo ali podaljšanje dovoljenja za prebivanje tujca v Republiki Sloveniji. Pravilnik podrobneje opredeljuje tudi podatke iz evidenc, ki jih vodi davčni organ o dohodkih skladno z zakonom, ki ureja dohodnino, ki niso oproščeni plačila dohodnine, o davkih in obveznih prispevkih za socialno varnost ter o normiranih oziroma dejanskih stroških, ki se nanašajo na te dohodke, in o vzdrževanih družinskih članih, ki jih v postopku izdaje ali podaljšanja dovoljenja za prebivanje, zaradi ugotavljanja obstoja razloga za zavrnitev izdaje ali podaljšanja dovoljenja za prebivanje iz prve alineje prvega odstavka 55. člena zakona, to je razloga neizpolnjevanja pogoja zadostnih sredstev za preživljanje, zagotavlja davčni organ.</p> <p>Tujec, ki prvič zaproša za dovoljenje za prebivanje iz razloga zaposlitve, ter tujec, ki iz enakega razloga podaljšuje dovoljenje za prebivanje, nimata enakih virov dohodka, na podlagi katerih jima je zagotovljeno preživljanje v Republiki Sloveniji (prvi ima plačo, dogovorjeno s pogodbo o zaposlitvi, drugi pa plačo z dodatki). Enako veja tudi za tujce, ki za dovoljenje za prebivanje zaprosijo iz drugega razloga kot je zaposlitev ali delo. Tujec, ki bo v Republiki Sloveniji opravljal delo, se prav tako razlikuje od tujca, ki bo v Republiki Sloveniji zaposlen, zato je potrebno tudi pri tej kategoriji tujcev upoštevati specifično načina dokazovanja zadostnih sredstev (dokazovanje s plačilom, urejenim s podjemno pogodbo (pogodbo o delu), pogodbo o avtorskem delu, pogodbo o poslovanju ali drugo pogodbo, dogovorjeno za opravljanje dela). Posebnost predstavlja tudi kategorija tujcev, ki v Republiki Sloveniji opravljajo dejavnost samostojnega podjetnika posameznika, in tujcev, ki v Republiki Sloveniji samostojno opravljajo dejavnost kot poklic ter dobiček ugotavljajo na podlagi dejanskih prihodkov in odhodkov, ki zaradi davčne zakonodaje pri ugotavljanju zadostnih sredstev za preživljanje zahteva posebno obravnavo.</p>

Pregled uresničevanja priporočil Varuha človekovih pravic (VČP) iz Letnega poročila VČP za leto 2016

Ministrstvo za okolje in prostor (MOP)

Skupno število priporočil, ki se nanašajo na MOP: 8

Ocena realizacije priporočil:

1. realizirano: /
2. delno realizirano: 8
3. stalna naloga: /
4. zavrnitev realizacije zaradi nestrinjanja (tudi delne): /
5. nerealizirano (tudi delno): /

Št.	priporočilo	ocena realizacije	pojasnila
2.6	DRUGE UPRAVNE ZADEVE		
40	Vlada RS naj zaščiti kupce nepremičnin tako, da sprejme ukrepe, ki jim bodo še pred odločitvijo o nakupu omogočili vpogled v povezane (uparjene) evidence zemljiškoknjžnega in dejanskega stanja ter v upravne akte za objekt nameravanega nakupa. (stran 218)	Delno realizirano.	<p>V zvezi s predmetnim priporočilom Ministrstvo za okolje in prostor pojasnjuje, da je v predlogu Gradbenega zakona (EVA: 2015-2550-0004):</p> <ul style="list-style-type: none"> - glede evidentiranja podatkov o nepremičninah v geodetskih evidencah predlagana ureditev: (1) da se objekti evidentirajo v nepremičninskih evidencah po zaključku gradnje in izdaji uporabnega dovoljenja; (2) glede nelegalnih gradenj niso prepovedani vpisi in spremembe vpisov v zemljiškem katastru, katastru stavb in registru nepremičnin. - glede določanje hišnih števil predlagana pravna ureditev : (1) če je predpisana pridobitev uporabnega dovoljenja, je to pogoj za določitev hišne številke; (2) glede nelegalnih gradenj je prepovedana določitev hišne številke. <p>K zaščiti kupcev nepremičnin bo pripomogel tudi nastajajoči prostorski informacijski sistem, ki naj bi bil v celoti v uporabi leta 2021. Ta sistem je določen v Zakonu o urejanju prostora, ki je v postopku obravnave v Državnem zboru in naj bi bil sprejet predvidoma jeseni, hkrati z Gradbenim zakonom. Med drugim bo ta sistem vseboval tudi podatke o izdanih upravnih aktih na določeni nepremičnini (npr. gradbeno oziroma uporabno dovoljenje). Ta zbirka podatkov o graditvi objektov bo povezana z nepremičninskimi evidencami in zemljiško knjigo. Prostorski informacijski sistem bo glede teh podatkov javen. Zato menimo, da bodo kupci nepremičnin na ta način in ob upoštevanju vpisov prepovedi ob inšpekcijskih ukrepih v zemljiško knjigo ter</p>

			<p>nezmožnosti pridobiti hišno številko brez uporabnega dovoljenja, zaščiteni pred nakupom nepremičnine, za katero ni bilo izdano ustrezno dovoljenje.</p> <p>Po predlogu Zakona o urejanju prostora naj bi se podatki iz evidence stavbnih zemljišč, ki bi bila del prostorskega informacijskega sistema, vzdrževali na podlagi posamičnih pravnih aktov. Za podatke o pozidanih zemljiščih je na ta način zagotovljena popolnost podatkov o posegih v prostor, za katere je bil izdan pravni akt (zakoniti posegi). Ker bo zbirka podatkov o graditvi prikazovala dejansko stanje v prostoru bo treba zagotoviti tudi redno spremljanje neskladnih in nelegalnih gradenj. Zato se bo izvajalo redne monitoringe prostora, s katerimi se bo preverjala skladnost evidentiranih posegov v evidenci stavbnih zemljišč in objektov v naravi ter identifikacijo objektov v naravi, ki niso evidentirani v evidenci stavbnih zemljišč. Tako določeni objekti se v evidenci stavbnih zemljišč evidentirajo kot neskladja.</p>
2.7	OKOLJE IN PROSTOR		
42	Ministrstvo za okolje in prostor naj pripravi predpis, s katerim bo uredilo področje izpustov vonja (smradu) v okolje. (stran 244)	Delno realizirano.	<p>Z namenom vzpostavitve sistema za obvladovanje obremenjenosti zunanega zraka z neprijetnim vonjem v Sloveniji je Ministrstvo za okolje in prostor 30. maja 2017 sklenilo pogodbo z zunanjim izvajalcem za strokovno pomoč pri izboru metodologije zaznavanja in spremljanja neprijetnih vonjav, določitvi ustreznih mejnih vrednosti, ki bi opredelile sprejemljivo raven izpostavljenosti neprijetnim vonjavam, ter svetovanju pri pripravi predpisov, ki bi vzpostavili sistem za obvladovanje obremenjenosti zunanega zraka z neprijetnim vonjem.</p> <p>Ker je potrebno zaradi meritev, ki bi podale usmeritve za izbor metodologije zaznavanja in spremljanja neprijetnih vonjav v zunanjem zraku, dalj časa, da se upošteva različne vremenske pogoje in letne čase, predvidevamo, da bi lahko bil predlog predpisov, ki bodo vzpostavili sistem za obvladovanje obremenjenosti zunanega zraka z neprijetnim vonjem pripravljen proti koncu leta 2018.</p>
43	Vlada RS naj merila za opredelitev prednostnih nalog za delo inšpekcijskih služb določi v predpisu, ki naj bo javno objavljen, saj bosta le tako zagotovljeni preglednost in nepristranskost dela	Delno realizirano.	<p>V skladu s sklepom Sklep Vlade RS, št. 06100-4/2015/15 z dne 2. 4. 2015, ministrstva, inšpektorati v njihovi sestavi in inšpekcije, ki delujejo v ministrstvih, na svojih spletnih straneh objavijo kriterije za določanje prioriteten inšpekcijskih nadzorov, upoštevaje oceno tveganja na posameznem področju. Inšpektorat Republike Slovenije za okolje in prostor ima kriterije za določanje prioriteten inšpekcijskih nadzorov, ki so bili posodobljeni v letu 2017, objavljene na spletni strani:</p> <p>http://www.iop.gov.si/fileadmin/iop.gov.si/pageuploads/5_O_INSPEKTORATU/Strateske_usmeritve/Kriteriji_za_dolocanje_prioritetnih_insp.nadzorov_10.1.2017.pdf.</p>

	inšpekcij. (stran 247)		V predlogu Gradbenega zakona, ki je v obravnavi v Državnem zboru (opravljena je bila splošna razprava) in naj bi bil sprejet jeseni, je določeno, da se pri določanju vrstnega reda prijav in zadev v inšpekcijskih postopkih upošteva javni interes, faza izvajanja gradnje, vrsta kršitve, lastnosti in namen objekta. Pri določanju vrstnega reda izvrševanja inšpekcijskega ukrepa pa naj bi se upoštevala stopnja javnega interes po naslednjih merilih: pravno stanje izdanih upravnih aktov, na podlagi katerih se opravlja izvršba, fizične in druge lastnosti objekta, vpliv objekta na ljudi in okolje, lega objekta, objekt v javni rabi ali objekt, v katerem se opravlja dejavnost ter možnost legalizacije. Menimo, da bo s sprejemom Gradbenega zakona in navedenih določb izpolnjeno Varuhovo priporočilo.
44	Vlada naj Inšpektoratu RS za okolje in prostor zagotovi vse pogoje – materialne, kadrovske in finančne – za učinkovito vodenje inšpekcijskih postopkov. (stran 247)	Delno realizirano.	Ministrstvu za okolje in prostor (v nadaljevanju: MOP) se je s sklepom Vlade, št. 10002-14/2016/19 z dne 15. 9. 2016 v okviru skupnega kadrovskega načrta določilo skupno število dovoljenih zaposlitev za leti 2017 in 2018, to je 1384 dovoljenih zaposlitev. MOP je v mesecu decembru naslovil na Ministrstvo za javno upravo (v nadaljevanju: MJU) zahtevo za povečanje kadrovskega načrta za dodatnih 10 okoljskih inšpektorjev. Zakon o dimnikarskih storitvah (Uradni list RS, št. 68/16) je bil sprejet 25. 10. 2016 in se je začel uporabljati s 1. 1. 2017. V vladnem gradivu predloga Zakona o dimnikarskih storitvah, številka 007-246/2015 z dne 26. 5. 2016, je v tretji točki obrazložitve vladnega gradiva podana ocena finančnih posledic predloga zakona za državni proračun in druga javna finančna sredstva. Zapisano je bilo, da je potrebno za učinkovito izvajanje nadzora dimnikarskih storitev zagotoviti dodatnih 10 okoljskih inšpektorjev, kar predstavlja 315.000 evrov letno. Za leto 2017 je bila MOP povečana kvota za 5 inšpektorjev, ki naj bi jih zaposlili v letu 2017. V letu 2018 jih bo odobrena še dodatna kvota 5 inšpektorjev. Glede na predlog Zakona o graditvi objektov naj bi v letu 2018 zaposlili 15 gradbenih inšpektorjev in 1 geodetskega inšpektorja, skupaj je to 21 novih zaposlitev.
45	Ministrstvo za okolje in prostor naj pripravi sistemsko rešitev pridobivanja pooblastil za izvajanje merjenja izpustov v zrak, zagotovi naj neodvisen nadzor in financiranje meritev. (stran 251)	Delno realizirano.	Ministrstvo za okolje in prostor pripravlja predlog spremembe Zakona o varstvu okolja, ki sistemsko ureja obratovalni monitoring v Republiki Sloveniji. Kot je bilo navedeno že v preteklih odzivih, se v okviru priprave navedenega predloga spremembe zakonodaje, proučuje tudi možnost sprememb na področju izvajanja meritev izpustov v zrak, vključno z možnostjo uvedbe alternativnega načina izvajanja obratovalnega monitoringa.

2.9	STANOVANJSKE ZADEVE		
46	Ministrstvo za okolje in prostor naj čim prej pripravi spremembe Stanovanjskega zakona in v njem jasno opredeli obveznost občin, da zagotovijo določeno število bivalnih enot (glede na število prebivalcev) ustreznega stanovanjskega standarda in da v določenih časovnih intervalih (npr. enkrat na leto) objavijo razpis za dodelitev neprofitnih stanovanj v najem. (stran 264)	Delno realizirano.	<p>V juniju 2017 je bila izvedena javna predstavitev osnutka izhodišč za prenovo stanovanjske zakonodaje. Ministrstvo za okolje in prostor (v nadaljevanju: MOP) bo pristopilo k oblikovanju nove zakonodaje. Ta bo v obliki osnutka pripravljena predvidoma konec leta 2017.</p> <p>MOP je že večkrat pojasnilo razloge, zakaj se ne strinja s priporočilom Varuha, da naj se v zakon zapiše obveznost občin, da zagotovijo določeno število bivalnih enot (glede na število prebivalcev) in da v določenih časovnih intervalih objavljajo razpis za dodelitev neprofitnih stanovanj v najem.</p> <p>Stanovanjski zakon jasno določa naloge in pristojnosti občin na stanovanjskem področju. Tako so občine dolžne zagotavljati sredstva za graditev, pridobitev in oddajanje neprofitnih stanovanj kot tudi bivalnih enot, spodbujati različne oblike zagotavljanja stanovanj (tako lastnih kot najemnih), zagotavljati sredstva za subvencioniranje najemnine in za izredno pomoč pri uporabi stanovanja. Glede na potrebe in v okviru finančnih zmožnosti občine zagotavljajo bivalne enote, ki so namenjene za začasno reševanje najtežjih stanovanjskih stisk.</p> <p>Predloga da bi zakonsko določili dolžnost občin, da v določenem časovnem intervalu objavijo razpis za dodelitev neprofitnih najemnih stanovanj MOP ne podpira iz več razlogov:</p> <ul style="list-style-type: none"> - v nekaterih občinah povpraševanja po neprofitnih najemnih stanovanjih ni, zato bi bil obvezen razpis nesmiseln. - obvezna objava razpisa za dodelitev neprofitnih stanovanj v najem v določenem časovnem intervalu bi občinam povzročila nepotrebne stroške. Večina občin na prednostno listo uvrsti večje število prosilcev kot je na razpolago stanovanj. Šele ko občine vsem prosilcem, ki so uspeli na razpisu, zagotovijo stanovanja, pristopijo k novemu razpisu. - če občina razpisa ni imela več kot leto dni in se torej prosilci na razpis sploh niso mogli prijaviti, imajo pravico, da si sami na trgu najamejo primerno stanovanje in uveljavijo pravico do subvencije k tržni najemnini, pri čemer niso več vezani le na teritorij stalnega prebivališča. - najemniki neprofitnih in tržnih stanovanj so pri subvenciji k najemnini v celoti izenačeni, saj najemnikom tržnih stanovanj, ki izpolnjujejo pogoje, pripada tako neprofitni kot tudi tržni del subvencije. <p>Velja omeniti, da je Stanovanjski sklad Republike Slovenije (v nadaljevanju: SSRS) izvedel anketo o ugotavljanju potreb po vrstah stanovanjskega fonda v občinah – javna najemna stanovanja (med katera</p>

			spadajo tudi kategorija neprofitnih stanovanj), druga najemna stanovanja, bivalne enote in oskrbovana stanovanja. Anketa temelji na prostovoljnem, pisnem odzivu anketirancev iz 212 občin in njihovih javnih skladov (z redno pošto in po elektronski pošti) in je potekala v časovnem obdobju od 21.11.2016 do vključno 31.03.2017. Na Anketo je prostovoljno odgovorilo 153 občin oz. njihovih javnih skladov, kar pomeni 72,17 % odzivnost.
47	Od Ministrstva za okolje in prostor terjamo temeljito analizo upravljanja v večstanovanjskih stavbah in glede na ugotovitve spremembo zakonodaje, predvsem pa stalen nadzor nad delom upravnikov v večstanovanjskih stavbah. (stran 265)	Delno realizirano.	Ministrstvo za okolje in prostor je pristopilo k spremembam Stanovanjskega zakona. V okviru priprave nove stanovanjske zakonodaje bo posebna pozornost namenjena področju upravljanja v večstanovanjskih stavbah, večjemu nadzoru nad delom upravnikov in povečanju pooblastil stanovanjski inšpekciji. V januarju 2017 je bila zaključena analiza stanovanjske zakonodaje in pripravljen Osnutek izhodišč za prenovo stanovanjske zakonodaje po posameznih področjih. Gradivo je od marca 2017 v celoti objavljeno na spletnih straneh Ministrstva za okolje in prostor. Glede na program dela ministrstva se predvideva priprava osnutka novega Stanovanjskega zakona do konca leta 2017.
48	Ministrstvo za okolje in prostor naj kadrovske okrepi stanovanjsko inšpekcijo, da se bo ta lahko učinkovito odzivala na stanovanjsko problematiko. (stran 265)	Delno realizirano.	<p>Ministrstvu za okolje in prostor se je s sklepom Vlade, št. 10002-14/2016/19, z dne 15. 9. 2016, v okviru skupnega kadrovskega načrta določilo skupno število dovoljenih zaposlitev za leti 2017 in 2018, to je 1384 dovoljenih zaposlitev. MOP se kljub temu trudi dodatno okrepiti kadrovske načrte inšpekcije. Prav tako se inšpekciji zagotavljajo zadostna materialna sredstva za njeno delovanje in pa finančni viri za vse svoje pogodbene obveznosti. V kolikor se med letom pokaže, da finančna sredstva inšpekciji ne zadoščajo v celoti, ministrstvo z notranjimi prerazporeditvami zagotavlja ustrezna dodatna finančna sredstva.</p> <p>V okviru prenove stanovanjske zakonodaje se bo na novo opredelil javni interes na stanovanjskem področju in od tod tudi sledeči inšpekcijski ukrepi. S predvideno prenovo stanovanjske zakonodaje se bodo pooblastila inšpekciji povečala, zato bo potrebno z novimi zaposlitvami poskrbeti, da se bo lahko zagotovil učinkovit nadzor v okviru pristojnosti stanovanjske inšpekcije.</p> <p>Delo na stanovanjski inšpekciji trenutno opravlja 5 stanovanjskih inšpektorjev. Stanovanjski inšpektorji so leta 2016 prejeli 1.054 prijav. Po uradni dolžnosti je bilo leta 2016 uvedenih 622 postopkov, od tega je bilo 296 inšpekcijskih in 71 prekrškovnih postopkov, 255 drugih splošnih postopkov pa se je nanašalo na delovanje stanovanjske inšpekcije. Stanovanjska inšpekcija je tako imela 31. decembra 2016 odprtih 463 zadev, od</p>

		<p>katerih je 149 upravnih stanovanjskih, 121 prekrškovnih in 193 drugih splošnih zadev. Leta 2016 so stanovanjski inšpektorji v zvezi s postopki poslali 1.455 dopisov, odgovorov, obvestil in pojasnil strankam, prijaviteljem in drugim.</p> <p>V letu 2016 je Vlada sprejela stališče, da ima Inšpektorat Republike Slovenije za okolje in prostor pristojnost ukrepanja tudi v večstanovanjskih stavbah, v katerih etažna lastnina ni vzpostavljena. Takšno stališče je razširilo polje pristojnosti inšpekcijskih služb. V okviru prenove stanovanjske zakonodaje se bo na novo opredelil tudi javni interes na stanovanjskem področju in od tod tudi sledeči inšpekcijski ukrepi. S predvideno prenovo stanovanjske zakonodaje se bodo pooblastila inšpekciji povečala, zato bo potrebno z novimi zaposlitvami poskrbeti, da se bo lahko zagotovil učinkovit nadzor v okviru pristojnosti stanovanjske inšpekcije.</p> <p>Ministrstvo za okolje in prostor je Ministrstvo za javno upravo večkrat pozvalo k dodelitvi dodatnih kvot za potrebe IRSOP. Ministrica MOP je v letu 2017 znotraj odobrenega skupnega kadrovskega načrta IRSOP-u dovolila zaposlitev pet novih inšpektorjev za potrebe IRSOP. Vsebinsko dela novo zaposlenih inšpektorjev presoja Glavna inšpektorica glede na potrebe dela.</p>
--	--	---

Pregled uresničevanja priporočil Varuha človekovih pravic (VČP) iz Letnega poročila VČP za leto 2016

Ministrstvo za pravosodje (MP)

Skupno število priporočil, ki se nanašajo na MP: 20

Ocena realizacije priporočil:

1. realizirano: 4
2. delno realizirano: 3
3. stalna naloga: 8
4. zavrnitev realizacije zaradi nestrinjanja (tudi delne): 4
5. nerealizirano (tudi delno): 1

Št.	priporočilo	ocena realizacije	pojasnila
2.1	USTAVNE PRAVICE		
3	Varuh priporoča, da se z zakonom jasneje sankcionirajo posegi v čast in dobro ime z javnimi objavami ter naj organi odkrivanja in pregona kaznivih dejanj vsaj do javne sodne obravnave skrbno varujejo osebne podatke udeležencev kazenskih postopkov. (stran 76)	Zavrnitev realizacije zaradi nestrinjanja.	<p>Dodatno k pojasnilom Ministrstva za kulturo:</p> <p>V zvezi s priporočilom, da naj se v zakonu jasneje sankcionirajo posegi v čast in dobro ime z javnimi objavami pojasnjujemo, da KZ-1 v osemnajstem poglavju določa kazniva dejanja zoper čast in dobro ime. Tako je, med drugim, v 158. členu KZ-1 določeno kaznivo dejanje razžalitve, v 159. členu KZ-1 kaznivo dejanje obrekovanja, v 160. členu KZ-1 kaznivo dejanje žaljive obdolžitve, v 161. členu KZ-1 kaznivo dejanje opravljanja in v 162. členu KZ-1 kaznivo dejanje očitavanja kaznivega dejanja z namenom zaničevanja. V vseh navedenih primerih so v drugih odstavkih izpostavljenih členov KZ-1 določene kvalificirane oblike teh kaznivih dejanj in posledično strožje predpisane kazni za primere, ko so ta kazniva dejanja storjena z javnimi objavami oziroma natančneje s tiskom, po radiu, televiziji ali z drugim sredstvom javnega obveščanja ali na spletnih straneh ali na javnem shodu.</p> <p>V 166. členu KZ-1 je določeno celo posebno kaznivo dejanje javne objave kaznivih dejanj zoper čast in dobro ime (iz 158. do 165. člena KZ-1), ki pod določenimi pogoji predpisuje tako imenovano »kaskadno« kazensko odgovornost odgovornega urednika oziroma tistega, ki ga je nadomeščal, če je javno objavil oziroma dopustil objavo kaznivih dejanj</p>

			zoper čast in dobro ime v časopisu, reviji, radijskem ali televizijskem programu, elektronski publikaciji, na teletekstu ali v drugih dnevnikih ali periodičnih publikacijah ali na spletnih straneh. Pod enakimi pogoji se v zvezi z objavo v neperiodični tiskani publikaciji lahko kaznuje tudi izdajatelj ali tiskar; v zvezi z objavo na gramofonski plošči, zgoščenci, filmu ali drugih nosilcih, ki so namenjeni širšemu krogu ljudi, pa njihov izdelovalec.
5	Varuh predlaga Vladi Republike Slovenije, naj poskrbi, da bodo sprejete normativne spremembe in te čim prej tudi izvedene, ki bodo v zakonodaji določile obdelavo osebnih podatkov s soglasjem posameznikov v skladu z zakonom o varstvu osebnih podatkov. V zakonodaji naj se opredelijo tudi kazalniki, ki se bodo zbirali ob soglasju posameznikov ali v anonimizirani obliki. (stran 91)	Zavrnitev realizacije zaradi nestrinjanja.	<p>Slovenija ima že ustavnopravno dokaj strogo pozicijo glede izražanja narodne pripadnosti – namreč v 61. členu Ustave Republike Slovenije, po katerem se narodno pripadnost izraža svobodno. Glede na navedeni člen Ustave mora biti vsak poseg v smer pridobivanja podatka o narodni pripadnosti razumno utemeljen, mora spoštovati svobodo človeka in biti v skladu s temeljnim ustavnim načelom sorazmernosti (2. člen v zvezi s tretjim odstavkom 15. člena Ustave Republike Slovenije) – spoštovano mora biti torej strogo načelo sorazmernosti. Tako da tovrstnega predlaganega zbiranja in obdelave osebnih podatkov (kar bi bilo treba urediti z zakonom, če bi to bilo dopustno) ni možno opravičiti s potrebami statističnega poročanja ali raziskovanja, če ni opravičen (utemeljen) že primarni namen za zbiranje podatka o narodni in etnični pripadnosti za potrebe postopka (glejte kriterije Varuha človekovih pravic iz leta 2013 glede kazenskega postopka na koncu te opredelitve). Prav tako, če se odmisli prej navedeni primarni namen zbiranja (za potrebe postopka), bi bilo zbiranje in obdelava podatkov o pripadnosti na podlagi osebne privolitve načeloma nesmiselno, saj nikoli ne bi dovolj ljudi dalo privolitev za to, da bi vzorec dejansko bil reprezentativen in lahko kaj pomenil z vidika ocene etnične motiviranosti kaznivih dejanj ali diskriminacije v kazenskih postopkih.</p> <p>Republika Slovenija pretežno zastopa to stališče, da teh podatkov ne more zbirati, da zbiranje ne bi bilo sorazmerno, tudi v odgovorih mednarodnim nadzornim organom.</p> <p>Konkretnije: s Predlogom Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o kazenskem postopku (ZKP-N), ki je trenutno v zakonodajnem postopku v Državnem zboru RS se krči nabor osebnih podatkov, ki jih mora pred zaslišanjem posredovati obdolženec (sprememba prvega odstavka 227. člena Zakona o kazenskem postopku). Tako obdolžencu ne bo treba več posredovati podatkov o imenu in priimku staršev, narodnosti, podatkov o tem, ali je vpisan v vojaško evidenco in pri katerem organu za obrambo ter o tem, ali je bil odlikovan.</p>

			<p>Iz navedenega je razvidno, da je predlagano tudi črtanje relevantne vsebine zakona, ki je povezano z Varuhovim priporočilom, kar je bilo del usklajevanj predloga zakona tudi z vidika človekovih pravic. Podatek o narodnosti je namreč črtan na podlagi stališča Varuha človekovih pravic iz leta 2013, ki se glasi: »Po Varuhovem mnenju so nekateri osebni podatki, ki se zbirajo v okviru kazenskega postopka, potrebni za namen identifikacije obdolženca ali za namen ugotavljanja olajševalnih oziroma obteževalnih okoliščin pri odmeri kazni. Za nekatere osebne podatke, kot so na primer narodnost, vojaški stan ali odlikovanje, pa po Varuhovem mnenju nista dovolj razvidna utemeljenost in namen njihovega zbiranja.« (priporočilo št. 8 Varuha človekovih pravic iz Letnega poročila za leto 2013, str. 35-36). Podatek o narodnosti po mnenju Ministrstva za pravosodje ne pripomore ki ugotavljanju identitete obdolženca, nikakor pa ne sme pripomoči pri odmeri kazni, saj bi to pomenilo očitno diskriminacijo ali vsaj prikriti način njenega spodbujanja. Tako da se Ministrstvo za pravosodje strinja z načelnim stališčem Varuha človekovih pravic iz leta 2013 in ga je tudi upoštevalo v Predlogu ZKP-N. Vlada meni, da torej systemskega (pa četudi na podlagi osebne privolitve) zbiranja podatka o narodni pripadnosti obdolžencev (ali žrtev) v okviru kazenskega postopka ni možno opravičiti. Tako tudi zbiranje tega podatka na podlagi osebne privolitve posameznika (določene z zakonom) ne bi bilo upravičeno – z vidika namena kazenskega postopka, še posebej pa bi se postavilo pod vprašanje prostovoljnosti takšnih osebnih privolitev v kontekstu prisilnosti samega kazenskega postopka (kot je prisilen vsak kazenski postopek). Statistični ali raziskovalni namen torej nikakor ne moreta opravičiti tovrstnega zbiranja občutljivih osebnih podatkov (podatek o narodni pripadnosti) v kontekstu kazenskega postopka. Seveda pa pravni red Republike Slovenije ne preprečuje, da nevladne organizacije ali raziskovalne organizacije ne raziskujejo same, na podlagi arhiviranih sodnih ali tožilskih spisov, kakšna je stopnja diskriminacije ali etnične motiviranosti kaznivih dejanj v Sloveniji, kar je v praksi občasno tudi že bilo izvedeno.</p> <p>Priporočila torej po mnenju Ministrstva za pravosodje ni možno realizirati.</p>
6	Varuh predlaga Ministrstvu za pravosodje, naj nameni dodatno pozornost spoštovanju roka iz 18. člena Uredbe o upravnem poslovanju, tj. da zagotovi, da se bo pošiljatelj dopisov v 15 dneh po	Stalna naloga.	<p>Razloge za pozen odgovor je v obeh konkretnih primerih ministrstvo že pojasnilo in se opravičilo za zamudo.</p> <p>Ministrstvo za pravosodje se zaveda pomena rokov po 18. členu Uredbe o upravnem poslovanju in spoštovanje načela dobrega upravljanja.</p>

	prejemu izdalo vsaj obvestilo o nadaljnjem ukrepanju in o realnem roku za pošiljanje vsebinskega odgovora. (stran 92)		
2.3	OMEJITEV OSEBNE SVOBODE		
11	Varuh pričakuje, da bodo v postopku priprave novogradnje zapora v Ljubljani, poleg njegovih že danih pripomb, proučene oziroma upoštevane tudi pripombe in pomisleki (zunanje) stroke. (stran 126)	Realizirano.	Po izvedenem posvetu z naslovom »Gradnja novega zapora: predlogi in pomisleki«, ki ga je organiziral Inštitut za kriminologijo pri Pravni fakulteti v Ljubljani, dne 2. 6. 2017, so bili v okviru načrtovanja novogradenj ZPKZ Ljubljana in ZPKZ Ig, pomisleki zunanje stroke upoštevani zlasti v zvezi s takrat predvideno eno skupno lokacijo dveh zaporov (moškega ZPKZ Ljubljana in ženskega ZPKZ Ig). Pomisleki stroke so bili upoštevani na način, da se bo na lokaciji v Dobrunjah izvedla zgolj izgradnja Zavoda za prestajanje kazni zapora Ljubljana – Zavod za prestajanje kazni zapora Ig, kjer so zaprte ženske, pa bo ostal na obstoječi lokaciji in se bo prenovil in dogradil.
12	Varuh MP priporoča, da izdajo dovoljenja za obiske pripornikov natančneje uredi s spremembami in dopolnitvami določb ZKP. (stran 130)	Nerealizirano.	Ministrstvo za pravosodje bo priporočilo preučilo v okviru priprave naslednje novele ZKP, saj novela ZKP-N, ki je v zakonodajnem postopku v Državnem zboru, ne vsebuje spremembe členov, ki bi v tej fazi postopka omogočali predlagane spremembe.
13	Varuh UIKS priporoča sprejetje vseh potrebnih ukrepov, da bo vsem zaprtim osebam omogočeno vsakodnevno prhanje, saj gre za temelj osebne higiene. (stran 132)	Delno realizirano.	Glede na ugotovitve Varuha je URSIKS pregledala možnosti dostopanja do prhe v vseh zavodih ter ugotovila, da je v splošnem v zavodih zaprtim osebam prha na voljo vsak dan. Izjeme od takšne ureditve so ZPMZKZ Celje, kot je VČP že ugotovil, in pa ZPKZ Maribor, Oddelek Murska Sobota (prha je v tem zavodu na voljo trikrat tedensko) in ZPKZ Ljubljana, Oddelek Novo mesto (prha je na voljo štirikrat tedensko). V ZPMZKZ Celje se je v letošnjem letu (s 1. 2. 2017) spremenil hišni red na način, da je sedaj vsem zaprtim omogočeno prhanje vsak dan. V prihodnje si z dodatnimi kadrovskimi okrepitevami obetamo, da bomo tudi v preostalih dveh zavodih uspeli zagotoviti vsakodnevno dostopnost prhe.
14	Varuh priporoča, naj MP in UIKS poskrbita za čimprejšnjo vzpostavitev prilagojenih prostorov za obsojence, ki v času prestajanja kazni zapora zaradi starosti, bolezni ali invalidnosti potrebujejo dodatno pomoč pri zadovoljevanju osnovnih življenjskih	Realizirano.	Gre za priporočilo, ki je vsebinsko primerljivo priporočilu št. 19 za leto 2015. <i>Glejte aktualiziran odziv na priporočilo št. 19 za leto 2015:</i> <i>Kot je VČP že ugotavljal, je URSIKS v letu 2016 začela s prenovo enega od oddelkov ZPKZ Dob pri Mirni. Poleg montaže dvizhne ploščadi sta do danes urejena tudi že kopalnica in stranišče, ki sta primerna za uporabo gibalno oviranim osebam. URSIKS bo</i>

	potreb v obliki nege ali socialne oskrbe. (stran 134		<i>položaj te skupine zaprtih oseb v nadaljevanju urejala tudi v okviru novogradnje ZPKZ Ljubljana v Dobrunjah, saj je v projektni nalogi že predviden tudi poseben oddelek (iz 60. člena ZIKS-1).</i> Priporočilo štejemo za realizirano.
15	Varuh spodbuja čimprejšnjo sprejetje protokola med MP oziroma UIKS in MDDSZ glede namestitve v domove starejših za tiste obsojence, ki potrebujejo intenzivnejšo in zahtevnejšo nego in oskrbo, saj bo dogovor olajšal delo vseh deležnikov v postopku morebitne namestitve osebe po prestani kazni zopora v socialnovarstveni zavod. (stran 135)	Realizirano.	URSIKS in MDDSZEM sta dne 23. 3. 2017 sklenila dogovor o postopku nameščanja v domove za starejše občane in posebne socialno varstvene zavode za odrasle v primerih prekinitve kazni in po prestani kazni. Glede na sprejet dogovor se v postopke namestitve vključuje tudi Skupnost socialnih zavodov Slovenije, o čemer smo VČP že pisno obvestili.
16	Varuh priporoča dosledno spoštovanje obveznosti, da mora biti zaprtim osebam ob vsakem času omogočen dostop do zdravnika. (stran 136)	Stalna naloga.	URSIKS se strinja s stališčem in opozorilom VČP, da je potrebno zaprtim osebam omogočiti dostop do zdravstvenega varstva. Ob tem poudarjamo, da ni za prezreti vloge zdravstvenih domov (in drugih upoštevnihih subjektov, zlasti MZ) pri uresničevanju te pravice zaprtih oseb. URSIKS si je v letu 2016 še posebej prizadevala k spodbujanju aktivnosti zdravstvenih domov, ki morajo v skladu z 59. členom ZIKS-1 zagotavljati zdravstveno oskrbo obsojencev.
17	Varuh priporoča razmislek o ustreznosti zdajšnje ureditve ukrepov obveznega zdravljenja, saj osebe z izrečenem ukrepom obveznega zdravljenja in varstva v zdravstvenem zavodu le zaradi pomanjkanja večjega nabora načina obravnave ne bi smele biti prikrajšane za milejše ukrepe in obsojene na podaljševanje izvajanja ukrepa v zdravstvenem zavodu, če bi se z drugimi ukrepi lahko dosegel isti cilj. (stran 141)	Zavrnitev realizacije zaradi nestrinjanja.	Ministrstvo za pravosodje pojasnjuje, da Kazenski zakonik (KZ-1) poleg varnostnega ukrepa obveznega psihiatričnega zdravljenja in varstva v zdravstvenem zavodu, ki ga izpostavlja varuh človekovih pravic, določa tudi varnostni ukrep obveznega psihiatričnega zdravljenja na prostosti, zato ne zdrži trditev, da se osebam varnostni ukrep obveznega psihiatričnega zdravljenja v zdravstvenem zavodu podaljšuje tudi zato, ker ni na voljo milejših ukrepov. Varnostni ukrep obveznega psihiatričnega zdravljenja in varstva v zdravstvenem zavodu se namreč lahko v skladu s 70.a členom KZ-1 – ob upoštevanju ostalih pogojev – izreče le, če je ugotovljeno, da bi storilec na prostosti storil kakšno hudo kaznivo dejanje in je tako nevarnost mogoče odpraviti le z zdravljenjem in varstvom v forenzičnem psihiatričnem oddelku. Sodišče mora vsakih šest mesecev ponovno odločati, ali je tak

			<p>ukrep še potreben, ter ukrep ustaviti ali pa ga nadomestiti z ukrepom iz 70.b člena KZ-1, ko ugotovi, da zdravljenje in varstvo v zdravstvenem zavodu nista več potrebna. Celotno trajanje obravnavanega ukrepa je lahko največ pet let.</p> <p>V 70.b členu pa KZ-1 določa varnostni ukrep obveznega psihiatričnega zdravljenja na prostosti, ki ga ob upoštevanju drugih pogojev sodišče izreče takrat, kadar zdravljenje na prostosti zadostuje za to, da storilec ne bo ponavljal hujših kaznivih dejanj. Celotno trajanje ukrepa je lahko največ dve leti, sodišče pa mora vsakih šest mesecev znova odločiti o tem, ali je nadaljevanje ukrepa še potrebno.</p>
19	<p>Varuh pričakuje, da bo Ministrstvo za zdravje čim prej sprejelo vse potrebne ukrepe za določitev izvajalcev iz 2. člena Pravilnika o izvrševanju varnostnih ukrepov obveznega psihiatričnega zdravljenja in varstva v zdravstvenem zavodu in obveznega psihiatričnega zdravljenja na prostosti. (stran 142)</p>	<p>Delno realizirano.</p>	<p>Dodatno k odzivu Ministrstva za zdravje:</p> <p>Ministrstvo za pravosodje se zaveda pomena priporočila in v sodelovanju z MZ išče najustreznejše rešitve. Ministrstvo je na predlog Odredbe o seznamu zdravstvenih zavodov, ki izvršujejo varnostni ukrep obveznega psihiatričnega zdravljenja in varstva v zdravstvenem zavodu in varnostni ukrep obveznega psihiatričnega zdravljenja na prostost dalo svoje pripombe dne 24. 3. 2017. Opozorilo je, da je predhodno potrebno opraviti postopek odločanja o izpolnjevanju pogojev, ki jih morajo zdravstveni zavodi izpolnjevati za izvrševanje varnostnih ukrepov in šele nato v Uradnem listu RS objaviti seznam zdravstvenih zavodov, ki te ukrepe izvršujejo. Nadalje je v zvezi z izvrševanjem varnostnega ukrepa obveznega psihiatričnega zdravljenja na prostosti predlagalo, da se preuči smotrnost predlagane rešitve, da sme ta ukrep izvrševati zgolj en zavod v Republiki Sloveniji, kar pomeni, da bi se ukrep izvrševal centralizirano na eni lokaciji. Takšna ureditev po mnenju ministrstva ni smotrna, saj pomeni napotitev vseh pacientov, ki jim je bil izrečen varnostni ukrep, v zdravstveni zavod v Mariboru – ne glede na prebivališče pacienta, ob čemer se postavlja smiselnost napotitve pacientov, ki bi do Maribora potrebovali dalj časa, obenem pa se zdravstveni zavodi, ki bi lahko izvrševali varnostni ukrep, nahajajo tudi v kraju, kjer pacient biva, ali v njegovi okolici. Zaključno je ministrstvo predlagalo še, da se glede na 148. člen ZIKS-1 preveri ustreznost naslova in besedila člena odredbe.</p> <p>V soglasje smo prejeli tudi odločbo o izpolnjevanju posebnih strokovnih in varnostnih pogojev za izvrševanje varnostnega ukrepa obveznega psihiatričnega zdravljenja in varstva v zdravstvenem zavodu in varnostnega ukrepa obveznega psihiatričnega</p>

			<p>zdravljenja na prostosti za UKC Maribor. Z odločbo nismo soglašali, smo pa dne 13. 6. 2017 podali pripombe. Te so se nanašale na izrek posredovane odločbe, saj slednji po naši oceni ni bil v skladu s 148. členom ZIKS-1, ki določa, da se objavi seznam zavodov, ki so pridobili pravico izvrševati varnostne ukrepe – in ne seznam zavodov, ki izvršujejo varnostne ukrepe, kakor je izhajalo iz predlagane odločbe.</p> <p>Na ministrstvu za pravosodje tako pričakujemo, da bodo potrebni ukrepi za določitev izvajalcev iz 2. člena Pravilnika o izvrševanju varnostnih ukrepov obveznega psihiatričnega zdravljenja in varstva v zdravstvenem zavodu in obveznega psihiatričnega zdravljenja na prostosti sprejeti v najkrajšem možnem času.</p>
2.4	PRAVOSODJE		
24	Varuh MP priporoča, naj v dialogu s sodstvom prouči uporabo ZVPSBNO v praksi in na tej podlagi sprejme potrebne spremembe in dopolnitve, sodstvo pa naj sprejme dodatne ukrepe za dosledno izvajanje ukrepov iz ZVPSBNO. (stran 160)	Stalna naloga.	<p>Ministrstvo bo v dialogu s sodstvom proučilo uporabo Zakona o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja (ZVPSBNO) v praksi. V tem okviru bo preučilo ali so po dveh obsežnejših novelah še potrebne dodatne spremembe in dopolnitve ZVPSBNO.</p> <p>Vlada in v njenem okviru Ministrstvo za pravosodje, se v okviru ustavnih in zakonskih omejitev, ki med drugim vključujejo tako delitev oblasti – v njenem okviru pa tudi zavore in ravnovesja (mehanizme zunanjega nadzora) podpira, da naj sodišča sprejmejo vse potrebno, da bo zagotovljeno dejansko spoštovanje rokov, ki so predpisani za odločanje po ZVPSBNO. Ministrstvo za pravosodje lahko neodvisno pristopi k bolj proaktivnemu izvajanju ZVPSBNO, med drugim tudi z izmenjavo dobrih praks ali z informacijami o ne najbolj ustreznih praksah izvajanja zakona.</p> <p>Dne 24. 12. 2016 je začel veljati tudi Pravilnik o Službi za nadzor organizacije poslovanja sodišč (Ur. l. RS, št. 79/16), ki določa vrste in načine izvajanja nadzora, vsebino poročila o nadzoru in način seznanjanja njegovih naslovnikov, spremljanje odprave nepravilnosti in ustreznosti upoštevanja priporočil za izboljšanje poslovanja sodišč ter poročanje o opravljenih nadzorih. Služba za nadzor organizacije poslovanja sodišč opozarja, da trenutno razpolaga le z delnimi podatki v zvezi z nadzorstveni pritožbami, vloženimi neposredno na sodišča. SNOPS od svoje ustanovitve dalje spremlja področje nadzorstvenih pritožb in bo šele po izvedeni analizi in zbranih podatkih lahko ocenila dejansko stanje na tem področju.</p>

			<p>Delne ugotovitve Službe za nadzor organizacije poslovanja sodišč (SNOPS) kažejo na to, da je praksa sodišč pri obravnavanju NP neenotna in da odločitve sodišč po vsebini niso vedno takšne, da bi odražale namen ZVPSBNO, ki je v prvi vrsti v učinkovitem uresničevanju strankine pravice do sojenja v razumnem roku. Vsled navedenega in s ciljem krepitve pravic in položaja strank v sodnih postopkih bo SNOPS, kot rečeno, po opravljeni analizi in pridobljenem vpogledu v dejansko stanje, lahko relevantno ocenila, ali so spremembe področne zakonodaje potrebne in v kakšnem obsegu.</p>
25	<p>Vrhovno sodišče RS spodbujamo, naj še naprej izvaja mehanizme za izboljšanje poslovanja in kakovosti sojenja, MP pa naj še naprej krepi učinkovitost delovanja nadzornih organov, da se zagotovi kakovost dela sodišč oziroma sojenja. (stran 166)</p>	<p>Stalna naloga.</p>	<p>Poleg že sprejetih novel sodniške zakonodaje v luči krepitve nadzornih organov izpostavljamo novi Zakon o sodnem svetu (Uradni list RS, št. 23/17), ki pomeni korak k večji odgovornosti in transparentnosti sodstva, kar je namreč pomemben element zaupanja javnosti v slovensko sodstvo. Pomembna novost zakona je zlasti prenos pristojnosti glede disciplinskega sankcioniranja sodnikov s sodišč na sodni svet, kar bo gotovo poenotilo standarde pričakovanega delovanja sodnikov na vseh slovenskih sodiščih in prispevalo k povečanju splošnega zaupanja v pravosodje. Z novim zakonom se je spremenila tudi struktura disciplinskih organov, določa se enostopenjski disciplinski postopek, novost pa je tudi ta, da bo imel predsednik Vrhovnega sodišča možnost zahteve uvedbe disciplinskega postopka. To kaže tudi na odgovornost predsednika Vrhovnega sodišča Republike Slovenije kot vrha sodne uprave za delovanje celotnega sodstva.</p> <p>Poleg tega je bil decembra 2016 sprejet Pravilnik o Službi za nadzor organizacije poslovanja sodišč (Uradni list RS, št. 79/16), ki ureja organizacijo dela Službe za nadzor organizacije poslovanja sodišč, ki deluje v okviru Ministrstva za pravosodje, tako da določa vrste in načine izvajanja nadzora, vsebino poročila o nadzoru in način seznanjanja njegovih naslovnikov, spremljanje odprave nepravilnosti in ustreznosti upoštevanja priporočil za izboljšanje poslovanja sodišč ter poročanje o opravljenih nadzorih. Na tej podlagi Služba za nadzor organizacije poslovanja sodišč že izvaja redne in druge nadzore nad delom sodišč na podlagi Načrta nadzorov za leto 2017.</p>
26	<p>Varuh pristojne spodbuja k iskanju konkretnih rešitev problematike izvršbe na nepremičnino kot prvega in edinega sredstva izvršbe, zlasti če ta pomeni dom dolžnika. (stran 174)</p>	<p>Realizirano (v okviru pristojnosti MP).</p>	<p>Ministrstvo za pravosodje je pripravilo Predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o izvršbi in zavarovanju, ki vsebuje ukrepe za rešitev navedene problematike, s katerimi je ob upoštevanju varstva dolžnika upoštevana tudi upnikova pravica do sodnega varstva. Predlog novele je v fazi medresorskega usklajevanja.</p>

			<p>S predlaganimi spremembami se želi v prvi meri preprečiti t.i. socialne izvršbe na nepremičnine, katerih temeljna značilnost je, da je dolg nizek in tako njegovo poplačilo s strani dolžnika realno oziroma obvladljivo. Sodiščem se daje obveznost, da bodo morala tekom postopka izvršbe na nepremičnino, ki predstavlja dolžnikovo stanovanje ali stanovanjsko hišo, v kateri dolžnik živi, in gre za poplačilo dolga, ki je nesorazmeren glede na ugotovljeno vrednost nepremičnine, obvestiti Center za socialno delo, ki bo skupaj s humanitarnimi organizacijami dolžnikom nudil finančno, čustveno in svetovalno podporo, ki bi se kazala v pripravi načrta odplačila dolga (ob pomoči sorodnikov, sosedov in humanitarnih organizacij ipd.) in vzpostavitvi stikov z upnikom, da se doseže dogovor o obročnem odplačilu oziroma delnem odpisu dolgov in odlogu izvršbe.</p> <p>V opisanih primerih predlog novele predvideva tudi dodatno varovalko, s katero se omogoči, da dolžnik lahko tudi po poteku roka osmih dni od vročitve sklepa o izvršbi predlaga, naj sodišče dovoli drugo sredstvo izvršbe ali naj opravi izvršbo na drugi nepremičnini, oziroma, da sodišče po uradni dolžnosti določi drugo sredstvo izvršbe ali drugo nepremičnino, če tekom postopka iz evidenc, do katerih ima elektronski dostop, ter na podlagi drugih poizvedb ugotovi, da ima dolžnik drugo premoženje, ki zadošča za poplačilo upnikove terjatve.</p> <p>V primerih, ko dolžnik ne more predlagati, oziroma sodišče samo določiti drugega sredstva izvršbe, pa bi vendarle lahko izvršbo na nepremičnino, ki je dolžnikov dom, preprečil, saj bi bilo v primeru izterjave relativno nizke terjatve le-to možno ob pomoči sorodnikov, sosedov in humanitarnih organizacij poplačati, je s predlogom zakona določen dodaten odlog izvršbe.</p>
27	<p>Varuh poudarja, da morajo sodišča in tudi vsi drugi prekrškovni organi dosledno spoštovati temeljna ustavna jamstva poštenega sodnega postopka tudi v prekrškovnih postopkih, zlasti pa je potrebna skrbna obravnava zahtev za sodno varstvo. (stran 179)</p>	Stalna naloga.	<p>Ministrstvo si bo tudi v nadaljevanju prizadevalo, da bo izpostavljena tema vključena v izobraževanja sodnikov, tožilcev ter sodnega in tožilskega osebja. Predstavniki Ministrstva za pravosodje bodo tudi v prihodnje sodelovali pri pripravi izobraževanj prekrškovnih organov.</p> <p>Ministrstvo šteje, da izobraževanje prekrškovnih organov in sodišč pripomore h krepitvi temeljnih ustavnih jamstev poštenega sojenja (t. i. <i>right to fair trial</i>), saj so pooblaščenim uradnim osebam prekrškovnih organov in sodnikom ter sodnemu osebju predstavljene spremembe in novosti institutov ter novejša sodna praksa, vključno s sodno prakso ESČP,</p>

			s področja prekrškovnega prava, kar pozitivno vpliva na pravilno uporabo ZP-1.
28	Varuh vse državne tožilce spodbuja k vestnemu, ažurnemu in strokovno pravilnemu delu. (stran 182)	Stalna naloga.	Navedenemu priporočilu gre vsekakor slediti in izraziti strinjanje z njim. Pri tem je potrebno navesti, da Zakon o državnem tožilstvu (v nadaljevanju: ZDT-1) predpisuje vrsto vzvodov, tako v okviru zadev opravljanja državnotožilske uprave, kot tudi v okviru strokovnega nadzora. Državnotožilska uprava namreč obsega odločanje in druga opravila, s katerimi so na podlagi ZDT-1, Državnotožilskega reda in drugih podzakonskih aktov zagotovljeni pogoji za redno, vestno in učinkovito delovanje državnega tožilstva. Izrecno pa je določeno, da se zagotavljanje in nadzor nad zakonitostjo, strokovno pravilnostjo in pravočasnostjo dela državnega tožilca izvaja po določbah ZDT-1 o strokovnem nadzoru (členi 167. do 175.).
29	Varuh MP priporoča, naj ob pripravi naslednjih sprememb in dopolnitev državnotožilske zakonodaje prouči potrebo po ureditvi posebnega pritožbenega postopka zoper delo policistov Posebnega oddelka. (stran 189)	Stalna naloga.	V zvezi s priporočilom varuha glede proučitve priprave sprememb in dopolnitev državnotožilske zakonodaje glede potrebe po ureditvi posebnega pritožbenega postopka zoper delo policistov Ministrstvo za pravosodje ocenjuje, da bo z vidika primerljive ureditve nadzora nad delom policistov oziroma oseb, ki izvršujejo pooblastila, s katerimi se neposredno ali posredno posega v človekove pravice, veljavno ureditev nadzora nad delom policistov posebnega oddelka treba sistemsko urediti.
30	Varuh priporoča, naj se OZS še naprej učinkovito odziva na nepravilnosti v lastnih vrstah z učinkovitim delom svojih disciplinskih organov ter zagotovi hitro in objektivno odločanje o vloženih prijavih zoper odvetnike. (stran 190)	Stalna naloga.	Veljavna zakonodaja, ki ureja disciplinski postopek zoper odvetnike, ni razlog za morebitno dolgotrajnost teh postopkov. Skladno z drugim odstavkom 60. člena ZOdv je naloga OZS in njenih disciplinskih organov, da zagotovijo učinkovito, nepristransko in pregledno uveljavljanje odgovornosti njenih članov za disciplinske kršitve. K hitri izvedbi disciplinskih postopkov disciplinske organe zavezujejo tudi nekatere določbe VIII.A poglavja ZOdv, ki predpisujejo roke za izvedbo posameznih dejanj v okviru disciplinskega postopka (64., 64.a, 64.b in 64.c člen ZOdv). Poleg tega Vlada (podobno kot Varuh) nima možnosti vlaganja pravnih sredstev zoper odločitve disciplinskih organov OZS ali celo možnosti spreminjanja njihovih odločitev. V disciplinskih postopkih pri OZS sicer sodelujejo predstavniki Ministrstva za pravosodje (pet predstavnikov v disciplinski komisiji prve stopnje in pet predstavnikov v disciplinski komisiji druge stopnje), ki se disciplinskih obravnav redno udeležujejo in strokovno sodelujejo v različnih senatih s člani disciplinske komisije, ki jih imenuje OZS.
2.13	SOCIALNE ZADEVE		

63	MDDSZ naj v sodelovanju z Ministrstvom za pravosodje prouči možnost, da bi uveljavljanje socialnih pravic potekalo po posebnih predpisih, saj Zakon o splošnem upravnem postopku ni prilagojen posebnostim na tem področju. (stran 311)	Zavrnitev realizacije zaradi nestrinjanja (procesno).	<p>Dodatno k odgovoru MDDSZEM:</p> <p>Ministrstvo za pravosodje obvešča, da resorno ni pristojno za Zakon o splošnem upravnem postopku. Za navedeni zakon, kot tudi za vsebino posebnih upravnih postopkov, je sistemsko pristojno Ministrstvo za javno upravo. Zato menimo, da je glede področja, na katerega se poročilo nanaša, potrebno sodelovanje med MDDSZEM in MJU.</p>
2.15	VARSTVO OTROKOVIH PRAVIC		
68	Vlada RS naj brez odlašanja pripravi analizo možnih posledic ratifikacije tretjega izbirnega protokola h Konvenciji o otrokovih pravicah in na tej podlagi pripravi predlog zakona o ratifikaciji oziroma potrebne zakonske spremembe, ki bodo omogočile ratifikacijo protokola. (stran 332)	Delno realizirano v okviru pristojnosti MP).	<p>Dodatno k pojasnilom MDDSZEM:</p> <p>Ministrstvo za pravosodje na načelni ravni podpira ratifikacijo tretjega opsijskega protokola h Konvenciji o otrokovih pravicah, vendar meni, da je pred njegovo ratifikacijo oz. sprejetjem zakona o ratifikaciji potrebno jasno opredeliti tudi pravne podlage za njegovo implementacijo.</p> <p>V ta namen je ministrstvo že pripravilo interno delovno analizo, iz katere izhaja, da omenjeni protokol uvaja naslednje temeljne postopke:</p> <ul style="list-style-type: none"> – sporočila posameznikov o kršitvah (5. člen protokola); – sporočila o kršitvah, ki jih predloži druga država (12. člen protokola); – postopek preiskave za hude ali sistematične kršitve (13. člen protokola). <p>Protokol ne prinaša novih materialnopravnih obveznosti, ampak razširja nadzorno pristojnost Odbora za otrokove pravice in določa postopke pritožb, vključno individualne pritožbe v konkretni zadevi, in obveznosti države glede sodelovanja v teh postopkih. Bistvena novost protokola je predvsem v tem, da lahko otroci ali njihovi zakoniti zastopniki ali skupine posameznikov Odboru za otrokove pravice predložijo sporočila o domnevnih kršitvah katerekoli od pravic iz Konvencije o otrokovih pravicah oziroma iz njenih vsebinskih protokolov.</p> <p>Gre za mednarodne kvazi-sodne postopke, saj Odbor za otrokove pravice ni sodni organ oziroma mednarodno sodišče, in torej ne sprejema (mednarodno)pravno obvezujočih odločitev, ampak priporočila. Posledično se postavlja procesno vprašanje glede nadaljnje obravnave takšnega (pravno neobvezujočega) priporočila v okviru notranjih sodnih ali upravnih postopkov, kar bi bilo po našem mnenju treba pred ratifikacijo jasno opredeliti.</p>

		<p>Podobno je po našem mnenju potrebno pred ratifikacijo oz. ob ratifikaciji opsijskega protokola zakonsko opredeliti tudi izvajanje preostalih postopkov iz protokola.</p> <p>Ministrstvo za pravosodje je ta stališča in analizo predstavilo MDDSZEM, ki je za namen predhodne primerjalne analize določene države, ki so opsijski protokol ratificirale, že zaprosilo za konkretna stališča.</p>
--	--	---

Pregled uresničevanja priporočil Varuha človekovih pravic (VČP) iz Letnega poročila VČP za leto 2016

Ministrstvo za zdravje (MZ)

Skupno število priporočil, ki se nanašajo na MZ: 13

Ocena realizacije priporočil:

1. realizirano: 1
2. delno realizirano: 5
3. stalna naloga: 6
4. zavrnitev realizacije zaradi nestrinjanja (tudi delne): 1
5. nerealizirano (tudi delno): /

Št.	priporočilo	ocena realizacije	pojasnila
2.3	OMEJITEV OSEBNE SVOBODE		
16	Varuh priporoča dosledno spoštovanje obveznosti, da mora biti zaprtim osebam ob vsakem času omogočen dostop do zdravnika. (stran 136)	Zavrnitev realizacije zaradi nestrinjanja	Dodatno k odgovoru MP: MZ je mnenja, da zagotovitev dostopnosti do zdravnika v vsakem času ni v domeni Ministrstva za zdravje, pač pa vsakega zavoda za prestajanje kazni zapora oziroma Uprave za izvrševanje kazenskih sankcij, kajti vsak zavod ima z najbližjim zdravstvenim domom oziroma zasebnim zdravnikom koncesionarjem sklenjeno pogodbo o izvajanju zdravstvenih storitev, s katero se obe stranki dogovorita tudi o vsakokratnem nudenju nujne pomoči.
17	Varuh priporoča razmislek o ustreznosti zdajšnje ureditve ukrepov obveznega zdravljenja, saj osebe z izrečenem ukrepom obveznega zdravljenja in varstva v zdravstvenem zavodu le zaradi pomanjkanja večjega nabora načina obravnave ne bi smele biti prikrajšane za milejše ukrepe in	Stalna naloga	Dodatno k odgovoru MP: MZ pojasnjuje, da ima v delovni skupini za vzpostavitev specializirane enote za obravnavo oseb z najtežjimi oblikami motenj v duševnem zdravju dve predstavnici. Omenjena delovna skupina je imela dne 16. 3. 2017 prvo sejo, na kateri so člani delovne skupine povzeli namen vzpostavitve in naloge delovne skupine, določili ciljne skupine uporabnikov specializirane enote, časovni načrt dela skupine ter se dogovorili za pregled primerov dobrih praks v tujini in analize stanja v Sloveniji na tem področju.

	obsojene na podaljševanje izvajanja ukrepa v zdravstvenem zavodu, če bi se z drugimi ukrepi lahko dosegel isti cilj. (stran 141)		
19	Varuh pričakuje, da bo Ministrstvo za zdravje čim prej sprejelo vse potrebne ukrepe za določitev izvajalcev iz 2. člena Pravilnika o izvrševanju varnostnih ukrepov obveznega psihiatričnega zdravljenja in varstva v zdravstvenem zavodu in obveznega psihiatričnega zdravljenja na prostosti. (stran 142)	Delno realizirano	Dodatno k odzivu Ministrstva za pravosodje: MZ je prejelo predlog UKC Maribor, da bi psihiatrični oddelek organiziral izvajanje varnostnega ukrepa obveznega psihiatričnega zdravljenja in varstva v zdravstvenem zavodu ter varnostnega ukrepa obveznega psihiatričnega zdravljenja na prostosti, vendar Ministrstvo za pravosodje soglasja še ni dalo.
20	Varuh znova spodbuja vse pristojne k vzpostavitvi posebnega (zaprtega) oddelka za otroke in mladostnike s težavami v duševnem zdravju, ki potrebujejo hospitalizacijo, da jih ne bi več nameščali na oddelke za odrasle. (stran 146)	Delno realizirano	MZ je seznanjeno, da se v okviru Psihiatrične klinike Ljubljana pripravlja poseben zaprt oddelek za otroke in mladostnike s težavami v duševnem zdravju, zagotovljen je tudi kader in naj bi začel z delom takoj, ko bo Zdravstveni svet pri MZ potrdil financiranje tega oddelka.
2.12	ZDRAVSTVENO VARSTVO IN ZDRAVSTVENO ZAVAROVANJE		
54	Vlada RS naj od vseh državnih organov, ki pripravljajo posamezne predpise ob pomoči zunanjih strokovnjakov, zahteva, da javno objavijo sestavo delovnih skupin, njihove osnovne naloge in roke za izdelavo strokovnih podlag. (stran 295)	Realizirano	Dodatno k odgovoru Ministrstva za javno upravo: MZ pojasnjuje, da pri pripravi ključne zakonodaje v delovne skupine vključuje različne deležnike (v odvisnosti od vsebine, ki jo predpis pokriva), tako je tudi pri predlogih zakonov, ki jih je pripravljalo ali pa začelo pripravljati v preteklem letu, poleg strokovnjakov, zaposlenih na MZ, v delovne skupine pritegnilo tudi predstavnike Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije, Nacionalnega inštituta za javno zdravje, Javne agencije za zdravila in medicinske pripomočke, Lekarniške zbornice Slovenije, predstavnike zdravništva, strokovnjake s področja kakovosti in varnosti v zdravstvu in veliko drugih deležnikov. V odgovoru na Poročilo Varuha MZ navaja tudi konkretno delovno skupino za pripravo enega od zakonov, ki je sestavljena iz predstavnikov MZ in zunanjih strokovnjakov, katerih imena so sicer navedena v

			vladnem gradivu, ki je javno objavljeno, v odgovoru Varuhu na njegovo Poročilo pa so tudi poimensko navedeni strokovnjaki, ki so sodelovali v delovni skupini.
55	Ministrstvo za zdravje naj v sodelovanju z Informacijskim pooblaščenecem prouči možnost, da Zakon o pacientovih pravicah določi možnost odveze molčečnosti zdravnikov, kadar je pacient v javnosti že sam razkril občutljive podatke o svojem zdravstvenem stanju. (stran 296)	Stalna naloga	MZ se zavezuje, da bo skupaj z Informacijskim pooblaščenecem proučilo možnost, da bi se s spremembo Zakona o pacientovih pravicah, zdravnike odvezalo molčečnosti v primeru, ko pacient v javnosti že sam razkrije občutljive podatke glede svojega zdravstvenega stanja.
56	Ministrstvo za zdravje naj v okviru zdravstvene reforme prouči tudi ureditev urgentne pedopsihiatrične službe, ki naj zagotovi tudi primerno triažo. (stran 298)	Stalna naloga	MZ bo proučilo ureditev urgentne pedopsihiatrične službe z zagotovitvijo primerne triaže v okviru delovanja novih urgentnih centrov.
57	Ministrstvo za zdravje naj še v letu 2017 pripravi zakonsko ureditev opravljanja psihoterapevtskih storitev. (stran 298)	Delno realizirano	Za pripravo zakonske ureditve psihoterapevtske dejavnosti je bila na MZ imenovana delovna skupina, v katero so vključeni predstavniki relevantnih organizacij s področja psihoterapije, z namenom priprave normativne ureditve področja psihoterapije v Sloveniji, vendar zaradi drugih prioritet ministrstva omenjena delovna skupina še ni začela z delom.
58	Ministrstvo za zdravje naj v sodelovanju z Zavodom za zdravstveno zavarovanje Slovenije prouči možnost cenovne razčlenitve zdravstvenih storitev (na stroške dela in stroške materiala), saj bi tako omogočili večji pregled nad porabljenimi sredstvi, pobudnikom pa omogočili možnost izbire za doplačilo nadstandarda. (stran 303)	Stalna naloga	MZ se strinja s predlogom Varuha, da skupaj z Zavodom za zdravstveno zavarovanje Slovenije prouči možnost cenovne razčlenitve zdravstvenih storitev, iz katere bi bili razvidni stroški dela in materiala. S tem bi bil ne nazadnje tudi vsak pacient seznanjen, koliko stane njegovo zdravljenje. V okviru priprave nove zakonodaje s področja zdravstvenega varstva in zdravstvenega zavarovanja se bo proučila tudi možnost doplačila za nadstandardne storitve ali nadstandardni medicinski pripomoček. Sicer pa že v okviru veljavnega ZZVZZ obstaja možnost, da se zavarovanci prostovoljno zavarujejo za nadstandard oziroma za storitve, ki niso krite iz obveznega zdravstvenega zavarovanja, pri zasebnih zavarovalnicah (dodatno oziroma vzporedno zdravstveno zavarovanje).
59	Pravice, ki gredo posameznikom iz	Delno	Glede ugotovitve Varuha o potrebi po ureditvi pravice do obveznega zdravstvenega

	obveznega zdravstvenega zavarovanja in so odvisne od njegovega prebivališča, je treba urediti z zakonom. (stran 304)	realizirano	zavarovanja za osebe, ki nimajo stalnega prebivališča v RS, MZ pojasnjuje, da se s predlogom novega ZZVZZ spreminja pogoj stalnega bivališča v prijaviteljeno prebivališče.
60	Poplačilo prenizkih nadomestil plače v času bolniške odsotnosti, ki temeljijo na napačni osnovi in o tem ne potekajo sodni postopki, naj za nazaj uredi zakon in s tem zagotovi vsem upravičencem enako obravnavo. (stran 305)	Stalna naloga	MZ bo z Zavodom za zdravstveno zavarovanje Slovenije proučilo možnost enake obravnave vseh upravičencev do poplačila prenizkih nadomestil plače v času bolniške odsotnosti, ki temeljijo na napačni osnovi, kljub temu, da svoje pravice ne uveljavljajo po sodni poti.
61	Novi Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju naj določi enako nadomestilo plače oziroma izgubljenega dohodka za krvodajalce in darovalce krvnih matičnih celic. (stran 305)	Delno realizirano	MZ v zvezi z izenačitvijo višine nadomestila za odsotnost z dela ob darovanju krvotvornih matičnih celic z odsotnostjo z dela ob krvodajalstvu, pojasnjuje, da predlog novega ZZVZZ predvideva ureditev tega vprašanja v skladu s predlogom Varuha.
2.13	SOCIALNE ZADEVE		
65	Nacionalni inštitut za varovanje zdravja naj čim prej pripravi standarde in normative za prehrano v institucionalnem varstvu. (stran 318)	Stalna naloga	Glede na predlog Varuha in pojasnila Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, da bo standarde in normative za prehrano v domovih za starejše pripravil Nacionalni inštitut za javno zdravje, bo MZ le-tega pozval k čimprejšnji izvedbi te naloge.

Pregled uresničevanja priporočil Varuha človekovih pravic (VČP) iz Letnega poročila VČP za leto 2016

Urad Vlade RS za narodnosti (UVN)

Skupno število priporočil, ki se nanašajo na UVN: 2

Ocena realizacije priporočil:

1. realizirano: /
2. delno realizirano: /
3. stalna naloga: 2
4. zavrnitev realizacije zaradi nestrinjanja (tudi delne): /
5. nerealizirano (tudi delno): /

Št.	priporočilo	ocena realizacije	pojasnila
2.2	DISKRIMINACIJA IN NESTRPNOST		
8	Varuh priporoča, da se sistematično zbirajo in analizirajo informacije posameznih ministerstev o izvajanju ukrepov iz Načrta ukrepov Vlade RS za izvajanje predpisov na področju dvojezičnosti 2015–2018, ki bodo omogočili presojo napredka pri uresničevanju pravic narodnih skupnosti v posameznem letu. (stran 111)	Stalna naloga.	<p>Za spremljanje izvedbe Načrt ukrepov Vlade Republike Slovenije za izvajanje predpisov na področju dvojezičnosti 2015–2018 je pristojna Delovna podskupina za pripravo načrta ukrepov za izvajanje predpisov na področju dvojezičnosti, v kateri sodelujeta tudi predstavnik italijanske in predstavnik madžarske narodne skupnosti. Delovna podskupina je leta 2016 na podlagi poročil posameznih resorjev, zadolženih za izvedbo ukrepov, pripravila Poročilo o izvedbi Načrta ukrepov Vlade Republike Slovenije za izvajanje predpisov na področju dvojezičnosti 2015-2018 za leto 2015, ki je javno dostopen na spletnih straneh Urada Vlade Republike Slovenije za narodnosti.</p> <p>Delovna podskupina se je na sestanku 19. 6. 2017 seznanila s Poročilom o izvedbi Načrta ukrepov Vlade Republike Slovenije za izvajanje predpisov na področju dvojezičnosti 2015-2018 za leto 2016 ter ga tudi sprejela. Na sestanku je bilo s strani udeležencev sestanka glede uresničevanju ukrepov zaznan napredek.</p>
9	Varuh priporoča, da pristojna ministrstva čim prej zagotovijo dostopnost elektronskih obrazcev za oddajo vlog prek spleta v italijanskem in madžarskem jeziku in na spletu objavijo podatke o upravnih storitvah organa v	Stalna naloga.	<p>Urad Vlade Republike Slovenije za narodnosti je z dopisom št. 00700-1/2015-UN/21 z dne 7. 4. 2017 ministrstva opozoril, da so le-ta nosilci ukrepa iz Načrta ukrepov Vlade Republike Slovenije za izvajanje predpisov na področju dvojezičnosti 2015-2018 pod zap. št. 5.6 »<i>Prevajanje obrazcev v jezik narodne skupnosti</i>«. Hkrati jih je opozoril, da je Komisija Državnega zbora za narodni skupnosti na 7. seji, 6. 12. 2016, ob obravnavi Poročila o izvedbi Načrta ukrepov Vlade Republike Slovenije za izvajanje predpisov na</p>

	italijanskem in madžarskem jeziku. (stran 112)		<p>področju dvojezičnosti 2015-2018 za leto 2015 sprejela sklep, s katerim je pozvala Vlado Republike Slovenije oziroma pristojna ministrstva in Delovno podskupino za pripravo načrta ukrepov za izvajanje predpisov na področju dvojezičnosti, da do 31. 5. 2017 zagotovijo pogoje za izvajanje dvojezičnosti, tako da se pripravijo predpisani dvojezični obrazci v tiskani in elektronski obliki v vseh upravnih in sodnih postopkih. Glede na navedeno je Urad Vlade Republike Slovenije za narodnosti ministrstva zaprosil za čimprejšnjo zagotovitev prevodov obrazcev in njihovo ustrezno objavo na portalu eUprava.</p> <p>V zvezi s pripravo Poročila o izvedbi Načrta ukrepov Vlade Republike Slovenije za izvajanje predpisov na področju dvojezičnosti 2015-2018 za leto 2016 se je 19. 6. 2017 sestala Delovna podskupina za pripravo načrta ukrepov za izvajanje predpisov na področju dvojezičnost ter sprejela sklep, s katerim pristojne resorje poziva, da v skladu z določeno časovnico nadaljujejo z uresničevanjem ukrepov, za katere so pristojna, in v ta namen zagotovijo tudi zadostna finančna sredstva.</p>
--	---	--	---

1 UVOD

OCENA O SPOŠTOVANJU ČLOVEKOVIH PRAVIC IN PRAVNI VARNOSTI V DRŽAVI

Prizadevanja za krepitev spoštovanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter vladavine prava

Odziv Ministrstva za pravosodje:

Ministrstvo za pravosodje se zaveda, da je stalno prizadevanje vlade in vseh državnih organov nujno za zagotavljanje obstoječih standardov varstva človekovih pravic in temeljnih svoboščin v državi. Ob tem je spoštovanje sodb sodišč, vključno s sodbami ustavnega sodišča in mednarodnih sodišč, v tem okviru predvsem Evropskega sodišča za človekove pravice (ESČP), pomemben izkaz spoštovanja vladavine prava v državi. Hkrati je pomembno stalno ozaveščanje, usposabljanje in izobraževanje o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, vključno o mednarodnih in regionalnih standardih, saj so človekove pravice univerzalne. Zato je vlada v preteklem letu sprejela vrsto sistemskih odločitev, katerih namen je varstvo in pospeševanje spoštovanja človekovih pravic v državi.

Novela Zakona o državni upravi,⁵ ki je začela veljati dne 8. julija 2016, med naloge Ministrstva za pravosodje izrecno dodaja »*preučevanje in načrtovanje uveljavljanja temeljnih človekovih pravic in svoboščin*«. Novela torej uveljavlja delno centralizacijo pristojnosti, kar pomeni, da je pristojnost za zagotavljanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin iz pristojnosti posameznih ministrstev še vedno na ministrstvih, Ministrstvo za pravosodje pa je posledično vsaj delno že in bo še okrepilo svojo vlogo pri preučevanju in uresničevanju njihovega uveljavljanja, kar se odraža tudi v notranji reorganizaciji Ministrstva za pravosodje in koncentraciji nalog povezanih s človekovimi pravicami v novem Direktoratu za kaznovalno pravo in človekove pravice.

Ministrstvo za pravosodje je tudi začelo aktivneje spremljati izvrševanje priporočil Varuha človekovih pravic. V marcu 2017 je v sodelovanju z resornimi ministrstvi pripravilo vmesni pregled spremljanja priporočil iz Letnega poročila Varuha človekovih pravic za leto 2015. S pregledom se je seznanila vlada, o stanju pa smo obvestili tudi Varuhinjo človekovih pravic Vlasto Nussdorfer. Pregled izvajanja priporočil VČP je v obliki pregledne tabele in grafa dostopen tudi na spletni strani Ministrstva za pravosodje.⁶

Kot omenja tudi poročilo Varuha je bila v letu 2016 konstituirana Medresorska delovna skupina za izvrševanje sodb ESČP. Dodatno izpostavljamo, da je bila poleg tega septembra 2016 na Ministrstvu za pravosodje ustanovljena tudi Projektna skupina za izvrševanje sodb ESČP (več o tem glejte v razdelku 2.4.2. Sodni postopki).

Nenazadnje se vlada zaveda, da je v spreminjajoči se družbi pomembno krepiti notranje mehanizme spoštovanja človekovih pravic. Kljub številnim pozivom v Sloveniji že več kot 20 let ni bil sprejet ustrezen zakonski okvir, ki bi zagotavljal delovanje državne institucije za človekove pravice, ki bi izpolnjevala vse pogoje, da bi skladno s Pariškimi načeli o statusu državnih institucij (1993) pridobila status A. V letu 2016 je Ministrstvo za pravosodje pripravilo osnutek novele Zakona o varuhu človekovih pravic in ga v prvi polovici leta 2017 uskladilo z Varuhom. Osrednji namen je omogočiti Varuhu, da pridobi status A po Pariških načelih, formaliziran pa bo tudi institut zagovorništva otrok kot

⁵ Uradni list RS, št. 51/16.

⁶ Ministrstvo za pravosodje, Vmesni pregled uresničevanja priporočil Varuha človekovih pravic – postopna krepitev uresničevanja in varstva človekovih pravic in temeljnih svoboščin v Sloveniji, 2. 3. 2017, dostopno na <http://www.mp.gov.si/si/medijsko_sredisce/novica/browse/1/article/12447/7377/> (5. 4. 2017) in <http://www.mp.gov.si/si/zakonodaja_in_dokumenti/pomembni_dokumenti/porocila_priporocila/> (5. 4. 2017).

posebno ranljive skupine. S tem vlada še dodatno aktivno pristopa k iskanju sistemskih rešitev, ki bodo lahko v Sloveniji zagotavljale pospeševanje in varstvo človekovih pravic in temeljnih svoboščin za vse.

Dne 18. 5. 2017 je vlada določila besedilo Predloga zakona o dopolnitvah Zakona o varuhu človekovih pravic (ZVarCP-B) in ga poslala v obravnavo Državnemu zboru. Eden od ciljev predloga zakona je – kot že omenjeno – zagotoviti potrebno zakonodajno pravno podlago, da bodo v celoti izpolnjena merila za pridobitev statusa A s strani Varuha človekovih pravic po »Pariških načelih glede državnih institucij za spodbujanje in varstvo človekovih pravic (1993)«.

Pariška načela zahtevajo širok mandat institucije, ki zagotavlja pospeševanje in varstvo človekovih pravic. Mandat mora vsebinsko temeljiti na univerzalnih normah in standardih človekovih pravic, kar pomeni, da so državne institucije za človekove pravice vez med mednarodnimi standardi ter državno zakonodajo, ukrepi in politikami. Državna institucija mora po Pariških načelih biti samostojen organ, ki mu je zagotovljena neodvisnost delovanja – čeprav gre za državno institucijo – na način, da je institucija ustanovljena z ustavo ali z zakonom. Pomemben vidik je zagotavljanje pluralnosti institucije. Pri registraciji pa mednarodni akreditacijski odbor ocenjuje tudi dejansko delovanje institucije, kar pomeni, da mora država omogočiti tako ustrezne finančne kot kadrovske resurse. Pomemben vidik je tudi zagotavljanje polnopravnejšega mednarodnega sodelovanja in delovanja, vključno v okviru Sveta Združenih narodov za človekove pravice kot pri pripravi senčnih poročil o stanju človekovih pravic v Sloveniji za različne mednarodne forume.

Slovenija pri vzpostavljanju institucije s statusom A ne sledi neposredno drugim že obstoječim modelom. Čeprav smo se vsaj delno zgledovali po nekaterih modelih dobrih praks, predvsem tistih držav, kjer ima vlogo nacionalne institucije za človekove pravice prav tako »ombudsman«, želimo vzpostaviti lasten model. Razlog je, da ta upošteva posebnosti in potrebe slovenske družbe in želi v največji možni meri zagotavljati učinkovitost in dostopnost institucije.

Predlog zakona predvideva ustanovitev Sveta za človekove pravice in Centra za človekove pravice:

- Predvideno je, da bo Svet posvetovalno telo varuha, ustanovljen za namen spodbujanja in varstva človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter krepitev pravne varnosti. Deloval bo po načelu strokovne avtonomije. Ustanovljen bo za namen spodbujanja in varstva človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter krepitev pravne varnosti. Svet bodo poleg predsedujočega, ki bo eden od namestnikov varuha, sestavljali še predstavniki civilne družbe in znanosti s področja človekovih pravic ter predstavnikov državnih institucij, ki pa niso njihovi funkcionarji. Na ta način bomo v Sloveniji dobili nov forum dialoga o človekovih pravicah.
- Predvideno je, da bo Center kot organ v sestavi Varuha zagotavljal splošen oziroma širok mandat varuha tako glede spodbujanja kot varstva človekovih pravic. Center bo lahko izvajal določena izobraževanja in usposabljanja. Center bo deloval v okviru Varuha kot notranja organizacijska enota. Dodatno bo okrepljeno sodelovanje s civilno družbo, sindikati in državnimi organi.

Drug pomemben vidik predloga zakona pa se nanaša na področje otrokovih pravic. Predlagana je formalizacija instituta zagovorništvo otrok, kot se je 10 let izvajal v okviru pilotnega projekta "Zagovorništvo - glas otroka". Inštitut RS za socialno varstvo je letos na predlog Varuha in Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti opravil evalvacijo projekta. Zunanja evalvacija projekta ugotavlja, da bi bilo smiselno in potrebno zagotoviti normativni okvir za nadaljnje delovanje zagovorništva otrok. Tudi Državni zbor je jeseni 2016 s sklepom že sprejel priporočilo Varuha, naj vlogo in naloge zagovornika otrokovih pravic natančneje določi dopolnitev zakona o varuhu človekovih pravic. Namen zagovorništva je, da zagovornik otroka nudi strokovno pomoč otroku, da izrazi svoje mnenje v vseh postopkih in zadevah, v katerih je udeležen, ter mnenje otroka posreduje pristojnim

organom. Zagovornik otroka ni njegov zakoniti zastopnik. Strokovna pomoč vključuje psihosocialno podporo otroku, pogovore o njegovih željah, počutju in mnenju, seznanjanje otroka s postopki in dejavnostmi na njemu primeren način, iskanje najbolj primerne rešitve skupaj z otrokom ter spremljanje otroka pred organi in institucijami, ki odločajo o njegovih pravicah in koristih."

Vlada pričakuje, da bo Zakon o dopolnitvah Zakona o varuhu človekovih pravic Državni zbor sprejel najkasneje do konca leta 2017.

2. VSEBINA DELA IN PREGLED OBRAVNAVANIH ZADEV

2.1 USTAVNE PRAVICE

2.1.2 Svoboda vesti

Odziv Ministrstva za kulturo:

1. Varuh navaja, da se je MK v prvi zadevi na poizvedbo odzvalo v postavljenem roku, enako velja tudi glede poizvedbe v drugi zadevi, pri čemer pa smo v nadaljevanju vendarle morali urgirati za odziv ministrstva na Varuhov predlog po 7. členu ZVarCP, pri tem drugič po telefonu pri vodji kabineta, da smo naposled, več kot mesec dni po preteku roka, vendarle prejeli zahtevani odziv (dopis številka 6221-5/2016 z dne 2. marca 2017), ob čemer je državna sekretarka pojasnila, da so z javnimi zavodi »v tem času v fazi usklajevanj letnih programov« in da so čakali »na dokončni odgovor glede umestitve izdelave idejne zasnove muzejske postavitve v objektu Proštije na Blejskem otoku v letni program dela Narodnega muzeja Slovenije za leto 2017.

Varuh lahko razume, da v nekaterih primerih odziva na njegove zahteve ni mogoče pripraviti v nekem roku, ker to preprečujejo okoliščine, na katere naslovnik ne more vplivati. Vseeno pa v takšnih primerih pričakujemo, da se nam bo to sporočilo (lahko tudi po telefonu).

Ministrstvo za kulturo glede navedb Varuha, kjer je opisana zadeva, ki se nanaša na Narodni muzej Slovenije (str. 71, 72, 73), dodatno pojasnjuje naslednja dejstva.

Republika Slovenija (zanjo Ministrstvo za kulturo) je s Sporazumom o zaključku postopka pred Evropskim sodiščem za varstvo človekovih pravic in s tem končanju odprtih vprašanj denacionalizacijskega postopka vračanja nepremičnin Blejskega otoka ter upravljanju in gospodarjenju, ki ga je sklenila dne 14.10.2008 z Župnijo Bled in Nadškofijo Ljubljana:

- 1) izročila Župniji Bled v last in posest naslednje nepremičnine: proštijo, mežnarijo skupaj z ograjenim zemljiščem s kapelico ob njej ter veznim traktom do proštije in puščavo;
- 2) izročila Župniji Bled v rabo in uživanje za dobo 45 let (od l. 2008 do 2053) tudi vse preostale nepremičnine, ki sicer ostajajo v lasti Republike Slovenije.

Glede zakupa je bilo dogovorjeno, da bo župnija zakupljene stvari uporabljala kot dober gospodar in v skladu z njihovim namenom ter da je odgovorna za škodo, nastalo zaradi dogovoru nasprotno uporabo.

Na Ministrstvu za kulturo ugotavljamo, da Župnija Bled zelo dobro upravlja z Blejskim otokom in da se obnove objektov na otoku loteva sistematično in skladno s kulturnovarstvenimi pogoji, ki jih izdaja Zavod za varstvo kulturne dediščine (ZVKDS, OE Kranj). Trenutno se končuje obnova mežnarije.

3) Iz Sporazuma je tudi jasno razvidno, da sta Republika Slovenija (zanjo Ministrstvo za kulturo) in Župnija Bled pod Tč. 4, 6. točka, soglasni, da se objekt Proštija na parc. št. 1148 nameni muzejski dejavnosti.

Župnija se je v Protokolu iz dne 10.3.2017 zavezala, da bo upoštevala predhodne dogovore med Ministrstvom za kulturo in Nadškofijo Ljubljana, da se prostori Proštije trajno namenijo muzeju slovenske simbolike. V Sporazumu o zaključku postopka pred Evropskim sodiščem za varstvo človekovih pravic in s tem končanju odprtih vprašanj denacionalizacijskega postopka vračanja

nepremičnin Blejskega otoka ter upravljanju in gospodarjenju, ki ga so ga dne 14.10.2008 sklenili Ministrstvo za kulturo, Župnijo Bled in Nadškofija Ljubljana, pa je zapisano da se v prostorih Proštije postavi muzejska predstavitev »Dokumenti slovenstva«, ki bodo zajemali čas od poselitve pa do slovenske samostojnosti.

Sporazum je po naravi pogodba in zanjo veljajo določbe Obligacijskega zakonika; izvrševanje sporazuma se tiče obeh pogodbenic.

Glede na dejstvo, da je bila lastninska pravica za Proštijo prenesena na župnijo, ne vidimo pravne možnosti, da se o razpolaganju z nepremičnino, ki je v lasti župnije Bled, izreka širša zainteresirana javnost. Menimo da ni sporno, da se Narodni muzej z lastnikom, torej Župnijo Bled, dogovarja o gradbeni prenovi objekta Proštije, v katerega bo umeščena muzejska dejavnost. Prav tako menimo, da je skladno z določili Sporazuma in Protokola, da se obe pogodbenici sami dogovarjata o terminskem planu in poteku zagotavljanja prostorskih možnosti za postavitev muzejske zbirke, katere vsebino bo, kot je bilo dogovorjeno, pripravil Narodni muzej Slovenije, ki ima prav gotovo vse strokovne reference za pripravo muzejske vsebine. Še enkrat pa poudarjamo, da Župnija Bled razpolaga z objektom Proštije in zato je jasno, da je treba z njo uskladiti vse potrebno za obnovo objekta in sodelovati pri pripravi projektne dokumentacije zaradi umestitve vsebine v objekt. Župnija Bled bo tudi prevzela vse stroške gradbene prenove objekta. V konkretnem primeru torej ne gre za usklajevanje z eno od registriranih skupnosti po ZVS, ampak za usklajevanje z lastnikom glede prenove njegove nepremičnine za potrebe muzeja.

Ministrstvo za kulturo meni, da so obstoječi dokumenti dovolj jasni pri usmeritvi vsebine muzejske zbirke, ki jo bo pripravil Narodni muzej Slovenije, in da priprava posebnih navodil muzeju ni potrebna. Narodni muzej Slovenije je namreč pri svojem delu zavezan k spoštovanju veljavne zakonodaje, vključno s spoštovanjem načela enakopravnosti verskih skupnosti, vežejo pa ga tudi strokovna etična pravila, opredeljena z Icomovim kodeksom muzejske etike (http://icom.museum/fileadmin/user_upload/pdf/Codes/kodeks.pdf).

V kolikor obstaja dvom o strokovnosti in neodvisnosti inštitucije kot je Narodni muzej Slovenije, bi radi ponovno poudarili, da Narodni muzej Slovenije deluje skladno s Sklepom o ustanovitvi javnega zavoda Narodni muzej Slovenije (Uradni list RS, št. 1/97, 60/03 in 10/09), iz katerega sta razvidna njegovo poslanstvo in tudi način organizacije. Muzej upravlja svet muzeja, ki ga sestavljajo: predstavniki ustanovitelja (4 člani), ki jih imenuje Vlada Republike Slovenije izmed strokovnjakov s področja dela muzeja, financ in pravnih zadev, ter predstavnik zaposlenih (1 član). Strokovno delo muzeja spremlja in nadzira strokovni svet, ki ga sestavljajo predstavnika delavcev (2 člana) ter predstavniki uporabnikov oziroma zainteresirane javnosti (4 člani), pri čemer dva člana imenuje Kulturniška zbornica, enega Zveza zgodovinskih društev Slovenije, enega pa Slovensko arheološko društvo.

Državna sekretarka, Damjana Pečnik, je varuhinjo človekovih pravic, ga. Vlasto Nusdorfer tudi povabila na ogled dejanskega stanja na terenu, žal se Varuhinja povabilu ni odzvala.

2. Varuh meni, da je ustanovitev Sveta Vlade Republike Slovenije za dialog o verski svobodi dobrodošla, saj naj bi šlo za »zagotovitev posebne institucionalizirane oblike trajnega sodelovanja, s katero se na področju verske svobode zagotavlja tudi odprtost in transparentnost dialoga med Vlado Republike Slovenije kot organom izvršilne oblasti in najvišjim organom državne uprave ter verskimi skupnostmi kot delom civilne družbe na področju verske svobode«. Manj spodbudno pa je bilo, da leta 2016 dejansko sploh ni bila sklicana nobena seja – čeprav je v 7. členu poslovnika izrecno določeno, da se sestaja »na seji Sveta vsaj enkrat v koledarskem letu«. Tovrstna neaktivnost je zmotila tudi enega izmed naših pobudnikov. Že ob tej priložnosti je treba dodati, da se je namestnik predsednika Sveta Vlade Republike Slovenije za dialog o verski svobodi nato že v uvodnih pojasnilih gradiva za 2. sejo sveta, ki jo je predsednik sklical za petek, 20. januarja 2017, ob 12. uri v veliki sejni

dvorani MK, opravičil, ker seja ni bila sklicana v predvidenem poslovnem roku oziroma vsaj enkrat v minulem letu, pri tem pa zamudo pojasnjeval z navedbami, da so predloge cerkva in drugih verskih skupnosti za obravnavo (z izjemo dveh) prejeli šele po pozivu predsednika konec septembra preteklega leta in da se je po pregledu teh predlogov izkazalo, da skopi zapisi nekaterih ne omogočajo (kakovostne) obravnave, zato so predlagatelje zaprosili za dodatna pojasnila (do trenutka, ko je bila sklicana omenjena seja, pa se s kakšnimi dodatnimi pojasnili še ni odzvala nobena cerkev ali druga verska skupnost). Kakor koli že, navedene 2. seje Sveta Vlade Republike Slovenije za dialog o verski svobodi sta se udeležila tudi namestnik varuhinje in strokovni sodelavec, glede na njen datum pa bomo več o dogajanju na njej poročali v svojem naslednjem letnem poročilu. Tokrat želi Varuh v tej zvezi le še poudariti pričakovanje, da se bodo v prihodnje seje Sveta Vlade Republike Slovenije za dialog o verski svobodi res sklicevale vsaj enkrat v koledarskem letu.

Varuh je ugotovil, da Ministrstvo za kulturo v letu 2016 v nasprotju s poslovnikom ni sklicalo nobene seje Sveta Vlade RS za dialog o verski svobodi; izrazil je tudi željo, da se kaj takega ne bi več pripetilo. Čeprav je nadaljevanju korektno povzel razloge nesklica sveta, ki smo jih januarja 2017 zapisali in nekoliko kasneje tudi javno objavili, del argumenta vseeno ponavljam: če naj se svet sestaja na sejah, potem je neizogibni prvi pogoj za to, da njegovi člani prispevajo pobude za obravnavo na seji, ter da so prejete pobude oblikovane na način, ki obravnavo sploh omogoča. Seje v letu 2016 ni bilo, ker ta pogoj ni bil izpolnjen. Povedati pa je vseeno treba, da smo 2. sejo sveta pripravili 20. 1. 2017 in poslovniški rok tako iz opravičljivih razlogov zamudili zgolj za 21 dni.

2.1.3 Etika javne besede

Odziv Ministrstva za notranje zadeve (str. 73):

Pobudniki so navedli, da je njihova identiteta v javnosti razkrita že v času policijskih postopkov in preiskave, v nekaterih primerih o postopkih zoper njih mediji pišejo celo, preden sami izvedo, da so v postopku, in da jim je v javnosti sojeno, še preden o njihovi krivdi odloči sodišče - str. 75

Policija pri svojem komuniciranju dosledno spoštuje varstvo osebnih podatkov in javnosti nikoli ne posreduje informacij, ki se nanašajo na konkretne fizične osebe, npr. storilce ali osumljence kaznivih dejanj. Varujemo tudi osebne podatke prijaviteljev, oškodovancev, žrtev in od mladoletnikov ter otrok. Pri vsakem odgovoru vedno preveri, da medijem ne sporoči podatkov, na podlagi katerih bi bila konkretna fizična oseba prepoznana oziroma določljiva.

Odziv Urada Vlade RS za komuniciranje (str. 73-74):

Pri uporabi spletnega orodja predlagam.vladi.si je Urad po opozorilu Varuha v začetku leta 2016 izvedel tehnično nadgradnjo sistema nadzora nad morebitno nezakolitostjo vsebin komentarjev, moderator pa redno spremlja objave in se odziva nanje, če gre za komentarje z elementi sovražnega govora.

Z uporabo spletnega orodja lahko uporabniki pošljejo svoje predloge, komentirajo predloge ostalih in o njih glasujejo. Pravila spletnega orodja predlagam.vladi.si, ki jih uporabnik sprejme ob registraciji, med drugim uporabnika opominja, da mora ob podajanju in komentiranju predlogov spoštovati Ustavo in zakone Republike Slovenije, kar med drugim pomeni, da:

- ne sme objavljati vsebin, ki bi spodbujale k spolni, rasni, narodnostni ali verski nestrpnosti ali h kakršnikoli obliki diskriminacije na podlagi osebnih okoliščin posameznikov;
- ne sme objavljati vsebin, ki bi kršile ali posegle v osebne pravice tretjih oseb;
- ne sme objavljati groženj, ne sme se izražati slabšalno, prostaško, poniževalno ali žaljivo...

Pred objavo vsakega predloga moderator preveri skladnost predloga s pravili in v primeru, da vsebina predstavlja kršitev pravil, moderator objavo argumentirano zavrne. Moderator orodja sedaj dnevno spremlja tudi novo-objavljene komentarje in ustrezno reagira v primeru neprimernih komentarjev.

Priporočilo št. 3: Varuh priporoča, da se z zakonom jasneje sankcionirajo posegi v čast in dobro ime z javnimi objavami ter naj organi odkrivanja in pregona kaznivih dejanj vsaj do javne sodne obravnave skrbno varujejo osebne podatke udeležencev kazenskih postopkov. (stran 76)

Odziv Ministrstva za kulturo:

Varuh priporoča, da se z zakonom jasneje sankcionirajo posegi v čast in dobro ime z javnimi objavami ter naj organi odkrivanja in pregona kaznivih dejanj vsaj do javne sodne obravnave skrbno varujejo osebne podatke udeležencev kazenskih postopkov.

Strinjamo se z stališčem Varuha, vendar pa menimo, da zakonodaja na področju medijev ne predstavlja ustreznega regulativnega področja, s katerim bi lahko uredili tovrstna vprašanja.

- Dejanja zoper čast in dobro ime so okvalificirana kot kazniva dejana v KZ-1 (18. poglavje) in so po našem mnenju že sedaj ustrezno sankcionirana, saj KZ-1 čast in dobro ime še močeneje varuje pred dejanji, ki so storjena prek medijev (javna objava – objava v medijih ima strožjo kvalifikacijo in predpisano višjo kazen).
- Varovanje osebnih podatkov udeležencev kazenskih postopkov, s katerimi razpolagajo organi odkrivanja in pregona kaznivih dejanj, ravno tako ne more biti predmet urejanja v medijski zakonodaji, temveč je to po našem mnenju potrebno urediti v Zakonu o kazenskem postopku (alternativno v Zakonu o varstvu osebnih podatkov).

Odziv Ministrstva za pravosodje:

V zvezi s priporočilom, da naj se v zakonu jasneje sankcionirajo posegi v čast in dobro ime z javnimi objavami pojasnjujemo, da KZ-1 v osemnajstem poglavju določa kazniva dejanja zoper čast in dobro ime. Tako je, med drugim, v 158. členu KZ-1 določeno kaznivo dejanje razžalitve, v 159. členu KZ-1 kaznivo dejanje obrekovanja, v 160. členu KZ-1 kaznivo dejanje žaljive obdolžitve, v 161. členu KZ-1 kaznivo dejanje opravljanja in v 162. členu KZ-1 kaznivo dejanje očitavanja kaznivega dejanja z namenom zaničevanja. V vseh navedenih primerih so v drugih odstavkih izpostavljenih členov KZ-1 določene kvalificirane oblike teh kaznivih dejanj in posledično strožje predpisane kazni za primere, ko so ta kazniva dejanja storjena z javnimi objavami oziroma natančneje s tiskom, po radiu, televiziji ali z drugim sredstvom javnega obveščanja ali na spletnih straneh ali na javnem shodu.

V 166. členu KZ-1 je določeno celo posebno kaznivo dejanje javne objave kaznivih dejanj zoper čast in dobro ime (iz 158. do 165. člena KZ-1), ki pod določenimi pogoji predpisuje tako imenovano »kaskadno« kazensko odgovornost odgovornega urednika oziroma tistega, ki ga je nadomeščal, če je javno objavil oziroma dopustil objavo kaznivih dejanj zoper čast in dobro ime v časopisu, reviji, radijskem ali televizijskem programu, elektronski publikaciji, na teletekstu ali v drugih dnevnikih ali periodičnih publikacijah ali na spletnih straneh. Pod enakimi pogoji se v zvezi z objavo v neperiodični tiskani publikaciji lahko kaznuje tudi izdajatelj ali tiskar; v zvezi z objavo na gramofonski plošči, zgoščenki, filmu ali drugih nosilcih, ki so namenjeni širšemu krogu ljudi, pa njihov izdelovalec.

2.1.4 Zbiranje in združevanje

Pojasnilo Upravne enote Maribor (z dne 2. 6. 2017):

Varuh navaja (str. 78), da se je obrnil na Ministrstvo za notranje zadeve, da ga po končanem postopku v zadevi registracije spremembe zastopnika društva seznaniti z odločbo in tudi na Upravno enoto Maribor, da ga po končanem ponovljenem postopku seznaniti z odločbo, kar je le-ta storila, vendar po skoraj enem mesecu od izdaje.

V postopku registracije spremembe imena, sedeža, temeljnega akta ali zastopnika društva ali zveze – Medobčinsko društvo slepih in slabovidnih Maribor, številka zadeve 215-17/2016, je Upravna enota Maribor dne 5. 7. 2016 izdala odločbo. Odločba je postala pravnomočna 22. 7. 2016. Varuhu je bilo na njegov poziv z dne 22. 6. 2016 odgovorjeno 8. 8. 2016. Glede na to, da je Varuh prosil, da ga UE po končanem postopku seznanijo s kopijo izdane odločbe, mu je UE odgovorila oziroma mu posredovala kopijo odločbe, ko je le-ta postala dokončna.

2.1.5 Volilna pravica

Odziv Ministrstva za javno upravo:

K problematiki, ki jo Varuh opisuje v poglavju 2.1.5. Volilna pravica in se nanaša na sklicevanje sej Občinskega sveta Občine Kostanjevica na Krki, menimo, da je potrebno podati širše pojasnilo, saj je problematika v občini večplastna in vsebinsko raznovrstna in se ne nanaša samo na vprašanje vračanja sredstev v javno telekomunikacijsko omrežje. Ministrstvo za javno upravo je samo v letu 2016 večkrat naslovilo na Občino Kostanjevica na Krki pisna opozorila o nezakonitem stanju zaradi nesprejetega proračuna. Poleg tega je avgusta 2016 v Ljubljani organiziralo mediacijski sestanek, ki so se ga udeležili predstavniki občinskega sveta, podžupan in direktorica občinske uprave in poskušali začeti proces iskanja skupnih točk namesto tistih vsebin, ki razdvajajo, a ministrstvu dogovora za sprejem proračuna med organi občine ni uspelo doseči. Ministrstvo za javno upravo in Ministrstvo za finance, vsako na svojem delovnem področju, že dlje časa aktivno spremljata razmere in dogajanja v Občini Kostanjevica na Krki. Posebna pozornost je bila namenjena sprejemanju proračuna občine, saj se oba najbolj odgovorna organa občine, župan in občinski svet, ne dogovorita o pričakovanem in zakonitem postopku za sprejem potrebnih proračunskih dokumentov. Občina Kostanjevica na Krki v mesecu juniju 2017 nima sprejetih in potrjenih proračunskih dokumentov za 2017, potem ko že za leto 2016 ni sprejela občinskega proračuna. To je v neskladju s predpisi, ki urejajo javne finance. Občina je namreč brez sprejetega proračuna v razvojnem nazadovanju, saj ne more izvajati novih investicij, ne more se zadolževati in kandidirati na razpisih za evropska sredstva ali na državnih razpisih, saj ne more zagotavljati lastne udeležbe. Težave z rednim poslovanjem imajo izvajalci občinskih javnih služb, saj so financirani po dvanajstih iz zadnjega sprejetega proračuna. Gre za eno najhujših kršitev zakonodaje, ki ureja lokalno samoupravo, saj povzroča nezmožnost urejanja lastnih zadev v občini, zato zakon v takih okoliščinah predvideva skrajni ukrep predčasne razpustitve občinskega sveta.

Zato je Vlada dne 8.6.2017 na seji sprejela sklep, s katerim se je seznanila z nezakonitim stanjem v Občini Kostanjevica na Krki. S sklepom Vlada ugotavlja, da so na podlagi druge alineje prvega odstavka 90.b člena Zakona o lokalni samoupravi (Uradni list RS, št. 94/07 – uradno prečiščeno besedilo, 76/08, 79/09, 51/10, 40/12–ZUJF, 14/15–ZUUJFO in 76/16–odl. US) nastopili razlogi za predčasno razpustitev Občinskega sveta Občine Kostanjevica na Krki. Zato Vlada predlaga Državnemu zboru Republike Slovenije, da začne s postopkom za predčasno razpustitev občinskega sveta in da sprejme sklep o odpravi nezakonitega ravnanja v Občini Kostanjevica na Krki. Prav tako Vlada predlaga Državnemu zboru, da predčasno razpusti občinski svet in razpiše predčasne volitve v Občinski svet Občine Kostanjevica na Krki, če le-ta poziva za odpravo nezakonitosti v postavljenem roku ne bo upošteval.

Priporočilo 4.: Varuh priporoča, da se volilna zakonodaja dopolni tako, da bo tudi osebam, ki jim je bila med desetimi dnevami pred dnem glasovanja in dnem glasovanja proti njihovi volji odvzeta osebna svoboda (osebe, ki so bile nameščene v pripore, bolnišnice, psihiatrične bolnišnice ali socialnovarstvene zavode) omogočeno učinkovito uresničevanje volilne pravice. (stran 82)

Odziv Ministrstva za javno upravo:

Ministrstvo za javno upravo je seznanjeno z navedeno pomanjkljivostjo volilne zakonodaje. Vlada je zato na 131. redni seji dne 21. 4. 2011 sprejela predlog novele Zakona o volitvah v državni zbor (ZVDZ, EVA 2009-3111-0027), ki je vseboval tudi konkretni predlog rešitve za problematiko, na katero opozarja Varuh. Predlog rešitve je bil, da volilni odbor z volišča na dan glasovanja obišče volivca, ki ga je policija pridržala, mu je na podlagi odločbe sodišča odvzeta prostost, je v zavodu za prestajanje kazni, v bolnišnicah ali v socialnovarstvenem zavodu za institucionalno varstvo, pod pogojem, da je bil volivec v teh prostorih nameščen po roku, v katerem je mogoče zahtevati glasovanje po pošti iz Slovenije. Enak predlog rešitve je vseboval tudi predlog novele ZVDZ (EPA 483 – VII) iz leta 2015, ki so ga v zakonodajni postopek vložili poslanci Državnega zbora. Zakonodajni postopek je bil za oba predloga novel iz leta 2011 (na 29. seji DZ 16. 6. 2011) in 2015 (na 25. seji DZ 15. 12. 2016) neuspešno končan. Marca 2017 je bila sprejeta novela ZVDZ-C (EPA 1806-VII), katere namen je bila predvsem implementacija dveh odločb ustavnega sodišča. Sprejeta vsebina je bila zastavljena minimalistično, saj je za sprejetje potrebno široko politično soglasje (dve tretjini glasov vseh poslancev), in posledično ni naslavljala problematike na katero opozarja Varuh. V primeru priprave predloga oz. novele ZVDZ s strani Ministrstva za javno upravo bomo to pravno praznino ponovno poskusili odpraviti.

2.1.6 Varstvo zasebnosti in osebnih podatkov

Primer 1.6-45/2015: Zakonska rehabilitacija še pred potekom roka hrambe podatkov - str. 86.

Odziv Ministrstva za notranje zadeve:

Sprememba ZNPPol vsebuje tudi spremembo drugega odstavka 128. člena, ki med drugim določa, da mora pristojno državno tožilstvo, pristojno sodišče ali pristojni upravni organ posredovati pristojni policijski enoti podatke o izbrisu obsodbe iz kazenske evidence in podatke iz drugega odstavka 121. člena tega zakona v 30 dneh od nastanka podatka.

Odziv Urada za narodnosti:

V zvezi s poročanjem Republike Slovenije po ratificiranih mednarodnih pogodbah (str. 91) je potrebno omeniti, da je Vlada Četrto poročilo Vlade Republike Slovenije o izvajanju Okvirne konvencije Sveta Evrope za varstvo narodnih manjšin v Republiki Sloveniji sprejela s sklepom, št. 54200-19/2016/3 z dne 5. 1. 2017. Ministrstvo za zunanje zadeve je poročilo posredovalo generalnemu sekretarju Sveta Evrope. V terminu od 9. do 13. 4. 2017 je potekal obisk delegacije Sveta Evrope v Republiki Sloveniji ter delovni sestanki dne 13. 4. 2017 na Ministrstvu za zunanje zadeve, ki so bili namenjeni obravnavi zgoraj navedenega poročila skupaj s predstavniki resornih ministrstev in Zagovornikom načela enakosti.

Priporočilo št. 5: Varuh predlaga Vladi Republike Slovenije, naj poskrbi, da bodo sprejete normative spremembe in te čim prej tudi izvedene, ki bodo v zakonodaji določile obdelavo osebnih podatkov s soglasjem posameznikov v skladu z zakonom o varstvu osebnih podatkov. V zakonodaji naj se opredelijo tudi kazalniki, ki se bodo zbirali ob soglasju posameznikov ali v anonimizirani obliki. (stran 91)

Odziv Ministrstva za pravosodje:

Varuh človekovih pravic predlaga Vladi, da naj poskrbi, da bodo sprejete normative spremembe in te čim prej tudi izvedene, ki bodo v zakonodaji določile obdelavo osebnih podatkov s soglasjem posameznikov v skladu z Zakonom o varstvu osebnih podatkov. V zakonodaji pa naj se opredelijo tudi kazalniki, ki se bodo zbirali ob soglasju posameznikov ali v anonimizirani obliki.

Bistvo priporočila je, da naj se z nacionalno zakonodajo določi ureditev, ki bi omogočala, da se na podlagi osebne privolitve zbirajo tudi podatki o etnični ali narodni pripadnosti – vendar ne za potrebe (namen – drugi odstavek 38. člena Ustave RS) konkretnega postopka, temveč za potrebe sestave statističnih ali raziskovalnih poročil – zlasti z vidika, da bi se lahko ocenilo ali so določene osebe diskriminirane ali prikrajšane v njihovih pravicah iz razlogov narodne ali etnične pripadnosti, zlasti v kazenskih postopkih ali pa zaradi ocene, ali gre za etnično motivirana kazniva dejanja. Ti podatki bi nato bili uporabni za poročanje Republike Slovenije mednarodnim nadzornim organom, zlasti s področja diskriminacije, prepovedi mučenja ipd.

Slovenija ima že ustavnopravno dokaj strogo pozicijo glede izražanja narodne pripadnosti – namreč v 61. členu Ustave Republike Slovenije, po katerem se narodno pripadnost izraža svobodno. Glede na navedeni člen Ustave mora biti vsak poseg v smer pridobivanja podatka o narodni pripadnosti razumno utemeljen, mora spoštovati svobodo človeka in biti v skladu s temeljnim ustavnim načelom sorazmernosti (2. člen v zvezi s tretjim odstavkom 15. člena Ustave Republike Slovenije) – spoštovano mora biti torej strogo načelo sorazmernosti. Tako da tovrstnega predlaganega zbiranja in obdelave osebnih podatkov (kar bi bilo treba urediti z zakonom, če bi to bilo dopustno) ni možno opravičiti s potrebami statističnega poročanja ali raziskovanja, če ni opravičen (utemeljen) že primarni namen za zbiranje podatka o narodni in etnični pripadnosti za potrebe postopka (glejte kriterije Varuha človekovih pravic iz leta 2013 glede kazenskega postopka na koncu te opredelitve). Prav tako, če se odmisli prej navedeni primarni namen zbiranja (za potrebe postopka), bi bilo zbiranje in obdelava podatkov o pripadnosti na podlagi osebne privolitve načeloma nesmiselno, saj nikoli ne bi dovolj ljudi dalo privolitev za to, da bi vzorec dejansko bil reprezentativen in lahko kaj pomenil z vidika ocene etnične motiviranosti kaznivih dejanj ali diskriminacije v kazenskih postopkih.

Republika Slovenija pretežno zastopa to stališče, da teh podatkov ne more zbirati, da zbiranje ne bi bilo sorazmerno, tudi v odgovorih mednarodnim nadzornim organom.

Konkretnije: s Predlogom Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o kazenskem postopku (ZKP-N), ki je trenutno v zakonodajnem postopku v Državnem zboru RS se krči nabor osebnih podatkov, ki jih mora pred zaslišanjem posredovati obdolženec (sprememba prvega odstavka 227. člena Zakona o kazenskem postopku). Tako obdolžencu ne bo treba več posredovati podatkov o imenu in priimku staršev, narodnosti, podatkov o tem, ali je vpisan v vojaško evidenco in pri katerem organu za obrambo ter o tem, ali je bil odlikovan.

Iz navedenega je razvidno, da je predlagano tudi črtanje relevantne vsebine zakona, ki je povezano z Varuhovim priporočilom, kar je bilo del usklajevanja predloga zakona tudi z vidika človekovih pravic. Podatek o narodnosti je namreč črtan na podlagi stališča Varuha človekovih pravic iz leta 2013, katero se glasi: »Po Varuhovem mnenju so nekateri osebni podatki, ki se zbirajo v okviru kazenskega postopka, potrebni za namen identifikacije obdolženca ali za namen ugotavljanja olajševalnih oziroma obteževalnih okoliščin pri odmeri kazni. Za nekatere osebne podatke, kot so na primer narodnost, vojaški stan ali odlikovanje, pa po Varuhovem mnenju nista dovolj razvidna utemeljenost in namen njihovega zbiranja.« (**priporočilo št. 8 Varuha človekovih pravic iz Letnega poročila za leto 2013, str. 35-36**). Podatek o narodnosti po mnenju Ministrstva za pravosodje ne pripomore ki ugotavljanju identitete obdolženca, nikakor pa ne sme pripomoči pri odmeri kazni, saj bi to pomenilo očitno diskriminacijo ali vsaj prikriti način njenega spodbujanja. Tako da se Ministrstvo za pravosodje strinja z načelnim stališčem Varuha človekovih pravic iz leta 2013 in ga je tudi upoštevalo v Predlogu ZKP-N. Vlada meni, da torej systemskega (pa četudi na podlagi osebne privolitve) zbiranje podatka o narodni pripadnosti obdolžencev (ali žrtev) v okviru kazenskega postopka ni možno opravičiti. Tako tudi zbiranje tega podatka na podlagi osebne privolitve posameznika (določene z zakonom) ne bi bilo upravičeno – z vidika namena kazenskega postopka, še posebej pa bi se postavilo pod vprašanje prostovoljnosti takšnih osebnih privolitev v kontekstu prisilnosti samega kazenskega postopka (kot je prisilen vsak kazenski postopek). Statistični ali raziskovalni namen torej nikakor ne moreta opravičiti

tovrstnega zbiranja občutljivih osebnih podatkov (podatek o narodni pripadnosti) v kontekstu kazenskega postopka. Seveda pa pravni red Republike Slovenije ne preprečuje, da nevladne organizacije ali raziskovalne organizacije ne raziskujejo same, na podlagi arhiviranih sodnih ali tožilskih spisov, kakšna je stopnja diskriminacije ali etnične motiviranosti kaznivih dejanj v Sloveniji, kar je v praksi občasno tudi že bilo izvedeno.

Priporočila torej po mnenju Ministrstva za pravosodje ni možno realizirati.

2.2 DISKRIMINACIJA IN NESTRPNOST

2.2.2 Splošno o problematiki diskriminacije

Priporočilo št. 7: Varuh od Vlade RS pričakuje, da bo čim prej zagotovila vse potrebne pogoje za dejansko delovanje formalno vzpostavljenega organa Zagovornika načela enakosti. (stran 103)

Odziv Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti:

Z Zakonom o varstvu pred diskriminacijo (Uradni list RS, št. 33/16, v nadaljevanju: ZVarD) se kot samostojen državni organ na področju varstva pred diskriminacijo ustanovi zagovornik oziroma zagovornica načela enakosti (v nadaljevanju: zagovornik) ter določijo njegove naloge in pooblastila. Skladno z 19. členom ZVarD zagovornik deluje kot samostojen državni organ s pristojnostmi, kot jih določa ta zakon. Zagovornik načela enakosti deluje že od dne 25. 10. 2016, ko je Državni zbor na 23. seji sprejel Sklep o imenovanju zagovornika načela enakosti.

Skladno z določbo 50. člena ZVarD, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (v nadaljevanju: MDDSZEM) še dve leti od uveljavitve tega zakona opravlja administrativno-tehnične naloge za delovanje Zagovornika načela enakosti. Administrativno-tehnične naloge za delovanje zagovornika so podporne naloge organu, kot so:

- splošne (ureditev formalnosti ob ustanovitvi organa; urejanje prostorov; naloge glavne pisarne, vhodno – izhodna pošta, arhiviranje,..),
- kadrovske zadeve (postopki novih zaposlitev, plače, kadrovski načrt,...)
- finance (računi, odredbe, potni nalogi...),
- naloge na področju informatike (vzpostavitev sistemov oz. dostopov).

Za vse vključene javne uslužbenke MDDSZEM so bila pripravljena ustrezna pooblastila za sodelovanje posameznikov pri opravljanju nalog za zagovornika.

MDDSZEM je takoj po imenovanju Zagovornika načela enakosti pričelo z aktivnostmi za vzpostavitev samostojnega državnega organa, in sicer:

- pripravilo ustrezne vloge za vpis oz. vključitev Zagovornika načela enakosti v register proračunskih uporabnikov. Uprava RS za javna plačila je dne 8. 11. 2016 izdala odločbo št. 4054-213/2016-2 o vključitvi, iz katere je razviden datum vključitve v register, in sicer 10. 11. 2016,
- aktivnosti v zvezi s pridobitvijo davčne številke. Zagovornik načela enakosti s sedežem na Kotnikovi ulici 28 v Ljubljani je bil vpisan tudi v davčni register, in sicer pod številko 55103308,
- aktivnosti v zvezi s pridobitvijo matične številke. Zagovornik načela enakosti je pridobil matično številko 2516217000,
- glede ureditve zavarovanja prek e-VEM je bilo predhodno potrebno preveriti način urejanja zavarovanja. Za zagovornika je bila na ZZS pridobljena registrska številka: 5425901229.

Skladno z veljavno zakonodajo je bil pri pripravi sprememb proračuna za leto 2017 in proračuna za leto 2018 odprt nov proračunski uporabnik s šifro PU 1318 – Zagovornik načela enakosti. Vlada je z razrezom novemu proračunskemu uporabniku zagotovila pravice porabe za proračunski leti 2017 in 2018 v višini ocene finančnih posledic novega Zakona o varstvu pred diskriminacijo (Uradni list RS, št. 33/16; ZVarD). V skladu z oceno finančnih posledic ZVarD, ki jo je pripravil predlagatelj zakona, je bilo PU 1318 v letu 2017 zagotovljenih 200.000 EUR pravic porabe in 180.000 EUR pravic porabe v letu 2018. Pri vzpostavljanju pogojev za delo je Zagovornik načela enakosti zaprosil Ministrstvo za finance za pomoč pri zagotavljanju ustrezne višine proračunskih sredstev, saj jih predlagatelj ZVarD, po mnenju Zagovornika, ni predvidel v ustrezni višini. Ministrstvo za finance je z Zagovornikom načela enakosti opravilo sestanek dne 31. 3. 2017, na katerem je bilo dogovorjeno, da bo Zagovornik načela

enakosti pripravil vsebinski načrt dela za posamezno proračunsko leto in katerega se bo finančno ovrednotilo ter na tej podlagi ponovno ocenilo finančne posledice, ki jih je pripravil predlagatelj ZVarD. Glede na to, da Zagovornik načela enakosti deluje trenutno, po njegovem mnenju, v neustreznih prostorih ter se je z Ministrstvom za javno upravo dogovarjal za najem drugih prostorov, je Ministrstvo za finance v skladu s svojimi pristojnostmi, predlagalo Vladi RS razporeditev 50.000 EUR iz tekoče proračunske rezerve za najem prostorov za delovanje Zagovornika načela enakosti. Ministrstvo za finance je predlagalo Zagovorniku načela enakosti, da z Ministrstvom za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, takoj sklene sporazum o opravljanju administrativno-tehničnih nalog, s katerim bodo naloge na podlagi 50. člena ZVarD tudi ustrezno protokolirane in s potrebno skrbnostjo natančno medsebojno urejene.

Trenutno še vedno potekajo naslednje aktivnosti:

- Vladno gradivo za seznanitev s Kadrovskim načrtom za Zagovornika za leto 2017 in 2018, je bilo pravočasno poslano na seznanitev Vladi RS, vendar je bilo gradivo predstavljeno le na vladni komisiji KAZI, ni pa bila z njim seznanjena tudi Vlada RS, ker za to ne obstajajo pravne podlage,
- za delovanje Zagovornika je potrebno vzpostaviti tudi evidenco dokumentarnega gradiva in ostale evidence aplikacije SPIS, vključno z eRačuni in povezavo na Mferac, vse navedeno je v fazi končnega urejanja na Ministrstvu za finance.

Z dnem 9. 3. 2017 je bila izvedena prva zaposlitev pri Zagovorniku načela enakosti. Prav tako je v pripravi Postopkovnik za delovanje zagovornika. MDDSZEM zagotavlja opravljanje administrativno-tehničnih nalog za Zagovornika. MDDSZEM tudi pospešeno izvaja aktivnosti v zvezi z iskanjem primernih prostorov za delovanje Zagovornika načela enakosti.

Ministrstvo za javno upravo se je v zagotavljanje poslovnih prostorov za delo Zagovornika načela enakosti vključilo že v letu 2016. Jeseni leta 2016 so bili prostori za delo Zagovornika pripravljene, in sicer štiri pisarne in manjši arhiv na lokaciji Vožarski pot 12, v Ljubljani. Na tej lokaciji prostore uporabljajo še inšpektorati in sicer Zdravstveni inšpektorat RS, Inšpektorat RS za okolje in prostor, Inšpektorat RS za infrastrukturo in Transparency International Slovenija.

Poslovni prostori, ki so bili ponujeni, so v lasti Republike Slovenije, Zagovorniku bi bili na voljo brezplačno in bi zadoščali za začetek delovanja. Zagovornik je ugotovil, da prostori niso ustrezni, tako z vidika stanja (neopremljeni, v slabem stanju) kot dostopnosti za stranke. Prostorov večjih kapacitet Ministrstvo za javno upravo nima v upravljanju, saj tudi za državne organe in organe v sestavi v Ljubljani poslovne prostore najema.

Ministrstvo za javno upravo je na podlagi dogovora na sestanku, ki je potekal v mesecu decembru 2016, Zagovorniku posredovalo naslova dveh potencialnih najemodajalcev, kjer bi si lahko ob plačilu najemnine uredil primernejše prostore, Ministrstvo za javno upravo pa bi pomagalo pri umeščanju delovnih mest in uporabi normativov.

Na Ministrstvo za javno upravo še ni bil naslovljen predlog za zagotovitev infrastrukture za delovanje Zagovornika načela enakosti. Ko bo Zagovornik potreboval storitve centralnega informacijsko komunikacijskega sistema (npr.: gostovanje na MJU infrastrukturi, spletno stran, itd.), bo Ministrstvo za javno upravo zagotovilo vse potrebno z vidika njegove pristojnosti.

Zaključno menimo, da gre pri vzpostavljanju pogojev za samostojno delovanje novega samostojnega državnega organa – Zagovornika načela enakosti – za postopno ustanavljanje nove institucije, kar je predvidel tudi zakonodajalec, saj je v 50. členu ZVarD predvidel razumno dvoletno prehodno obdobje, ko nova institucija še deluje s pomočjo MDDSZEM in to MDDSZEM ter Vlada tudi postopno – kot je bilo predvideno – zagotavljata. Pri tem ni odveč opozoriti, da tudi nekateri »novejši« samostojni državni organi (npr. Komisija za preprečevanje korupcije, Informacijski pooblaščenec), ki so bili

ustanovljeni od leta 2004 dalje, niso takoj imeli veliko zaposlenih ali velikih poslovnih prostorov, ampak so se postopno, glede na dejanski razvoj opravljanja njihovih nalog in pristojnosti, s kadrovskega in prostorskega vidika okrepili (kar je bilo izvedeno v daljšem časovnem obdobju). Prav tako je pomembno dejstvo, da smo se v Republiki Sloveniji, pri urejanju Zagovornika načela enakosti v skladu s pravom Evropske unije, odločili za ustanovitev samostojnega državnega organa, ki mu bo zagotovljeno neodvisno delovanje na področju varstva pred diskriminacijo. S to odločitvijo smo se zavezali k ustvarjanju pogojev za takšno delovanje organa, vendar je iz objektivnih razlogov to možno zagotavljati postopoma, tako kot to predvideva 50. člen ZvarD in ob ustrezni primerjavi s postopnim zagotavljanjem pogojev za delo drugih samostojnih državnih organov.

2.2.3 Nacionalne in etnične manjšine

Romska skupnost (str. 104 – 111)

Odziv Urada za narodnosti:

Vlada je dne 25. 5. 2017 sprejela Nacionalni program ukrepov za Rome za obdobje 2017 – 2021 (v nadaljevanju: NPUR 2017-2021), ki ga je predhodno dne 24. 5. 2017 obravnavala in potrdila tudi Komisija Vlade Republike Slovenije za zaščito romske skupnosti.

NPUR 2017-2021 predstavlja osrednji programski dokument na nacionalni ravni na področju socialnega vključevanja Romov, sprejet na podlagi Zakona o romski skupnosti v Republiki Sloveniji (Uradni list RS, št. 33/07; v nadaljevanju: zakon). NPUR 2017-2021 izhaja iz ocen dejanskega stanja na terenu, ki ga sporočajo občine, organizacije romske skupnosti, različne institucije in organizacije, ki delujejo na terenu, ter se pri svojem delu z njim srečuje tudi Urad Vlade Republike Slovenije za narodnosti. Cilja NPUR 2017-2021 sta izboljšanje položaja in pospeševanje socialne vključenosti ter zmanjšanje socialne izključenosti pripadnic in pripadnikov romske skupnosti na vseh tistih področjih, za katera se na podlagi dosedanjih izkušenj državnih organov, občin, romske skupnosti in organizacij civilne družbe ocenjuje, da je to potrebno. Področja, ki jih zajema NPUR 2017-2021, je kot prednostna prepoznala tudi romska skupnost. Ukrepi so usmerjeni v doseganje ciljev na različnih življenjskih področjih in so skladni z ustavnim in zakonodajnim okvirjem Republike Slovenije ter so, skladno s slovenskimi razmerami, usklajeni z *Okvirjem EU za nacionalne strategije vključevanja Romov do leta 2020*⁷ in sledijo *Priporočilu Sveta z dne 9. decembra 2013 o učinkovitih ukrepih za vključevanje Romov v državah članicah*⁸ na tistih področjih, kjer je to potrebno.

Ukrepi NPUR 2017-2021 segajo na različna področja družbenega življenja, s poudarkom na dvigu izobrazbene ravni, zmanjšanju brezposelnosti, izboljšanju zdravstvenega varstva, izboljšanju bivanjskih razmer, odpravi predsodkov, stereotipov in diskriminacije, ohranjanju romske kulture, jezika in identitete ter spodbujanju informativne in založniške dejavnosti romske skupnosti. Poleg problemskega izhodišča in načrtovanih ukrepov NPUR 2017-2021 zajema tudi predviden sistem spremljanja uresničevanja ukrepov, ki je v primerjavi s preteklim obdobjem še dodatno okrepljen in usmerjen predvsem na spremljanje učinka ukrepov v lokalnih okoljih.

NPUR 2017-2021 je nastal v sodelovanju med pristojnimi ministrstvi in vladnimi službami ter Svetom romske skupnosti Republike Slovenije kot krovno organizacijo romske skupnosti, ustanovljeno na

⁷ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij »Okvir EU za nacionalne strategije vključevanja Romov do leta 2020« z dne 5. 4. 2011, COM(2011) 173 konč. z dne 5. aprila 2011.

Dostopno prek: http://ec.europa.eu/justice/policies/discrimination/docs/com_2011_173_en.pdf (21. 6. 2017). Mnenje Evropsko-socialnega odbora o krepitvi družbene vloge Romov in njihovem vključevanju v Evropi, CESE 998/2011 z dne 16. junija 2011, in Mnenje Odbora regij o Okviru EU za nacionalne strategije vključevanja Romov do leta 2020, CdR 247/2011 z dne 14. decembra 2011, trdno podpirata okvir EU.

⁸ 16790/13.

Dostopno

prek:

<http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2013:378:0001:0007:SL:PDF> (21. 6. 2017).

podlagi zakona. V pripravo NPUR 2017-2021 so bile vključene tudi druge organizacije romske skupnosti (npr. zveze društev in posamezni predstavniki romske skupnosti), samoupravne lokalne skupnosti in njihova združenja ter vse druge zainteresirane javnosti. Vključitev zainteresiranih javnosti je bila omogočena že pred pripravo prvega osnutka dokumenta, nato pa tudi v okviru javne obravnave, ki je potekala od 19. 1. 2017 do vključno 20. 2. 2017. Koordinator priprave NPUR 2017-2021 je bil organ, pristojen za narodnosti, ki bo usklajeval tudi vse nadaljnje aktivnosti v zvezi z izvajanjem in spremljanjem uresničevanja ukrepov.

Uresničevanje programa se bo sistematično spremljalo na letni ravni, za kar je skladno z zakonom zadolžena Komisija Vlade Republike Slovenije za zaščito romske skupnosti, katere člani so tako predstavniki romske skupnosti kot tudi predstavniki občin, kjer Romi živijo.

V zvezi z izvajanjem NPUR 2017-2021 je Vlada Republike Slovenije že naredila tudi enega prvih in zelo pomembnih korakov na področju urejanja bivanjskih razmer, saj je imenovala posebno medresorsko delovno skupino za reševanje prostorske problematike Romov, ki je na podlagi pregleda trenutnega stanja prostorske problematike zadolžena za pripravo predloga zakonodajnih, organizacijskih in finančnih ukrepov za ureditev prostorske problematike in izboljšanje bivalnih razmer Romov.

Glede sprememb in dopolnitev Zakona o romski skupnosti Republiki Slovenije Vlada Republike Slovenije pojasnjuje, da je dne 11. 5. 2017 s sklepom št. 01201-4/2017/3 ustanovila Medresorsko delovno skupino za pripravo sprememb in dopolnitev Zakona o romski skupnosti v Republiki Sloveniji. Naloga te medresorske delovne skupine je priprava predloga sprememb in dopolnitev Zakona o romski skupnosti v Republiki Sloveniji, rok za izvedbo je šest mesecev od njene ustanovitve, njene članice in člani pa so predstavnice in predstavniki Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport, Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Ministrstva za zdravje, Ministrstva za okolje in prostor, Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo, Ministrstva za kulturo, Ministrstva za javno upravo, Ministrstva za pravosodje, Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Ministrstva za infrastrukturo, Ministrstva za notranje zadeve, generalnega sekretariata Vlade Republike Slovenije in Urada Vlade Republike Slovenije za narodnosti. Medresorsko delovno skupino vodi mag. Stanko Baluh, direktor Urada Vlade Republike Slovenije za narodnosti. Medresorska delovna skupina lahko povabi k sodelovanju tudi predstavnike drugih deležnikov, če je njihovo sodelovanje pri delu potrebno, pri njenem delu pa sodeluje tudi predsednik Sveta romske skupnosti Republike Slovenije. O svojem delu medresorska delovna skupina poroča Vladi.

Odziv Ministrstva za notranje zadeve:

(Roki za pripravo odgovorov na poizvedbe Varuha – str. 104)

Ministrstvo za notranje zadeve meni, da spoštuje roke za pripravo odgovorov. V primerih, ko iz objektivnih razlogov ne more zbrati vseh potrebnih podatkov za pripravo odgovora, pa zaprosi za podaljšanje roka.

Posebne pravice narodnih skupnosti (str. 111)

Odziv Urada za narodnosti:

Vlada se je seznanila z ugotovitvami in priporočilom Varuha človekovih pravic Republike Slovenije, ki so na področju italijanske in madžarske narodne skupnosti vključene v Dvaindvajseto redno letno poročilo za leto 2016.

V zvezi z odzivnostjo ministrstev glede poročanja o izvajanju ukrepov iz Načrta ukrepov Vlade Republike Slovenije za izvajanje predpisov na področju dvojezičnosti 2015-2018 Vlada pojasnjuje, da

je Urad Vlade Republike Slovenije za narodnosti, ki organizacijsko in administrativno koordinira delo Delovne podskupino za pripravo načrta ukrepov za izvajanje predpisov na področju dvojezičnosti, ob pripravi predloga Poročila o izvedbi Načrta ukrepov Vlade Republike Slovenije za izvajanje predpisov na področju dvojezičnosti 2015-2018 za leto 2016 na ministrstva naslovil dopis (št. 00700-1/2017-UN/1 z dne 12. 4. 2017), v katerem je ministrstva opozoril, da nekatera ministrstva ob pripravi poročila za leto 2015 o izvedbi ukrepov, kjer niso eksplicitno navedena, niso podala informacij, ter jih zaprosil, da mu v smeri priprave poročila za leto 2016 posredujejo informacijo tudi o izvedbi teh ukrepov. Zaprošilo Urada Vlade Republike Slovenije za narodnosti je prispevalo k boljši odzivnosti ministrstev.

V zvezi z manjkajočimi podatki, koliko obrazcev je bilo leta 2105 na novo dostopnih v madžarskem in italijanskem jeziku, ter v zvezi s spodbudo k zbiranju in analizi teh podatkov Vlada Republike Slovenije pojasnjuje, da je Urad Vlade Republike Slovenije za narodnosti v zgoraj navedenem dopisu ministrstva zaprosil, da v zvezi z ukrepom št. 5.6 »*Prevajanje obrazcev v jezik narodne skupnosti*« uradu posredujejo informacijo:

- »koliko obrazcev je bilo v letu 2016 prevedenih v italijanski oziroma madžarski jezik (prosimo za podatke posebej za obrazce, ki so predpisani, ter obrazce, ki so v pomoč uporabnikom upravnih storitev in za vsak jezik posebej);
- skupno število vseh prevedenih obrazcev, ki so na voljo, in sicer za vsak jezik posebej (italijanski in madžarski jeziki);
- skupno število obrazcev, ki so na voljo v slovenskem jeziku«.

V zvezi z zagotovitvijo sredstev za prevode obrazcev ter priporočila po čimprejšnji zagotovitvi elektronskih obrazcev za oddajo vlog v skladu s četrtem odstavkom 223. člena UUP Vlada Republike Slovenije pojasnjuje, da je Urad Vlade Republike Slovenije za narodnosti z dopisom št. 00700-1/2015-UN/21 z dne 7. 4. 2017 ministrstva opozoril, da so le-ta nosilci ukrepa iz Načrta ukrepov Vlade Republike Slovenije za izvajanje predpisov na področju dvojezičnosti 2015-2018 pod zap. št. 5.6 »*Prevajanje obrazcev v jezik narodne skupnosti*«. Hkrati jih je opozoril, da je Komisija Državnega zbora za narodni skupnosti na 7. seji, 6. 12. 2016, ob obravnavi Poročila o izvedbi Načrta ukrepov Vlade Republike Slovenije za izvajanje predpisov na področju dvojezičnosti 2015-2018 za leto 2015 sprejela sklep, s katerim je pozvala Vlado Republike Slovenije oziroma pristojna ministrstva in Delovno podskupino za pripravo načrta ukrepov za izvajanje predpisov na področju dvojezičnosti, da do 31. 5. 2017 zagotovijo pogoje za izvajanje dvojezičnosti, tako da se pripravijo predpisani dvojezični obrazci v tiskani in elektronski obliki v vseh upravnih in sodnih postopkih. Glede na navedeno je ministrstva zaprosil za čimprejšnjo zagotovitev prevodov obrazcev in njihovo ustrezno objavo na portalu eUprava.

Vlada nadalje pojasnjuje, da se je v zvezi s pripravo predloga Poročila o izvedbi Načrta ukrepov Vlade Republike Slovenije za izvajanje predpisov na področju dvojezičnosti 2015-2018 za leto 2016 19. 6. 2017 sestala Delovna podskupina za pripravo načrta ukrepov za izvajanje predpisov na področju dvojezičnost ter sprejela sklep, s katerim pristojne resorje poziva, da v skladu z določeno časovnico nadaljujejo z uresničevanjem ukrepov, za katere so pristojni, in v ta namen zagotovijo tudi zadostna finančna sredstva.

Odziv Ministrstva za javno upravo:

Varuh kot kritiko oziroma opozorilo navaja (str. 112), da je decembra 2016 Varuh ugotovil, da spletne strani upravnih enot, ki poslujejo na dvojezičnem območju (Lendava, Murska Sobota, Izola, Koper in Piran), še niso bile dostopne v italijanskem oziroma madžarskem jeziku.

Ministrstvo za javno upravo se je seznanilo, da je bil prevod v italijanski in madžarski jezik po odpravljenih tehničnih zapletih na navedenih upravnih enotah izveden dne 30.1.2017. Prevedena je bila vsa vsebina, razen novic.

Priporočilo št. 9: Varuh priporoča, da pristojna ministrstva čim prej zagotovijo dostopnost elektronskih obrazcev za oddajo vlog prek spleta v italijanskem in madžarskem jeziku in na spletu objavijo podatke o upravnih storitvah organa v italijanskem in madžarskem jeziku. (stran 112)

Odziv Ministrstva za javno upravo:

Priporočilo se nanaša na elektronske obrazce za oddajo vlog prek spleta v italijanskem in madžarskem jeziku in se deloma nanaša na delovanje portala eUprava, ki je zajeto tudi v Poročilu o izvedbi Načrta ukrepov Vlade RS za izvajanje predpisov na področju dvojezičnosti 2015-2018 za leto 2016.

V novembru 2015 je bil za javnosti odprt popolnoma prenovljen portal eUprava. Velik del prenove je bil namenjen posodobitvi vsebin, saj je bila obstoječa zapisana zelo kompleksno in nerazumljivo za državljane. V ta namen smo na Ministrstvu za javno upravo izvedli tudi delavnice o dobri uporabniški izkušnji in pravilnem pisanju za splet za pripravljavce vsebin na portalu. Na podlagi tega so bile na novo napisane vse vsebine in vloge na portalu, kar pomeni, da je bilo treba vsa besedila, ki so bila objavljena na pod-portalih za narodni skupnosti, na novo prevesti tudi v jezike narodnih skupnosti.

Stanje objavljenih obrazcev na portalu eUprava je:

- v madžarskem jeziku je objavljenih 145 vsebin in pripadajočih 90 obrazcev (vlog brez obrazcev nimamo);
- v italijanskem jeziku je objavljenih 150 vsebin in pripadajočih 88 obrazcev (vlog brez obrazcev nimamo);
- v slovenskem jeziku je objavljenih 326 vsebin (skupaj s tistimi brez obrazcev).

Število aktivnosti in vlog ter obrazcev se nenehno spreminja, saj so nekatere vloge aktualne le kratek čas (npr. referendumске). Vsebine, vloge in obrazci se pripravljajo skupaj s področnimi in vsebinskimi uredniki na ministrstvih, ki so za posamezno vsebinsko področje pristojni in s tem tudi odgovorni, kar pomeni tudi zagotavljanje prevodov vsebin.

Odziv Ministrstva za kulturo:

Varuh priporoča, da se sistematično zbirajo in analizirajo informacije posameznih ministrstev o izvajanju ukrepov iz Načrta ukrepov Vlade RS za izvajanje predpisov na področju dvojezičnosti 2015–2018, ki bodo omogočili presojo napredka pri uresničevanju pravic narodnih skupnosti v posameznem letu.«

1. Predlagamo, da se popravi napačno navedena številka strani. Na strani 111 v okviru poglavja 2.2 Diskriminacija in nestrpnost in podpoglavja Posebne pravice narodnih skupnosti je navedeno: »Prve ugotovitve na podlagi nenapovedanih obiskov in pogovorov s pristojnimi na upravnih enotah v Kopru, Piranu in Lendavi, v občinah Koper in Lendava ter v centrih za socialno delo v Kopru in Lendavi smo predstavili že na strani 59 Letnega poročila za leto 2015.«

Navedeni obiski so v Letnem poročilu za leto 2015 obravnavani v poglavju 2.2 Diskriminacija v podpoglavju 2.2.5 Posebne pravice narodnih skupnosti, in sicer na straneh 81 in 82.

2. Predlagamo preoblikovanje priporočila št. 8. Sporočamo, da zbiranje zadevnih informacij že poteka v okviru priprave vsakoletnega poročila o izvajanju Načrta ukrepov Vlade RS za izvajanje predpisov na področju dvojezičnosti 2015–2018 Poročilo pripravlja Delovna podskupina za pripravo načrta ukrepov za izvajanje predpisov na področju dvojezičnosti, katere delo usklajuje Urad za narodnosti RS, Ministrstvo za kulturo RS pa je pristojni predlagatelj vsakoletnega poročila za postopek seznanitve Vlade RS in komisije DZ za narodni skupnosti. Zadevno poročilo za leto 2015 je že sprejeto, poročilo za leto 2016 pa je pripravljeno za nadaljnji postopek. Sistematično spremljanje izvajanja Načrta ukrepov Vlade RS za izvajanje predpisov na področju dvojezičnosti 2015–2018 predvideva tudi sam zadevni načrt, ki v okviru poglavja 6 »Spremljanje izvedbe načrta ukrepov« navaja: »Za spremljanje izvedbe načrta ukrepov za izvajanje predpisov na področju dvojezičnosti je pristojna Delovna podskupina za pripravo načrta ukrepov za izvajanje predpisov na področju dvojezičnosti. Na podlagi

poroči posameznih resorjev, zadolženih za izvedbo ukrepov, mora delovna podskupina enkrat letno pripraviti poročilo o izvedbi ukrepov. Poročilo o izvedbi ukrepov sprejme Vlada Republike Slovenije ter z njim seznanj Komisijo Državnega zbora za narodni skupnosti.«

2.2.6 Enake možnosti glede na telesno ali duševno nezmožnost

Odprava diskriminacije pri prevozu študentov invalidov (str.116)

Odziv Ministrstva za infrastrukturo:

Varuh v svojem poročilu posebej opozarja na nerešen problem študentov invalidov. Navaja, da gre za problem, na katerega opozarja že od leta 2010 in se zelo počasi rešuje. Varuh navaja, da se je na zadnji poziv odzvalo le Ministrstvo za infrastrukturo s pojasnilom, da je bil v oktobru 2016 sklican poseben sestanek s študentko invalidko ter njenimi starši in predstavniki Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport ter Ministrstvom za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, na katerem je bil sprejet dogovor za prevoze in financiranje prevozov te študentke. Ministrstvo za infrastrukturo bo s spremembo Zakona o prevozih uredil izjeme pri prevozih upravičencev za subvencionirane vozovnice s katerimi se bodo uredili prevozi dijakov z lažjimi in zmernimi gibalnimi nezmožnostmi, ki nimajo pravice do brezplačnega prevoza na podlagi Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (Uradni list RS, št. 62/10, 40/11, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D, 14/13, 56/13 – ZŠtip-1, 99/13, 14/15 – ZUUJFO, 57/15, 90/15, 38/16 – odl. US, 51/16 – odl. US in 88/16) ter ne morejo uporabljati javnega prevoza in možnost sofinanciranja prevozov študentov invalidov.

Predvideno je, da bo predlog Zakona o spremembah Zakona o prevozih v cestnem prometu pripravljen v mesecu septembru 2017 in bo sprejet do konca leta 2017. Druga opozorila Varuha morajo urediti Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport ter Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.

Priporočilo št. 10: Varuh ponavlja večkrat zapisano in v državnem zboru sprejeto priporočilo, naj pristojna ministrstva čim prej pripravijo spremembe predpisov, ki bodo odpravili diskriminacijo pri izvajanju prevozov gibalno oviranih študentov invalidov od kraja bivanja do kraja izobraževanja. (stran 117)

Odziv Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti:

Ministrstvo za infrastrukturo je v dopisu št. 37101-4/2013/61-0019232 z dne 20.10. 2016 Varuhu človekovih pravic pojasnilo, da bodo ministrstva, pristojna za promet, invalide in izobraževanje, predlagala spremembo zakonodaje v delu, ki zadeva status študenta invalida. Tako bo ministrstvo, pristojno za izobraževanje, pri pripravi novega zakona o visokem šolstvu opredelilo status študenta s posebnimi pravicami in njegove pravice. Dokler ne bodo prevozi študentov invalidov sistemsko urejeni, ministrstvo, pristojno za invalide, te prevoze financira programsko v okviru javnega razpisa za financiranje socialnovarstvenih programov. V letu 2016 je za ta namen ministrstvo zagotovilo Društvu študentov invalidov Slovenije 58.500 evrov za prevoze študentov invalidov. Ministrstvo, pristojno za invalide, financira društvo tudi v letu 2017.

2.3 OMEJITEV OSEBNE SVOBODE

2.3.4 Obsojenci

Priporočilo št. 15: Varuh spodbuja čimprejšnjo sprejetje protokola med MP oziroma UIKS in MDDSZ glede namestitve v domove starejših za tiste obsojence, ki potrebujejo intenzivnejšo in zahtevnejšo nego in oskrbo, saj bo dogovor olajšal delo vseh deležnikov v postopku morebitne namestitve osebe po prestani kazni zapora v socialnovarstveni zavod. (stran 135)

Odziv Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti:

Priporočilo je bilo delno realizirano. Na MDDSZ-Direktoratu za socialne zadeve smo ponovno preverili osnutek dogovora (protokola) in ugotovili, da je dogovor deloma nejasen in nedorečen ter tudi v neskladju z veljavnimi predpisi. Sam postopek za sprejem v SVZ je urejen v Pravilniku o postopkih pri uveljavljanju pravice do institucionalnega varstva, ki to področje v zadostni meri ureja. Pristojnosti CSD-jev pa so razdelane v Zakonu o socialnem varstvu, področni zakonodaji ter v Katalogu javnih pooblastil, nalog po zakonu in storitev, ki jih izvajajo CSD.

Mnenja smo, da sklenitev predmetnega dogovora ne bi prispevala k spremembam oziroma morebitnim izboljšavam v zvezi z namestitvijo oseb v primerih prekinitve kazni zapora ali po prestani kazni zapora. Ker se zavedamo težav pri nameščanju oseb v času prekinitve kazni zapora ali po odpustu s prestajanja kazni zapora, smo iskali druge rešitve. S predstavnicami Uprave RS za izvrševanje kazenskih sankcij in s Skupnostjo socialnih zavodov smo se sestali 22.3.2017 in se dogovorili, da zavodi za prestajanje kazni zapora o vsakem primeru posebej obvestijo SSZS, le-ta nato imenuje **posebno skupino, ki bo sodelovala v posameznem postopku primerne namestitve. Tak način bo po našem mnenju pripomogel k nemotenemu nameščanju oseb** v socialno varstvene zavode v primerih prekinitve kazni zapora ali po prestani kazni zapora.

Jedilniki (tudi) za zapornike z dietno prehrano (str. 138)

Odziv Ministrstva za pravosodje:

Varuh izpostavlja tudi obravnavan primer, ki se je nanašal na zagotavljanje jedilnikov za zaprte osebe, ki prejemajo dietno prehrano. Varuh je ugotovil, da se tovrstnih jedilnikov ni zagotavljalo v ZPKZ Koper, Oddelku Nova Gorica. URSIKS je, kot v poročilu navaja tudi Varuh, v nadaljevanju preverila področje zagotavljanja jedilnikov dietne prehrane tudi v preostalih zavodih in ugotovila, da se jedilniki ne zagotavljajo na skupno treh lokacijah. V svojem odzivu je URSIKS zagotovila, da se bo tudi na teh lokacijah zagotovilo jedilnike dietne prehrane. V zvezi z opisanim primerom dodatno pojasnjujemo, da smo svoje zagotovilo uresničili, saj se v vseh zavodih in dislociranih oddelkih zagotavljajo jedilniki dietne prehrane.

Vnos računalnika in drugih tehničnih predmetov v zavod za prestajanje kazni zapora (str. 139)

Odziv Ministrstva za pravosodje:

Varuh je izpostavil ugotovljeno različnost prakse zavodov pri odločanju o vnosu dovoljenih predmetov obsojencev v zavode. V zvezi s tem URSIKS dodatno pojasnjuje, da v sodelovanju z zavodi pripravlja nove hišne rede zavodov, ki bodo glede na določbe »novega« Pravilnika o izvrševanju kazni zapora urejali tudi področje nedovoljenih stvari v zavodu (nanašajoč se na 9. člen PIKZ). V okviru priprav vsebine hišnih redov namenjamo posebno pozornost tudi poenotenju določb, ki bodo podrobneje določale nedovoljene stvari v zavodih.

2.2.5 Enota za forenzično psihiatrijo (Enota)

Priporočilo št. 18: Varuh MDDSZ priporoča, naj poskrbi, da bo delovna skupina za vzpostavitev specializirane enote za obravnavo oseb z najtežjimi oblikami motenj v duševnem zdravju čim prej začela delovati. (stran 141)

Odziv Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti:

Delovna skupina za vzpostavitev specializirane enote za obravnavo oseb z najtežjimi oblikami motenj v duševnem zdravju je začela delovati v začetku leta 2017.

2.3.6 Osebe z omejitvami gibanja v psihiatričnih bolnišnicah in v socialnovarstvenih zavodih

Primer 2.3-21/2014: Kaj je bil vzrok hude poškodbe pacienta - str. 144 do 145

Odziv Ministrstva za notranje zadeve:

V zvezi s primerom, ki ga navaja Varuh, je policija kot organ odkrivanja v predkazenskem postopku izvajala vse aktivnosti za ugotovitev dejanskega stanja. V tej zvezi je dejansko zbirala obvestila, opravila razgovore in pridobila vso relevantno dokumentacijo. Ker po vseh zbranih obvestilih in opravljenih razgovorih niso bili potrjeni vsi elementi posameznega kaznivega dejanja, so policisti na Okrožno državno tožilstvo v Ljubljani podali poročilo. Policija je v tej zvezi mnenja, da so policisti storili vse potrebne in zakonsko dovoljene aktivnosti za razjasnitev okoliščin nastanka poškodbe pacienta.

Priporočilo št. 21: Varuh MDDSZ znova poziva, naj nemudoma sprejme vse potrebne ukrepe za ustrezne namestitve oseb, za katere sodišče odloči, da jih namestijo na varovani oddelek SVZ, oziroma da zagotovi dodatna mesta na varovanih oddelkih SVZ s sprejetjem jasnega in preglednejšega seznama (prostih) zmogljivosti v SVZ z varovanimi oddelki za namestitvev (premestitev) oseb na podlagi ZDZdr. (stran 150)

Odziv Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti:

MDDSZ je realiziralo del tega priporočila, ki se nanaša na javno objavljen seznam (prostih) zmogljivosti varovanih oddelkov v SVZ. Seznam je objavljen na:

http://www.mddsz.gov.si/si/delovna_podrocja/sociala/dusevno_zdravje/varovani_oddelki/

MDDSZ je delno realiziral drugi del tega priporočila, ki se nanaša na sprejetje ukrepov za ustrezne namestitve oseb, za katere sodišče odloči, da jih namestijo na varovani oddelek SVZ oziroma na zagotovitev dodatnih mest na varovanih oddelkih SVZ (VO SVZ). Problematika nameščanja na VO SVZ je medresorska, zato si MDDSZ prizadeva do rešitve skupaj z ostalimi resorji in deležniki. Na ravni državnih sekretark/jev MP, MZ in MDDSZ potekajo dogovori o reševanju nastale problematike, teh srečanj se udeležujejo tudi predstavniki/ce Skupnosti socialnih zavodov Slovenije ter Varuhinje človekovih pravic. V teku je pregled realizacije zaključkov posveta Dnevni duševnega zdravja 2016, kar je naloga vseh treh ministrstev. Poleg tega se bo MDDSZ v letu 2017 s pristojnimi resorji in drugimi deležniki sestal na delovnih srečanjih z namenom reševanja neustreznega nameščanja na VO SVZ (npr. z MP/sodišči o nameščanju na VO zgolj zaradi reševanja socialnih stisk ter nameščanja nepokretnih oseb, odvzem poslovne sposobnosti zaradi lažjega/hitrejšega sprejema v SVZ, problematika sodnih izvedencev oz. izvedencev psihiatrične stroke, sprememba Kazenskega zakonika z ukrepom obveznega psihiatričnega zdravljenja nazaj na 10 let; z MZ o širitvi mreže programov za obvezno zdravljenje na prostosti, širitvi mreže koordinatorjev nadzorovane obravnave (NO) ter javni

objavi podatkov o možnostih vključevanja in kapacitetah NO). Prav tako bo z vsemi deležniki iskal rešitve normativne ureditve oskrbe oseb z demenco. Šele po ureditvi vseh trenutno neustreznih praks, ki ustvarjajo problematiko nameščanja na VO SVZ, bomo na MDDSZ preverili potrebo po širjenju kapacitet na VO SVZ.

2.3.8 Tujci in prosilci za mednarodno zaščito

Splošne ugotovitve (str. 153)

Odziv Ministrstva za notranje zadeve:

Policija je organizacijsko in izvedbeno storila vse, da se je izboljšala organizacija sprejema in namestitve beguncev/migrantov, s čimer so se izboljšale tudi njihove razmere. Po obiskih Varuha v sprejemnih centrih je Policija tudi ažurno odgovorila na vse ugotovitve Varuha in upoštevala večino predlogov.

Priporočilo št. 23: Varuh priporoča, da Vlada RS oziroma pristojno ministrstvo po opravljeni evalvaciji projekta čim prej pripravi systemske rešitve za ustrezno nastanitev mladoletnikov brez spremstva v naši državi (stran 154).

Odziv Ministrstva za notranje zadeve:

Vlada je na 98. redni seji dne 28. 7. 2016 sprejela sklep številka 007-235/2016/5, ki določa, da se mladoletnikom brez spremstva, ki v Republiki Sloveniji prebivajo nezakonito ali imajo status prosilca za mednarodno zaščito ali status osebe z mednarodno zaščito v obliki pilotnega projekta, za obdobje od 1. 8. 2016 do 31. 10. 2017 zagotavlja ustrezna nastanitev v javnih dijaških domovih, in sicer v Dijaškem domu – Srednja gozdarska in lesarska šola Postojna in v Dijaškem domu Nova Gorica. V sklepu je navedeno, da pilotni projekt koordinira Ministrstvo za notranje zadeve, oblike in vsebino strokovnega dela z mladoletniki brez spremstva pa določijo Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti in Ministrstvo za notranje zadeve. Dijaška domova sta za izvajanje strokovnega dela lahko zaposlila strokovno in administrativno-tehnične delavce.

V sklepu je določeno tudi, da se po poteku enoletnega obdobja izvajanja pilotnega projekta pripravi celovita evalvacija projekta, ki vključuje predloge systemskih rešitev za ustrezno nastanitev zgoraj navedenih kategorij mladoletnikov brez spremstva v Republiki Sloveniji.

Skladno z navedenim sklepom vlade sta bila sprejeta tudi dva dokumenta in sicer Izvedbeno navodilo bivanja mladoletnikov brez spremstva v dijaških domovih ter Oblike in vsebine strokovnega dela z mladoletniki brez spremstva v dijaškem domu.

Vlada Republike Slovenije je dne 11. 10. 2016 sprejela sklep št. 024-54/2016/2 o imenovanju, sestavi, nalogah in načinu dela Medresorske delovne skupine za pripravo evalvacije in predlogov systemskih rešitev za ustrezno nastanitev mladoletnikov brez spremstva, ki v Republiki Sloveniji prebivajo nezakonito ali imajo status prosilca za mednarodno zaščito ali status osebe z mednarodno zaščito v Republiki Sloveniji. Naloge omenjene medresorske delovne skupine so: oblikovanje celovite evalvacije po izvedbi pilotnega projekta, priprava predlogov systemskih rešitev za nastanitev mladoletnikov brez spremstva v Republiki Sloveniji; tako evalvacijo kot tudi predloge systemskih rešitev mora delovna skupina predložiti Vladi Republike Slovenije v roku treh mesecev po poteku projekta.

Glede na zapisane sklepe, ki z roki določajo oblikovanje celovite evalvacije po izvedbi pilotnega projekta in pripravo predlogov systemskih rešitev, Ministrstvo za notranje zadeve meni, da se bo z realizacijo navedenih sklepov priporočilo Varuha realiziralo.

2.4 PRAVOSODJE

2.4.2 Sodni postopki

Odziv Ministrstva za pravosodje:

Ministrstvo se strinja z ugotovitvijo varuha (str. 159), da ni pomembno le, da Evropsko sodišče za človekove pravice (ESČP) odpravi ugotovljene kršitve, temveč da so pomembni zlasti ukrepi, ki preprečujejo, da bi se takšne kršitve ponovile, za to pa je nujno dobro sodelovanje med državnimi organi. Varuh v poročilu pozdravlja začetek delovanja medresorske delovne skupine za izvrševanje sodb ESČP. Dodatno želimo izpostaviti, da je bila v okviru Ministrstva za pravosodje septembra 2016 ustanovljena tudi Projektna skupina za koordinacijo izvrševanja sodb Evropskega sodišča za človekove pravice, ki nudi pomoč Medresorski delovni skupini, predvsem pa v sodelovanju s pristojnimi resorji, državnim pravobranilstvom in sodišči pripravlja in usklajuje pripravo akcijskih načrtov in akcijskih poročil glede izvrševanja posameznih sodb ESČP.

Prizadevanja ministrstva in vlade so bila že opažena tudi s strani institucij Sveta Evrope. Najpomembnejši so podatki, prikazani v uradni statistiki Sveta Evrope glede izvrševanja sodb ESČP. Iz statističnih podatkov izhaja, da je imela Slovenija konec leta 2015 kar 309 neizvršenih sodb, konec leta 2016 pa 49 neizvršenih sodb.⁹ Trenutno Slovenija ni izvršila še 45 sodb ESČP, kar predstavlja okoli 15% vseh obsodilnih sodb proti Sloveniji. Prizadevamo si, da bi bile tudi te sodbe čim prej polno izvršene. Potekajo intenzivne aktivnosti v okviru Ministrstva za pravosodje, katerih namen je polno izvrševanje sodb ESČP, pri čemer ministrstvo sodeluje s pristojnimi ministri in državnimi organi.

Na splošno Odbor ministrov Sveta Evrope ugotavlja, da se statistika izvršenih sodb ESČP glede vseh držav članic Sveta Evrope močno izboljšuje, k ugodnejši statistiki pa je veliko prispevala tudi Slovenija, saj sta bili v letu 2016 sprejeti dve pomembni končni resoluciji Odbora ministrov Sveta Evrope, ki je odgovoren za nadzor nad izvrševanjem sodb ESČP, in sicer za izvršitev sodbe v zadevi Lukenda glede razumnega roka in učinkovitega sodnega varstva (skupina 264 primerov) in Kurić (t. i. izbrisani).¹⁰ V razpravi ob predstavitvi omenjenega poročila julija 2017 sta generalni sekretar Sveta Evrope Thorbjørn Jagland in generalni direktor Generalnega direktorata Sveta Evrope za človekove pravice in vladavino prava Philip Boillat izrecno izpostavila Slovenijo kot zgled ostalim državam članicam pri izvrševanju sodb ESČP in pomenu politične volje, ki je potrebna pri izvršitvi kompleksnih sodb ESČP.

Posebno pozornost ministrstvo namenja neizvršenim sodbam. Pri tem posebno pozornost namenjamo izvršitvi sodbe v zadevi *Šilih*, ki se nanaša na vprašanje učinkovitih postopkov glede domnevnih zdravniških napak oz. splošnih ukrepov za nadzor malomarnosti v zdravstvu. V okviru izvrševanja sodbe v zadevi *Šilih*, kjer je sodišče ugotovilo neustreznost preiskave in sodnega varstva v primeru smrti pacienta med zdravljenjem v bolnišnici, je bila po lanskoletni ponovni razveljavitvi sodbe na Ustavnem sodišču Republike Slovenije sklenjena sodna poravnava. V pripravi je »Projekt *Šilih*«, ki bo naslovil pomanjkljivosti pri obravnavi napak med zdravljenjem in v sodnih postopkih v takšnih in podobnih primerih.

Z vidika bodočih postopkov pred ESČP proti Sloveniji pomembne novosti prinaša Zakon o državnem odvetništvu,¹¹ ki na novo in podrobneje ureja področje zastopanja Republike Slovenije pred mednarodnimi sodišči in mednarodnimi arbitražami in sicer v 3. oddelku II. poglavja (20.-23. člen).¹²

⁹ Glejte Deseto poročilo o nadzoru izvrševanja sodb Evropskega sodišča za človekove pravice (ESČP) za leto 2016, str. 59;

dostopno na <https://rm.coe.int/prems-021117-gbr-2001-10e-rapport-annuel-2016-web-16x24/168072800b>.

¹⁰ Prav tam, str. 11.

¹¹ Uradni list RS, št. 23/17.

¹² Dostopno na <<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO6923>> (5. 4. 2017).

Zakon izrecno omenja mednarodni oddelek državnega odvetništva, za enotnost zastopanja Republike Slovenije pred mednarodnimi sodišči in mednarodnimi arbitražami pa bo skrbel vodja mednarodnega oddelka. Predlog zakona na novo opredeljuje tudi sozastopanje pred ESČP, izvrševanje finančnih obveznosti v zvezi s postopki poravnave pred ESČP in sodelovanje v postopkih izvrševanja sodb Evropskega sodišča za človekove pravice.

2.4.3 Uresničevanje Varuhovih priporočil

Odziv Ministrstva za pravosodje:

Varuh je s priporočilom št. 34 (2015) spodbujal tudi nadaljnjo krepitev učinkovitosti delovanja nadzornih organov, da se zagotovi kakovost dela sodišč oziroma sojenja. Poleg že sprejetih novel sodniške zakonodaje v luči krepitve nadzornih organov izpostavljam novi Zakon o sodnem svetu¹³, ki pomeni korak k večji odgovornosti in transparentnosti sodstva, kar je namreč pomemben element zaupanja javnosti v slovensko sodstvo. Pomembna novost zakona je zlasti prenos pristojnosti glede disciplinskega sankcioniranja sodnikov s sodišč na sodni svet, kar bo gotovo poenotilo standarde pričakovanega delovanja sodnikov na vseh slovenskih sodiščih in prispevalo k povečanju splošnega zaupanja v pravosodje. Z novim zakonom se je spremenila tudi struktura disciplinskih organov, določa se enostopenjski disciplinski postopek, novost pa je tudi ta, da bo imel predsednik Vrhovnega sodišča možnost zahteve uvedbe disciplinskega postopka. To kaže tudi na odgovornost predsednika Vrhovnega sodišča Republike Slovenije kot vrha sodne uprave za delovanje celotnega sodstva.

Poleg tega je bil decembra 2016 sprejet Pravilnik o Službi za nadzor organizacije poslovanja sodišč (Uradni list RS, št. 79/16), ki ureja organizacijo dela Službe za nadzor organizacije poslovanja sodišč, ki deluje v okviru Ministrstva za pravosodje, tako da določa vrste in načine izvajanja nadzora, vsebino poročila o nadzoru in način seznanjanja njegovih naslovnikov, spremljanje odprave nepravilnosti in ustreznosti upoštevanja priporočil za izboljšanje poslovanja sodišč ter poročanje o opravljenih nadzorih. Na tej podlagi Služba za nadzor organizacije poslovanja sodišč že izvaja redne in druge nadzore nad delom sodišč na podlagi Načrta nadzorov za leto 2017.

2.4.4 Izvršilni postopki

Odziv Ministrstva za pravosodje:

V zvezi z ugotovitvijo Varuha, da dolžniki, kadar je v izvršilnem postopku predlagana izvršba na nepremičnino, ustrezno (pravno) pomoč poiščejo šele tedaj, ko so zamujene ključne faze v izvršilnem postopku, ko lahko tudi dolžnik kot stranka vpliva na to, s katerim sredstvom in na katere predmete se bo opravila izvršba, je Ministrstvo za pravosodje v Predlogu Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o izvršbi in zavarovanju, ki je fazi medresorskega usklajevanja, med ukrepi za rešitev problematike izvršbe na nepremičnine kot prvega in edinega sredstva izvršbe, zlasti če ta pomeni dom dolžnika, na katero že dalj časa opozarja Varuh (priporočilo št. 26, stran 174) oblikovalo tudi ukrep, po katerem lahko dolžnik v primeru izvršbe na dolžnikov dom za poplačilo nesorazmerne terjatve predlaga drugo sredstvo izvršbe tudi kasneje kot po veljavni ureditvi, torej tudi po poteku roka osmih dni po vročitvi sklepa o izvršbi in na ta način v navedenih primerih vpliva na izbiro sredstev izvršbe. S predlagano ureditvijo bo drugo sredstvo oziroma predmet izvršbe po uradni dolžnosti lahko določilo tudi izvršilno sodišče, možen pa bo tudi dodaten odlog izvršbe.

¹³ Uradni list RS, št. 23/17.

2.4.5 Brezplačna pravna pomoč

Odziv Ministrstva za pravosodje:

Varuh ugotavlja, da kljub pomoči, ki jo zagotavlja Zakon o brezplačni pravni pomoči (ZBPP) v praksi niso redki primeri, ko posamezniki ostanejo brez brezplačne pravne pomoči. Na podlagi zakonskih sprememb, ki so stopile v veljavo v začetku aprila 2015, so se z namenom, da se tistim prosilcem, katerih socialni in materialni položaj sta tako slaba, da so po določbah zakona, ki ureja socialno varstvene prejemke, upravičeni do denarne socialne pomoči, nekoliko spremenile tudi določbe ZBPP, ki urejajo izjemno in izredno brezplačno pravno pomoč. Ker sodi pravica do brezplačne pravne pomoči po svojem temelju med pravice iz javnih sredstev, smo z namenom, da se poenotijo pogoji za dodelitev brezplačne pravne pomoči z drugimi socialnimi transferji, da se preprečijo absurdne situacije iz prakse, ki nastajajo zaradi ne-poenotenih kriterijev različnih socialnih transferjev, kriterije za ugotavljanje materialnega položaja prosilca izenačili s kriteriji, ki jih določa zakon, ki ureja socialnovarstvene prejemke. Zadnja novela ZBPP¹⁴ (ZBPP-C) je začela veljati v začetku leta 2015. Po podatkih sodne statistike za leto 2014, 2015 in 2016 se vidi trend povečanja števila odobrenih prošelj za izredno oziroma izjemno brezplačno pravno pomoč, obenem se je v tem obdobju povečalo tudi število odobrenih rednih brezplačnih pravnih pomoči. V nadaljevanju podajamo kratek povzetek statistike, pri čemer prikazujemo podatke, ki se nanašajo na neutemeljeno zavrnitev prošelj za BPP, kot tudi podatke, ki kažejo na število odobrenih vrst BPP, pri tem pa se osredotočamo samo na podatke za izredno oziroma izjemno brezplačno pravno pomoč.

Od skupno prejetih 12.174 prošelj v letu 2014 so sodišča 5.461 prošelj zavrnila ali zavrgla. Zavrnjenih kot neutemeljenih je bilo 4.021 prošelj iz razlogov, ki se nanašajo predvsem na neizpolnjevanje stvarnih oziroma drugih zakonskih pogojev za dodelitev brezplačne pravne pomoči. Sodišča so v tem obdobju odobrila 2.049 prošelj za izredno oziroma izjemno brezplačno pravno pomoč. V letu 2015 je bilo skupno prejetih 11.680 prošelj, od katerih so sodišča 4.287 prošelj zavrnila ali zavrgla. Zavrnjenih kot neutemeljenih je bilo 2.846 prošelj, medtem ko so sodišča odobrila 2.271 prošelj za izredno oziroma izjemno brezplačno pravno pomoč. Po podatkih za leto 2016 pa so sodišča od skupno prejetih 12.024 prošelj zavrgla ali zavrnila 3.579 prošelj. Zavrnjenih kot neutemeljenih je bilo 2.846 prošelj, sodišča pa so odobrila 2.500 prošelj za dodelitev izredne oziroma izjemne brezplačne pravne pomoči.

Poleg navedenega so v poročilu izpostavljena opozorila Odvetniške zbornice Slovenije, da brezplačna pomoč odvetnikov z izjemo pomoči na dan brezplačne odvetniške pomoči (19. decembra) še vedno ni davčno urejena. Prav na pobudo varuha človekovih pravic, ki je v dopisu št. 6.8 – 13/2016 – 2 – SE z dne 19. 1. 2017 izpostavil potrebo po odpravi davčnih ovir, ki so še prisotne, da bi odvetniki lahko (še) v večji meri zagotavljali brezplačno pravno pomoč poleg okvirov odvetniške pravne pomoči »pro bono«, ki poteka tradicionalno 19. decembra, smo se 20. 4. 2017 skupaj z Ministrstvom za finance in Odvetniško zbornico Slovenije sestali z namenom, da izmenjamo mnenja in stališča ter skušamo najti ustrezne rešitve glede na izpostavljeno problematiko. Na podlagi dogovorjenih sklepov tega sestanka je Ministrstvo za finance skupaj s Finančno upravo preverilo, ali je glede izvajanja pro bono pravne pomoči dejansko primerno in ustrezno izhajati iz 15. člena Zakona o davku na dodano vrednost¹⁵ (ZDDV-1), hkrati pa je ponovno preučilo navedeno problematiko z vidika davčne obravnave po Zakonu o dohodnini (ZDoh) v luči pro bono pomoči, kot socialnega korektiva. V zvezi z navedenim je Ministrstvo za finance potrdilo navedbe v dopisu št. 423-32/2017/2 z dne 22. 2. 2017, ki so bile posredovane Varuhu človekovih pravic Republike Slovenije. Prav tako je v dopisu št. 423-32/2017/17 z dne 5. 6. 2017 podalo obsežno obrazložitev iz katere izhaja, da je v primeru brezplačno opravljene odvetniške storitve treba izhajati iz namena opravljanja svoje dejavnosti, pri čemer ne gre za opravljanje storitev za neposlovne namene po 15. členu Zakona o davku na dodano vrednost, tako opravljene storitve niso predmet DDV, zato se računa za namene DDV ne izda. Z vidika zakonodaje, ki ureja DDV, pa ne gre za brezplačno opravljeno storitev, če odvetnik za pro bono (brezplačno)

¹⁴ Uradni list RS, št. 19/15.

¹⁵ Uradni list RS, št. 13/11 – UPB3, 18/11, 78/11, 38/12, 83/12, 86/14 in 90/15.

opravljene odvetniške storitve v primerih ko oceni, da gre za socialno izredno šibko stranko, ki opravljenih odvetniških storitev ne bo mogla plačati, sodišču priglasijo stroške po stroškovniku. Tudi če sodišče prisodi stroške v postopku nasprotni stranki in mora nasprotna stranka tako prisojene stroške plačati nasprotni stranki (in ne odvetniku), so bili s strani sodišča priznani stroški postopka in gre za odvetniško storitev, opravljeno za plačilo, zato mora odvetnik v tem primeru izstaviti račun z DDV.

2.4.6 Sodni izvedenci in cenilci

Odziv Ministrstva za pravosodje:

Varuh med svoje predloge za izboljšave dela sodnih izvedencev uvršča tudi predlog, da se določijo smernice za obravnavo otrok v primerih spolnih zlorab ob ustreznem izobraževanju izvedencev in z nadzorom nad njihovim delom. V zvezi s podanim predlogom varuha pojasnjujemo, da je Ministrstvo za pravosodje ustanovilo delovno skupino za pripravo smernic za sodne izvedence ter da bo omenjena delovna skupina proučila tudi možnost priprave posebnih smernic, namenjenih za obravnavo otrok, žrtev spolnih zlorab.

2.4.7 Prekrški

Splošne ugotovitve (str. 177)

Odziv Ministrstva za pravosodje:

Prekrškovno področje je področje kaznovalnega prava, s katerim se v življenju sreča praktično vsaka oseba. Kljub temu, da je bil Zakon o prekrških (v nadaljevanju: ZP-1) od reforme leta 2003 deležen desetih novel, so od novele ZP-11¹⁶ do novele ZP-1J¹⁷ pretekla skoraj tri leta, kar je eno najdaljših obdobj, ko ZP-1 ni bil deležen sprememb ali dopolnitev, to pa je pripomoglo k umirjenemu razvoju prakse prekrškovnih organov in sodišč. Po mnenju ministrstva se predmetno stanje odraža tudi v poročilu Varuha, ki med priporočili na področju prekrškovnega prava ponavlja (le) priporočilo iz prejšnjih let, da morajo sodišča in tudi vsi drugi prekrškovni organi dosledno spoštovati temeljna ustavna jamstva poštenega sodnega postopka tudi v prekrškovnih postopkih, zlasti pa je potrebna skrbna obravnava zahtev za sodno varstvo.

Varuh v poročilu izpostavlja primere, ko slovenski odvetniki s sklicevanjem na 10. člen Zakona o odvetništvu¹⁸ (ZOdv) pri pristojnem državnem organu v Republiki Sloveniji pridobijo osebne podatke lastnika vozila z navedeno registrsko številko vozila, za katero naj ne bi bila plačana parkirnina na Hrvaškem. Varuhu se ob množičnem pridobivanju osebnih podatkov lastnikov vozil, ki na Hrvaškem in tudi drugje v tujini domnevno ne plačajo parkirnine ali globe za druge prekrške, postavlja vprašanje o upravičenosti pridobivanja teh podatkov, ki se v nekaterih primerih zahtevajo, še preden je (neznani) neplačnik parkirnine sploh v sodnem ali drugem pravnem postopku.

V zvezi z izpostavljeno problematiko pojasnjujemo, da ZOdv poleg pravic in dolžnosti odvetnikov pri opravljanju njihovega poklica določa tudi njihova posebna pooblastila pri pridobivanju osebnih podatkov, kar daje strankam jamstvo, da bodo v sodnih postopkih deležne strokovne storitve.

Tako ZOdv v 10. členu določa pravila glede posredovanja osebnih podatkov odvetnikom in odvetniškim družbam v Republiki Sloveniji. Prvi odstavek 10. člena ZOdv vsebuje splošno pravilo, po katerem so državni organi, organi samoupravnih lokalnih skupnosti ter nosilci javnih pooblastil dolžni brez privolitve posameznika, na katerega se osebni podatki nanašajo, brezplačno dati odvetniku podatke, ki jih potrebuje pri opravljanju odvetniškega poklica v posamični zadevi in to v roku 15 dni od

¹⁶ Uradni list RS, št. 111/13

¹⁷ Uradni list RS, št. 32/16

¹⁸ Uradni list RS, št. 18/93, 24/96 – odl. US, 24/01, 54/08, 35/09, 97/14, 8/16 – odl. US in 46/16.

dneva, ko prejmejo pisno zahtevo odvetnika. Navedena dolžnost organov oziroma pravica odvetnikov velja ne glede na določbe drugih zakonov, ki določajo posredovanje osebnih podatkov upravljavcem osebnih podatkov in uporabnikom osebnih podatkov. V drugem odstavku istega člena pa je določena omejitev, v skladu s katero odvetnik nima pravice iz prejšnjega odstavka, če gre za osebne podatke, ki so na podlagi posebnih zakonskih določb dostopni le pooblaščenim organom.

Upoštevanje navedeno je odvetnik oz. odvetniška družba, vpisana v imenik odvetnikov v Republiki Sloveniji, skladno z 10. členom ZOdv upravičen do brezplačne pridobitve osebnih podatkov od državnih organov, organov samoupravnih lokalnih skupnosti in nosilcev javnih pooblastil le pod naslednjimi pogoji:

- da predloži pooblastilo v konkretni posamični zadevi,
- da navede oziroma izkaže, da so zahtevani podatki dejansko potrebni in primerni za opravljanje odvetniškega poklica v posamični zadevi, in
- da ne gre za osebne podatke, ki so na podlagi posebnih zakonskih določb dostopni le pooblaščenim organom.

V zvezi z vprašanjem, kaj pomeni opravljanje odvetniškega poklica v posamični zadevi (druga alineja zgoraj), je treba upoštevati prvi odstavek 2. člena ZOdv, ki opravljanje odvetniškega poklica opredeljuje kot pravno svetovanje, zastopanje in zagovarjanje strank pred sodišči in drugimi državnimi organi, sestavljanje listin in zastopanje strank v njihovih pravnih razmerjih. Menimo, da prvi odstavek 10. člena ZOdv z dikcijo »opravljanje odvetniškega poklica« zajema vse navedene odvetniške storitve in ni omejen le na odvetniške storitve v postopkih, ki že tečejo pred sodiščem ali drugim državnim organom.

Upravičenje, ki ga odvetniku daje navedena določba, je namenjeno čim bolj učinkovitemu zastopanju stranke pri opravljanju odvetniškega poklica v posamični zadevi. Vendar pa mora organ oziroma subjekt iz 10. člena ZOdv v vsakem posameznem primeru proučiti konkretizirano pooblastilo odvetnika ter ugotoviti, ali je to ustrezno za uveljavljanje obravnavane odvetnikove pravice. Takšno navodilo je Ministrstvo za pravosodje tudi že posredovalo upravnim enotam.

Pri tem še dodajamo, da ima na podlagi 30. člena Zakona o varstvu osebnih podatkov¹⁹ vsakdo možnost pri upravljavcu osebnih podatkov preveriti, kdo se je seznanil z njegovimi osebnimi podatki, in sicer ima pravico zahtevati, naj se mu posreduje seznam uporabnikov, katerim so bili posredovani njegovi osebni podatki, kdaj, na kakšni podlagi in za kakšen namen. Če posameznik meni, da so bili podatki posredovani neupravičeno, ima možnost ustrezno ukrepati – vložitev prijave nadzornemu organu za varstvo osebnih podatkov pri Informacijskemu pooblaščenцу ali vložitev ustrezne prijave ali drugega pravnega sredstva zoper osebo, ki je na nezakonit način pridobila navedene podatke.

Odziv Ministrstva za notranje zadeve:

Policija področju prekrškovnega prava namenja izredno pozornost, saj gre za izredno zahtevne in kompleksne pravne postopke.

Kljub temu, da so prekrški pravno opredeljeni kot družbeno manj nevarna dejanja, gre včasih za kazniva ravnanja z izredno razsežnimi posledicami. Ravno zaradi kršitev predpisov s področja prometne varnosti (prekoračitve hitrosti, alkohol, droge...) so za človekove življenje in zdravje povzročene najhujše posledice. Na leto tako umre okoli 130 ljudi v prometnih nesrečah, 850 je hudo telesno poškodovanih in več kot 7.000 lahko telesno poškodovanih. Materialna škoda pa znaša več kot 350 milijonov EUR letno.

¹⁹ Uradni list RS, št. 94/07 – uradno prečiščeno besedilo.

Novela ZP-1J (str. 178)

Odziv Ministrstva za pravosodje:

Varuh v svojem poročilu izpostavlja tudi novelo ZP-1J, ki je začela veljati v mesecu novembru 2016, in je določene institute prenovila (delo v splošno korist, zastaranje pregona,...), nekatere pa uredila na novo (npr. nadomestni zapor, napoved zahteve za sodno varstvo,...). Zaradi pretežne sistemske narave predmetne novele, so predstavniki Ministrstva za pravosodje v mesecu novembru in decembru 2016 vsebino novele ZP-1J predstavili inšpektorjem za delo (IRSD), Komisiji za preprečevanje korupcije (KPK), Upravna akademija pa je organizirala dve predstavitvi ZP-1J za različne prekrškovne organe.

Glede na navedeno ministrstvo šteje, da izobraževanje prekrškovnih organov pripomore h krepitvi temeljnih ustavnih jamstev poštenega sojenja (t. i. *right to fair trial*), saj so pooblaščenim uradnim osebam prekrškovnih organov predstavljene spremembe in novosti institutov prekrškovnega prava, kar pozitivno vpliva na pravilno uporabo ZP-1. Z vidika izvršilne veje oblasti pa se bo Ministrstvo za pravosodje preko Centra za izobraževanje v pravosodju še naprej zavzemalo tudi za dodatna usposabljanja sodnikov, državnih tožilcev glede temeljnih jamstev poštenega sojenja, saj je sodna praksa na področju prekrškovnega prava relativno bogata.

Sodba o prekršku mora biti skrbno obrazložena (str. 179)

Primer 6.4-28/2016: Neupravičeno povzročeni stroški zaradi neupravičene davčne izvršbe tako pobudniku kot policiji (str. 180)

Odziv Ministrstva za notranje zadeve:

Pobudniku je bil zaradi kršitve določil ZPrCP po členu 46/5-3 izdan in vročen plačilni nalog, s katerim mu je bila izrečena globa v znesku 250 EUR in 3 kazenske točke. Med postopkom se je pobudnik pričel še nedostojno vesti do policistov in mu je bil zaradi kršitve določil ZJRM-1 po členu 7/2 prav tako na kraju izdan in vročen plačilni nalog, s katerim mu je bila izrečena globa v znesku 417,29 EUR.

Pobudnik je polovični znesek izrečene globe za prekršek po čl. 46/5-3 ZPrCP v znesku 125 EUR v zakonitem roku sicer plačal, vendar na napačno referenco (tj. na številko plačilnega naloga, izdanega zaradi kršitve določil ZJRM-1), zaradi česar je računalniški sistem plačilo prepoznal le kot delno (niti ne polovično) plačilo globe v znesku 417,29 EUR, zoper katerega je sicer vložil tudi zahtevo za sodno varstvo, ni pa ničesar plačal v zvezi z globo v znesku 250 EUR, ki se je nanašala na plačilni nalog, izdan zaradi kršitve določil ZPrCP.

Računalniški sistem Policije je tako, upoštevaje situacijo glede plačilnega naloga izdanega zaradi kršitve določil ZPrCP (izkazovano je bilo dejstvo neplačila izrečene globe v paricijskem roku), preko sistema e-izvršbe na FURS naslovil predlog za izterjavo neplačane globe, izrečene z omenjenim plačilnim nalogom. Ker je bil v vmesnem času s strani FURS že izdan sklep o davčni izvršbi na dolžnikova denarna sredstva in je bila davčna izvršba na dolžnikova denarna sredstva tudi dejansko izvršena, je policijska postaja v zvezi z zahtevkom pobudnika za vrnitev neupravičeno odvzetih sredstev iz bančnega računa na FURS, v zvezi z njihovim zaprosilom za pojasnilo ali je bila izvršba upravičeno začeta ali ne, takoj oziroma še istega dne sporočila, da celotni stroški neupravičeno začete izvršbe v celoti bremenijo Policijo, hkrati pa je bilo opravljeno prenakazilo plačila 125 EUR (kot pravočasno plačilo polovičnega zneska izrečene globe) na »pravilen« plačilni nalog, s čimer se je terjatev po plačilnem nalogu, izdanem zaradi kršitve določil ZPrCP, zaprla.

Upoštevaje kronologijo zadevnega postopka je bilo ugotovljeno, da ravnanja pooblaščenih uradnih oseb policijske postaje v luči načel učinkovitosti in ekonomičnosti, v nobenem pogledu ni mogoče opredeliti kot takšnega. V navedenem primeru je šlo za povsem neupravičeno odstopanje od

standarda ravnanja s potrebno stopnjo skrbnosti pooblaščne uradne osebe prekrškovnega organa pri vodenju in odločanju v vseh fazah postopka o prekršku, ki se je rezultirala v neupravičeno povzročenih stroških zaradi neupravičene davčne izvršbe tako za pobudnika kot tudi za Policijo.

Policija je o ugotovitvah obravnavane pobude pri Varuhu človekovih pravic in ugotovljenih nepravilnostih pri vodenju in odločanju v postopku o prekršku seznanila koordinatorje za prekrškovno pravo na posameznih PU-jih na strokovnih posvetih.

2.4.8 Tožilstvo

Odziv Ministrstva za pravosodje:

Na področju tožilstva Varuh ugotavlja, da med obravnavanimi pobudami prevladujejo takšne, ki se nanašajo na nezadovoljstvo s posameznimi tožilskimi odločitvami (kot je npr. zavrženje kazenske ovadbe) oziroma zaradi dolgotrajnega obravnavanja njihovih kazenskih ovadb ali (ne) odzivanja na posamezne vloge.

V zvezi z očitki nad delom državnih tožilcev oziroma nad tožilskimi odločitvami pojasnjujemo, da Ministrstvo za pravosodje ni nadrejen organ državnim tožilstvom ali državnim tožilcem. Državna tožilstva so namreč že po ustavi samostojni državni organi, kar pomeni, da ministrstvo ne sme posegati v samostojno odločanje državnih tožilcev pri izvrševanju funkcije pregona ali drugih pristojnosti, saj bi s tem kršilo ustavo in tudi Zakon o državnem tožilstvu²⁰ (ZDT-1). Strokovni nadzor nad delom državnih tožilcev opravlja Vrhovno državno tožilstvo RS, ki lahko v okviru nadzora pregleduje in ocenjuje zakonitost in pravočasnost dela, smotrnost uporabe procesnih pooblastil in možnosti ter pravilnost strokovnih odločitev glede na uveljavljeno politiko pregona in izdana splošna navodila. Ministrstvo je zato vloge strank z očitki o strokovno nepravilnih odločitvah državnih tožilcev in drugih nepravilnostih pri njihovem delu odstopilo v pristojno obravnavo Oddelku za izobraževanje in strokovni nadzor Vrhovnega državnega tožilstva RS. Prav tako pa je v letu 2016 Vrhovnemu državnemu tožilstvu v enem primeru podalo pobudo za opravo strokovnega nadzora nad državnim tožilcem, v enem primeru pobudo za opravo strokovnega nadzora nad delom vodje tožilstva, v enem primeru pa je Vrhovnemu državnemu tožilstvu RS predlagalo proučitev strokovne pravilnosti ravnanja državnega tožilca.

Ministrstvo je v okviru svojih pristojnosti nadzora nad opravljanjem zadev državnotožilske uprave zaznalo, da je vprašljivo izvajanje 169. člena ZDT-1, zlasti vprašanja (ne)sprejema splošnih navodil, s katerimi vodja državnega tožilstva v skladu z Državnotožilskim redom »določi vrsto zadev in način obveščanja o zadevah, v katerih mu morajo državni tožilci pred odločitvijo predložiti na vpogled osnutek svojega akta zaradi zagotavljanja učinkovitosti in enotnosti pregona«. Državna tožilstva je MP zaprosilo za informacijo o izvajanju teh določb oziroma praksi na posameznem tožilstvu, predvsem pa za seznanitev z uresničevanjem pristojnosti vodje tožilstva po določbi 169. člena ZDT-1. Po nekaj izmenjanih mnenjih in stališčih je Vrhovno državno tožilstvo RS ministrstvo seznanilo, da so vsi vodje okrožnih državnih tožilcev in vodja Specializiranega državnega tožilstva RS sprejeli splošna navodila po 169. členu ZDT-1, katerih učinkovitost izvajanja bo preverjalo Vrhovno državno tožilstvo RS. Z navedenimi aktivnostmi, ki so bile izvedene, želimo poudariti potrebo in pomembnost doslednega spoštovanja in uporabe državnotožilsko-upravnih vzvodov, ki jih veljavna regulativa omogoča – tudi z namenom zagotavljanja enotnosti in učinkovitosti pregona.

Prav tako je ministrstvo na podlagi 50. člena Zakona o prekrških v enem primeru pri Komisiji za preprečevanje korupcije kot prekrškovnemu organu vložilo predlog za uvedbo postopka o prekršku zoper posameznika zaradi kršitve določb Zakona o integriteti in preprečevanju korupcije.

²⁰ Uradni list RS, št. 58/11, 21/12 – ZDU-1F, 47/12, 15/13 – ZODPol, 47/13 – ZDU-1G, 48/13 – ZSKZDČEU-1, 19/15 in 23/17 – ZSSve.

V zvezi z dolgotrajnim obravnavanjem kazenskih ovadb oziroma drugimi zastoji pri sprejemanju tožilskih odločitev ministrstvo poudarja, da je eden glavnih ciljev ministrstva učinkovit in hiter sodni postopek, ki pa ne sme biti v škodo obdolžencev oz. strank. Zakon o državnem tožilstvu omogoča vložitev nadzorstvene pritožbe, če udeleženec v postopku meni, da državno tožilstvo neutemeljeno dolgo rešuje zadevo oziroma neutemeljeno odlaša z delovanjem v postopku in tako onemogoča učinkovito izvrševanje njegove pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja. Taka vloga se lahko vložijo na pristojno državno tožilstvo ali na ministrstvo, minister za pravosodje pa jo nato odstopi pristojnemu vodji tožilstva in zahteva, da vlagatelja in ministrstvo obvesti o ugotovitvah oziroma o odločitvi. V letu 2016 je minister za pravosodje odstopil 8 nadzorstvenih pritožb, izmed katerih je bila ena utemeljena in je bilo državnemu tožilcu odrejeno, da do določenega roka opravi posamezna procesna dejanja oziroma zaključiti reševanje zadeve. V zvezi s slednjo zadevo velja dodati, da je ministrstvo Vrhovno državno tožilstvo RS seznanilo, da pozdravlja odločitev vodje Okrožnega državnega tožilstva na Ptuj, ki po našem mnenju, predvsem zaradi svoje objektivnosti, predstavlja primer dobre prakse reševanja nadzorstvenih pritožb vlagateljev kazenskih ovadb (oškodovancev), s čimer se nedvomno krepi ugled in zaupanje javnosti/državljanov v državno tožilstvo in njegove odločitve.

Z namenom vzpostavitve enotne prakse obravnave nadzorstvenih pritožb je ministrstvo v marcu 2017 Vrhovnemu državnemu tožilstvu RS posredovalo dopis z zaprosilom, da zagotovijo dosledno upoštevanje in obravnavo nadzorstvenih pritožb v skladu z določbami ZDT-1. Vrhovno državno tožilstvo RS je vodje vseh okrožnih državnih tožilstev in Specializiranega državnega tožilstva RS seznanilo z dopisom ministrstva in jih ponovno pozvalo (tudi sami so v preteklosti zaznali neenotno prakso obravnave nadzorstvenih pritožb), naj pri pripravi odgovorov strankam dosledno navedejo pravno podlago za odločitev o nadzorstveni pritožbi, podajo vsebinsko razlago (in ne zgolj formalno razlago, da je pritožba (ne)utemeljena) z navedbo kronološkega poteka dela pristojnega državnega tožilca, podajo pojasnila o fazi postopka s povzetkom lastnih ugotovitev o (ne) ažurnosti postopanja državnega tožilca in navedejo morebitne sprejete ukrepe za pospešitev obravnave ter v kolikor je mogoče tudi predviden rok rešitve zadeve, priložijo pa naj tudi poročilo državnega tožilca, kolikor ne nasprotuje interesom postopka, ter s svojimi ugotovitvami seznanijo ministrstvo in Vrhovno državno tožilstvo RS, če je bila nadzorstvena pritožba vložena pri teh organih.

V zvezi s priporočilom varuha glede proučitve priprave sprememb in dopolnitev državnotožilske zakonodaje glede potrebe po ureditvi posebnega pritožbenega postopka zoper delo policistov Ministrstvo za pravosodje ocenjuje, da bo z vidika primerljive ureditve nadzora nad delom policistov oziroma oseb, ki izvršujejo pooblastila, s katerimi se neposredno ali posredno posega v človekove pravice veljavno ureditev nadzora nad delom policistov posebnega oddelka treba sistemsko urediti.

Primer 6.1-34/2015: Še en primer zamudnega obravnavanja kazenske ovadbe (str. 184)

Odziv Ministrstva za notranje zadeve:

V zvezi z obravnavanim primerom Ministrstvo za notranje zadeve pojasnjuje, da je policija poleg pristopa k sistemskim spremembam internih aktov in izvedenih ukrepov, opisanih v poročilu Varuha, na področju preiskovanja kaznivih dejanj v zdravstvu opravila tudi več sestankov z Ministrstvom za zdravje in Zdravniško zbornico Slovenije. Pri tem je bil izpostavljen problem pridobivanja strokovnih mnenj in določen način nadaljnjega sodelovanja z obema institucijama. Policija bo sodelovanje z Zdravniško zbornico Slovenije spremljala na rednih letnih sestankih.

Reševanje pritožb zoper delo policistov Specializiranega državnega tožilstva (str. 186)

Odziv Ministrstva za notranje zadeve:

Pritožbeni postopek se skladno z določbami ZNPPol nanaša na postopek policistov, pri čemer so uslužbenci policije glede na določbo 42. člena ZODPol policisti in drugi uslužbenci, zaposleni v policiji. Poleg tega je celoten pritožbeni postopek (zlasti v delu, ki se nanaša na pristojnosti pooblaščenca ministra in pooblastila poročevalcev npr. usmerjanje in nadzorovanje opravljanja nalog, povezanih z reševanjem pritožb, zahtevanje poročila o sprejetih ukrepih in izvedenih ukrepih za odpravo nepravilnosti, vstop v policijske prostore, pregled dokumentacije, povezane z obravnavo pritožbe...) naravnani razmerju med ministrstvom in policijo kot njenim organom v sestavi. Kakršnokoli drugačno postopanje pooblaščenca ministra ob veljavni ureditvi bi lahko pomenilo neupravičen poseg ministrstva v delo državnega tožilstva kot samostojnega pravosodnega organa. V preteklosti je bilo že podano mnenje ministrstva, da glede obravnave pritožb, vloženih zoper delo policistov SDT, obstaja pravna praznina, s čimer se je strinjala tudi vodja PO SDT, kot tudi Varuh. Na podlagi navedenega pritožb zoper delo policistov SDT ministrstvo ne obravnava, temveč jih odstopa v reševanje državnemu tožilstvu. Strinjamo se s priporočilom Varuha, da bi nastalo pravno praznino veljalo odpraviti s spremembo oziroma dopolnitvijo določil Zakona o državnem tožilstvu (ZDT-1), kar pa ni v pristojnosti policije oziroma ministrstva (priporočilo se nanaša na MP).

2.4.9 Odvetništvo in notariat

Notariat (str. 190)

Odziv Ministrstva za pravosodje:

Glede priprave novega Zakona o notariatu pojasnjujemo, da je Notarska zbornica Slovenije (NZS) oktobra 2015 Ministrstvu za pravosodje posredovala gradivo predloga novega Zakona o notariatu skupaj z oceno, da je slovenski notariat treba okrepiti in posodobiti s sodobnim trendom evropskega notariata.

Zakon o notariatu, sprejet leta 1994, je bil sicer že nekajkrat noveliran, vendar so bile vse dosedanje novele usmerjene v spremembe ali dopolnitve posameznih področij. V želji da izboljšamo oziroma nadgradimo pravno varnost in potrebe državljanov – kot uporabnikov notarskih storitev, smo na Ministrstvu za pravosodje pripravili temeljito analizo predlaganih rešitev NZS, ki vključuje tudi primerjalno ureditev notariata v posameznih držav EU ter ureditev, ki je v slovenskem pravnem redu že uveljavljena v predpisih s področja pravosodnih organov (s ciljem izboljšave tistih institutov, ki so se tekom izvajanja zakona v praksi izkazale za nedodelane oziroma se je pokazala potreba po odpravi določenih pomanjkljivosti normativne ureditve). Glede na navedeno smo po dvaindvajsetih letih izvajanja zakona v praksi pristopili k temeljiti proučitvi celotne ureditve, ki je zaradi družbenega razvoja potrebna posodobitve in prilagajanja, v določenem segmentu pa je preživeta. Gre za celovito sistemsko spremembo, gradivo predloga zakona pa je v fazi strokovnega usklajevanja.

Odvetništvo (str. 189-192)

Odziv Ministrstva za pravosodje:

Varuh v poročilu ugotavlja, da so tudi v letu 2016 prevladovalе pritožbe, ki so odvetnikom očitale neskrbno opravo storitev oziroma so izkazovale nezadovoljstvo z opravljenim odvetniškim delom, nepravilne obračune odvetniških stroškov, neprimeren odnos posameznih odvetnikov, nestrinjanje z odločitvijo disciplinskih organov Odvetniške zbornice Slovenije (OZS) in druge nepravilnosti.

Glede neskrbnega opravljanja odvetniških storitev ponovno pojasnjujemo, da veljavni predpisi s področja odvetništva vsebujejo jasna napotila odvetnikom, naj odvetniške storitve opravljajo kar se da

skrbno in v korist svojih strank. Odvetnik ima pravico v mejah zakona in pooblastila uporabiti vsako pravno sredstvo, za katero misli, da lahko koristi stranki, ki jo zastopa. Pri zastopanju stranke je dolžan ravnati vestno, pošteno, skrbno ter po načelih odvetniške poklicne etike (11. člen ZOdv). Odvetniška poklicna etika vsebuje številne določbe za zagotovitev čim bolj skrbnega zastopanja strank. Dejanja odvetnikov, ki pomenijo odvetnikovo kršitev dolžnosti pri opravljanju odvetniškega poklica (disciplinske kršitve), taksativno določa Statut OZS²¹ (statut), med njimi pa je določeno tudi nevestno zastopanje strank.

Vladi niso znani razlogi, zakaj v praksi še vedno občasno prihaja do neskrbnega zastopanja strank. Vendar pa menimo, da je lahko k upadu števila obravnavanih zadev pri Varuhu glede na leto prej (s 23 na 15 zadev) in s tem k izboljšanju stanja na tem področju delno pripomogla obveznost objave mnenj komisije za etiko na spletni strani Odvetniške zbornice Slovenije, ki je bila v začetku leta 2015 uveljavljena z novelo ZOdv-D²².

Priporočilo št. 30: Varuh priporoča, naj se OZS še naprej učinkovito odziva na nepravilnosti v lastnih vrstah z učinkovitim delom svojih disciplinskih organov ter zagotovi hitro in objektivno odločanje o vloženih prijavih zoper odvetnike. (str. 190)

Odziv Ministrstva za pravosodje:

Varuh v svojem poročilu opozarja na nekatere primere (primer 6.8-27/2014) dolgotrajnih disciplinskih postopkov pri OZS oziroma dolgotrajnih obravnav prijavi o zatrjevanih kršitvah odvetnikov.

Tako kot že v odzivu na poročilo Varuha za leto 2015 menimo, da veljavna zakonodaja, ki ureja disciplinski postopek zoper odvetnike, ni razlog za morebitno dolgotrajnost teh postopkov. Skladno z drugim odstavkom 60. člena ZOdv je naloga OZS in njenih disciplinskih organov, da zagotovijo učinkovito, nepristransko in pregledno uveljavljanje odgovornosti njenih članov za disciplinske kršitve. K hitri izvedbi disciplinskih postopkov disciplinske organe zavezujejo tudi nekatere določbe VIII.A poglavja ZOdv, ki predpisujejo roke za izvedbo posameznih dejanj v okviru disciplinskega postopka.²³

Poleg tega Vlada RS (podobno kot Varuh) nima možnosti vlaganja pravnih sredstev zoper odločitve disciplinskih organov OZS ali celo možnosti spreminjanja njihovih odločitev. V disciplinskih postopkih pri OZS sicer sodelujejo predstavniki Ministrstva za pravosodje (pet predstavnikov v disciplinski komisiji prve stopnje in pet predstavnikov v disciplinski komisiji druge stopnje), ki se disciplinskih obravnav redno udeležujejo in strokovno sodelujejo v različnih senatih s člani disciplinske komisije, ki jih imenuje OZS.

Poleg navedenega Varuh v poročilu kot pozitivno izpostavlja ureditev vpisnine za vpis v imenik odvetnikov in njene višine v noveli ZOdv-E²⁴. V zvezi s tem pojasnjujemo, da trenutno še vedno velja višina vpisnine, ki je veljala 1. aprila 2016 (t. j. 2.295 eurov), kot je bilo za prehodno obdobje do ureditve tega vprašanja v statutu določeno z novelo ZOdv-E. Zato je OZS je predlagala dopolnitev statuta z določitvijo višine vpisnine v znesku 3.000 eurov. Glede na to, da pomeni predlog OZS povišanje vpisnine, je Vlada RS zaprosila OZS za predložitev dodatnih argumentov za takšno povišanje, na podlagi katerih bo lahko Vlada RS kot organ, ki daje soglasje k statutu, sprejela odločitev o soglasju k predloženemu sklepu OZS o spremembah in dopolnitvah statuta.

Varuh že v poglavju 2.4.5., ki se nanaša na brezplačno pravno pomoč, navaja, da je nekaj pobudnikov odvetnikom očitalo slabo opravljeno delo v okviru nujenja brezplačne pravne pomoči. Nadalje varuh tudi v poglavju o odvetništvu piše, da so na tem področju v letu 2015 med obravnavanimi zadevami

²¹ Uradni list RS, št. 15/94, 10/95, 55/96, 4/00, 13/02, 90/03, 131/04, 103/11, 86/13 in 41/14.

²² Uradni list RS, št. 97/14.

²³ Gl. 64., 64.a, 64.b in 64.c člen ZOdv.

²⁴ Uradni list RS, št. 46/16.

prevladovale pritožbe, ki so odvetnikom očitale neskrbno opravo storitev oziroma so izkazovale nezadovoljstvo z opravljenim odvetniškim delom, nepravilne obračune stroškov, neprimeren odnos posameznih odvetnikov in nestrinjanje z odločitvijo disciplinskih organov Odvetniške zbornice Slovenije.

Tovrstne pritožbe strank zoper odvetnike dobiva tudi Ministrstvo za pravosodje ter jih obravnava v okviru svojih pristojnosti. Ministrstvo tako pregleda prispеле pritožbe zoper odvetnike, pripravi pojasnila oziroma odgovore strankam, Odvetniško zbornico Slovenije (OZS) zaprosi za pojasnila v zvezi s pritožbo stranke oziroma pritožbe odstopi v proučitev disciplinskemu tožilcu pri OZS, po prejetem odgovoru OZS pa stranke z vsebino odgovora tudi seznanijo, v kolikor stranke z odgovorom ni seznanila že sama zbornica.

V zvezi s tem naj pojasnimo, da Ministrstvo za pravosodje kot del izvršilne veje oblasti ni pristojno za presojo ravnanj odvetnikov v konkretnih primerih niti ni pristojno za odločanje v disciplinskih postopkih zoper odvetnike. Predstavniki ministrstva v skladu z določbami ZOdv sicer sodelujejo kot člani disciplinskih komisij I. in II. stopnje pri OZS, vendar na omenjeno problematiko nimajo vpliva, saj se disciplinski postopek uvede na zahtevo disciplinskega tožilca. Prav tako tukajšnje ministrstvo neposredno ni pristojno opravljati nadzorov nad opravljanjem dejavnosti odvetništva, ki je skladno z ustavno opredelitvijo odvetništva kot samostojne in neodvisne službe prepuščen Odvetniški zbornici Slovenije kot stanovski organizaciji odvetnikov.

2.5 POLICIJSKI POSTOPKI

2.5.1 Splošne ugotovitve

Odziv Ministrstva za notranje zadeve:

Ministrstvo za notranje zadeve je zadovoljno z ugotovitvijo Varuha, ki je odziv MNZ in policije ocenil kot pohvalen in z ugotovitvijo, da se občani po pritožbenem postopku, končanem v Policiji ali MNZ, le redko ponovno obračajo na Varuha.

2.5.2 Uresničevanje Varuhovih priporočil

Odziv Ministrstva za notranje zadeve:

Ministrstvo si skupaj s Policijo neprestano prizadeva za dosledno spoštovanje človekovih pravic posameznikov v policijskih postopkih. Ministrstvo je spoštovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin tudi v temeljnih usmeritvah za izdelavo srednjeročnega načrta razvoja in dela policije za obdobje 2018-2022, izdanih v maju 2017, opredelilo kot enega osnovnih poslanstev delovanja policije. Na podlagi ugotovitev, ki izhajajo iz obravnavanih pritožbenih primerov pa je ministrstvo tudi v začetku leta 2017, ob posredovanju letnega poročila o reševanju pritožb za leto 2016, Policiji priporočila permanentno krepitev zavzetega, prijaznega in spoštljivega odnosa policistov do strank v policijskih postopkih.

Policija je priporočilo ministrstva posredovala vsem policijskim enotam, v okviru rednih usposabljanj s področja izvajanja policijskih pooblastil pa se večji poudarek namenja tudi predstavitvi pooblastil, s katerimi se omejuje gibanje in osebno svobodo oseb. Prav tako Policijska akademija nadaljuje z izvajanjem usposabljanj vodij policijskih enot in njihovih pooblaščenec, ki izvajajo pomiritvene postopke s področja komunikacijskih veščin in veščin mediacije, ki so pomembne v vseh policijskih postopkih.

Policija v veliki večini sledi priporočilom Varuha, kar ugotavlja tudi sam Varuh v svojem poročilu. Prav tako se strinja z ugotovitvijo Varuha, da se je stanje glede sprejema pritožb na policijskih enotah po opozorilu ministrstva izdatno izboljšalo in so primeri, ko policist ne bi hotel sprejeti pritožbe zoper delo policista, izjemno redki (pritožbeni senat ministrstva je v letu 2016 ugotovil en tak primer).

2.5.3 Normativni okvir delovanja policije

Odziv Ministrstva za notranje zadeve:

Pri pripravi sprememb in dopolnitev zakonodaje (ZNDM in ZNPPol) so potekala intenzivna usklajevanja tako z Informacijskim pooblaščenecem kot z Ministrstvom za pravosodje in Varuhom človekovih pravic, pri čemer so bile pripombe pri pripravi predlogov sprememb zakona v največji možni meri tudi upoštevane.

2.5.4 Ugotovitve iz obravnavanih pobud

Odziv Ministrstva za notranje zadeve:

V okviru priprave letnih usmeritev za delo policije v letu 2016 je bilo upoštevano priporočilo Varuha, ki se nanaša na izboljšanje strokovnosti dela pri obravnavi prekrškov, s poudarkom na pravilni in popolni ugotovitvi dejanskega stanja.

Odvzem prostosti (str. 200)

V navedenem letu policija ni obravnavala primera, da ne bi ugodila zahtevi osumljenca po dodelitvi zagovornika v skladu s četrtem odstavkom 4. člena ZKP.

Primer 6.3-30/2016: Ponovni primer napačno evidentiranega trenutka odvzema prostosti - str. 201

Odziv Ministrstva za notranje zadeve:

Policija pri vsakem primeru ugotavljanja in evidentiranja odvzema prostosti ravna še posebej skrbno, pri čemer v čas pridržanja vselej všteva tudi čas policijskega postopka pred odreditvijo pridržanja. Glede na veliko število pridržanj po različnih pravnih podlagah, ugotovitve iz opravljenih nadzorov s področja odvzemov prostosti in glede na ugotovitve velikega števila opravljenih obiskov s strani Varuha na področju odvzemov prostosti, MNZ/Policija ocenjujeta, da gre v konkretnem primeru za izjemen primer.

Obravnavanje pritožb zoper policiste (str. 201)

Odziv Ministrstva za notranje zadeve:

Ministrstvo za notranje zadeve veseli ugotovitev Varuha, da posebnih pomanjkljivosti pri obravnavanju pritožb zoper policiste po ZNPPol ni bilo ugotovljenih.

Druge zanimivejše pobude na področju policijskih postopkov (str. 202)

Primer 6.1-38/2016: Policisti zasega računalnika niso opravili dovolj skrbno - str. 202

Odziv Ministrstva za notranje zadeve:

Po preučitvi vseh okoliščin primera je bilo predhodno ugotovljeno, da so zaseženi predmeti v zapisniku in v potrdilu o zasegu predmetov dejansko pomanjkljivo opisani, saj v teh aktih niso navedeni vsi identifikacijski znaki zaseženih elektronskih naprav (npr. serijska številka računalnika). Natančen opis zaseženih predmetov je namreč pomemben za zagotavljanje istovetnosti zaseženih predmetov. Prav tako je bilo ugotovljeno, da predmeti v času zasega niso bili ustrezno zavarovani, kot to predvideva prvi odstavek 223.a člena ZKP. To določilo namreč opredeljuje posebnost pri zasegu elektronskih naprav kot predmetov, saj določa da se elektronske naprave lahko zaseže zaradi oprave preiskave, pri tem pa se podatki v elektronski obliki zavarujejo na način, da se ohrani njihova istovetnost in integriteta. Nadalje določa, da v kolikor to ni mogoče, se elektronska naprava zapečati, če je mogoče, pa samo tisti del elektronske naprave, ki naj bi vseboval iskane podatke. Ker vse policijske enote nimajo možnosti izvedbe zavarovanja podatkov na predpisan način (policisti niso ustrezno strokovno usposobljeni za izvajanje tovrstnih zahtevnih opravil, prav tako pa vse enote ne posedujejo ustrezne specialistične strojne in programske opreme za izvedbo takih postopkov) in posledično tega opravila ni mogoče izvesti na kraju zasega predmetov, je obligatorno, da se elektronske naprave ustrezno zapečatijo, kot to predvideva navedeno določilo. Ocenjujemo, da navedeni pomanjkljivosti vsekakor otežujeta zagotavljanje istovetnosti zaseženih predmetov, na kar so bili vpleteni že opozorjeni. Pomembnost zagotavljanja istovetnosti in integritete zaseženih predmetov (elektronskih naprav) ter zavarovanih podatkov policija poudarja v sklopu obstoječih internih usposabljanj policistov na lokalni, regionalni in državni ravni, kar se bo s posebnim poudarkom, ter z upoštevanjem predmetne zadeve, intenzivneje izvajalo tudi v prihodnje.

Tudi za priče pri hišnih preiskavah ne sme biti dvoma o nepristranskosti (str. 203)

Odziv Ministrstva za notranje zadeve:

Ministrstvo za notranje zadeve oziroma Policija je v fazi strokovnega usklajevanja novele ZKP-N Ministrstvu za pravosodje predlagala, da se v noveli ZKP-N uredi tudi način zagotavljanja solenitetnih

prič in povrnitev njihovih stroškov. Ministrstvo za notranje zadeve je namreč v okviru izvajanja nadzorne dejavnosti nad delom Policije ugotovilo, da v okviru priprav na izvedbo hišne preiskave policistom največ težav še vedno povzroča zagotavljanje prič, ki morajo biti prisotne pri preiskavi, saj povabljeni osebe pogosto odklonijo sodelovanje, tako da sam postopek zagotavljanja prič nemalokrat traja toliko časa ali celo dlje kot sama izvedba hišne preiskave. Problematika zagotavljanja dveh polnoletnih prič pri preiskavah je večplastna, razlogi pa so različni: odklonitev vloge priče zaradi ekonomskih razlogov (npr. priča ni upravičena do povrnitve stroškov), zaradi bojzani pred morebitnim kasnejšim pričanjem na sodišču, zaradi strahu pred maščevanjem osumljenca; dvom o nepristranskosti priče, ki jo predlaga osumljenec, ker je lahko povezana s kaznivim dejanjem (npr. sotorilstvo); vprašljiva primernost priče, ki jo predlaga policija, zaradi morebitne nepristranskosti; nedosegljivost prič ipd. Še večje težave pa so pri hišnih preiskavah, ki se nanašajo na preiskovanje gospodarske kriminalitete, saj so praviloma bolj obsežne in dalj časa trajajoče (npr. deset ur in več), kar terja tudi predhodno organizacijo vabljenih oseb (odsotnost z dela, skrb za varstvo otrok...).

Na postopek zagotavljanja prič negativno vpliva tudi dejstvo, da v veljavni zakonodaji ni urejeno povračilo stroškov pričam, tako da policisti občane dejansko prosijo za njihovo prostovoljno navzočnost pri izvedbi hišne preiskave. Navzočnost prič pri preiskavi je ustavna kategorija, pomen solenitetnih prič pa je v tem, da v interesu pravne države in posameznika, kateremu je v kazenskem postopku nasproti država, nadzorujejo obseg preiskave in so garant zakonitosti izvedene hišne oziroma osebne preiskave, pri čemer ima nenavzočnost prič pri preiskavi, v kolikor za to niso izpolnjeni zakonski pogoji, za posledico ekskluzijo dokazov. Vse navedeno kaže na nujnost celovite zakonske ureditve postopka zagotavljanja prič kot tudi povračila nastalih stroškov, saj je ob siceršnji kadrovski podhranjenosti policije nesprejemljivo, da je čas namenjen zagotavljanju prič vse prepogosto sorazmeren času dejanskega izvajanja hišne preiskave.

Ministrstvo za notranje zadeve oziroma Policija je Ministrstvu za pravosodje posebej izpostavila tudi vprašanje primernosti prič. V praksi namreč policija zagotavlja priče tik pred izvedbo hišne preiskave, in sicer prav zaradi preprečitve očitka nepristranskosti prič in morebitnega vplivanja na uspešnost izvedbe hišne preiskave, če bi bile te predhodno izbrane. Upošteva navedeno policisti tako nimajo dovolj časa za ugotavljanje obstoja okoliščin, ki bi lahko vzbujale dvom o nepristranskosti oz. primernosti prič.

Glede na navedeno je Ministrstvo za notranje zadeve predlagalo, da Ministrstvo za pravosodje v noveli ZKP-N (po potrebi pa tudi v zakonodaji, ki ureja delovanje sodišč) poleg povračila stroškov solenitetnim pričam uredi tudi način zagotovitve le-teh. Ministrstvu za pravosodje sta bila posredovana sledeča predloga:

- vzpostavitev sistema solenitetnih prič na način zagotavljanja sodnikov porotnikov ali iz vrst sodniških pripravnikov ali,
- vzpostavitev seznama sodno zapriseženih prič, primerljivega s seznamom sodnih izvedencev.

Odziv Ministrstva za pravosodje:

Ministrstvo za pravosodje meni, da je razprava o zakonskem urejanju seznama solenitetnih prič preuranjena, saj je treba pred zakonsko določitvijo tega seznama preučiti, ali v naprej določene priče pomenijo poseg v nepristranskost preiskave.

Obveščanje javnosti (str. 204)

Odziv Ministrstva za notranje zadeve:

Pri komuniciranju MNZ/Policija spoštujeta ustavna določila, načelo domneve nedolžnosti in delitve oblasti, zdravje in varnost vseh v državi, zakonsko odgovornost in legitimno pravico vseh ljudi do obveščeniosti ter enakopravno obravnavo vseh medijev.

Ko se obvešča javnost o predkazenskih postopkih, se namreč ne razkriva podatkov, ki bi lahko škodovali nadaljnji izvedbi predkazenskega ali kazenskega postopka in ki bi lahko škodili upravičenim koristim drugih oseb. V sporočila za javnost se tako uvrstijo le osnovni podatki o kriminalistični preiskavi, npr. število hišnih preiskav, vrsto obravnavanih kaznivih dejanj, višino zagroženih kazni, višino protipravne premoženjske koristi ipd.

V vsaki fazi kriminalistične preiskave in tudi ob ali po podani kazenski ovadbi se tako vedno tehta, da se javnosti ne sporoči podatkov, ki bi imeli vpliv na nadaljnjo izvedbo postopka, in da se ne razkriva nikakršnih podatkov o posamezniku, na podlagi katerih bi bile osebe prepoznane oziroma določljive.

Policija je aktivna tudi na prikritih grobiščih - str. 205

Odziv Ministrstva za notranje zadeve:

Policija sodeluje s Komisijo Vlade RS za reševanje vprašanj prikritih grobišč pri izvedbi sondiranja in prekopov grobišč. V vsakem konkretnem primeru pri sondiranju in prekopih sodelujejo kriminalisti, ki spremljajo potek ter pri osebah, ki bi lahko nudile nove informacije, zbirajo podatke. V primeru, da se pri sondiranjih ali prekopih najdejo predmeti, ki bi lahko omogočili individualno identifikacijo žrtev, policija stori vse potrebno, da se taki predmeti forenzično dokumentirajo in zavarujejo. Pri ugotavljanju identitete žrtev se v okviru NFL vzpostavlja hramba desnih stegenic žrtev iz prekopanih grobišč, ki bodo služile za morebitne bodoče identifikacije. V primeru, da pa so znani domnevni svojci žrtev iz grobišča, kjer Komisija Vlade RS izvaja prekop, pa se v okviru NFL naredi DNK identifikacija, s katero se poskuša potrditi identiteto žrtev (npr. v letu 2016 in 2017 - brezno Žiglovca, Konfin II, Zaplana).

O ugotovitvah na grobiščih, kjer je policija izvajala operativne aktivnosti, se obvešča pristojno državno tožilstvo.

2.5.5 Zasebno varovanje in redarstvo

Odziv Ministrstva za notranje zadeve:

Varuh v tem poglavju podrobno razčlenjuje zakonske določbe ZZasV-1, ki se nanašajo na obveznosti oškodovanca, imetnika licence za opravljanje dejavnosti zasebnega varovanja zasebnega varnostnika in policije, kadar je storjeno kaznivo dejanje, za katerega se storilec preganja po uradni dolžnosti. Policija sledi določbam navedenih predpisov in razume razlikovanje med različnimi vrstami kaznivih dejanj, ki imajo za posledico različne obveznosti prej navedenih subjektov. Policija se tako pridružuje mnenju MNZ, ki navaja, da mora varnostnik vselej obvestiti policijo o navedenem kaznivem dejanju, ne glede na to, ali bo oškodovanec podal predlog za pregon kaznivega dejanja ali ne. Vloga oškodovanca namreč ne sme in ne more imeti vpliva na obveznost izvedbe vseh potrebnih ukrepov, da se ugotovi storilec kaznivega dejanja in uspešno preišče kaznivo dejanje.

2.6. UPRAVNE ZADEVE

2.6.1 Denacionalizacija

Splošne ugotovitve in uresničevanje Varuhovih priporočil (str. 209)

Odziv Ministrstva za javno upravo:

Varuh kot kritiko, opozorilo navaja: »Vračilo odvzetega premoženja poteka že več kot četrto stoletja, kar je po Varuhovem mnenju absolutno predolgo in neopravičljivo«.

MJU kot koordinator delovanja upravnih enot v Republiki Sloveniji pojasnjuje, da je bilo ob koncu poročevalnega obdobja, torej na dan 31. 12. 2016, na UE skupno še 117 nepravnomočnih zadev, od tega 106 po Zakonu o denacionalizaciji (ZDEN) ter 11 po Zakonu o ponovni vzpostavitvi agrarnih skupnosti ter vrnitvi njihovega premoženja in pravic (ZPVAS). Po ZDEN je bilo na navedeni datum, torej na 31. 12. 2016, še 77 zadev v dejanskem reševanju na UE, po ZPVAS pa jih je bilo 9.

V obdobju od 31. 12. 2015 do 31. 12. 2016 se je število vseh nepravnomočnih zadev po ZDEN zmanjšalo za 27, od 133 na 106 (povprečno 2,25 zadeve na mesec).

Vlada Republike Slovenije je s sklepi z dne 9. 1. 2014, v okviru pospešitve postopkov po ZDEN in ZPVAS, pozvala takratno Ministrstvo za infrastrukturo in prostor, takratno Ministrstvo za kmetijstvo in okolje ter Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo k meritornemu odločanju, seveda v skladu z Zakonom o splošnem upravnem postopku (v okviru odločanja o pritožbah, podanih na odločitve UE).

Po podatkih, ki jih je MJU pridobilo neposredno od posameznih ministrstev, je razvidno, da so v letu 2016 Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Ministrstvo za okolje in prostor ter Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo v zvezi z odločitvami UE izdala skupno 79 konkretnih upravnih aktov, od tega MKGP 39, MOP 34 in MGRT 6. Meritorno so ministrstva odločila v 19-ih zadevah, od tega: MKGP v 5-ih, MOP v 13-ih ter MGRT v 1-i zadevi. Skupno so ministrstva v letu 2016 v ponovno odločanje na UE vrnila 12 zadev, od tega MKGP 4, MOP 7, MGRT pa 1 zadevo.

Tudi v letu 2016 je med določenimi UE, ki še rešujejo postopke po ZDEN, potekala pomoč pri reševanju teh zadev. Na dan 31. 12. 2016 je bilo v aktivnem reševanju na prvi stopnji, torej na UE, ki nudi pomoč, 11 zadev, ki so predmet te pomoči.

MJU spodbuja predmetno sodelovanje, saj daje vidne rezultate in nedvomno prispeva k hitrejšemu reševanju še odprtih denacionalizacijskih zadev, ki so sicer bile že tudi predmet pritožbene in sodne presoje.

Poudarjamo, da so na UE ostale v reševanju najtežje oziroma najobsežnejše denacionalizacijske zadeve, tako po vrednosti podržavljenega premoženja kot tudi teži pravnih dilem, ki terjajo reševanje.

2.6.2 Premoženjskopravne zadeve

Odziv Ministrstva za infrastrukturo:

Vlada je v okviru projekta nove systemske ureditve obdavčitve nepremičnin naložila Ministrstvu za infrastrukturo, da pripravi sistematičen in organiziran zajem podatkov o pripadajočih zemljiških javnih cest za zemljiški kataster kot dejanska raba zemljišč javne cestne infrastrukture. V ta namen je Ministrstvo za infrastrukturo pripravilo predlog zakona, na podlagi katerega bo pri Direkciji RS za infrastrukturo vzpostavljena enotna evidenca, v kateri bodo vsi upravljavci javnih cest (DRSI, DARS, občine) vodili in vzdrževali podatke o pripadajočih zemljiških javnih cest za potrebe zemljiškega katastra. Pripravljena je tudi že metodologija za zajem podatkov in vodenje evidence. V okviru projekta se predvideva, da bodo vsi upravljavci javnih cest podatke uredili do uveljavitve zakona o

davku na nepremičnine. Tako bodo upravljavci javnih cest in lastniki zemljišč dobili natančnejši vpogled v dejansko stanje pravne urejenosti teh zemljišč.

2.6.3 Davki

Splošne ugotovitve in uresničevanje Varuhovih priporočil (str. 211)

Odziv Ministrstva za finance:

Varuh v svojem poročilu v okviru področja *Davki*, v točki 2.6.3. »*Splošne ugotovitve in uresničevanje Varuhovih priporočil*« navaja pobudi v zvezi z dolgotrajnim odločanjem v pritožbenem postopku o nadomestilu za uporabo stavbnega zemljišča in v zvezi s postopkom davčnega inšpekcijskega nadzora od nenapovedanih dohodkov in zaključí, da je zaradi prisilne narave davkov poglobitno spoštovanje vseh procesnih standardov pravic strank in kvitel za njihovo uveljavitev. Odločanje davčnih organov (Finančne uprave RS in Ministrstva za finance) v zakonskih rokih po Varuhovem mnenju pomeni minimalni standard pravice vsakega davčnega zavezanca.

V poročilu sta z vidika dolgotrajnosti postopkov izpostavljena primera s področja nadomestila za uporabo stavbnih zemljišč in davčnega inšpekcijskega nadzora od nenapovedanih dohodkov. Za področje nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča poudarjamo, da smo v letu 2016 beležili izjemno rast novih pritožb, in sicer za 53 % v primerjavi s preteklim letom. Porast pritožb je delno posledica spremenjenih občinskih odlokov ter dopolnjevanja evidenc o nepremičninah. Na samo trajanje reševanja pritožb vpliva tudi časovna odzivnost občine, kateri prvostopenjski organ pošlje pritožbo predhodno v mnenje. Pritožbeni postopki s področja odmere davka od nenapovedanih dohodkov je med najbolj zahtevnimi in kompleksnimi davčnimi področji, zato tudi postopki trajajo dalj časa. Gre za področje, povezano z davčnimi utajami in različnimi drugimi kaznivimi dejanji, v katere so vpleteni pritožniki in na katerem se davčna sodna praksa šele oblikuje, kar narekuje potrebo po temeljitem študiju posamezne pritožbene zadeve.

V zvezi s splošnimi ugotovitvami v poročilu o odločanju v predpisanih rokih dodajamo, da je bila v letu 2016 beležena precejšnja rast pripada novih pritožb v primerjavi s prejšnjimi leti tudi na področju dohodnine in izvršbe. Kljub temu, da je bilo rešenih več pritožb kot v predhodnem obdobju, se je zakonskemu roku za reševanje pritožb približalo na področju izvršbe, na ostalih področjih pa je bil rok reševanja tudi daljši. V povprečju so bile pritožbe s področja izvršbe, ki sicer najbolj neposredno posega v premoženjsko sfero davčnih zavezancev, rešene v roku treh mesecev. Te pritožbe predstavljajo tudi največji obseg rešenih pritožb med vsemi rešenimi pritožbami. Ministrstvo se zaveda pomena hitrega reševanja pritožb in se je v letu 2016 na povečan pripad pritožb odzvalo z različnimi dodatnimi ukrepi, poleg nekaterih tistih, ki so se predhodno že izvajali, s čimer se zagotavlja upad nerešenih pritožb.

Ugotavljamo, da je v obravnavanem letu manj davčnih zavezancev izkoristilo procesno možnost vložitve naknadne zahteve za izdajo odločbe v primerih, če odločba o pritožbi ni bila izdana v roku dveh mesecev.

2.6.5 Inšpekcijski postopki

Priporočilo št. 43: Vlada RS naj merila za opredelitev prednostnih nalog za delo inšpekcijskih služb določi v predpisu, ki naj bo javno objavljen, saj bosta le tako zagotovljeni preglednost in nepristranskost dela inšpekcij. (stran 247)

Odziv Ministrstva za javno upravo:

Ministrstvo za javno upravo je v okviru opredelitve do 21. rednega letnega poročila o delu Varuha človekovih pravic RS za leto 2015 že poročalo, da drugi odstavek 11.a člena Zakona o inšpekcijskem

nadzoru (Uradni list RS, št. 43/07 – uradno prečiščeno besedilo in 40/14) določa, da minister, pristojen za upravo, do 1. marca tekočega leta seznanj vladu s strateškimi usmeritvami in prioriteta, ki izhajajo iz sprejetih letnih programov dela, s katerimi določi vsebino in obseg izvajanja inšpekcijskega nadzora. Pri določitvi letnega programa dela se izhaja tudi iz ugotovitev v že izvedenih inšpekcijskih nadzorih in ocene, da na posameznem področju obstaja večja verjetnost nespoštovanja oziroma kršitve zakonov in drugih predpisov.

Na tej podlagi je Vlada s sklepom št. 06100-4/2015/15 z dne 2. 4. 2015 med drugim določila, da ministrstva, inšpektorati v njihovi sestavi in inšpekcije, ki delujejo v ministrstvih, na svojih spletnih straneh objavijo kriterije za določanje prioriteten inšpekcijskih nadzorov, upoštevaje oceno tveganja na posameznem področju, s čemer je po mnenju MJU že zagotovljena preglednost in nepristranskost dela inšpekcij. Vezano na izvedbo sklepa vlade so ministrstva že poročala o javni objavi kriterijev za določanje prioriteten inšpekcijskih nadzorov, ki jo še vedno zagotavljajo posamezni inšpektorati oziroma inšpekcije na svojih spletnih straneh. Po mnenju MJU je na ta način zagotovljena preglednost, objektivnost in javnost dela posamezne inšpekcije ter na ta način ustrezno varstvo pravice do enakosti pred zakonom in enakega varstva pravic.

V zvezi z ugotovitvijo varuha, da se prednostna merila za razvrščanje prijav, inšpekcijskih postopkov in izvršilnih postopkov glede na pomembnost kršitve in določanje stopnje pomembnosti vnaprej opredelijo v predpisu in javno objavijo, pa MJU pojasnjuje da je inšpektorjeva dolžnost ukrepanja, da se v razumnem času odzove na prijave, sporočila, anonimke ali druge informacije in sicer v skladu z načelom varstva javnega interesa in varstva zasebnih interesov. To pa pomeni, da je zadeva inšpektorju že dodeljena v reševanje, zato bi razvrščanje prijav, inšpekcijskih in izvršilnih postopkov v teku, po mnenju MJU nedvomno pomenilo poseganje v inšpekcijske postopke, kar je v nasprotju z načelom samostojnosti.

V zvezi z opozorili varuha glede kadrovskega primanjkljaja inšpektorjev pa pojasnjujemo, da se Vlada zaveda problematike popolnitve delovnih mest inšpektorjev, zato je na 125. seji dne 8. 3. 2017 ob obravnavi skupnega kadrovskega načrta sprejela sklep št. 10002-14/2016/32, da ministrstva v okviru kvote dovoljenih zaposlitev za ministrstva in organe v sestavi posebno pozornost namenijo ustrezni kadrovski popolnitvi delovnih mest inšpektorjev. V nadaljevanju je preglednica 1, iz katere je razvidno gibanje števila inšpektorjev od leta 2007 do 2016 in v zadnjih dveh letih razviden trend rasti števila inšpektorjev v organih državne uprave.

Leto	Število inšpektorjev v organih državne uprave
2007	1396,5
2008	1459
2009	1428
2010	1431
2011	1427
2012	1369
2013	1351
2014	1374
2015	1365
2016	1371

2.6.8 Tujska in državljanska problematika

Priporočilo št. 41: Varuh predlaga, naj se v podzakonskem predpisu poenotijo merila za ugotavljanje zadostnih sredstev za preživljanje različnih kategorij tujcev, kar bi močno olajšalo delo prvostopenjskim organom (stran 223).

Odziv Ministrstva za notranje zadeve:

Pravilnik o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o načinu ugotavljanja zadostnih sredstev za preživljanje v postopku izdaje dovoljenja za prebivanje (Uradni list RS, št. 2/16, v nadaljnjem besedilu:

pravilnik) določa način ugotavljanja izpolnjevanja pogoja zadostnih sredstev za preživljanje, ki jih tretji odstavek 33. člena in drugi odstavek 36. člena Zakona o tujcih (Uradni list RS, št. 16/17 – uradno prečiščeno besedilo; v nadaljnjem besedilu: zakon) določata kot pogoj za izdajo ali podaljšanje dovoljenja za prebivanje tujca v Republiki Sloveniji. Pravilnik podrobneje opredeljuje tudi podatke iz evidenc, ki jih vodi davčni organ o dohodkih skladno z zakonom, ki ureja dohodnino zavezancev, ki niso oproščeni plačila dohodnine, o davkih in obveznih prispevkih za socialno varnost ter o normiranih oziroma dejanskih stroških, ki se nanašajo na te dohodke, in o vzdrževanih družinskih članih, ki jih v postopku izdaje ali podaljšanja dovoljenja za prebivanje, zaradi ugotavljanja obstoja razloga za zavrnitev izdaje ali podaljšanja dovoljenja za prebivanje iz prve alineje prvega odstavka 55. člena zakona, to je razloga neizpolnjevanja pogoja zadostnih sredstev za preživljanje, zagotavlja davčni organ.

Tujec, ki prvič zaproša za dovoljenje za prebivanje iz razloga zaposlitve, ter tujec, ki iz enakega razloga podaljšuje dovoljenje za prebivanje, nimata enakih virov dohodka, na podlagi katerih jima je zagotovljeno preživljanje v Republiki Sloveniji (prvi ima plačo, dogovorjeno s pogodbo o zaposlitvi, drugi pa plačo z dodatki). Tujec, ki bo v Republiki Sloveniji opravljal delo, se prav tako razlikuje od tujca, ki bo v Republiki Sloveniji zaposlen, zato je potrebno tudi pri tej kategoriji tujcev upoštevati specifično zmožnost dokazovanja zadostnih sredstev (dokazovanje s plačilom, urejenim s podjemno pogodbo (pogodbo o delu), pogodbo o avtorskem delu, pogodbo o poslovanju ali drugo pogodbo, dogovorjeno za opravljanje dela). Posebnost predstavlja tudi kategorija tujcev, ki v Republiki Sloveniji opravljajo dejavnost samostojnega podjetnika posameznika in tujcev, ki v Republiki Sloveniji samostojno opravljajo dejavnost kot poklic ter dobiček ugotavljajo na podlagi dejanskih prihodkov in odhodkov, ki zaradi davčne zakonodaje pri ugotavljanju zadostnih sredstev za preživljanje zahteva posebno obravnavo.

Glede na navedeno, po mnenju Ministrstva za notranje zadeve merila za ugotavljanje zadostnih sredstev za preživljanje zaradi različnih namenov bivanja, zlasti na področju zaposlitve ali dela tujcev v Republiki Sloveniji ne morejo biti poenotena, zato priporočila ni mogoče upoštevati.

V poročilu je Varuh na strani 223 podal tudi mnenje, da bi bilo treba v zvezi z ugotavljanjem zadostnih sredstev za preživljanje v primerih združevanja z družino jasneje in določneje opredeliti merila za ugotavljanje teh sredstev ter da naj se ZTuj-2 uskladi z Zakonom o socialnovarstvenih prejemkih (ZSVarPre), ki za družinske člane v 26. členu določa merila za določitev višine minimalnega dohodka za posameznega družinskega člana, in sicer tako, da za družinske člane ni določen polni znesek minimalnega dohodka, temveč je znižan na zadevni odstotek.

Ministrstvo za notranje zadeve meni, da Pravilnik o načinu ugotavljanja zadostnih sredstev za preživljanje v postopku izdaje dovoljenja za prebivanje (Uradni list RS, št. 2/16) jasno določa merila za ugotavljanje zadostnih sredstev za preživljanje družinskih članov tujca. Dodajamo, da novela Zakona o tujcih, ki je trenutno v vladni obravnavi, upošteva pripombe (podane v fazi medresorskega usklajevanja) tako Varuha kot tudi nevladnih organizacij, na podlagi katerih se za družinske člane določa merilo za določitev višine minimalnega dohodka na način, da je znesek minimalnega dohodka znižan za zadevni odstotek (predlog sprememb in dopolnitev Zakona o tujcih se je tako uskladil z Zakonom o socialnovarstvenih prejemkih).

Primer 5.2-67/2016: Dvom glede starosti prosilca za mednarodno zaščito - str. 224

Odziv Ministrstva za notranje zadeve:

Varuh je v konkretnem primeru iz področja mednarodne zaščite na Ministrstvo za notranje zadeve naslovil vprašanje, zakaj ni z namenom ocene starosti uporabil izvedenca grafološke stroke, ki bi lahko odpravil dvom o pristnosti podpisa na potni listini prosilca in na Upravno sodišče Republike Slovenije naslovil svoje mnenje o dvomu glede starosti prosilca za mednarodno zaščito. Ministrstvo za notranje zadeve podaja sledečo obrazložitev:

Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije je od švedskih migracijskih organov v skladu z Uredbo Sveta (ES) št. 604/2013 prejelo zaprosilo za prevzem odgovornosti za obravnavo prošnje prosilca državljan Islamske republike Afganistan, saj je bilo na podlagi evidence izdanih vizumov ugotovljeno, da je bil prosilcu izdan potni list Islamske republike Afganistan z veljavnostjo do 20. 8. 2019, v katerega je italijanski državni organ, in sicer Veleposlaništvo Italijanske republike v Kabulu, 14. 9. 2014 v imenu Republike Slovenije, izdal schengenski vizum, na podlagi katerega je omenjeni prosilec prispel v Kraljevino Švedsko in tam 1. 10. 2014 zaprosil za mednarodno zaščito. Čeprav je prosilec že švedskim organom predložil afganistanski rojstni list oziroma tako imenovano tazkiro, so ga ti na podlagi zgoraj omenjenega potnega lista in podatkov v njem, obravnavali kot polnoletnega in ga predali Republiki Sloveniji. Uredba (EU) št. 604/2013 Evropskega parlamenta in sveta s 26. 6. 2013 o vzpostavitvi meril in mehanizmov za določitev države članice, odgovorne za obravnavanje prošnje za mednarodno zaščito, ki jo v eni od držav članic vložijo državljan tretje države ali oseba brez državljanstva, v poglavju III, Merila za določanje odgovorne države članice, v 4. točki 8. člena namreč določa, da je v odsotnosti družinskega člana, brata ali sestre ali sorodnika, odgovorna tista država članica, v kateri je mladoletnik brez spremstva vložil prošnjo za mednarodno zaščito, pod pogojem, da je to v največjo korist mladoletnika.

Čeprav je Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije v skladu z Uredbo Sveta (ES) št. 604/2013 in prejeto dokumentacijo moralo prevzeti odgovornost za obravnavno prošnje prosilca in je ta v Republiko Slovenijo prispel 15. 7. 2015, je ob podaji prošnje za mednarodno zaščito v Republiki Sloveniji navedel, da je mladoleten, zaradi česar je Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije obravnavalo primer z vso potrebno skrbnostjo in ob nastalem dvomu glede njegove starosti ravnalo v skladu z načelom varovanja otrokovih največjih koristi, dokler se v postopku ne bi ugotovilo drugače.

Ker prosilec ni predložil originalnega potnega lista, ki ga je uporabil za vstop v Evropsko Unijo, je Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije od Veleposlaništva Italije v Kabulu pridobilo kopijo vizumske dokumentacije, iz katere izhaja, da je Ministrstvo za zunanje zadeve Afganistana, Konzularni oddelek, Oddelek za potne liste, dne 25. 8. 2014 poslalo Veleposlaništvu Italijanske republike v Kabulu 14 potnih listov z zaprosilom, da bi se 14 športnikov rado udeležilo tekmovanja v kriketu v Sloveniji od 15. 9. do 25. 9. 2014, zaradi česar so prosili, da se jim po izdanih ustreznih vizumih, potni listi vrnejo. Glede na to, da je v imenu prosilca Ministrstvo za zunanje zadeve Afganistana prosilo Veleposlaništvo Italijanske republike za izdajo vizuma ter je pri tem potekala komunikacija med dvema državnima organoma, je Veleposlaništvo Italijanske republike ugotavljalo istovetnost prosilca z njegovim potnim listom, s katero se tudi po Zakonu o tujcih (Ur. l. RS, št. 16/17-UPB) dokazuje istovetnost tujca. Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije pa ni ugotavljalo, kako je veleposlaništvo Italijanske republike izvedlo vizumski postopek in kako je v zvezi s potnimi listi preverjalo istovetnost zato, ker sta tako Italija kot Slovenija del istega pravnega reda Evropske unije in se upravičeno predvideva, da uporabljata enake vizumske postopke, ki so izpeljani v skladu z vso ustrezno zakonodajo. Prav tako Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije ni preverjalo ali je bilo povabilo Slovenske kriket zveze resnično in ali je kriket ekipa sploh prišla v Republiko Slovenijo, saj je prosilec sam povezavo z njimi zanikal in pojasnil, da z afganistansko kriket ekipo nima nobene zveze.

Prosilec je v spisovno dokumentacijo vložil afganistanski rojstni list, za katerega v Nacionalnem forenzičnem laboratoriju niso ugotovili znakov prenašanja, niso pa mogli potrditi niti njegove pristnosti. Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije iz preteklih postopkov za priznanje mednarodne zaščite prosilcev, ki so prišli iz Islamske republike Afganistan, razpolaga z informacijami, da je afganistanski rojstni list izredno lahko ponarediti. To izhaja iz spletnih strani, kjer se zbirajo informacije o izvornih državah. Na podlagi teh je bilo ugotovljeno tudi, da pri pridobivanju potnih listov obstaja praksa ponarejanja in velika stopnja korupcije v državnih organih, vendar mora Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije izpostaviti, da je Ministrstvo za zunanje zadeve Afganistana samo poslalo Veleposlaništvu Italijanske republike prošnjo za izdajo vizuma, skupaj s potnim listom in

zaposilom za njegovo vrnitev. Glede na to, da je šlo za uradno komunikacijo med dvema državnima organoma, Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije ni imelo razloga, da bi dvomilo v pristnost potnega lista in v njem izdanega vizuma. Kljub temu, da je prejelo zgolj kopijo prosilčevega potnega lista, pa je to prejela po uradni pošti od Veleposlaništva Italijanske republike, ki je od Ministrstva za zunanje zadeve Afganistana prejelo originalni potni listi s prošnjo za izdajo vizuma. Razlog za izdajo vizuma pri tem niti ni pomemben. Pomemben je dokument sam po sebi, torej potni list, ki ga je izdal uradni državni organ izvirne države prosilca.

Potrebno je dodati, da je prosilec tazkiro, ki naj bi izkazovala njegovo mladoletnost, predložil že na Švedskem, vendar je tam niso upoštevali. Ne glede na to, kdaj naj bi jo pokazal švedskim organom, bi glede na njegove okoliščine, v kolikor bi tazkiro sprejeli kot verodostojen dokument (bolj kot potni list, ki mu je bil izdan v izvorni državi), ravnali po ustaljeni praksi z mladoletnimi prosilci in prosilca ne bi predali Republiki Sloveniji. Prošnje mladoletnih prosilcev za mednarodno zaščito se v skladu s četrtem odstavkom 8. člena Dublinske uredbe ne obravnavajo v državi, kjer je taka oseba prvič vložila prošnjo za mednarodno zaščito, ampak je za obravnavno njegove prošnje odgovorna tista država članica, v kateri je mladoletnik brez spremstva vložil prošnjo za mednarodno zaščito. Prosilec je bil posebej vprašan o dogodkih na Švedskem in odgovoril je, da je tam že takoj povedal, da je mladoleten in dal svoje podatke, vendar so švedski migracijski organi verjeli podatkom iz vizuma in ne njegovim. Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije je prejelo zahtevek za prevzem odgovornosti za obravnavo prošnje prosilca 13. 10. 2014 in nanj odgovorilo 24. 11. 2014, prosilec pa je nato šele 15. 7. 2015 tudi dejansko prispel v Republiko Slovenijo. Vse do svojega odhoda iz Švedske bi prosilec lahko uveljavljal svojo mladoletnost pri švedskih migracijskih organih, ki bi prosilca, v kolikor bi ga spoznali za mladoletnega, obravnavali sami, ne glede na to, ali je Republika Slovenija že sprejela pristojnost ali ne. Vsaka država ima v vsakem trenutku diskrecijsko pravico sama obravnavati prošnjo prosilca, ki se nahaja na ozemlju njene države, v primeru prosilčeve mladoletnosti pa bi bila za njeno obravnavo celo odgovorna oziroma pristojna. Tudi Švedska je podpisnica Konvencije ZN o otrokovih pravicah in bi v primeru mladoletnega prosilca sledila načelu varovanja otrokovih koristi.

Glede na vse navedeno, Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije meni, da postavitev izvedenca medicinske stroke za ugotovitev prosilčeve starosti ni potrebno, saj je v postopku odločanja z zadostno stopnjo zanesljivosti ugotovilo, da je prosilec polnoleten. Ugotavljanje podpisa prosilca v potnem listu z izvedencem grafološke stroke pa ne more spremeniti dejstev, da je bil prosilec z vsebino omenjenega potnega lista seznanjen, saj ga je uporabil za svojo pot v Evropsko Unijo. Glede na obrazloženo je Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije prosilca v postopku pridobitve mednarodne zaščite obravnavalo kot polnoletnega.

Predlog za prednostno obravnavo prošnji za mednarodno zaščito (str. 226)

Odziv Ministrstva za notranje zadeve:

V konkretni zadevi iz področja mednarodne zaščite Varuh meni, da bi moralo Ministrstvo za notranje zadeve prednostno obravnavati prošnjo dveh prosilcev za mednarodno zaščito. Ministrstvo za notranje zadeve podaja sledečo obrazložitev:

Tričlanska družina (oče, mama, mladoletna hči) je v Republiko Slovenijo prišla dne 6. 4. 2016 iz Republike Avstrije v skladu s postopkom po Uredbi (EU) št. 604/2013 z dne 26. 6. 2013 o vzpostavitvi meril in mehanizmov za določitev države članice, odgovorne za obravnavanje prošnje za mednarodno zaščito, ki jo v eni od držav članic vložijo državljani tretje države ali oseba brez državljanstva (»Dublinska uredba«). Še istega dne so člani družine zaprosili za mednarodno zaščito in bili nastanjeni v Azilni dom v Ljubljani. Dne 16. 9. 2016 se je družini rodil otrok, in dne 27. 9. 2016 je bila sprejeta tudi njegova prošnja za priznanje mednarodne zaščite.

Ministrstvo za notranje zadeve je tako zaradi nosečnosti prosilke, kakor tudi zaradi dejstva, da sta v Iraku ostala še dva mladoletna otroka omenjene družine, postopek ves čas vodilo prednostno in hitro, saj je vsekakor razumelo stisko družine, ki je bila ločena od svojih otrok v Iraku. Vendar je bilo v postopku vsekakor potrebno opraviti vsa procesna dejanja, ki so bila nujna. Prednostna obravnava prošelj namreč po mnenju Ministrstva za notranje zadeve v nobenem primeru ne sme iti v škodo same vsebine obravnavanih prošelj. V primeru prošelj omenjene družine pa je na podlagi dokumentacije upravne zadeve razvidno, da so člani družine med postopkom spreminjali imena in rojstne podatke, predložili pa so tudi potrdila iz bolnišnice, za katera se je na podlagi mnenja Nacionalnega forenzičnega laboratorija (NFL) pojavil utemeljen dvom v njihovo pristnost. Navedeno dejstvo je bilo zelo pomembno pri odločanju o njihovih prošnjah. Ministrstvo za notranje zadeve sicer nikoli ni dvomilo o državi izvora, na podlagi poročila NFL pa so se porajali dvomi v nekatere dele njihove zgodbe. Zaradi utemeljenega dvoma v verodostojnost potrdil iz bolnišnice se je Ministrstvo za notranje zadeve odločilo za dosledno preverjanje pristnosti preko NFL vse dokumentacije, ki jo je v spis sproti prilagala omenjena družina - ta dokumentacije pa je bila izredno obsežna. V določenem trenutku sta oče in mama družine celo sama zaprosila za podaljšanje roka za dostavo dokumentov, čemur smo ugodili. Postopek se je zaradi preverjanja pristnosti dokumentacije pri NFL ustrezno podaljšal.

Z obema odraslima članoma družine je bil v postopku opravljen osebni razgovor, in sicer dne 7. 9. 2016 in dne 1. 12. 2016. Potrebno je pripomniti, da je imela uradna oseba, ki je vodila konkretni upravni postopek, v omenjenem obdobju že od prej razpisano večje število drugih osebnih razgovorov z drugimi prosilci za mednarodno zaščito, ki jih ni mogla odpovedati, zaradi česar sta bila omenjena osebna razgovora razpisana v najkrajšem možnem razpoložljivem času. Ustregli smo tudi želji prosilke, ki je želela osebni razgovor opraviti pred predvidenim datumom poroda. Oba osebna razgovora sta bila temeljita, tudi v smislu razčiščevanja kontradiktornosti v zvezi s predloženimi spornimi dokumenti iz bolnišnice.

Ker o prošnjah družine ni bilo odločeno v 6 mesecih, je bila družina z obvestilom z dne 7. 10. 2016 obveščena o razlogih za zamudo pri odločanju o njihovih prošnjah; v tem obvestilu jim je bilo tudi sporočeno, da bo o njihovih prošnjah za mednarodno zaščito odločeno najkasneje do 31. 1. 2017.

Po temeljiti in celoviti preučitvi prošelj zgoraj navedene družine, zapisnikov osebnih razgovorov in večjega števila informacij o izvorni državi je Ministrstvo za notranje zadeve o njihovih prošnjah odločilo dne 22. 12. 2016, in družini priznalo status begunca v Republiki Sloveniji. Odločba je bila njihovim pooblaščenecem vročena dne 11. 1. 2017 in je postala pravnomočna dne 26. 1. 2017. Dne 23. 2. 2017 je družina vložila vlogo za združitev družine z njunima mladoletnima otrokoma, ki sta ostala v Iraku. Ministrstvo za notranje zadeve je tej prošnji dne 8. 3. 2017 ugodilo, odločitev je bila vročena dne 28. 3. 2017.

Ministrstvo za notranje zadeve v konkretnem primeru meni, da je storilo vse, kar je mogoče, da prošnje za priznanje mednarodne zaščite navedene družine reši karseda hitro, seveda ob upoštevanju vseh procesnih garancij in dejstev, ki so bila za rešitev primera potrebna. Znova poudarjamo, da prednostna obravnava prošelj po našem mnenju nikakor ne sme iti v škodo same vsebine obravnave prošelj, vsebina obravnave zgoraj omenjenih prošelj pa ni bila enostavna. Poleg tega želimo poudariti, da Ministrstvo za notranje zadeve lahko sprejme odgovornost samo za čas postopka od vložitve prošelj omenjene družine v Republiki Sloveniji (aprila 2016) pa do rešitve le-teh (decembra 2016). Omenjena družina se je od oktobra 2015 do aprila 2016 nahajala v Republiki Avstriji, tega časa pa se v smislu kakršnegakoli zavlačevanja reševanja prošelj Republiki Sloveniji nikakor ne more očitati.

Odziv Ministrstva za notranje zadeve:

Varuh v konkretnem primeru osebe z mednarodno zaščito meni, da je ravnanje Ministrstva za notranje zadeve ogrozilo njeno pravico do zasebnosti in pribežališča. Ministrstvo za notranje zadeve podaja sledečo obrazložitev.

Državljan Irana s priznanim statusom begunca v Republiki Sloveniji je dne 10. 2. 2015 na podlagi 47. a člena Zakona o tujcih (Ur. l. RS, št. 16/17-UPB, v nadaljevanju: zakon) vložil prošnji za izdajo dovoljenja za stalno prebivanje za družinskega člana begunca za svojega očeta in mamo. Prošnjama je priložil sedem dokumentov, ki pa niso bili prevedeni v slovenski jezik. Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije je državljan Irana dne 13. 3. 2015 z dopisom pozvalo, da svoji prošnji za izdajo dovoljenja za stalno prebivanje za družinskega člana begunca dopolni, in sicer s prevodi dokumentacije v slovenski jezik, fotografijami očeta in mame, potrdilom o plačani upravni taksi, potrdilom o sklenitvi zdravstvenega zavarovanja ter overjenima fotokopijama potnih listov. Skladno z dopisom Ministrstva za notranje zadeve Republike Slovenije je državljan Irana dne 17. 3. 2015 svoji prošnji dopolnil z vsemi zahtevanimi dokazili, razen z overjenima fotokopijama potnih listov. Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije je dne 8. 6. 2015 državljanu Irana poslalo dopis, s katerim je bil seznanjen z ugotovitvami v postopku, dana pa mu je bila tudi možnost, da se v roku 15 dni od prejema dopisa izjavi o vseh dejstvih in okoliščinah, ki so pomembne za odločitev. Dne 26. 6. 2015 je Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije s strani pooblaščenca državljan Irana prejelo dopis s komentarjem na ugotovitve, sam državljan pa je dne 30. 6. 2015 na Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije poslal obsežno dokumentacijo v farski in angleškem jeziku, ki se je nanašala na zdravstveno stanje njegovega očeta.

Na podlagi preučitve celotne spisovne dokumentacije je Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije dne 13. 8. 2015 izdalo odločbo, s katero je prošnji državljan Irana za izdajo dovoljenja za stalno prebivanje za družinskega člana begunca za očeta in mamo zavrnilo. Ugotovilo je, da oče in mama, ker imata lastna sredstva za preživljanje in zato na strani njunega sina ni dolžnosti preživljanja, ne sodita med družinske člane, kot jih določa 47. a člen zakona. Navedena odločba Ministrstva za notranje zadeve Republike Slovenije je bila pooblaščenca državljan Irana poslana v vročitev. Zakon v devetem odstavku 47. a člena določa, da odločitev v postopku izdaje dovoljenja za stalno prebivanje (izdano dovoljenje za stalno prebivanje, odločba o zavrnitvi izdaje dovoljenja, sklep o ustavitvi postopka in sklep o zavrženju prošnje) vroči družinskemu članu begunca diplomatsko predstavništvo ali konzulat Republike Slovenije v tujini. Ker Republika Slovenija v Iranu v času izdane zavrnilne odločbe ni imela svojega diplomatskega predstavništva ali konzulata, vročitev pa je bilo zaradi zaključka zadeve potrebno izvesti, je Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije odločbo poslalo staršema državljan Irana po pošti. Diplomatska predstavništva ali konzulati drugih držav članic Evropske unije ne opravljajo vročitev v imenu Republike Slovenije za tuje državljane, zato drugače, kot po pošti, navedene odločitve Ministrstvo za notranje zadeve ni moglo vročiti in izvršiti.

Glede ugotovitve Varuha, da je bilo ravnanje Ministrstva za notranje zadeve Republike Slovenije v nasprotju z načelom dobrega upravljanja in je bila državljanu Irana ogrožena pravica do zasebnosti in pribežališča, Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije pojasnjuje, da ima državljan Irana v Republiki Sloveniji priznan status begunca in v Republiki Sloveniji tudi dejansko živi, zato je varen pred preganjanjem s strani njegove izvirne države. S tem, ko ima državljan Irana v Republiki Sloveniji priznan status begunca, je po mnenju Ministrstva za notranje zadeve Republike Slovenije v celoti spoštovana ustavna določba o pravici do pribežališča.

Novela ZTuj-2D (str. 229 235)

Odziv Ministrstva za notranje zadeve:

Varuh je izpostavil način javne objave Predloga sprememb in dopolnitev Zakona o tujcih - ZTuj-2D ter njegove obravnave pred sprejemom; po mnenju Varuha način in obravnava predloga nista bila ustrezna. (str. 229-230)

V konkretnem primeru Ministrstvo za notranje zadeve ponovno pojasnjuje, da je bil predlog sprememb in dopolnitev Zakona o tujcih (v nadaljnjem besedilu: ZTuj-2D) posredovan v objavo na portalu e-demokracija dne 18. 4. 2016. Ker je prišlo do napake pri objavi, je bil predlog poslan v ponovno objavo v mesecu juliju 2016, z datiranim datumom objave 18. 4. 2016. Namen pripravljavca vsekakor ni bil "prikritje" objave predloga ZTuj-2D javnosti, temveč seznanitev zainteresirane javnosti s predlaganimi spremembami in dopolnitvami. V odgovor, da je bil predlog ZTuj-2D objavljen na skrajno ne-transparenten način ter da ni bil nikoli objavljen na spletnih straneh MNZ (rubrika "Predlogi predpisov"), Ministrstvo za notranje zadeve pojasnjuje, da je pripravljavec ravnal v skladu z zahtevami Resolucije o normativni dejavnosti, ter predlog objavil na portalu e-demokracija, skladno s čimer je bilo vsej zainteresirani javnosti, vključno z nevladnimi organizacijami in Varuhom, omogočeno aktivno sodelovanje pri pripravi predloga sprememb in dopolnitev ZTuj-2D.

Glede sprejete novele Zakona o tujcih oziroma novih 10. a in 10. b členov Ministrstvo za notranje zadeve najprej pojasnjuje, da je Državni zbor Republike Slovenije dne 26. 1. 2017 sprejel Zakon o spremembi in dopolnitvah Zakona o tujcih po nujnem postopku. Zakon je bil objavljen v Uradnem listu Republike Slovenije dne 3. 2. 2017 in je začel veljati 4. 2. 2017. Glede izpostavljenih očitkov, da je bilo na razpolago premalo časa za obravnavo predloga zakona (od objave predloga zakona na vladnih oziroma državnozbornih straneh, do predvidene seje Odbora za notranje zadeve, javno upravo in samoupravo v Državnem zboru Republike Slovenije), še posebej glede na zahtevnost vsebine, ki naj bi se obravnavala, Ministrstvo za notranje zadeve pojasnjuje, da se je predlog zakona v fazi zakonodajnega postopka ves čas usklajeval in dopolnjeval. Besedilo zakona je bilo v drugem branju bistveno spremenjeno in dodatno obrazloženo.

Predlog sprememb ZTuj-2 (str. 230 do 233):

Varuh je izpostavil tri spremembe ZTuj-2: možnost vložitve vloge za prvo dovoljenje za prebivanje v izjemnih primerih pri pristojnem organu v Republiki Sloveniji, možnost pridobitve dovoljenja za začasno prebivanje za predšolske otroke ter ureditev položaja oseb, ki jim je država dolgotrajno tolerirala nezakonito bivanje v Republiki Sloveniji. Ministrstvo za notranje zadeve podaja sledečo obrazložitev:

Varuh v svojem poročilu izpostavlja tri, po njegovem mnenju izredno pomembna vprašanja, ki bi jih bilo potrebno urediti v okviru sprememb in dopolnitev ZTuj-2. Prvo izpostavljeno vprašanje se nanaša na možnost spremembe zakonodaje, na podlagi katere bi se lahko **prošnja za pridobitev prvega dovoljenja za prebivanje v izjemnih primerih lahko vložila in prstni odtisi oddali pri pristojnem organu v Republiki Sloveniji**. Ministrstvo za notranje zadeve uvodoma pojasnjuje, da obstoječa ureditev že omogoča vložitev vloge za pridobitev prvega dovoljenja za prebivanje v Republiki Sloveniji za določene kategorije tujcev pri pristojnem organu v Republiki Sloveniji (študenti, raziskovalci, določene kategorije tujcev, ki zaprosijo za izdajo enotnega dovoljenja za prebivanje in delo, pod pogojem, da v Republiki Sloveniji že prebivajo zakonito, imetniki modre karte EU, itd...).

Skladno z obstoječo ureditvijo pa je na podlagi četrtega odstavka 34. člena ZTuj-2 tujcu omogočena tudi vročitev prvega dovoljenja za začasno prebivanje v Republiki Sloveniji, seveda pod zakonsko določenimi pogoji. Takšna ureditev je omogočena tujcu, ki zaradi nepredvidenih okoliščin prvega dovoljenja za začasno prebivanje ni mogel pridobiti pred vstopom v državo, pod pogojem, da tujec v

Republiki Sloveniji biva zakonito in je bila prošnja za izdajo prvega dovoljenja za začasno prebivanje vložena pred njegovim vstopom v državo, tujec pa je že pred vstopom v Republiko Slovenijo podal prstne odtise pri diplomatskem predstavništvu ali konzulatu Republike Slovenije v tujini, po vstopu v državo pa je o vstopu, naslovu ter trajanju nameravanega bivanja v državi ter o razlogih, zaradi katerih prvega dovoljenja za začasno prebivanje ni mogel pridobiti pred vstopom v državo, obvestil pristojni organ v Republiki Sloveniji.

Iz primerov, ki so navedeni v odzivnem poročilu (primer osemmesečne hčerke tujke, ki ima v Republiki Sloveniji izdano enotno dovoljenje za prebivanje in delo), izhaja, da tujka za hčerko, ki je vstopila v Republiko Slovenijo na podlagi Schengenske vize, ni mogla v Republiki Sloveniji urediti dovoljenja za prvo prebivanje in se je morala za ureditev prvega dovoljenja za prebivanje in za zajem prstnih odtisov vrniti na diplomatsko predstavništvo oz. konzulat Republike Slovenije v Moskvi. Ministrstvo pojasnjuje, da ZTuj-2 v primeru združevanja družine na podlagi 47. člena zakona ne omogoča izjeme od načela, da je potrebno prvo dovoljenje za začasno prebivanje pridobiti pred vstopom v državo. Hkrati pa mora tujec, kot že predhodno omenjeno, za združitev družine izpolnjevati tudi kumulativno določene pogoje (najmanj enoletno neprekinjeno bivanje v Republiki Sloveniji pred vložitvijo prošnje in izdano dovoljenje za začasno prebivanje z veljavnostjo najmanj enega leta). Kar zadeva podajo prstnih odtisov pa Ministrstvo za notranje zadeve pojasnjuje, da skladno z določbo tretjega odstavka 58. člena ZTuj-2 dovoljenje za prebivanje, izdano imetniku, mlajšemu od šestih let, ali imetniku, ki zaradi zdravstvenih razlogov ne more dati nobenega prstnega odtisa, ne vsebuje prstnih odtisov. Torej v zadevnem primeru podaja prstnih odtisov v namen pridobitve prvega dovoljenja za začasno prebivanje za osemmesečnega otroka ni bila pogoj.

V zvezi z drugo opisanim primerom, ko je bil zamujen rok za vložitev prošnje za podaljšanje dovoljenja za začasno prebivanje, Ministrstvo za notranje zadeve pojasnjuje, da gre za prekluzivni rok, ki ga ni mogoče podaljšati in ima zamuda posledico izgube pravice do podaljšanja dovoljenja za začasno prebivanje. V primeru, če dovoljenje za prebivanje ni podaljšano, se nova vloga šteje kot vloga za izdajo prvega dovoljenja za začasno prebivanje in se obravnava po pravilih, ki veljajo za pridobitev prvega dovoljenja za začasno prebivanje v Republiki Sloveniji (vlogo je potrebno vložiti na diplomatskem predstavništvu ali konzulatu Republike Slovenije v tujini, v izjemnih primerih pa se lahko dovoljenje, skladno z določbo četrtega odstavka 34. člena ZTuj-2 vroči tujcu pri pristojnem organu v Republiki Sloveniji, ki je dovoljenje izdal).

Na podlagi navedenega Ministrstvo za notranje zadeve pojasnjuje, da ZTuj-2 že določa primere, ko se lahko za izdajo prvega dovoljenja za začasno prebivanje zaprosi pri pristojnem organu v Republiki Sloveniji in meni, da gre za širok nabor kategorij tujcev, katerim je to že omogočeno, zaradi česar zadevnih predlogov Varuha ni vključilo v spremembo zakonodaje.

Drugo, pomembno vprašanje, ki ga izpostavlja Varuh v poročilu, se nanaša na **različno obravnavo predšolskih in šolskih otrok pri pridobitvi dovoljenja za začasno prebivanje (združitev družine)**. V zvezi s tem vprašanjem je Ministrstvo za notranje zadeve Varuhu že podalo obširno pojasnilo in sicer z dopisom št. 214-189/2017/2 (1311-07) z dne 9. 6. 2017. Iz poročila izhaja predlog Varuha, da bi se lahko situacija predšolskih otrok reševala v okviru določbe 51. člena ZTuj-2, s sklicevanjem na Konvencijo o otrokovih pravicah in največjo korist otroka, da živi s svojimi starši.

Uvodoma Ministrstvo za notranje zadeve pojasnjuje, da področje združevanja družine ureja ZTuj-2 v določbi 47. člena, na podlagi katere je tujcu, državljanu tretje države, ki v Republiki Sloveniji prebiva na podlagi dovoljenja za stalno ali začasno prebivanje, pod določenimi pogoji omogočena združitev družine. Za tujca, ki v Republiki Sloveniji prebiva na podlagi dovoljenja za začasno prebivanje, se je z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o tujcih (ZTuj-2A) dodatno uvedel pogoj, da mora tujec, ki ima v Republiki Sloveniji izdano dovoljenje za začasno prebivanje in želi združiti svoje družinske člane, zadnje leto v Republiki Sloveniji prebivati na podlagi dovoljenja za začasno prebivanje in imeti dovoljenje za začasno prebivanje izdano z veljavnostjo najmanj enega leta.

Odločilni razlog za ponovno uvedbo dodatnega pogoja so bile ugotovljene zlorabe pri uveljavljanju socialnih transferjev za družinske člane tujcev v prvem letu združevanja družine, saj tujec kot vlagatelj, takoj po pridobitvi dovoljenja za prebivanje, zaprosi za pridobitev socialnih transferjev iz naslova združitve z družinskimi člani, pri čemer pa se naknadno ugotovi, da njegovi družinski člani sploh ne prebivajo v Republiki Sloveniji, temveč v matični državi. Dodatno Ministrstvo za notranje zadeve pojasnjuje, da je bil zadevni pogoj uveden v tujsko zakonodajo že pred letom 2011, ko je bil sprejet Zakon o tujcih (ZTuj-2), ki je navedeni pogoj odpravil. Prav zaradi ugotovljenih zlorab na področju sociale, pa je bilo potrebno ponovno zaostri pogoje za združevanje družine. Dodatno Ministrstvo za notranje zadeve pojasnjuje, da je namen združitve družine prav v upravičenosti do združitve družinskih članov za tistega tujca, ki že nekaj časa prebiva v Republiki Sloveniji in ima namen v Republiki Sloveniji prebivati tudi v nadaljevanju (v tem času namreč lahko tudi za svoje družinske člane, ki jih ima namen združiti, zagotovi ustrezna finančna sredstva za preživljanje, prav tako pa izkaže namen tudi v nadaljevanju prebivati v Republiki Sloveniji).

47. člen ZTuj-2 nadalje določa tudi izjeme, ki se nanašajo na možnost takojšnjega združevanja družine za določene kategorije tujcev (družinske člane tujca imetnika modre karte EU, tujca, ki ima izdano dovoljenje za začasno prebivanje zaradi opravljanja dela na področju raziskav in visokega šolstva in tujca z dovoljenjem za začasno prebivanje, če je to v interesu Republike Slovenije) ter tako sledi smernicam in določilom zavezujočih pravnih aktov na ravni EU.

Na podlagi navedenih izjem, določenih v prvem odstavku 47. člena ZTuj-2, natančneje določbe, da lahko tujec z dovoljenjem za začasno prebivanje, če je to v interesu Republike Slovenije, brez omejitve glede tujčevega prebivanja in veljavnosti njegovega dovoljenja združuje družinske člane, je tujcu omogočena takojšnja združitev tudi v primeru predšolskih otrok. V tem primeru upravna enota o izdaji dovoljenja za začasno prebivanje družinskemu članu odloči na podlagi mnenja pristojnega ministrstva ali drugega državnega organa. V primeru izdaje ustreznega mnenja pristojnega ministrstva ali drugega državnega organa, se postopka za izdajo dovoljenja za začasno prebivanje sponzorju in njegovemu družinskemu članu lahko začneta tudi istočasno.

Glede združevanja družine v primeru predšolskih otrok in predlagane uporabe določbe prvega odstavka 51. člena zakona pa Ministrstvo za notranje zadeve pojasnjuje, da interes Republike Slovenije ni drug utemeljen razlog za izdajo dovoljenja za začasno prebivanje na podlagi prvega odstavka 51. člena zakona. Izdaja dovoljenja za začasno prebivanje tujcu, katerega prebivanje je v interesu Republike Slovenije, je namreč posebej urejena v tretjem odstavku 51. člena zakona. Glede uporabe prvega odstavka 51. člena zakona, ki določa, da lahko pristojni organ tujcu, ki v skladu z zakonom, mednarodnimi akti ali mednarodnimi načeli ali običaji izkaže utemeljen razlog, zaradi katerega je njegovo bivanje v Republiki Sloveniji upravičeno, izda dovoljenje za začasno prebivanje in sicer za čas nameravanega prebivanja v Republiki Sloveniji, vendar ne za dlje od enega leta, Ministrstvo za notranje zadeve pojasnjuje sledeče.

Skladno z ustaljeno upravno prakso, ki se je izoblikovala v zvezi z izvajanjem določbe prvega odstavka 51. člena zakona, so utemeljeni razlogi za izdajo dovoljenja za začasno prebivanje naslednji: uživanje pravic, ki izhajajo iz dela v Republiki Sloveniji; skrbništvo oziroma rejništvo (skrbnik oziroma rejnik je slovenski državljan ali tujec z dovoljenjem za prebivanje v Republiki Sloveniji); nepremično premoženje v Republiki Sloveniji; zdravljenje v Republiki Sloveniji in obstoj interesa Republike Slovenije, kar pomeni, da se predmetna določba ne more uporabiti v primeru združevanja družine za predšolskih otrok. Uporaba tega člena bi prišla v poštev v primeru zdravljenja otroka v Republiki Sloveniji, skrbništva ali rejništva, samostojno bivanje tujega predšolskega otroka v Republiki Sloveniji pa skladno z ustaljeno upravno prakso ni in ne more biti v interesu Republike Slovenije, v smislu določbe 51. člena ZTuj-2.

Glede uvodne navedbe, da v praksi prihaja do diskriminacije predšolskih otrok tujcev v primerjavi s šoloobveznimi otroci, ki imajo samostojno pravno podlago za ureditev dovoljenja za prebivanje na

podlagi določbe 44. člena ZTuj-2, in lahko na ta način v Republiko Slovenijo pridejo sočasno s starši, Ministrstvo za notranje zadeve pojasnjuje, da takšna ureditev izhaja iz določbe 44. člena ZTuj-2, ki določa, katerim kategorijam tujcev se lahko izda dovoljenje za začasno prebivanje in sicer: tujcu, ki je sprejet na študij, druge oblike izobraževanja, specializacijo, strokovno izpopolnjevanje, praktično usposabljanje, ali tujcu, ki bo sodeloval v mednarodni študentski izmenjavi v ustreznih izobraževalnih ustanovah v Republiki Sloveniji ali bo sodeloval v izobraževalnih programih mednarodnih izmenjav prostovoljcev. Šolajoči se otroci so skladno z javno veljavno ureditvijo vključeni v sistem vzgojno izobraževalnih zavodov (osnovno in srednješolsko izobraževanje), zaradi česar so upravičeni do pridobitve samostojnega dovoljenja za prebivanje zaradi študija na podlagi 44. člena ZTuj-2. Drugačna je situacija na področju vključenosti predšolskih otrok v institucije na področju varstva predšolskih otrok, saj so lahko le ti skladno z veljavno zakonodajo na tem področju vključeni v vzgojno varstvene zavode (vrtoe), kar pa ne sodi med razloge za izdajo dovoljenja za začasno prebivanje zaradi študija na podlagi 44. člena (vzgojno varstveni zavodi namreč ne sodijo v sistem izobraževalnih zavodov, zaradi tega predšolskih otrok ne moremo obravnavati kot tujce, ki so vključeni v druge oblike izobraževanja, in posledično upravičeni do pridobitve dovoljenja za začasno prebivanje na podlagi 44. člena Ztuj-2).

Tretje izpostavljeno vprašanje se nanaša na **sistemske ureditve položaja oseb, ki jim je država dolgotrajno tolerirala nezakonito bivanje v Republiki Sloveniji, sklicujoč se na zagotovitev pravice do spoštovanja družinskega in zasebnega življenja teh ljudi, ki izhaja iz 8. člena Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (EKČP)**. V poročilu Varuh izpostavlja dva primera pobudnikov za ureditev tega vprašanja, pri čemer je eden izmed izbranih prebivalcev Republike Slovenije, ki v Republiki Sloveniji živi že od leta 1976, brez finančnih dohodkov in urejenega tujskega statusa. Drug primer se nanaša na pobudnikovo štiričlansko družino, kateri je bila dovolitev zadrževanja izdana iz razloga nevračanja (enajstič zapored z veljavnostjo šestih mesecev), prav tako pa so na tej podlagi pridobili dovoljenje za začasno prebivanje. V letu 2004 so zaprosili za pridobitev mednarodne zaščite, ki jim je bila zavrnjena. Varuh ugotavlja, da veljavna zakonodaja sicer omogoča nekaj možnosti ureditve statusa (izdaja dovolitve zadrževanja in po dveh letih možnost za pridobitve dovoljenja za začasno prebivanje), vendar ne gre za neko trajno rešitev.

V zvezi z izpostavljeno problematiko je Ministrstvo za notranje zadeve Varuhu že podalo obsežno pojasnilo (dopis št. 214-257/2016/8 z dne 7. 6. 2017). V zvezi s prvo izpostavljenim primerom (izbrisani prebivalec Republike Slovenije) Ministrstvo za notranje zadeve pojasnjuje, da je urejanju statusa tujcev v Republiki Sloveniji, ki so bili na dan osamosvojitve Republike Slovenije državljani drugih republik nekdanje SFRJ, namenjen Zakon o urejanju statusa državljanov drugih držav naslednic nekdanje SFRJ v Republiki Sloveniji (Ur. l. RS, št. 76/10-UPB1, v nadaljevanju: ZUSDDD). ZUSDDD za te tujce določa posebne (olajšane) pogoje za pridobitev dovoljenja za stalno prebivanje v Republiki Sloveniji (poleg državljanstva druge republike nekdanje SFRJ na dan 25. 6. 1991, še prijavljeno stalno prebivališče v Republiki Sloveniji na dan 23. 12. 1990 in dejansko življenje v Republiki Sloveniji od 23. 12. 1990 dalje ali pa prebivanje v Republiki Sloveniji na dan 25. 6. 1991 in dejansko neprekinjeno življenje v Republiki Sloveniji od 25. 6. 1991 dalje). V ZUSDDD je določen tudi rok za vložitev prošnje za izdajo dovoljenja za stalno prebivanje in sicer tri leta od uveljavitve zakona. Zakon je bil uveljavljen dne 24. 7. 2010, tako da je rok za vložitev prošnje za izdajo dovoljenja za stalno prebivanje po navedenem zakonu dne 24. 7. 2013 potekel. Zakonodajalec je namreč ocenil, da je tri leta dovolj dolga doba, da se vsi zainteresirani z zakonom seznanijo in vložijo prošnjo. Ob tem je dodano, da je Ministrstvo za notranje zadeve zakon predstavilo že pred njegovo uveljavitvijo, izdalo je posebno brošuro z informacijami v slovenskem jeziku in v štirih jezikih držav naslednic nekdanje SFRJ, ki je bila vsem zainteresiranim na voljo na vseh upravnih enotah v Republiki Sloveniji, na diplomatskih predstavništvih in konzulatih Republike Slovenije v državah naslednicah nekdanje SFRJ, prejele pa so jo tudi nevladne organizacije. Vsebina brošure in informacije so bile dostopne tudi na spletnih straneh ministrstva.

Zakon, namenjen urejanju statusa državljanov drugih republik nekdanje SFRJ v Republiki Sloveniji, to je Zakon o urejanju statusa državljanov drugih držav naslednic nekdanje SFRJ v Republiki Sloveniji (Ur. l. RS, št. 61/99), je bil sprejet že v letu 1999, veljati je začel dne 28. 9. 1999 in bil nato v letu 2001 in 2010 noveliran. Navedeni zakon je določal tri mesečni rok za vložitev prošnje. Rok je bil nato z odločbo Ustavnega sodišča Republike Slovenije št. U-I-246/02-28 z dne 3. 4. 2003 ponovno odprt in sicer vse do uveljavitve Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o urejanju statusa državljanov drugih držav naslednic nekdanje SFRJ v Republiki Sloveniji (Ur. l. RS, št. 50/10, v nadaljevanju: ZUSDDD-B) oziroma vse do 24. 7. 2013. Po zakonu, namenjenem urejanju statusa državljanov drugih republik nekdanje SFRJ v Republiki Sloveniji je bilo tako mogoče prošnjo za izdajo dovoljenja za stalno prebivanje vložiti v času od 28. 9. 1999 do 28. 12. 1999, ter nato ponovno od 3. 4. 2003 do 24. 7. 2013. Po mnenju ministrstva so imeli tako državljani drugih republik nekdanje SFRJ v Republiki Sloveniji na razpolago primeren, to je dovolj dolg rok, v katerem so lahko oziroma bi lahko, upoštevajoč njihove osebne in druge okoliščine, vložili (pravočasno) prošnjo za izdajo dovoljenja za stalno prebivanje. Poleg tega se je pri ugotavljanju dejanskega življenja državljanov drugih republik nekdanje SFRJ v Republiki Sloveniji, ki je določeno kot pogoj za izdajo dovoljenja za stalno prebivanje, od 3. 4. 2003 dalje, to je od odločbe Ustavnega sodišča Republike Slovenije št. U-I-246/02-28 dalje, v postopku izdaje dovoljenja za stalno prebivanje, pri ugotavljanju izpolnjevanja tega pogoja, sledilo napotkom Ustavnega sodišča Republike Slovenije iz odločbe št. U-I-246/02-28. ZUSDDD-B, ki je bil uveljavljen dne 24. 7. 2010 in s katerim so bila odpravljena ustavna neskladja Zakona o urejanju statusa državljanov drugih držav naslednic nekdanje SFRJ v Republiki Sloveniji (Ur. l. RS, št. 61/99), ugotovljena z odločbo Ustavnega sodišča Republike Slovenije št. U-I-246/02-28 z dne 3. 4. 2003, pa je opredelil pojem dejanskega življenja v Republiki Sloveniji in določil odsotnosti iz Republike Slovenije, ki dejanskega življenja ne prekinajo.

Ustavno sodišče Republike Slovenije je v odločbi št. U-II-1/10 z dne 10. 6. 2010, s katero je odločilo o nedopustnosti zahtevanega referendumu, istočasno tudi ocenilo, da bo na podlagi ZUSDDD-B mogoče dokončno urediti pravni položaj tistih državljanov drugih republik nekdanje SFRJ, ki so bili izbrisani iz registra stalnega prebivalstva in ki še nimajo urejenega statusa. S sklepom št. U-I-48/13 z dne 8. 1. 2015, s katerim je odločilo o pobudi Društva izbrisanih prebivalcev Slovenije za oceno ustavnosti Zakona o urejanju statusa državljanov drugih držav naslednic nekdanje SFRJ v Republiki Sloveniji, pa je ugotovilo tudi, da je ZUSDDD-B osebam, ki so bile izbrisane iz registra stalnega prebivalstva omogočil, da so si lahko, če so za to zaprosile, uredile svoj pravni položaj v Republiki Sloveniji tako za naprej, s pridobitvijo dovoljenja za stalno prebivanje pod ugodnejšimi pogoji, kot so veljali po sistemski ureditvi Zakona o tujcih, kot tudi s pridobitvijo dopolnilne oziroma posebne odločbe o stalnem prebivanju za nazaj, od trenutka izbrisa dalje.

Ker je bila torej za to skupino tujcev v Republiki Sloveniji že sprejeta posebna, po mnenju ministrstva ustrezna zakonodaja za ureditev njihovega statusa, katere ustreznost je potrdilo tudi Ustavno sodišče Republike Slovenije, se Ministrstvo za notranje zadeve s predlogom o zakonodajni dopolnitvi ZTuj-2 (kot sistemskega zakona, ki ureja vstop in prebivanje tujcev v Republiki Sloveniji), kot jo je predlagal Varuh, ni odločilo.

V zvezi z drugo izpostavljenim primerom družine, katerim je bila izdana dovolitev zadrževanja in nato dovoljenje za začasno prebivanje pa Ministrstvo za notranje zadeve pojasnjuje, da je že po veljavnem ZTuj-2 dejstvo, da je bilo tujcu v Republiki Sloveniji dovoljeno zadrževanje, razlog za izdajo dovoljenja za začasno prebivanje (šesta alineja drugega odstavka 35. člena ZTuj-2). Tako se dovoljenje za začasno prebivanje lahko izda tujcu, kateremu je bilo v Republiki Sloveniji dovoljeno zadrževanje za čas najmanj 24 mesecev, ker njegova odstranitev iz države, zaradi spoštovanja načela nevračanja, ni dovoljena. Izdajo tega dovoljenja ZTuj-2 ureja v drugem odstavku 51. člena, kjer je določeno, da tujcu za izdajo tega dovoljenja ni treba izpolniti splošnih pogojev za izdajo dovoljenja za prebivanje (ki so veljavna potna listina, zadostna sredstva za preživljanje in ustrezno zdravstveno zavarovanje), mora pa biti ugotovljena njegova istovetnost, policija mora potrditi nedovoljenost njegove odstranitve iz države, pri tujcu pa tudi ne sme obstajati zadržek zoper javni red in varnost. Tujcu, kateremu je izdano

dovoljenje za začasno prebivanje po navedeni določbi ZTuj-2 in ki nima sredstev za preživljanje, ZTuj-2 zagotavlja pravico do nujnega zdravstvenega varstva in do izplačila denarne pomoči (v višini in na način, kot ga za izplačilo denarne pomoči določa zakon, ki ureja socialno varstvene prejemke), v postopku izdaje dovoljenja pa je tujec oproščen plačila upravne takse in tiskovine. Dovoljenje se izda z veljavnostjo dveh let in se lahko, v kolikor tujčeva odstranitev iz države še vedno ni dovoljena (kar prav tako potrdi policija) podaljšuje, prav tako z veljavnostjo dveh let. Poleg tega pa lahko tujec, kateremu je bilo v Republiki Sloveniji izdano dovoljenje za začasno prebivanje, ker mu je bilo dovoljeno zadrževanje, za prebivanje v Republiki Sloveniji pridobi tudi nadaljnje dovoljenje za začasno prebivanje iz katerega koli drugega namena oziroma razloga prebivanja, ki je s prvim oziroma drugim odstavkom 35. člena ZTuj-2 določen kot namen oziroma razlog za izdajo dovoljenja za prebivanje.

Glede na prvi in drugi odstavek 35. člen ZTuj-2 dolgotrajno oziroma večletno (dejansko) prebivanje tujca v Republiki Sloveniji z ZTuj-2 ni določeno kot namen oziroma razlog (prebivanja), zaradi katerega bi tujec po določbah tega zakona za prebivanje v Republiki Sloveniji lahko pridobil dovoljenje za začasno prebivanje. Se pa v skladu z ZTuj-2 tujcu dovoljenje za začasno prebivanje v Republiki Sloveniji lahko izda tudi iz drugih upravičenih in z zakonom, mednarodnimi akti ali mednarodnimi načeli in običaji utemeljenih razlogov. Dovoljenje za začasno prebivanje iz drugih utemeljenih razlogov je urejeno v prvem odstavku 51. člena ZTuj-2. ZTuj-2 ne določa, kateri so v skladu z zakonom, mednarodnimi akti ali mednarodnimi načeli ali običaji utemeljeni razlogi za izdajo dovoljenja za začasno prebivanje, prav tako pa opredelitev tega nedoločenega pravnega pojma tudi ni določena s podzakonskim predpisom. Vsebinsko tega nedoločenega pravnega pojma je tako izoblikovala dolgoletna upravna praksa (tudi prejšnji Zakon o tujcih (Ur. l. RS, št. 64/09-UPB6), ki se je uporabljal od 14. 8. 1999 do 27. 10. 2011, je namreč urejal izdajo dovoljenja za začasno prebivanje iz drugih utemeljenih razlogov). Dolgotrajno oziroma večletno (dejansko) prebivanje tujca v Republiki Sloveniji z upravno prakso ni izoblikovano kot drug utemeljen razlog za izdajo dovoljenja za začasno prebivanje in po mnenju ministrstva tudi ne more biti drug, z mednarodnim aktom in sicer 8. členom Evropske konvencije o človekovih pravicah (v nadaljevanju: EKČP) utemeljen razlog za izdajo dovoljenja za začasno prebivanje.

Po mnenju ministrstva je družinsko življenje oziroma spoštovanje pravice do družinskega življenja namen oziroma razlog za izdajo dovoljenja za začasno prebivanje zaradi združitve družine.

Z izdajo dovoljenja za začasno prebivanje zaradi združitve družine, kakor tudi za izdajo dovoljenja za začasno prebivanje iz drugih utemeljenih razlogov (po prvem odstavku 51. člena ZTuj-2), mora tujec, poleg zakonsko določenega namena (prebivanja) oziroma razloga, izpolnjevati tudi splošne pogoje za izdajo dovoljenja za prebivanje, ki so: veljavna potna listina, zadostna sredstva za preživljanje (mesečno najmanj v višini osnovnega zneska minimalnega dohodka v Republiki Sloveniji) in ustrezno zdravstveno zavarovanje (ki mora kriti vsaj nujne zdravstvene storitve v Republiki Sloveniji).

S spremembami in dopolnitvami zakona pa je Ministrstvo za notranje zadeve v določenem delu sledilo tudi pobudi Varuha in z dopolnitvijo 51. člena ZTuj-2 uredilo tudi status tistih tujcev, katerim je bilo v Republiki Sloveniji dovoljeno zadrževanje za čas najmanj 24 mesecev, in njihova odstranitev iz države še vedno ni možna, pri čemer pa morajo pri tej kategoriji tujcev obstajati tudi drugi utemeljeni razlogi in posebne osebne okoliščine, ki utemeljujejo njihovo prebivanje v Republiki Sloveniji, obstoj katerih bo ugotavljal pristojni organ za izdajo dovoljenja za začasno prebivanje (upravna enota). Tem osebam se tako omogoča pridobitev dovoljenja za začasno prebivanje z veljavnostjo dveh let, z možnostjo podaljševanja z veljavnostjo dveh let, pod pogoji, določenimi z zakonom. S predlagano določbo se tako razširja krog tujcev, katerim je bilo dovoljeno zadrževanje za čas najmanj 24 mesecev, in lahko pridobijo dovoljenje za začasno prebivanje, saj je bila skladno z obstoječo ureditvijo ta možnost določena zgolj za tujce, katerim je bilo dovoljeno zadrževanje v Republiki Sloveniji za čas najmanj 24 mesecev in njihova odstranitev iz države ni bila možna zgolj iz načela nevračanja.

Legalizacija statusa oseb z dolgotrajnim toleriranim (nezakonitim) prebivanjem v državi, to je, da se dlje časa trajajoče nezakonito prebivanje tujca v državi določi kot razlog za izdajo dovoljenja za prebivanje, pa bi po mnenju ministrstva tudi spodbudilo nezakonite migracije, to je, da bi tujci v državo vstopali in v njej prebivali ne da bi za vstop in prebivanje pridobili dovoljenje za prebivanje iz posameznega namena oziroma razloga prebivanja. Navedenega dejstva pa v času trenutnih migracijskih razmer, ko čez Republiko Slovenijo potekajo migracijski tokovi, po mnenju ministrstva, ni mogoče zanemariti.

Odziv Upravne enote Maribor (z dne 2. 6. 2017) – str. 229-231:

V poročilu Varuha je omenjen primer družine iz območja Upravne enote Maribor. Upravna enota je sledila navodilom Varuha (številka zadeve 214-5778/2013).

Odziv Upravne enote Žalec z dne 1. 6. 2017:

V poročilu je na področju tujcev predstavljena pobuda za uskladitev finančnih transferjev, ko je pri izdaji dovoljenj za prebivanje potrebno ugotavljati zadostna sredstva za preživljanje družinskih članov. UE je mnenja, da naj se upoštevana finančna sredstva uskladijo tudi z drugimi področji; pri državljanstvu se upošteva neto dohodek, pri CSD ravno tako, na področju tujcev pa so s Pravilnikom o načinu ugotavljanja zadostnih sredstev za preživljanje v postopku izdaje dovoljenja za prebivanje določene tudi vse ostale možnosti, s čim lahko tujci dokazujejo zadostna finančna sredstva.

Ko tujci izpolnjujejo ostale pogoje za pridobitev državljanstva, ne razumejo, da imajo za izdajo dovoljenja za prebivanje dovolj sredstev, za pridobitev državljanstva pa ne, ker se ne upoštevajo potni stroški in malica.

Na kratko še o postopkovnem jamstvu informiranja in dostopu do azilnega postopka (str. 234)

Odziv Ministrstva za notranje zadeve:

Policijske enote poznajo postopke s prosilci za mednarodno zaščito. V enotah so na voljo vse razpoložljive informacije (brošure, plakati ipd. v več svetovnih jezikih), ki informirajo tujce o teh postopkih. Tako so tujci ustrezno seznanjeni s pravicami in postopki takoj, ko izrazijo namero za podajo prošnje za mednarodno zaščito. Prihod prevajalcev na posamezno policijsko postajo je odvisen od razpoložljivosti prevajalcev za določen jezik in lokacije oz. oddaljenosti njihovega bivališča do policijske postaje, kjer se tujci obravnavajo.

Pri tem pa je treba izpostaviti, da določeni ilegalni migranti podajo namero za mednarodno zaščito šele po tem, ko jim je predstavljeno, da bodo na podlagi sporazumov o vračanju vrnjeni v državo, od koder so prišli (običajno Hrvaška) in jim je do vrnitve omejeno gibanje.

Poleg tega ima Slovenija sklenjen Dogovor o sodelovanju med Regionalnim predstavništvom Visokega komisarja Združenih narodov za begunce za Srednjo Evropo in MNZ Policijo pri zagotavljanju dostopa prosilcev za mednarodno zaščito na območju Republike Slovenije in izvrševanja njihove pravice do mednarodne zaščite, na podlagi katerega UNHCR ali njihovi pogodbeni partnerji stalno spremljajo možnosti ilegalnih pribežnikov do pravice do mednarodne zaščite.

2.6.9 Drugo

Primer št. 5.7-72/2016: Težave invalidov, ki nimajo stalnih voznikov, nerešene že pet let (str. 235-236)

Odziv Ministrstva za infrastrukturo:

V zvezi z Varuhovim navajanjem, da ostaja že pet let nerešen primer težave invalidov, ki nimajo stalnih voznikov, podajamo naslednjo obrazložitev.

Predlog Zakona o motornih vozilih (ZMV-1), ki obsega tudi spremembe ureditve določanja uporabnika vozila, v kolikor je lastnik vozila oseba z invalidnostjo je v fazi medresorskega usklajevanja (2. krog). Načrtovano je, da bo predlog zakona kmalu predan v nadaljnji postopek sprejema. S sprejetjem predlaganega zakona bo urejen izpostavljen primer, kar ugotavlja tudi varuh človekovih pravic v svojem letnem poročilu za leto 2016.

2.8 GOSPODARSKE JAVNE SLUŽBE

2.8.2 Uresničevanje Varuhovih priporočil

Odziv Ministrstva za infrastrukturo:

V zvezi z varuhovim predlog o nujnosti ureditve področja izvajanja avtotaksi prevozov navajamo naslednje.

Ministrstvo za infrastrukturo pripravlja strokovne podlage za spremembo Zakona o prevozih v cestnem prometu, s katerimi bodo urejena področja upravljanja in vodenja javnega potniškega prometa, sistema subvencioniranih vozovnic za dijake in študente, možnosti uporabe sodobnih tehnologij za naročanje in izvajanja javnih prevozov in taksi prevozov. Vse spremembe, ki jih pripravlja ministrstvo, so usmerjene v zagotavljanje ustrezne varnosti potnikov javnega prevoza in deregulacijo na področjih, kjer določeno vrsto prevoza urejata tako država kot lokalne skupnosti. Pri taksi prevozih je predvideno, da se omogoči občinam, kjer je interes za zagotavljanje taksi prevozov, da celovito uredijo področje. Nekatere mestne občine so izrazile interes, da jim zakonodaja omogoči urejanje taksi prevozov, ki bi jih povezali z mestnim prevozom potnikov in bi lahko s pogoji za izvajanje taksi prevozov uresničevali tudi cilje za zmanjševanje ogljičnega odtisa javnega prevoza potnikov v mestih (na primer z uvajanjem vozil na električni pogon v ožjih mestnih središčih). Predlog zakona bo omogočal tudi posredovanje ponudb in dogovor za izvedbo javnega prevoza potnikov s pomočjo sodobnih tehnologij in naprednih naprav. Tudi za te vrste prevozov pa bodo zahtevani enaki pogoji tako za vozila kot za voznike, ki sicer veljajo za izvajalce javnih prevozov potnikov, da se bo zagotavljala ustrezna varnost potnikov. Predvideno je, da bo predlog Zakona o spremembah Zakona o prevozih v cestnem prometu pripravljen v mesecu septembru 2017 in bo sprejet do konca leta 2017.

V zvezi z vašim dopisom št. 070-6/2017/3 z dne 14.6.2017 pa vam sporočamo, da se iz PRILOGE 1 (Pregled uresničevanja priporočil Varuha človekovih pravic (VČP) iz Letnega poročila VČP za leto 2015), nobeno priporočilo ne nanaša na Ministrstvo za infrastrukturo.

2.10 DELOVNA RAZMERJA

2.10.2 Uresničevanje varuhovih priporočil

Odziv Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti:

Strinjamo se z opozorili Varuha človekovih pravic na strani 274, ki se nanašajo na nujnost kadrovske okrepitve inšpekcij, še posebno IRSD, saj je v situaciji, ko je za nadzor delovnih razmerij pristojnih manj kot 45 inšpektorjev, dejansko nemogoče pričakovati izboljšanje stanja s povečanjem pristojnosti inšpekcije. IRSD zato ob vseh predlogih predpisov, s katerimi se mu dodajajo pristojnosti, opozarja na nujnost upoštevanja in tudi dejanske zagotovitve dodatnih kadrovske virev za izvajanje dodatnih pristojnosti. Brez upoštevanja teh finančnih posledic dodatna pooblastila, ki jih prinašajo predpisi, ne bodo učinkovita in ni mogoče pričakovati izboljšanja. IRSD je dodatno na Inšpekcijskem svetu opozoril na nujnost usklajevanja predlogov predpisov tudi z inšpekcijski organi, vsaj s tistimi, na katere predpisi vplivajo, pri čemer mora biti (ob že siceršnji kadrovske podhranjenosti mnogih inšpektoratov) za usklajevanje zagotovljenega dovolj časa.

Kadrovske podhranjenosti IRSD so v preteklosti ugotavljali tudi drugi državni organi (Računsko sodišče, Komisija za preprečevanje korupcije, Državni zbor, Državni svet, tudi sindikati), zato upamo, da bo Vlada RS še pred koncem mandata uresničila zavezo iz Koalicijskega sporazuma o sodelovanju v Vladi RS za mandatno obdobje 2014 – 2018, da bo na IRSD ustrezno povečala število inšpektorjev in s tem omogočila učinkovitejši nadzor nad zlorabami delovnopravne zakonodaje. Še posebno ob več novih pristojnostih, ki jih je IRSD dobil v mandatu te vlade.

Odziv Ministrstva za javno upravo:

V zvezi z opozorilom Varuha, da so nujne spremembe Zakona o javnih uslužbencih (ZJU), ki bodo preprečevale zastojarsko pripravništvo kjer koli v javnem sektorju pojasnjujemo, da na Ministrstvu za javno upravo intenzivno pripravljamo predlog sprememb in dopolnitev Zakona o javnih uslužbencih (predlagan skrajšani postopek obravnave v Državnem zboru).

Predlog sprememb zakona med drugim vsebuje tudi določbo, s katero realiziramo sklep Vlade, št. 10010-1/2014/10 z dne 11. 12. 2014. Vlada je s tem sklepom sprejela, da sklepanja novih pogodb o volonterskem pripravništvu v javnem sektorju ne podpira in naložila pristojnim ministrstvom, da pripravijo spremembe področnih zakonov, ki dopuščajo volontersko pripravništvo. S predlagano spremembo ZJU se tako določba, ki ureja volontersko pripravništvo v državnih organih in upravah lokalnih skupnosti, črta in volontersko pripravništvo v državnih organih in upravah lokalnih skupnosti ukinja. Volontersko pripravništvo v teh organih ne bo več dopustno, s čimer se bo prispevalo k aktivni politiki zaposlovanja mladih in izboljšanju zaposlitvenih pogojev mladih.

Predlog zakona bo, upoštevaje Resolucijo o normativni dejavnosti in Poslovnik Vlade Republike Slovenije, v čim krajšem času objavljen na E-demokraciji in poslan v medresorsko usklajevanje.

Odziv Ministrstva za pravosodje:

V povezavi z odpravo volonterskega pripravništva Varuh v poročilu omenja napoved Vlade glede sprememb na področju pripravništva v zvezi z opravljanjem pravniškega državnega izpita (PDI), ki naj bi bile pripravljene v letu 2017. Po mnenju Varuha je nujno treba s spremenjeno zakonodajo preprečiti zlorabe pri opravljanju potrebne prakse za PDI.

V zvezi z veljavno ureditvijo področja PDI in sodniškega pripravništva pojasnjujemo, da to pripravništvo ni pogoj za opravljanje pravniških del na splošno, temveč je namenjeno predvsem tistim, ki nameravajo opravljati pravosodne funkcije in pravosodne poklice. Usposobljenosti za opravljanje teh najzahtevnejših pravniških del ni mogoče v zadostni meri pridobiti tekom pravnega študija, temveč

je potrebno pravni študij nadgraditi s ciljno usmerjenim usposabljanjem v okviru pravosodnega sistema, ki se zaključuje z opravljanjem PDI, ki ga kot pogoj predpisujejo nekateri predpisi s področja pravosodja.

Poleg tega sodniško pripravništvo ni pogoj za sam pristop na PDI. Pravico do opravljanja PDI je mogoče pridobiti tudi brez opravljanja pripravništva po Zakonu o pravniškem državnem izpitu²⁵ (ZPDI), katerega del je sodniško pripravništvo, so pa v tem primeru določeni nekoliko strožji pogoji glede časa in oblike zahtevane predhodne zaposlitve. Ker pa opravljanje sodniškega pripravništva zagotavlja najbolj kvalitetno in hkrati najhitrejšo pripravo na opravljanje PDI, je interes za sodniško pripravništvo izjemno velik.

Zaradi navedenega se sodniško pripravništvo po namenu, vsebini, načinu opravljanja in trajanju bistveno razlikuje od splošnega pojma pripravništva po Zakonu o delovnih razmerjih²⁶ (ZDR-1). Za sodniške pripravnike, ki opravljajo sodniško pripravništvo v okviru delovnega razmerja pri drugem delodajalcu oziroma volontersko, pa veljajo še nekatere posebnosti, zaradi katerih se njihov položaj še dodatno razlikuje od položaja volonterskih pripravnikov po ZDR-1. Ti sodniški pripravniki na sodišču izvajajo le tiste dejavnosti, ki so opredeljene v programu obveznega usposabljanja z namenom priprave za pristop na PDI in niso vključeni v druge poslovne procese, ki se izvajajo na sodiščih. V praksi je njihovo usposabljanje organizirano tako, da na sodišče prihajajo po potrebi in v skladu z dogovorom s sodnikom mentorjem. Na sodiščih se ne preverja, ali ti pripravniki izpolnjujejo dnevno delovno obveznost v obliki osemurne prisotnosti, ki jo imajo ostali zaposleni. Poleg tega jim na sodiščih ne nalagajo drugih obveznosti, tako da v ničemer ne prispevajo k večji storilnosti oziroma uspešnosti poslovanja sodišč.

Iz navedenega izhaja, da je sodniško pripravništvo namenjeno pripravi na opravljanje PDI in se izvaja predvsem v interesu pripravnikov. To še posebej velja za volontersko opravljanje sodniškega pripravništva, ki ga zato ni mogoče razumeti kot izkoriščanje mladih.

Sicer pa je bila na področju sodniškega pripravništva v zadnjih letih aktualna predvsem problematika podaljševanja čakalnih vrst za nastop tega pripravništva, ki je nastala kot posledica sprememb delovnopravne zakonodaje iz leta 2013. V zvezi s tem pojasnjujemo, da je Vlada na seji dne 13. 6. 2017 sprejela sklep o prerazporeditvi določenih finančnih sredstev Ministrstva za pravosodje vsem štirim višjim sodiščem kot izvajalcem sodniškega pripravništva. Prerazporejena sredstva bodo višjim sodiščem omogočila sprejemanje novih sodniških pripravnikov s prednostnih vrstnih redov za kandidate, ki bodo opravljali sodniško pripravništvo v okviru izobraževanja, ki ga zagotavlja delodajalec, oziroma volontersko.

Poleg navedenega Ministrstvo za pravosodje pripravlja nov zakon s področja pravniškega državnega izpita, katerega obravnava na Vladi je predvidena decembra letos, sprejem pa maja prihodnje leto. Trenutno so v pripravi teze za novi zakon.

Priporočilo št. 49.: Varuh ponavlja: Vlada RS naj takoj pripravi spremembe ZUJF in kot izjemo od omejitve letnega dopusta prizna merilo varovanja nege težje telesno in zmerno, težje ali težko duševno prizadete osebe. (stran 275)

Odziv Ministrstva za javno upravo:

Zakon za uravnoteženje javnih financ (Uradni list RS, št. 40/12, 96/12 - ZPIZ-2, 104/12 - ZIPRS1314, 105/12, 25/13 - odl. US, 46/13 - ZIPRS1314-A, 56/13 - ZŠtip-1, 63/13 - ZOsn-I, 63/13 - ZJAKRS-A, 99/13 - ZUPJS-C, 99/13 - ZSVarPre-C, 101/13 - ZIPRS1415 in 101/13 - ZdavNepr, 107/13 - odl. US, 85/14, 95/14, 24/15 - odl. US, 90/15, 102/15 in 63/16 - ZDoh-2R; v nadaljnjem besedilu: ZUJF) z

²⁵ Uradni list RS, št. 83/03 - uradno prečiščeno besedilo, 111/07 in 40/12 - ZUJF.

²⁶ Uradni list RS, št. 21/13, 78/13 - popr., 47/15 - ZZSDT, 33/16 - PZ-F, 52/16 in 15/17 - odl. US.

ničemer ni posegel v posamezne kriterije za dodelitev letnega dopusta, kot so določeni po kolektivnih pogodbah, pač pa je le sprejeta omejitev izrabe (vseh) dni letnega dopusta – 35 dni po kriterijih iz prvega odstavka in (morebitnih) dodatnih 15 dni po kriterijih iz 2. odstavka tega člena - ki ni vezana na katerega koli od kriterijev, pač pa na skupno število dni letnega dopusta. Citirana ureditev je veljala za vse zaposlene v javnem sektorju in je bila povzeta v Zakonu o ukrepih na področju plač in drugih stroškov dela za leto 2016 in drugih ukrepih v javnem sektorju (Uradni list RS, št. 90/15) kakor tudi v Zakonu o ukrepih na področju plač in drugih stroškov dela za leto 2017 in drugih ukrepih v javnem sektorju (Uradni list RS, št. 88/16) ob širokem konsenzu socialnih partnerjev.

MJU meni, da opisana ureditev ne daje podlage za zaključek, naveden v poročilu, da so javni uslužbenci, ki delajo z otroki s posebnimi potrebami, upravičeni do dodatnih dni letnega dopusta, medtem ko starši teh otrok niso oziroma kot navaja poročilo, da "zaradi omejitve iz 187. člena ZUJF **teh dni dopusta** ne morejo uveljaviti", in opozarja na dvoje:

Gre za dve različni pravici, ki zato med seboj nista primerljivi. V primeru letnega dopusta, ki ga dobi javni uslužbenec kot delavec, gre za posebne pogoje dela; v primeru letnega dopusta, ki ga dobi posameznik, pa glede na njegove osebne in socialne okoliščine. Po mnenju MJU bi bila primerjava (če sploh) primerna le znotraj (istega) kriterija osebnih in socialnih okoliščin javnega uslužbenca, nikakor pa ne med dvema vsebinsko popolnoma ločenima zadevama, pa čeprav imata obe stično točko – otroke s posebnimi potrebami. Le na tak način bi lahko sledili ustavnemu načelu enakosti upoštevaje enako in drugačno dejansko stanje. Zaradi navedenega menimo, da različno število dni letnega dopusta iz naslova posebnih pogojev dela z otroki s posebnimi potrebami ne kaže na različno moč sindikatov, pač pa na dosežen dogovor glede težavnosti posebnih pogojev dela pri opravljanju posameznih del.

Omejena izraba (največ 35 dni) letnega dopusta ni vezana na kateri koli kriterij posebej, zato ni možno trditi, da javni uslužbenec ne more izrabiti dni iz katerega koli kriterija, pač pa je omejeno celotno število letnih dni, ki je bilo dodeljeno na podlagi vseh kriterijev, ki jih izpolnjuje javni uslužbenec.

MJU ugotavlja, da se je tudi Varuh strinjal, da bi se z realizacijo predloga varuha vzpostavila pozitivna diskriminacija določene skupine znotraj enakega kriterija osebnih in socialnih okoliščin, pri čemer po mnenju MJU ni možno brez kršenja načela enakosti (v zakonu in pred zakonom) izvzeti le en kriterij osebnih okoliščin in ga prenesti v izjemo dodatnih 15 dni, ki so vezani izključno na posebne pogoje dela. Prav tako pa ne gre spregledati dejstva, da je omejitev števila dni letnega dopusta v letu 2017 urejena v ZUPPJS17, ki je po svoji naravi interventni zakon in da citirana omejitev velja le za leto 2017 (in ne tudi za 2018 kot nekateri drugi ukrepi).

Ne nazadnje pa opozarjamo tudi na dejstvo, da je pravica do letnega dopusta zaradi nege otrok s posebnimi potrebami v ZDDO in posameznih kolektivnih pogodbah, določena v višini 5 dni, medtem ko je v zakonu o delovnih razmerjih določeno le 3 dni in se ta pravica ni povišala ob sprejemu novega ZDR, pač pa je ostala v enaki višini.

Zaradi vsega navedenega menimo, da bi bilo ustrezneje, če bi ureditev v ZUPPJS17 ostala nespremenjena (torej brez diskriminacije posamezne skupine), pač pa bi se pravice staršev otrok s posebnimi potrebami in seveda povezano tudi otrok s posebnimi potrebami uredile v predpisih, ki so v pristojnosti Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.

2.10.3. Neplačevanje plač in prispevkov za socialno varnost

Priporočilo št. 50: Varuh ponavlja: Vlada RS mora takoj sprejeti ukrepe, ki bodo zagotovili pregleden, učinkovit in hiter sistem nadzora nad plačevanjem plač, tako v neto zneskih kot vseh odtegljajev, povezanih s plačami. (stran 275)

Odziv Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti:

Varuh ponovno od Vlade terja takojšnje sprejetje ukrepov, ki bodo zagotovili pregleden, učinkovit in hiter sistem nadzora nad plačevanjem plač, tako v neto zneskih plače kot vseh odtegljajev, povezanih s plačilom.

Eden od ciljev novega Zakona o delovnih razmerjih (Uradni list RS, št. 21/13, 78/13 – popr., 47/15 – ZZSDT, 33/16 – PZ-F, 52/16 in 15/17 – odl. US; v nadaljevanju besedila: ZDR-1) iz leta 2013 je bil tudi zagotavljanje večje finančne oziroma socialne varnosti delavcev z uveljavitvijo jasnejših pravnih podlag za izredno odpoved pogodbe o zaposlitvi, ki jo lahko poda delavec delodajalcu v primerih neizplačila plače oziroma bistveno zmanjšanega izplačila plače, zamudi oziroma nerednem izplačevanju plače kot tudi zaradi neplačevanja prispevkov za socialno varnost s strani delodajalca. Velja poudariti, da je delavcu v primeru, če on izredno odpove pogodbo o zaposlitvi, v splošnem zagotovljen enak pravni položaj, kot bi ga imel, če bi pogodbo odpovedal delodajalec iz razlogov na njegovi strani (npr. iz poslovnega razloga):

- delavec ima pravico do odškodnine najmanj v višini izgubljenega plačila za čas odpovednega roka;
- delavec ima pravico do odpravnine;
- delavec ima, če izpolnjuje tudi druge predpisane pogoje, pravico do denarnega nadomestila za brezposelnost v skladu s predpisi o urejanju trga dela.

V zvezi z izplačilom plače je pomembna tudi določba, po kateri je pisni obračun, ki ga mora delodajalec izdati delavcu ob vsakokratnem izplačilu, verodostojna listina, na podlagi katere lahko delavec predlaga sodno izvršbo. Iz pisnega obračuna morajo biti razvidni podatki o plači, nadomestilu plače, povračila stroškov v zvezi z delom in drugi prejemki, do katerih je upravičen delavec, obračun in plačilo davkov in prispevkov ter plačilni dan. S tem delavci v primeru, ko delodajalci ne izpolnijo zakonske obveznosti zagotovitve plačila za delo, z izterjavo svoje terjatve (neizplačane plače ali drugih prejemkov) v izvršilnem postopku hitreje pridejo do poplačila.

Globe za kršitve glede plačila za delo so bile na novo definirane in spadajo med najostreje zagrožene sankcije.

Nadzor nad institutom plačila za delo se v skladu z ZDR-1 izvaja s strani Inšpektorata Republike Slovenije za delo (v nadaljnjem besedilu: IRSD), sistem nadzora nad plačevanjem prispevkov pa je glede na veljavno zakonodajo (17. člen Zakona o prispevkih za socialno varnost, 159. člen Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju in 11. člen Zakona o finančni upravi) v pristojnosti Finančne uprave RS (v nadaljnjem besedilu: FURS). S tem je celostno uveljavljen nadzor nad plačilom za delo ter obveznimi dajatvami, ki izvirajo iz tega.

Dodatno glede obravnavane vsebine še pojasnjujemo, da so globe za kršitve, ki se nanašajo na plačilo za delo (plača, regres, prispevki za socialno varnost itd.) in so opredeljene kot prekrški, predpisane v različnih predpisih iz pristojnosti FURS in IRSD ter se jih v skladu z zakonom tudi izreka, neizplačani prejemki iz delovnega razmerja pa so v skladu z ZDR-1 in Zakonom o delovnih in socialnih sodiščih terjatve, ki se jih uveljavlja pred delovnim sodiščem, z zastaralnim rokom 5 let.

Na predlog MDDSZEM je Vlade dne 8. 6. 2017 določila besedilo Predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o inšpekciji dela in ga poslala v obravnavo Državnemu zboru. Predlog sprememb in dopolnitev uvaja tudi možnost inšpektorja, da prepove opravljanje dela delavcev ali dejavnosti ob

ugotovitvi, da le-ta ni izplačal plač. Gre za nov razlog za možnost izdaje fakultativne prepovedne odločbe, saj so kršitve v zvezi s plačilom za delo najpogostejše ugotovljene kršitve s strani inšpektorata od leta 2009 dalje in ker inšpektor trenutno nima na voljo sredstev, s katerimi bi delodajalca neposredno prisilil k določenemu ravnanju, se kreira ta nova rešitev, kjer bo lahko inšpektor z upravno prepovedno odločbo neposredno vplival na ravnanje zavezanca do odprave nepravilnosti.

IRSD na tem področju sicer dobro sodeluje s Finančno upravo RS (FURS), oboji smo v skladu s svojimi pristojnostmi poostri izvajanje nadzorov ter okrepili sodelovanje z drugimi inšpekcijskimi službami oziroma zavodi. Delodajalci zaradi pravnomočno izrečenih glob zaradi prekrška v zvezi s plačilom za delo in zaposlovanjem na črno sicer že lahko čutijo posledice na posameznih področjih – pri ustanavljanju novih podjetij oziroma pridobivanju statusa družbenika (Zakon o gospodarskih družbah), pri javnem naročanju (Zakon o javnem naročanju) ter zaposlovanju in delu tujcev (Zakon o zaposlovanju, samozaposlovanju in delu tujcev), vendar samo ti ukrepi še ne zagotavljajo sistemskih rešitev.

IRSD je tako skupaj s FURS oblikoval predloge, za katere menimo, da bi lahko prispevali k izboljšanju stanja na področju urejanja delovnih razmerij in pri plačevanju obveznih prispevkov za socialno varnost, ki smo jih v začetku aprila 2017 posredovali varuhu.

IRSD je bil aktiven tudi pri pripravi sprememb Kazenskega zakonika (KZ-1) glede obveznosti dokazovanja naklepa pri kaznivem dejanju kršitve temeljnih pravic delavcev iz 196. člena KZ-1, zato upamo, da bo Zakon o spremembah in dopolnitvah Kazenskega zakonika, ki je bil objavljen v Uradnem listu RS, št. 27/2017, z dne 2. 6. 2017, dejansko prinesel spremembe pri dokazovanju naklepa pri navedenem kaznivem dejanju.

2.10.4. Inšpekcijski postopki

Priporočilo št. 51: Varuh ponavlja: Vlada RS naj zagotovi, da bodo postopki pri vseh nadzornih institucijah potekali v razumnih rokih. Predlagamo kadrovske okrepitve IRSD, kjer je to mogoče, tudi s prerazporeditvami javnih uslužbencev. (stran 277)

Odziv Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti:

Tudi IRSD sodelovanje med organoma ocenjuje kot dobro in uspešno. Pozdravljamo skupna srečanja, na katerih se lahko pogovorimo o odprtih vprašanjih in možnostih za rešitev. Veseli smo tudi, da varuh z udeležbo na naših letnih konferencah podpira naša prizadevanja za ustrežnejše rešitve različnih vprašanj s področja dela.

IRSD vsako leto izvede več usmerjenih akcij nadzora, ki si jih večinoma začrta že s programskimi usmeritvami za posamezno koledarsko leto. Usmerjene akcije nadzora praviloma opravljamo na vsebinskih področjih, ki se skozi prijave, opravljanje nadzorov in dejansko ugotovljene kršitve kažejo kot najbolj tvegana za večje kršitve pravic delavcev. O svojih aktivnostih tudi obveščamo javnost.

- **Primer: Inšpekcijski nadzor šele tri leta po prijavi**

IRSD je upošteval predlog Varuha človekovih pravic, da v strokovne pomoči delavcem in obrazec za prijavo kršitev vključi informacijo, da IRSD prijavitelja na njegovo zahtevo seznanja o izrečenih ukrepih po končanem inšpekcijskem postopku.

2.10.5 Invalidni delavci

Priporočilo št. 52: Varuh predlaga, naj se osebam, ki se v okviru zaposlitvene rehabilitacije usposablajo na konkretnem delovnem mestu oziroma v izbranem poklicu, povrnejo tudi (vsaj) stroški za malico. (stran 279)

Odziv Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti:

Varuh v poročilu navaja, da so se tudi leta 2016 srečevali s primeri nameranih odpovedi pogodbe o zaposlitvi invalidnim delavcem, in sicer so bili s strani posameznikov seznanjeni o tem, kako se delodajalci izogonej ponudbi drugega delovnega mesta in kršijo pravice delavcev. Po mnenju Varuha problematika kaže na slab položaj invalidov na trgu dela in zaposlovanja in na morebitni sporno diskriminatorno prakso odpovedi delovnih razmerij delavcem invalidom.

MDDSZEM pojasnjuje, da je bila leta 2006 v sistem varstva invalidov uvedena Komisija za ugotovitev podlage za odpoved pogodbe o zaposlitvi (v nadaljnjem besedilu: Komisija). Invalidi tako uživajo posebno varstvo pred odpovedjo pogodbe o zaposlitvi, ki ga poleg številnih mednarodnih aktov in Ustave Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97 – UZS68, 66/00 – UZ80, 24/03 – UZ3a, 47, 68, 69/04 – UZ14, 69/04 – UZ43, 69/04 – UZ50, 68/06 – UZ121,140,143, 47/13 – UZ148, 47/13 – UZ90,97,99 in 75/16 – UZ70a) določajo zakonski in podzakonski akti, neposredno pa ZDR-1. Odpoved pogodbe o zaposlitvi je možna le kot skrajni ukrep in po posebnem postopku oziroma pod pogoji iz pogodbe o zaposlitvi zaradi invalidnosti in v primeru poslovnega razloga v primerih in pod pogoji, določenimi s predpisi, ki urejajo pokojninsko in invalidsko zavarovanje, oziroma s predpisi, ki urejajo zaposlitveno rehabilitacijo in zaposlovanje invalidov. Če delodajalec pred odpovedjo pogodbe o zaposlitvi invalidu ni pridobil mnenja Komisije, je redna odpoved pogodbe o zaposlitvi iz poslovnega razloga nezakonita (VSRS sodba VIII Ips 219/2014). Mnenje, ki ga v postopku izda Komisija, je procesna predpostavka v postopku odpovedi pogodbe o zaposlitvi invalidu. Pravilnost ugotovitev Komisije je podvržena sodni presoji v okviru individualnega delovnega spora za ugotovitev (ne)zakonitosti odpovedi, ki ga sproži delavec invalid. V okviru spora o zakonitosti takšne odpovedi pogodbe o zaposlitvi, ki ga lahko sproži delavec zoper delodajalca, delovno sodišče preizkuša obstoj razlogov za odpoved pogodbe o zaposlitvi in s tem tudi vsebinsko pravilnost ugotovitev Komisije.

2.10.6. Prekarne oblike dela

Odziv Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti:

MDDSZEM je v 2016 letu pripravilo pregled stanja na trgu dela ter nabor ukrepov, ki lahko kot sveženj pomembno prispevajo k zagotavljanju dostojnega dela za vse delovno sposobne prebivalke in prebivalce, kar je predstavilo v dokumentu »Za dostojno delo«. Predlagani ukrepi v dokumentu tvorijo po mnenju MDDSZEM koncept boja proti prekarizaciji, ki se pojavlja na trgu dela danes, hkrati pa poskušajo odgovoriti na izzive, ki se v zvezi s prihodnostjo dela postavljajo na trgu dela – nove oblike dela bodo terjale ustrezno prilagoditev sistemov socialne varnosti ter mehanizmov za zagotovitev pravne varnosti. V zadnjih letih se Slovenija namreč podobno kot večina evropskih gospodarstev sooča s porastom uporabe atipičnih oblik dela. Porast teh oblik dela v razvitih gospodarstvih je posledica pritiskov po vse cenejši produkciji dobrin in storitev, kjer enega izmed glavnih stroškov predstavljajo stroški dela, ter vse bolj fleksibilni organizaciji delovnih procesov. Prekarizacija, kot eden izmed obrazov porasta atipičnih oblik dela, prinaša negativne posledice tako na mikro (delavci, delodajalci) kot makro ravni (npr. vzdržnost in zadostnost sistemov socialne varnosti). Dokument je MDDSZEM 1.4.2016 predstavilo na seji Ekonomsko-socialnega sveta (v nadaljnjem besedilu: ESS), ki je za njegovo nadaljnjo obravnavo oblikoval strokovno delovno skupino z namenom obravnave posameznih vsebinskih sklopov ter razpravo o predlaganih ukrepih.

MDDSZEM je na podlagi dokumenta »Za dostojno delo«, analize slovenskega trga dela, ki jo je v sodelovanju in po naročilu MDDSZEM pripravila Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj,

in ugotovitev Inšpektorata Republike Slovenije za delo ter predlogov socialnih partnerjev pripravilo paket sprememb delovnopravne zakonodaje, ki obsega Zakon o delovnih razmerjih, Zakon o urejanju trga dela (Uradni list RS, št. 80/10, 40/12 – ZUJF, 21/13, 63/13, 100/13, 32/14 – ZPDZC-1 in 47/15 – ZZSDT) in Zakon o inšpekciji dela (Uradni list RS, št. 19/14; v nadaljnjem besedilu: ZID-1). Reforma trga dela obsega ukrepe za hitrejšo aktivacijo brezposelnih oseb in ukrepe proti prekrasnosti na trgu dela oziroma za dostojno delo (večji nadzor, večja fleksibilnost ob večji socialni varnosti).

Na predlog MDDSZEM je Vlade dne 8. 6. 2017 določila besedilo Predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o inšpekciji dela in ga poslala v obravnavo Državnemu zboru. S ciljem povečati delovnopravno varstvo delavcev v prekrasnih oblikah dela MDDSZEM predlaga tudi spremembo 19. člena ZID-1, ki določen dodaten ukrep inšpektorja, in sicer pooblastilo inšpektorju, da kadar se delo ne opravlja na podlagi pogodbe o zaposlitvi, pa bi se glede na elemente delovnega razmerja moralo, ob izdaji prepovedne odločbe izda tudi odredbo, na podlagi katere mora delodajalec delavcu vročiti ustrezno pogodbo o zaposlitvi. Pogodba o zaposlitvi mora biti vsebinsko ustrezna ugotovljenemu dejanskemu stanju, z učinkovanjem od sklenitve pogodbe o zaposlitvi dalje. Delavec ima pravno varstvo v primeru neizročitve ali izročitve neustreznega predloga. V kolikor delodajalec ne spoštuje odredbe, je predvidena denarna sankcija.

IRSD že nekaj let v svojih nadzorih daje poseben poudarek tudi različnim oblikam dela, ki jih delavci večinoma ne opravljajo v okviru delovnega razmerja, pri čemer to ni njihova prostovoljna odločitev (prekarne oblike dela). IRSD je v povezavi s tem predlagal tudi dopolnitev ZID-1, pri čemer se strinjamo z varuhom, da bo novo pooblastilo, ki ga predvidevajo spremembe ZID-1, imelo pomen na trgu dela le, če se bo ob tem povečalo tudi število inšpektorjev.

Primer 4.0-4/2016: Dodatni mehanizmi podpore za izboljšanje položaja samozaposlenih v kulturi

Odziv Ministrstva za kulturo:

Glede primera žepnin v okviru instrumentov izboljšanja položaja samozaposlenih je ministrstvo za kulturo izvajalo javni poziv za dodelitev kulturnih žepnin. Pogoji in merila so bila vnaprej znana. Menimo, da so bile s pozivom dane vsem samozaposlenim v kulturi enake možnosti za obravnavo ter da so bili glede na pogoje in kriterije vsi enakopravno in nediskriminatorno obravnavani. Javni razpis, je sicer ustrezen glede na namen in cilje tovrstne spodbude samozaposlovanju, se je pa v praksi zadnjih treh letih izvajanja izkazalo, da postopek ni povsem primeren, kadar so sredstva omejena (saj so bila zagotovljena sredstva izjemno hitro porabljena, hitrost oddaje prijave na javni poziv bistvenega pomena). Zato je bil z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o uresničevanju javnega interesa za kulturo (Uradni list RS, št. 68/16), spremenjen drugi odstavek 82.a tako, da je uvedena možnost dodeljevanja sredstev ali po postopku javnega poziva ali javnega razpisa, ki ju ZUJIK že ureja kot možna postopka. Poleg tega se spodbujanje samozaposlovanja s podeljevanjem kulturnih žepnin razširja na podeljevanje delovnih štipendij. Gre za razširitev možnosti dodeljevanja sredstev za namen spodbujanja samozaposlovanja oziroma za možnost izbire vrste postopka, ki bo primernejši glede na razpoložljiva sredstva. Tako je bil v letu 2017 objavljen Javni razpis za dodelitev delovnih štipendij za samozaposlene v kulturi, ki jih bo v letu 2017 sofinancirala Republika Slovenija iz proračuna, namenjenega za kulturo.

2.10.7. Zaposleni v javnem sektorju

Primer 4.3-33/2016: Vračilo preveč izplačanih plač v javnem sektorju (stran 284)

Odziv Ministrstva za javno upravo:

Z novelo Zakona o sistemu plač v javnem sektorju (Uradni list RS, št. 53/05: v nadaljnjem besedilu: ZSPJS-D), ki se je pričela uporabljati 1.7.2005, je bila v zakon vključena določba 3.a člena, ki je določila ravnanje delodajalca v primeru nezakonitosti pri določitvi oziroma izplačilu plač. Z novelo ZSPJS-D je bil dopolnjen tudi 3. člen zakona, s katerim je zakonodajalec jasno določil, da se plače ne sme določiti v drugačni višini, kot je določena z zakonom, predpisi in drugimi akti, izdanimi na njihovi podlagi ter kolektivnimi pogodbami in da postanejo določbe predpisov in kolektivnih pogođb, ki določajo plače, sestavni del pogodbe o zaposlitvi v primeru, če je določilo o plači v pogodbi o zaposlitvi v nasprotju z veljavnim normativnim okvirom. V javnem sektorju torej za razliko od zasebnega sektorja avtonomija pogodbenih strank ni omejena le v zvezi z minimalnimi pravicami, ki jih mora delodajalec zagotavljati zaposlenemu kot šibkejši stranki delovnega razmerja, temveč je avtonomija pogodbenih strank v javnem sektorju v izogib oškodovanju javnih sredstev omejena tudi tako, da delodajalec zaposlenemu ne sme zagotavljati pravic v večjem obsegu, če bi s tem obremenil javna sredstva. Zato je določba, ki določa plačo v nasprotju s predpisi, neveljavna in se kot sestavni del pogodbe uporablja neposredno določbe predpisov.

ZSPJS torej od leta 2005 dalje vključuje določbo, v skladu s katero mora delodajalec ob ugotovitvi neskladnosti določb o plači v pogodbi o zaposlitvi nemudoma pisno obvestiti zaposlenega z obrazložitvijo ugotovitev o nepravilnosti ter mu izročiti pisni predlog ustreznega individualnega akta, v katerem se uredi zakonita plača za naprej. Prav tako ZSPJS od leta 2005 dalje vključuje določbo, po kateri so tako funkcionarji kot javni uslužbenci v primeru prejemanja višjih plač, kot je sicer določal veljavni normativni okvir, preveč izplačan znesek plače dolžni vrniti. O načinu vrnitve preveč izplačanega zneska se mora delodajalec z zaposlenim najprej poskušati dogovoriti (skleniti pisni dogovor o načinu vračila preveč izplačanih plač), če pa se zaposleni s tem, da bi moral preveč izplačani znesek plače vrniti, ne strinja, in dogovora z delodajalcem ne sklene, pa mora delodajalec zahtevati vračilo preveč izplačane plače s tožbo pred pristojnim sodiščem. Tako v primeru preveč kot premalo izplačanih plač glede na veljavni normativni okvir, je ZSPJS od leta 2005 pa vse do leta 2014, ko je bila sprejeta novela ZSPJS (Uradni list RS, št. 50/14: v nadaljnjem besedilu: ZSPJS-S) določal, da je treba izplačati razliko do zakonito določene plače za celotno obdobje preveč oziroma premalo izplačane plače v okviru splošnega petletnega zastaralnega roka, ki velja za terjatve iz delovnega razmerja.

5. julija 2014 je bila uveljavljena novela ZSPJS-S, s katero je bil 3.a člen spremenjen. V obdobju prehoda v nov plačni sistem v letu 2008 se je, tudi zaradi same kompleksnosti ureditve prevedbe (uvrstitve starih plač v plače v novem sistemu), v posameznih primerih dogajalo, da je prišlo do nepravilno določenih plač. V večini teh primerov je glavni razlog za nepravilnosti bila napačno razumljena sicer kompleksna ureditev prehoda v nov plačni sistem, pri čemer pa zaposleni niso imeli vpliva na določitev njihovih plač. Zlasti reprezentativni sindikati javnega sektorja so opozarjali, da je za zagotavljanje zakonitosti določitve in izplačila plač odgovoren delodajalec kot močnejša stranka delovnega razmerja, saj ima na voljo tudi vso strokovno podporo v tej zvezi, ki je zaposleni nima.

V usklajevanjih z vsemi reprezentativnimi sindikati javnega sektorja je, upošteva je dejstvo, da gre po eni strani v primerih izplačevanja plač v javnem sektorju za javna sredstva, ki so nesporno bila oškodovana zaradi višje izplačanih plač, po drugi strani pa gre vendarle za zaposlene, ki nimajo vpliva na določanje in izplačevanje plač ter tudi niso dolžni poznati celotnega sistema, bil sklenjen kompromis, ki je vračilo nezakonito določenih plač na podlagi sklenjenega dogovora o vračilu omejil na obdobje desetih mesecev, pri čemer pa znesek, ki ga je zaposleni dolžan vrniti, ne sme presegati dvakratnika njegove zakonito določene osnovne plače. Ob tem velja opozoriti, da je zakonodajalec upošteval tudi dodaten socialni vidik, saj je v primeru, da so previsoke plače prejemale zaposleni, ki v trenutku ugotovitve nezakonitosti prejemajo minimalno plačo, na predlog zaposlenega predvidel odpust dolga.

Iz zgoraj pojasnjenih razlogov, ob upoštevanju kompleksnosti plačnega sistema in še posebej prehoda v nov plačni sistem v letu 2008, z vidika varstva pravic javnega uslužbenca kot šibkejše stranke delovnega razmerja, ki na pravilno določitev plače v večini primerov nima vpliva, ter ob upoštevanju tudi socialnega vidika prejemnikov minimalnih plač, zakonska rešitev, ki jo je uvedla novela ZSPJS-S predstavlja kompromis med oškodovanjem javnih sredstev na eni strani in zaposlenimi na drugi strani, ki nimajo vpliva na določanje in izplačevanje plač in niso dolžni poznati celotnega plačnega sistema v javnem sektorju.

Vrhovno sodišče Republike Slovenije je v zadevi opravilna številka VIII Ips 256/2016 z dne 20.12.2016 spremenilo dosedanje prakso nižjih sodišč, ki so nezakonite določbe pogodbe o zaposlitvi štela za nične, posledica ničnosti pa je bila, da je moral zaposleni preveč izplačano plačo vrniti. Vrhovno sodišče RS je v sodbi glede 3.a člena ZSPJS obrazložilo, da 3.a člen ZSPJS javnemu uslužbencu neposredno ne nalaga vrnitve preveč izplačane plače, temveč določa, da se za vračilo preveč izplačanih zneskov plač uporabljajo splošne določbe civilnega prava. V zvezi z uporabo splošnih pravil civilnega prava pa sodišče zaključuje, da posledica napačne določitve plače v pogodbi o zaposlitvi ni ničnost take določbe v smislu 86. in 87. člena Obligacijskega zakonika (Uradni list RS, št. 97/07 – uradno prečiščeno besedilo in 64/16 – odl. US, v nadaljevanju: OZ), temveč gre za nezakonitost, ki ima za posledico, da se javnemu uslužbencu za naprej v pogodbi o zaposlitvi določi pravilna plača in se mu za naprej tudi izplačuje pravilna plača. Posledično pa vračila preveč izplačanih plač v tem primeru ni.

Ministrstvo za javno upravo je ob upoštevanju razlogov iz sodbe Vrhovnega sodišča RS in veljavnega 3.a člena ZSPJS proračunskim uporabnikom posredovalo pojasnilo, kako naj ravnajo v primerih napačno določenih oziroma izplačanih plač. Ob upoštevanju obrazložitve Vrhovnega sodišča RS tako zaposleni ne bo več vračal preveč izplačanih plač v primerih, ko je imel v pogodbi o zaposlitvi oz. odločbi ali sklepu, če gre za funkcionarja, določeno napačno plačo in je napačno izplačilo plače posledica napačne določitve plače. Zaposleni pa bo še vedno moral vrniti preveč izplačano plačo v primerih, ko ima v aktu plačo določeno pravilno, izplačilo njegove plače pa je bilo napačno (npr. računalniške ali računske pomote, kot je Vrhovno sodišče RS že določilo v zadevi VIII 267/2010 z dne 7.2.2012). MJU je tudi predlagalo, da delodajalci v sodnih postopkih, ki so še v teku, se pa nanašajo na napačno izplačilo plače, ki je posledica nezakonito določene plače v pogodbi o zaposlitvi, odločbi oz. sklepu, če gre za funkcionarja, vložene tožbe umaknejo ter ne sklepajo novih dogovorov o načinu vračila preveč izplačanih plač in ne vlagajo tožb v primerih, ko je napačno izplačilo plače posledica napačne določitve plače v pogodbi o zaposlitvi, odločbi oz. sklepu. Celotno pojasnilo je dostopno na spletni strani MJU na naslednji povezavi: [Razlaga veljavnega 3.a člena ZSPJS v povezavi z odločitvijo Vrhovnega sodišča RS, opravilna številka VIII Ips 256/2016](#) (6.4.2017).

Glede na to, da se spremembe plačnega sistema v javnem sektorju praviloma uveljavljajo v socialnem dialogu, je bila po sodbi Vrhovnega sodišča RS imenovana delovna skupina, sestavljena tudi iz predstavnikov reprezentativnih sindikatov javnega sektorja, ki bo preverila ustreznost veljavne določbe 3.a člena ZSPJS.

2.11 POKOJNINSKO IN INVALIDSKO ZAVAROVANJE

2.11.4 Invalidsko zavarovanje

Priporočilo št. 53: ZPIZ naj opravi celovito analizo in presojo dela izvedencev, ki sodelujejo v postopkih ocene delovne zmožnosti zavarovancev, ter zoper kršilce pravil ustrezno ukrepa. (stran 292)

Odziv Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti:

Glede na splošni očitek Varuha, da pobudnikom ni razumljivo, zakaj invalidska komisija ni sledila predlogu njihovega zdravnika Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije (v nadaljevanju Zavod) navaja, da se zdravniki v zdravstvu ukvarjajo izključno z zdravstvenim stanjem pacienta, invalidska komisija pa poleg tega preuči tudi delovno dokumentacijo zavarovanca v zvezi z njegovo zmožnostjo za delo ob že postavljeni diagnozi. Prav ta kombinacija je, ob ostalih okoliščinah, podlaga za odločitev izvedenskega organa. Lečeči zdravnik oz. specialist z dokumentacijo v zvezi z delovnim mestom, poklicem itd. zavarovanca ni seznanjen.

V zvezi z opozorilom oziroma mnenjem Varuha o posegu v zavarovančevo dostojanstvo v primeru, ko je zdravnik zavarovanca pregledal kar med kosilom v družbi sostanovalcev v domu starejših in postavljaj popolnoma neprimerna vprašanja, da bi lahko diagnosticiral demenco, Zavod pojasnjuje, da se z opozorilom oziroma mnenjem mora žal strinjati. Izpostavlja še, da je bilo ravnanje izvedenca v konkretnem primeru neprimerno ter ga tudi sam izvedenec obžaluje. Preko direktorice DSO se je zavarovanki in sorodnikom tudi opravičil.

Hkrati Zavod pojasnjuje, da zdravniki izvedenci sicer najlažje ocenijo morebitne potrebe po pomoči in postrežbi, še posebej, ko gre za ocenjevanje stopnje demence zavarovanca, z opazovanjem njegovega funkcioniranja v vsakodnevem življenju. Tudi zato se Zavodu ne zdi primerno izpostaviti izjemnega primera kot splošno ravnanje zdravnikov izvedencev. Dolgoletni izvedenec, ki je bil v omenjenem primeru izpostavljen, ni bil doslej nikoli obravnavan v zvezi z neustreznimi dejanji in velja za korektnega sodelavca.

V zvezi z navedbami, da se nekateri izvedenci obnašajo kot bogovi v belem, Zavod nadalje pojasnjuje, da na invalidskih komisijah Zavoda podaja izvedenska mnenja 24 zaposlenih zdravnikov in 250 pogodbenih zdravnikov izvedencev, ki so v letu 2016 podali preko 43.000 izvedenskih mnenj. Zdravniki izvedenci ZPIZ delajo delno ali v celotni tudi javnem ali zasebnem zdravstvu.

Vse zdravnike, ki delujejo v senatih invalidskih komisij zavoda, veže Kodeks ravnanja izvedencev zavoda in Protokol dela senata invalidske komisije I. in II. stopnje in splošna etična načela stroke.

Zavod meni, da posplošen očitek Varuha meče neopravičeno slabo luč na vse izvedence, ki korektno in strokovno opravljajo svoje delo.

Zavod izpostavlja še, da v obravnavanem letu 2016 niso zabeležili povečanega števila pripomb na delo zdravnikov izvedencev, redke pripombe pa v večini podajajo vedno iste osebe in so posledica predvsem nezadovoljstva z odločitvijo izvedenskega organa. Vse pripombe skrbno preverijo in največkrat se izkažejo kot neopravičene.

Zavod poudarja še, da si vseskozi prizadeva, da imajo delavci na vseh področjih dela korekten in spoštljiv odnos do strank.

2.12 ZDRAVSTVENO VARSTVO IN ZDRAVSTVENO ZAVAROVANJE

2.12.1 Splošne ugotovitve

Odziv Ministrstva za zdravje:

Varuh človekovih pravic (v nadaljevanju: Varuh) v svojem Poročilu za leto 2016 (v nadaljevanju: Poročilo) ponavlja očitek Ministrstvu za zdravje (v nadaljevanju: ministrstvo) iz preteklega leta, da prepočasi pripravlja že dolgo napovedano reformo zdravstvenega varstva in zavarovanja in si zastavlja vprašanje ali so delovne skupine, ki naj bi pripravile nove zakonske določbe, dobro vodene in ali jih sploh sestavljajo ustrezno usposobljeni strokovnjaki. Varuh v zvezi s tem ministrstvu tudi očita, da javnost tega ne more preveriti, saj podatki o sestavi delovnih skupin ter njihovih nalogah in izhodiščih, predvsem pa rokih za pripravo rešitev, niso javno objavljeni in navaja, da se javnost upravičeno sprašuje, zakaj dolgoletne strokovne razprave ne prinesejo nobenih rezultatov.

Ministrstvo na zgornje ugotovitve Varuha pojasnjuje, da v zvezi s sodelovanjem splošne in strokovne javnosti pri pripravi zakonodaje ministrstvo, da upošteva temeljna načela in cilje, ki jih je na področju priprave strateških dokumentov predvidela Resolucija o normativni dejavnosti.

Nadalje ministrstvo pojasnjuje, da pri pripravi ključne zakonodaje v delovne skupine vključuje različne deležnike (v odvisnosti od vsebine, ki jo predpis pokriva), tako je tudi pri predlogih zakonov, ki jih je pripravljalo ali pa začelo pripravljati v preteklem letu, poleg strokovnjakov, zaposlenih na ministrstvu, v delovne skupine pritegnilo tudi predstavnike Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije, Nacionalnega inštituta za javno zdravje, Javne agencije za zdravila in medicinske pripomočke, Lekarniške zbornice Slovenije, predstavnike zdravništva, strokovnjake s področja kakovosti in varnosti v zdravstvu in veliko drugih deležnikov.

Posamezniki, ki so imenovani v delovne skupine za pripravo zakona, morajo pred pričetkom dela v delovni skupini (skladno z načelnim mnenjem in priporočili Komisije za preprečevanje korupcije) izpolniti posebno izjavo o neodvisnosti in nepristranskosti člana delovne skupine.

V sklopu te izjave se posameznik zaveže, da:

1. bo v primeru **obstoja nasprotja interesov** kot tudi "zgolj" **videza nasprotja interesov** (tj. okoliščin, v katerih zasebni interes člana vpliva ali ustvarja videz, da vpliva na nepristransko in objektivno opravljanje njegovih nalog) v posamezni zadevi, ki se obravnava v delovni skupini, o tem **nemudoma pisno obvestil** predsednika in ostale člane delovne skupine, **in se v celoti izločil** iz postopka odločanja v tej zadevi oziroma, če bo to primerneje, iz delovne skupine kot celote. V 8 dneh od ugotovitve take okoliščine bo **pisno obvestil tudi ministrstvo**;

2. bo **v 15 dneh od imenovanja** v delovno skupino in **ob zaključku delovanja** delovne skupine ali delovanja v delovni skupini ministrstvo za obdobje zadnjega leta pred imenovanjem oziroma za čas imenovanja v delovni skupini **pisno seznanil z informacijami, ki vplivajo ali bi lahko vplivale na delo** v delovni skupini, in sicer glede:

- objavljanja plačljivih člankov: podatke o tem, v katerem glasilu oziroma publikaciji je bil objavljen posamezni članek in kdo je bil njegov plačnik;
- udeležbe oziroma predavanja na strokovnem posvetu, simpoziju ipd.: podatke o tem, kdo je plačal stroške udeležbe oziroma predavanja in kdo je povabil na ta dogodek;
- prejema kakršne koli ugodnosti oziroma plačila, ki je povezano s strokovnim delom (npr. izvedba raziskave): s podatkom o tem, kdaj, kje in v kakšni obliki oziroma na kakšen način je bila ta ugodnost prejeta;

3. je seznanjen glede dolžnosti **prijave stikov z lobisti oziroma dolžnosti odklonitve stika in prijave**, ko bi lahko prišlo do nasprotja interesov, pri čemer za lobiranje šteje vsak nejavni stik

lobista s članom delovne skupine z namenom vplivanja na vsebino ali postopek sprejemanja predpisov in drugih splošnih aktov;

4. se strinja, da **preneha članstvo** v delovni skupini, če nastopi eden izmed naslednjih razlogov:

- se ugotovi kršitev 1. ali 3. točke te izjave;
- ne poda (delno ali v celoti) ali ne poda pravočasno poročila iz 2. točke te izjave;
- se naknadno ugotovi, da podatki iz poročila iz 2. točke te izjave niso pravilni, popolni oziroma resnični;
- v roku 5 delovnih dni ne odgovori na zahtevo za pojasnilo ministrstvu, ki se nanaša na lastno ugotovitev ali prijeto prijavo, da krši pogoj ali druge okoliščine, ki so zahtevane za člana delovne skupine.

Potrebno je dodati tudi, da je ministrstvo, kar zadeva posredovanja informacij o sodelujočih strokovnjakih, do sedaj zmeraj delovalo transparentno, kar pomeni, da je zainteresirani javnosti vselej (na zaprosilo) posredovalo informacije o sodelujoči strokovnjakih, ki pripravljajo posamezne strateške dokumente oziroma zakonodajo.

Ob tem ministrstvo na konkretnem primeru pojasnjuje, da je bil predlog novele Zakona o pacientovih pravicah (v nadaljevanju: ZPacP), ki je bil dne 18. 5. 2017 posredovan Državnemu zboru RS v obravnavo in sprejem, pripravljen upoštevajoč zelo široko javno razpravo:

- dne 30. 11. 2016 je ministrstvo na spletni strani objavilo izhodišča za zakon, prav tako pa gradivo posredovalo vsej strokovni in drugi zainteresirani javnosti s področja zdravstva na njihove uradne naslove,
- med 12. 12. 2016 in 12. 1. 2017 je bila izvedena javna razprava predloga zakona; poleg objave na spletni strani ministrstva in na e-Demokraciji pa je bilo celotno gradivo ponovno posredovano tudi na naslove vseh prepoznanih deležnikov s področja zdravstva; zbornicam in strokovnim združenjem (Zdravniška zbornica Slovenije, Lekarniška zbornica Slovenije, Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov, Združenje zdravstvenih zavodov Slovenije, Strokovno združenje zasebnih zdravnikov in zobozdravnikov Slovenije, Društvo fizioterapevtov, Slovensko zdravniško društvo, Strokovno združenje izvajalcev zdravstvene in babiške nege Slovenije), sindikatom (Sindikato zobozdravnikov Slovenije DENS, Sindikat zdravnikov družinske medicine Praktikum, Sindikat zdravnikov in zobozdravnikov Slovenije FIDES), strokovnim organom in organizacijam s področja zdravstva (Zdravstveni svet, Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije, Nacionalni inštitut za javno zdravje, zastopniki pacientovih pravic), državnim organom (Varuh človekovih pravic, Informacijski pooblaščenec, Komisija za preprečevanje korupcije, Služba Vlade RS za zakonodajo, Ministrstvo za finance, Ministrstvo za javno upravo, Ministrstvo za kulturo, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Ministrstvo za pravosodje, Zdravstveni inšpektorat RS), nevladnim organizacijam s področja pacientovih pravic (Mreža 25x25, Zveza potrošnikov Slovenije, Zveza društev upokojujencev Slovenije, Koalicija za ohranitev javnega zdravja), predstavnikom zakonodajne veje oblasti (Odbor za zdravstvo v Državnem zboru RS, poslanske skupine (PS SMC, PS SDS, PS DeSUS, PS SD, PS ZL, PS NSi, PS IMNS, PS NP) in nepovezanima poslancema),
- na željo posameznih strokovnih skupin je ministrstvo na dodatne sestanke povabilo tudi predstavnike zobozdravnikov, ortodontov, psihiatrov, pedopsihiatrov in kliničnih psihologov,
- predlog novele glede uvedbe posebnega varovalnega ukrepa je bil v nadaljevanju posredovan Varuhu še v dodatno mnenje.

Predlog zakona je pripravljala delovna skupina, sestavljena iz predstavnikov ministrstva in zunanjih strokovnjakov, katerih imena so navedena v vladnem gradivu, ki je javno objavljeno. V gradivu je navedeno, da je bila delovna skupina za pripravo predloga zakona, poleg zaposlenih na ministrstvu, sestavljena iz naslednjih predstavnikov:

- dr. Tatjana Mlakar, Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije,
- Rade Pribakovič Brinovec, dr. med., Nacionalni inštitut za javno zdravje,

- David Breznikar, dipl. družb. inf., Nacionalni Inštitut za javno zdravje,
- Janja Močan, univ. dipl. prav., Združenje zdravstvenih zavodov Slovenije,
- dr. Danica Rotar Pavlič, Zdravniška zbornica Slovenije,
- Brane Dobnikar, univ. dipl. prav., Zdravniška zbornica Slovenije,
- Urška Močnik, dr. med., Zdravstveni dom Idrija,
- dr. Božidar Voljč, predsednik Komisije za medicinsko etiko,
- Mojca Mahkota, zastopnica pacientovih pravic,
- Duša Hlade Zore, zastopnica pacientovih pravic.

Skupni stroški dela za delo delovne skupine (tj. sodelovanje zunanjih strokovnjakov), ki so bremenila javnofinančna sredstva, so znašali 224,00 EUR (sejnine za posamezne predstavnike).

Ministrstvo dodatno pojasnjuje, da je bilo z namenom zmanjšanja oziroma odprave morebitnega konflikta interesov pri pripravi predmetnega zakona in njegovega podzakonskega predpisa vsem članom delovne skupine v podpis posredovana zgoraj omenjena izjava o neodvisnosti in nepristranskosti člana delovne skupine. Izjavo so podpisali vsi člani delovne skupine, ki so se sestankov udeleževali. V zvezi s tem velja dodati, da je bila delovna skupina sestavljena zelo uravnoteženo, saj so jo sestavljali tako predstavniki strokovnih interesnih združenj izvajalcev zdravstvenih storitev (zdravstvenih delavcev) in izvajalcev zdravstvene dejavnosti (zdravstvenih zavodov) kot tudi predstavniki pacientov. O vsakem sestanku je bil voden zapisnik s popisom udeležencev.

Glede na navedeno je mogoče zaključiti, da je bila javnost pri pripravi omenjenega zakona (in pravilnika) ves čas kakovostno in v zadostnem obsegu vključena. Besedilo predloga zakona je Vlada sprejela dne 18. 5. 2017 in ga posredovala v obravnavo Državnemu zboru RS po rednem postopku.

V nadaljevanju Poročila Varuh izpostavlja, da se ministrstvo problema reševanja predolgh čakalnih dob loteva na napačen način, saj je pripravilo le spremembe ZPacP in podzakonskega akta, ki pa naj bi predvidevala tudi izjemno visoke globe za kršitev posameznih zakonskih določb. Varuh na tem mestu še predlaga, da bi bilo primerneje razmisliti o raznih spodbudah za zmanjševanje čakalnih dob, ki naj bodo uravnotežene s sankcijami za kršitve. V tej zvezi ministrstvo pojasnjuje, da predlagana novela zakona glob ne zvišuje, temveč jih ohranja na isti ravni, kot so bile določene ob sprejemu osnovnega zakona v letu 2008. Posebej pa poudarja, da je primarni oziroma temeljni namen predloga novele v zagotavljanju transparentnosti in boljšega upravljanja čakalnih seznamov (torej celostna ureditev področja čakalnih dob in čakalnih seznamov) ter ureditvi ustreznega in celostnega nadzora na področju zagotavljanja pacientovih pravic in obveznosti in ne skrajševanje čakalnih dob. Skrajšanje čakalnih seznamov in čakalnih dob je pričakovana posledica urejenega in transparentno vodenega čakalnega seznama ter posameznih ukrepov, ki jih predvideva nova zakonodaja (npr. črtanje iz čakalnega seznama, odpoved termina, prenaročanje, opravičevanje odsotnosti od določenega termina, spremljanje in analiziranje čakalnih dob s strani izvajalca, sprejemanje ukrepov za odpravo oziroma skrajševanje čakalnih dob in poročanje nadzornim organom).

V zvezi z nadzorom ministrstvo poudarja, da je za spoštovanje pacientovih pravic potrebno tako spodbujanje izvajalcev prek različnih metod in ukrepov ter nenehnim ozaveščanjem pacientov glede njihovih pravic in dolžnosti kot tudi izvajanje učinkovitega nadzora. Pri tem je pomemben ne le prekrškovni postopek in primeren nabor prekrškov (kar je delno opredeljeno že v veljavni zakonodaji), ampak tudi inšpekcijski nadzor (ki ga veljavna zakonodaja ne določa), saj je le-ta usmerjen predvsem v prihodnost. Njegov cilj je namreč odprava pomanjkljivosti v javnem interesu.

V zvezi z Varuhovo ugotovitvijo, da ob pripravi letošnjega Poročila, poročil o delu zastopnikov še nima, ministrstvo pojasnjuje, da le-to skrbi, da zastopniki pacientovih pravic vsako leto pripravijo redno letno poročilo o delu zastopnika pacientovih pravic, in sicer s pošiljanjem opomnika na začetku leta in s pozivanjem zamudnikov, ki poročila ne pošljejo v roku, določenem v drugem odstavku 80. člena ZPacP. Letno poročilo o delu zastopnikov pacientovih pravic v letu 2016 so ministrstvu poslali vsi

zastopniki pacientovih pravic, od tega dva naknadno po pozivu ministrstva in po zgoraj navedenem roku. Navedena letna poročila so sicer javno dostopna, objavljena na spletni strani ministrstva.

2.12.2 Uresničevanje Varuhovih priporočil

Odziv Ministrstva za zdravje:

V zvezi z uresničitvijo **Varuhovega priporočila št. 70 (2015)** ministrstvo pojasnjuje, da je pravilna ugotovitev Varuha, da je ministrstvo intenziviralo obveščanje in seznanjanje splošne in zainteresirane javnosti glede predlogov novih rešitev v bodoči zakonodaji, kot tudi glede ključnih sprememb, ki se v zdravstvenem sistemu odvijajo na operativni ravni. Navedeno aktivno obveščanje seveda ne pomeni (kot smo pojasnili že v pojasnilih v poglavju 2.12.1), da ministrstvo ne upošteva določb Resolucije o normativni dejavnosti. Te dodatne aktivnosti obveščanja javnosti se namreč ciljano odvijajo ravno v obdobju, ko tudi sicer tečejo roki za javno razpravo, npr. zakona.

Priporočilo št. 71 (2015)

Odziv Ministrstva za zdravje:

S predlagano novelo ZPacP želi ministrstvo premostiti težave, ki so trenutno najbolj pereče in pacientom kot uporabnikom zdravstvenih storitev predstavljajo največjo omejitev, tj. zlasti izvajanje pravice do spoštovanja pacientovega časa. S tem namenom se predlagana novela osredotoča predvsem na zagotavljanje transparentnega in učinkovitega upravljanja čakalnega seznama, določanje orodij za uspešno spremljanje in skrajševanje čakalnih dob ter vodenje realnih čakalnih seznamov, poudarjanje kratkega roka za izdajo strokovnega mnenja in izvida po specialistični obravnavi, prednostno obravnavo pred sodišči in posebej hitro postopanje organov v okviru predkazenskega postopka (kadar pacient med zdravstveno obravnavo utрпи hujše telesne poškodbe, invalidnost ali smrt). Določa se tudi pravne podlage za izvajanje posebnega varovalnega ukrepa, celostno ureja nadzor in primernejši nabor prekrškov. Upoštevajoč omejitve glede števila členov oziroma obsega sprememb in dopolnitev, ki jih novela lahko zajema, nekaterih vprašanj (med njimi tudi predmetno priporočilo Varuha glede širitve področja dela zastopnikov pacientovih pravic na področje obveznega zdravstvenega zavarovanja, o katerem ministrstvo dokončnega stališča sicer še ni zavzelo) tokratna novela ne odpira.

V Varuhovem Poročilu (stran 297, drugi odstavek, drugi stavek) je zapisano, da osnutek novele ZPacP v času pisanja tega poročila še ni v javnosti in zato uresničitve priporočila ni mogoče oceniti.²⁷ Navedeno ne drži, saj je bilo Poročilo izdano aprila 2017, predlog novele ZPacP pa je bil v javni razpravi v času od 12. 12. 2016 do 12. 1. 2017, pri čemer je bil predlog novele ZPacP s posebnim dopisom, št. 0070-58/2016/122 z dne 12. 12. 2016, posredovan tudi Varuhu. Varuh se je na predlog novele ZPacP iz javne razprave odzval z dopisom, št. 0.1-2/2017-2-ML z dne 14. 2. 2017, ki ga je ministrstvo prejelo dne 15. 2. 2017 (sicer že po zaključeni javni razpravi), obravnavalo in v največji možni meri tudi upoštevalo posredovane predloge in mnenja. Prav tako so bila Varuhu in ostalim deležnikom dne 29. 11. 2016 posredovana Okvirna izhodišča za novelo ZPacP, na katera pa se Varuh ni odzval. Kot omenjeno zgoraj, je ministrstvo dne 11. 5. 2017 Varuha prosilo še za dodatno mnenje glede posebnega varovalnega ukrepa, ki ga predvideva obravnavana novela. Mnenje je ministrstvo pridobilo dne 15. 5. 2017, se nanj odzvalo z dopisom št. 0070-58/2016/220 z dne 17. 5. 2017, in v noveli poskušalo upoštevati Varuhove predloge.

²⁷ Na strani 299 pa je zapisano, da so v času pisanja tega poročila v javni razpravi spremembe in dopolnitve zakona, ki naj bi omogočile zlasti skrajšanje nedopustno dolgih čakalnih dob.

Priporočilo št. 72 (2015)

Odziv Ministrstva za zdravje:

Glede možnosti združitve nalog zastopnikov pacientovih pravic in zagovornikov pravic oseb s težavami v duševnem zdravju ministrstvo dokončnega stališča še ni zavzelo. Razlogi za urejanje omejenega nabora vsebin v predlogu novele ZPacP so navedeni v prejšnjem odstavku.

Priporočila št. 73 (2015)

Odziv Ministrstva za zdravje:

Glede uresničitve Varuhovega priporočila št. 73 (2015) ministrstvo pojasnjuje, da bo omenjena problematika (postopki odločanja o pravici do zdravljenja v tujini) podrobno, celovito in predvsem na ustrezni zakonski ravni, urejena v sklopu novega Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju.

2.12.3 Zakon o zdravstveni dejavnosti

Odziv Ministrstva za zdravje:

Varuh v Poročilu navaja, da v letu 2016 še vedno ostaja problematika pri izvajanju zdravstvene dejavnosti, enaka kot v preteklih letih, saj se pravne podlage glede zdravstvene dejavnosti tudi v letu 2016 niso spremenile. Nadalje pove, da se še vedno srečuje z nedodelanimi postopki nadzora, zlasti glede pristojnosti in vloge Zdravniške zbornice Slovenije.

Ministrstvo od leta 2015 pripravlja Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o zdravstveni dejavnosti (v nadaljevanju: predlog zakona), ki je bil v aprilu 2017 potrjen na Vladi in je vložen v Državni zbor RS v zakonodajni postopek. Ena izmed pglavitnih rešitev je tudi ureditev nadzora nad izvajalci zdravstvene dejavnosti in zdravstvenimi delavci in sodelavci.

Predlog zakona na novo ureja področje nadzorov zdravstvene dejavnosti. Namen nove pravne ureditve tega področja je povečati kakovost, učinkovitost in zakonitost delovanja zdravstvenega sistema. Da bi to dosegli, so predvideni notranji nadzori, strokovni nadzor, upravni nadzor, inšpekcijski nadzor, nadzor s strani Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije in tako imenovani sistemski nadzor. Izrecno so urejene pristojnosti za izvajanje inšpekcijskega nadzora nad izvrševanjem določb tega zakona različnih inšpekcijskih organov, ki imajo tudi funkcijo prekrškovnega organa. Dosedanja ureditev nadzora ni bila celostna, saj Zakon o zdravstveni dejavnosti (v nadaljevanju: ZZDej) ni urejal možnosti povezovanja različnih vrst nadzora. Izkazalo se je, da je potrebno zakonsko urediti možnost tako imenovanega skupnega nadzora. ZZDej ne daje možnosti nadziranja tako posameznega izvajalca kot tudi njegove notranje organizacijske enote ali pa celo posameznega zdravstvenega delavca, kar v praksi predstavlja oviro pri celostnem nadzoru, ki jo je bilo potrebno odpraviti.

Ker bo predvsem sistemski nadzor zahteval sodelovanje vseh deležnikov, ki bodo opravljali nadzor (tudi Zdravniška zbornica Slovenija), se bo tako posredno zagotovilo, da postopki ne bodo več dolgotrajni.

Ministrstvo se strinja, da se vsi v zdravstvenem sistemu moramo zavedati, da je potrebno delati v dobro pacientov. Navedeno se kaže tudi na način, da se na pobude in peticije posameznikov, ki jih naslovijo, bodisi na ministrstvo, ali pa v javni zdravstveni zavod, odgovori. V povezavi s tem bi tudi ministrstvo želelo pohvaliti Zdravstveni inšpektorat RS za hiter odziv in njegovo učinkovitost ter dobro sodelovanje.

2.12.4 Pedopsihiatrična obravnava otrok

Odziv Ministrstva za zdravje:

Na ministrstvu se zavedamo, da je področje otroške in mladostniške psihiatrije deficitarno in da je nedopustno, da tukaj beležimo dolge čakalne dobe. Zato smo k reševanju problematike že pred leti pristopili aktivno, ko smo razpisali več specializacij za to področje. Tako se sedaj izobražuje 24 specializantov otroške in mladostniške psihiatrije, kar je skoraj toliko, kot jih sedaj dela v Sloveniji na tem področju, zato pričakujemo, da bo deficitarnost te storitve v prihodnjih letih izzvenela. Že v letu 2017 bodo zaključili specializacijo štirje specializanti in na ministrstvu si bomo prizadevali v sodelovanju z lokalnimi skupnostmi, da se bodo zanje vzpostavila delovna mesta.

2.12.5 Psihoterapevtska dejavnost

Odziv Ministrstva za zdravje:

V Sloveniji se je psihoterapija razvila kot dodatna specializacija po zaključeni specializaciji psihiatrije in klinične psihologije. Začetniki psihoterapije na Slovenskem so se že leta 1968 organizirali kot Sekcija za psihoterapijo v okviru Zdravniškega društva, kasneje pa kot samostojno Združenje psihoterapevtov Slovenije, v letu 1987 pa se je organizirala še Slovenska krovna zveza za psihoterapijo. V začetku leta 2017 je poleg navedenih združenj ustanovljeno še Slovensko združenje za psihoterapijo in svetovanje.

Ministrstvo za zdravje je leta 2006 imenovalo dve delovni skupini za pripravo predloga Zakona o psihološki dejavnosti in predloga Zakona o psihoterapevtski dejavnosti. V letu 2010 sta bila oba zakona izločena iz programa dela vlade zaradi drugih prioritet na področju zdravstvene zakonodaje.

Kljub temu na tem področju ni pravne praznine, saj je psihoterapija v Sloveniji opredeljena kot metoda zdravljenja, ki jo izvajata specialist klinične psihologije in zdravnik specialist psihiatrije. Vendar dostopnost do njunih storitev ne ustreza potrebam in je marsikdo odvisen od samoplačniških storitev na slabo reguliranem trgu psihoterapevtskih storitev. Ministrstvo se je zato odzvalo na zahteve po normativni regulaciji te dejavnosti. Predlog sklepa o imenovanju delovne skupine, v katero so vključeni predstavniki relevantnih organizacij s področja psihoterapije, z namenom priprave normativne ureditve področja psihoterapije v Sloveniji je ministrstvo pripravilo, vendar zaradi drugih prioritet ministrstva omenjena delovna skupina še ni začela z delom.

2.12.6 Zakon o pacientovih pravicah

Odziv Ministrstva za zdravje:

Varuhovo Poročilo navaja, da so v času pisanja tega Poročila v javni razpravi spremembe in dopolnitve ZPacP, ki naj bi omogočile zlasti skrajšanje nedopustno dolgih čakalnih dob, zaradi česar Varuh izraža pomislek, da bodo druge spremembe zakona, s katerimi je ministrstvo v preteklosti že soglašalo, preložene v prihodnost. Kot nakazano že v zgornjih pojasnilih, je ministrstvo v predlog novele vključilo tudi nekatere ostale predloge, ki se nanašajo na pobude Varuha iz preteklega obdobja, npr.:

- posebni varovalni ukrepi,
- drugo mnenje,
- prednostna obravnava pred sodišči in posebej hitro postopanje organov v primeru predkazenskega postopka, kadar pacient tekom zdravstvene obravnave utрпи hujše telesne poškodbe, invalidnost ali smrt in je zaradi tega pričel sodni postopek,
- celostna ureditev nadzora in določitev prekrškov.

Neformalne obravnave pritožb pacientov zaradi kršitev pacientovih pravic mimo določil ZPacP niso dopustne, zato je ministrstvo s predlogom novele ZPacP določilo tudi prekrške, ki se nanašajo na:

- seznanitev pacienta s pravico in postopkom vložitve zahteve za prvo obravnavo kršitev pacientovih pravic (kar predvideva drugi odstavek 56. člena ZPacP),
- neobravnavo pisne zahteve (četrti odstavek 60. člena ZPacP),
- ravnanje v nasprotju s prvim odstavkom 61. člena ZPacP po prejemu prve zahteve,
- odsotnost ustreznih opozoril pacienta glede pravnih posledic neopravičenega izostanka z obravnave v vabilu na ustno obravnavo (peti odstavek 61. člena ZPacP) oziroma če izvajalec ne sestavi ustreznega zapisnika o poteku ustne obravnave (drugi, peti in šesti odstavek 62. člena ZPacP), kar se vse skupaj nanaša na zagotavljanje prve obravnave.

Glede druge obravnave kršitve pacientovih pravic pa se v zvezi z dolžnostmi izvajalca zdravstvene dejavnosti predlaga poseben prekršek glede:

- neudeležbe pripravljalnega naroka (šesti odstavek 69. člena ZPacP) in
- morebitne neizvedbe internega strokovnega nadzora (77. člen ZPacP) oziroma ukrepov, ki mu jih je naložil senat (78. člen ZPacP).

Spoštovanje pravice do obravnave kršitev pacientovih pravic je pogosto tudi predmet upravnih nadzorov, ki jih izvaja ministrstvo. Tako je npr. na podlagi izvedenega izrednega upravnega nadzora v UKC Ljubljana izdalo odločbo št. 0600-18/2015/211 z dne 7. 10. 2016, s katero je izvajalcu zdravstvene dejavnosti med drugim naložilo zagotovitev izvajanja prve obravnave kršitev pacientovih pravic skladno z določili ZPacP (zlasti s 60., 61. in 62. členom), in sicer doslednega obravnavanja pisne ali ustne zahteve preko pristojne osebe, imenovane skladno s prvim odstavkom 57. člena ZPacP. Izvajalec je na podlagi te zahteve izdal Sklep o razveljavitvi Pravilnika o postopku za razreševanje pritožb in zahtev za prvo obravnavo kršitev pacientovih pravic in s tem odpravil dvojnost reševanja pritožb pacientov. Prav tako je UKC Ljubljana sprejel sklep o razrešitvi Komisije za obravnavo zahtev za prvo obravnavo kršitev pacientovih pravic v UKC Ljubljana in imenovanje pristojne osebe za obravnavo prvih zahtev, uskladili pa so tudi interni splošni akt in ostale dokumente glede novega imenovanja pristojnih oseb za obravnavo prvih zahtev. Podoben ukrep je bil izdan tudi Splošni bolnišnici Nova Gorica na podlagi rednega upravnega nadzora, in sicer z odločbo št. 0600-62/2014/167 z dne 22. 12. 2016 (zagotovitev izvajanja prve obravnave kršitev pacientovih pravic skladno z določili ZPacP (zlasti s 60., 61. in 62. členom), in sicer doslednega obravnavanja pisne ali ustne zahteve preko pristojne osebe, imenovane skladno s prvim odstavkom 57. člena ZPacP, in po postopku, ki ga predvideva ZPacP). O odpravi nepravilnosti in realizaciji ukrepov iz predmetne odločbe mora Splošna bolnišnica Nova Gorica poročati ministrstvu najkasneje do 31. 7. 2017.

Ponovno izpostavljamo določbo novega šestega odstavka 48. člena, ki ga predvideva omenjena novela ZPacP, in sicer:

"Kadar pacient med zdravstveno obravnavo utрпи hujše telesne poškodbe, invalidnost ali smrt in je zaradi tega začel sodni postopek, sodišče zadevo obravnava prednostno. V primeru predkazenskega postopka organi postopajo posebej hitro."

Ministrstvo je v tem sledilo sodni praksi Evropskega sodišča za človekove pravice (na primer zadeva Šilih proti Sloveniji, sodba z dne 9. 4. 2009), iz katere izhaja dolžnost države, da zagotovi učinkovito sodno varstvo v primeru smrti zaradi domnevne zdravniške napake oziroma napake pri zdravstveni obravnavi ali malomarnosti. Sodišče je namreč izpostavilo, da mora država organizirati svoj sodni sistem tako, da omogoča sodiščem, da ravnajo v skladu z zahtevami Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, vključno s tistimi, ki so vsebovane v procesni obveznosti iz 2. člena. V skladu z navedenim spremenjena določba zahteva, da morajo sodišča, kadar med zdravstveno obravnavo pacient utрпи hujše telesne poškodbe, invalidnost ali smrt in se zaradi tega začne sodni postopek, zadevo obravnavati prednostno. Prav tako je določeno, da organi v primeru predkazenskega postopka ukrepajo posebej hitro. Predlagana določba upošteva določilo prvega odstavka 13.a člena Zakona o sodiščih, ki predvideva, da sodnik zadeve, ki so kot prednostne

določene z zakonom, obravnava prednostno. Prednostna obravnava je upravičena, če je rezultat zdravstvene obravnave smrt, pa tudi ob hujši telesni poškodbi ali invalidnosti pacienta, saj je lahko hitrost postopka pomembna tako z vidika posledic za pacienta (okrnjenosti telesnih in življenjskih funkcij, finančne posledice ...) kot tudi z vidika posledic za izvajalca zdravstvenih storitev (zdravstvenega delavca) oziroma za izvajalca zdravstvene dejavnosti.

Primer:

Primer 3.4-56/2016: Z neformalno obravnavo pritožbe se ne sme obiti zakon (str. 300)

Odziv Ministrstva za zdravje:

V okviru tega primera je med drugim opozorjeno tudi na uporabo varovalnega ukrepa (vezanje na posteljo) v bolnišnici. V tej zvezi ministrstvo pojasnjuje, da predlog novele zakona na novo določa tudi uporabo posebnega varovalnega ukrepa (telesno oviranje s pasovi), in sicer:

- izvajal se bo lahko pri vseh izvajalcih zdravstvene dejavnosti (in ne zgolj na oddelkih pod posebnim nadzorom in varovanih oddelkih),
- ker gre za omejevanje človekove pravice do svobodnega gibanja, se lahko omeji le z zakonom,
- z njim se zagotavlja varnost in kakovost zdravstvene obravnave,
- določa se pogoje, pod katerimi je mogoče uporabiti ta ukrep zaradi zagotavljanja zdravljenja pacienta in obvladovanja nevarnega vedenja, ki lahko ogroža življenje ali zdravje pacienta ali drugih, ali obvladovanja nevarnega vedenja, s katerim bi se lahko povzročila večja premoženjska škoda pacientu ali drugim, pa ogrožanja ni mogoče doseči z drugim, blažjim ukrepom,
- ukrep je mogoč le, če je pacient predhodno dal privolitev v zdravstveno obravnavo (v skladu z ZPacP),
- pacient mora imeti v času izvajanja tega ukrepa zagotovljen stalen nadzor, spremljanje vitalnih funkcij in strokovno obravnavo,
- o uvedbi posebnega varovalnega ukrepa lahko odloči le lečeči zdravnik, izjemoma drug zdravstveni delavec, ki nemudoma obvesti zdravnika,
- čas izvajanja tega ukrepa je omejen (kolikor je nujno potrebno, a največ štiri ure z možnostjo podaljšanja oziroma ponovne uvedbe),
- v 12 urah mora zdravnik obvestiti ožjega družinskega člana oziroma bližnjo osebo in zastopnika pacientovih pravic, ki se obvesti le, kadar si ga je pacient izbral ali kadar pacient nima ožjega družinskega člana oziroma ne določi bližnje osebe ali kadar se ožji družinski član ali bližnja oseba obvestilom pisno odpove,
- ukrep se beleži v zdravstveno dokumentacijo,
- o ukrepu mora izvajalec voditi evidenco,
- izvajalec mora pripraviti tudi letno poročilo o uporabi posebnega varovalnega ukrepa (v anonimizirani obliki).

2.12.8 Zdravstveno zavarovanje

Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (str. 302)

Odziv Ministrstva za zdravje:

V zvezi z uvodnimi ugotovitvami in predlogom Varuha, da se postopki odločanja o pravici do zdravljenja v tujini podrobneje normativno uredijo, s poudarkom na ureditvi, s katero bi se odpravilo razloge za opredeljevanje laične javnosti o primernosti zdravljenja in zbiranju finančnih sredstev, Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije (v nadaljevanju: ZZS) takšno pobudo Varuha podpira. Na ministrstvo je ZZS tako že v letu 2015, kot tudi v letu 2016, zaradi omenjene problematike posredoval pobudi za spremembo zakonodaje na področju zdravljenja v tujini.

Pro bono ambulante (str. 302)

Odziv Ministrstva za zdravje:

Glede opozoril Varuha o naraščanju števila pro bono ambulant ter oseb, ki niso zdravstveno zavarovane, ZZZS pojasnjuje, da se po podatkih ZZZS število oseb s slovenskim državljanstvom, ki imajo stalno prebivališče v Republiki Sloveniji in nimajo urejenega obveznega zdravstvenega zavarovanja, v zadnjih letih in mesecih znižuje. Osebe brez zavarovanja ZZZS z dopisi poziva, naj se zglasijo pri njih zaradi ureditve zavarovanja. Zelo intenzivno je ZZZS k temu pristopil že v letu 2011, od aprila 2013 pa se pozivi pripravljajo avtomatizirano za vse osebe, ki nimajo zavarovanja urejenega več kot 20 dni.

Glede obravnave otrok, ki nimajo urejenega obveznega zdravstvenega zavarovanja, je ZZZS že opozarjal na neustrezno zakonsko ureditev (ZZVZZ). Slabost veljavne ureditve je, da določa različne pogoje za zavarovanje otrok glede na to ali je otrok zakonski, nezakonski, posvojen, pastorek, brez staršev, s čimer otroka postavlja v neenak položaj glede dostopa do obveznega zdravstvenega zavarovanja in obsega pravic iz obveznega zdravstvenega zavarovanja. Poleg tega je obvezno zavarovanje otrok kot družinskih članov odvisno od ureditve zavarovanja njihovih staršev. Če starši nimajo urejenega zavarovanja, posledično nimajo urejenega zavarovanja tudi njihovi otroci.

Glede na navedeno se s predlogom novega ZZVZZ uvaja rešitev in sicer, da so otroci samostojna kategorija zavarovancev ter da se vsem otrokom zagotavlja enak dostop do obveznega zdravstvenega zavarovanja ne glede na pravni položaj njihovih staršev oziroma oseb, ki zanje skrbijo in enak obseg pravic.

Standardne in nadstandardne zdravstvene storitve (str. 302)

Odziv Ministrstva za zdravje:

Varuh v zvezi s pobudo za doplačilo multifokalne (nadstandardne) leče predlaga, da ministrstvo v sodelovanju z ZZZS prouči možnost cenovne razčlenitve zdravstvenih storitev (na stroške dela in stroške materiala), saj bi tako omogočili večji pregled nad porabljenimi sredstvi, pobudnikom pa omogočili možnost izbire za doplačilo nadstandarda.

V zvezi z navedenim ZZZS ponovno pojasnjuje, da je zavarovanim osebam v breme obveznega zdravstvenega zavarovanja kot standardna storitev zagotovljena operacija sive mreže praviloma z implantacijo monofokalne intraokularne leče. Standardi zdravstvenih storitev v vseh zdravstvenih dejavnostih so namreč strokovno-doktrinarno utemeljene storitve glede na zdravstveno stanje zavarovane osebe, skladno s presojo zavarovančevega osebnega ali napotnega zdravnika (prvi odstavek 105. člena Pravil²⁸). Če je po oceni pristojnega zdravnika v konkretnem primeru edina možna rešitev operacija sive mreže z vstavitvijo monofokalne intraokularne leče, je izvajalec to storitev dolžan opraviti v breme obveznega zdravstvenega zavarovanja v okviru rednega programa, dogovorjenega z ZZZS in v okviru dogovorjene cene. Če pa gre za storitev, ki naj bi bila po oceni pristojnega zdravnika za zavarovano osebo sicer optimalna, ni pa to edina, strokovno-doktrinarno možna zdravstvena storitev, in se storitev opravi na željo pacienta, ne gre za standardno storitev v smislu prvega odstavka 105. člena Pravil.

Sedanja pravna ureditev pravico do zdravstvene storitve v breme obveznega zdravstvenega zavarovanja opredeljuje kot celoto. Tudi v mnenju Razširjenega strokovnega kolegija za oftalmologijo (v nadaljevanju: RSK) je med drugim navedeno, da:

²⁸Pravila obveznega zdravstvenega zavarovanja (Uradni list RS, št. 79/94. 73/95. 39/96. 70/96. 47/97. 3/98, 3/98. 51/98 - odl. US, 73/98 - odl. US, 90/98. 6/99 - popr.. 109/99 - odl. US, 61/00. 64/00 - popr.. 91/00 - popr.. 59/02. 18/03. 30/03. 35/03 - popr.. 78/03. 84/04. 44/05. 86/06. 90/06 - popr.. 64/07. 33/08. 7/09. 88/09. 30/11. 49/12.106/12. 99/13 - ZSVarPre-C, 25/14 - odl. US, 25/14, 85/14 in 10/17 – ZČmIS)

- v nobeni evropski državi tovrstna zdravstvena storitev ni krita iz obveznega zdravstvenega zavarovanja,
- pri operaciji z uporabo multifokalne leče ne gre zgolj za drugačno lečo, temveč je celoten postopek obravnave drugačen, zlasti v delu priprave bolnika in operaterja na operacijo.

V skladu z veljavnimi obračunskimi modeli so zdravstvene storitve opredeljene kot celota in jih ni mogoče obračunavati glede na vrednost uporabljenega oziroma vgrajenega materiala in vrednost ostale zdravstvene storitve oziroma posameznih tehnik operacije. To ZZZS ocenjuje kot prednost, saj bi se lahko zavarovanci ob hitrem razvoju medicinskih tehnologij in materialov, kmalu znašli v situaciji, ko bi morali skoraj za vse storitve doplačevati.

Ker gre v primeru operacije oči z vstavitvijo multifokalne leče za zahtevnejši postopek in uporabo ter vstavitvev materiala, ki ni pravica iz obveznega zdravstvenega zavarovanja, je ta storitev v celoti samoplačniška. Na koncu ZZZS še izpostavlja, da imajo danes zavarovane osebe možnost, da se prostovoljno zavarujejo za nadstandard oziroma za storitve, ki niso krite iz obveznega zdravstvenega zavarovanja pri zasebnih zavarovalnicah.

Odpoved pogodbe o zaposlitvi zaradi prepozno izdane odločbe ZZZS (str. 303)

Odziv Ministrstva za zdravje:

Iz Poročila Varuha je razvidno, da je slednji ZZZS opozoril na problematiko priznavanja pravice do odsotnosti z dela za nazaj. Dogaja se, da delodajalci delavcu brez pravočasno priznane pravice do odsotnosti z dela odpovejo pogodbo o zaposlitvi. Zato Varuh predlaga, da se sedanja ureditev spremeni tako, da zavarovane osebe ne bodo prizadete, če bo odločba o njihovi začasni nezmožnosti za delo prepozno izdana oziroma bo imela retroaktivni učinek.

Pobuda za tovrstno priporočilo je prišla na podlagi konkretnega primera zavarovanca, ki mu je bilo odobreno zdraviliško zdravljenje, slednjega je tudi nastopil, vendar tega dejstva ni sporočil svojemu delodajalcu, zaradi česar mu je ta vročil izredno odpoved pogodbe o zaposlitvi.

ZZZS je v svojem odgovoru Varuhu pojasnil, da je imenovani zdravnik v konkretnem primeru ravnal v skladu z veljavnimi predpisi, pri čemer je potrebno upoštevati, da zdravstveno stanje zavarovanca in njegovo zdravljenje nista konstantni, ampak gre za dinamičen proces, ki ga ni mogoče v celoti predvideti v naprej. Zato poseganje za nazaj ni mogoče preprečiti. V konkretnem primeru je bila takšna odločitev imenovanega zdravnika pravilna in utemeljena, saj je imenovani zdravnik na podlagi podatka o datumu nastopa zdraviliškega zdravljenja, ki mu ga je sporočil osebni zdravnik zavarovanca, in s katerimi na predhodni obravnavi sploh ni razpolagal, zavarovancu za to obdobje za nazaj odobril »bolniški stalež«. Če tega imenovani zdravnik ne bi storil, bi bile posledice za zavarovanca še hujše.

Pri tem moramo pojasniti, da se tudi s strani zavarovanca pričakuje aktivna vloga pri uveljavljanju in zaščiti njegovih pravic, nenazadnje pa je v 110. členu ZDR-1²⁹ določeno, da je v primeru, če delavec najmanj pet dni zaporedoma ne pride na delo, o razlogih za svojo odsotnost pa ne obvesti delodajalca, čeprav bi to moral in mogel storiti, sankcija izredna odpoved pogodbe o zaposlitvi. Iz navedene določbe torej izhaja dolžnost zavarovanca, da o svoji odsotnosti z dela seznanji delodajalca. V konkretnem primeru zavarovanec svoje odsotnosti z dela delodajalcu ni niti sporočil, kaj šele opravičil (to bi lahko storil tudi z npr. obvestilom zdravilišča, da naj določenega dne nastopi odobreno zdraviliško zdravljenje). Poleg tega je potrebno pojasniti, da priznanje »bolniškega staleža« ni edini in izključujoč element za ugotovitev opravičene odsotnosti z dela, temveč se navedeno dejstvo lahko dokazuje tudi z drugimi ustreznimi dokazili - torej je aktivnost dokazovanja opravičene odsotnosti z dela na zavarovancu, takšno stališče pa je v več sodbah zavzela tudi sodna praksa.

²⁹ Zakon o delovnih razmerjih (Uradni list RS, št. 21/13, 78/13 - popr., 47/15 - ZZSDT, 33/16 - PZ-F, 52/16 in 15/17-odl. US)

Ne glede na zgoraj navedeno je ZZZS ministrstvu predlagal, da v novem predlogu Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju zapiše, da je zavarovanec začasno zadržan od dela med drugim tudi v času zdraviliške rehabilitacije, ki se izvaja na stacionarni način in zdraviliške rehabilitacije, ki se izvaja na ambulantni način, če je ne more opraviti izven rednega delovnega časa. Pristojnost za ugotavljanje začasne zadržanosti od dela v opisanih primerih je na osebnem zdravniku zavarovanca, če o tem ni odločil že imenovani zdravnik. S takšno določbo do opisanih situacij naj ne bi moglo več priti, seveda pa je tudi v tem primeru potrebno, da zavarovanec datum nastopa zdraviliškega zdravljenja sporoči svojemu osebnemu zdravniku in da o tem tudi obvesti delodajalca.

Težave pri urejanju zdravstvenega zavarovanja zaradi začasnega bivališča v tujini (str. 303)

Odziv Ministrstva za zdravje:

Varuh je pohvalil dosedanja prizadevanja ZZZS in Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije, da sta reševanje omenjene problematike uredila s protokoli. Ponovno poudarjamo, da veljavna zakonodaja (ZZVZZ³⁰), ki je bila sprejeta leta 1992, ni več prilagojena dejanskemu stanju. Pogoj zgolj stalnega prebivališča ne omogoča zavarovanja oseb, katerih center bivanja je drugje. Glede na navedeno se s predlogom novega ZZVZZ-1 spreminja pogoj stalnega prebivališča v prijavljeno prebivališče, kar ZZZS podpira.

Nadomestilo plače mora izhajati iz minimalne plače (str. 304)

Odziv Ministrstva za zdravje:

Varuh v svojem Poročilu opozarja na pobudo Svetovalnice za migrante, ki ga je opozorila na položaj oseb, ki jim je bila pri izračunavanju nadomestila plače med začasno zadržanostjo od dela kot osnova upoštevana zajamčena plača, in ne minimalna plača, in sicer od januarja 2013 do 28.9.2015, ko je bila praksa ZZZS spremenjena in je bila pri izračunavanju nadomestil plače uporabljena minimalna plača, in sicer v primeru, ko ZZZS ni razpolagal s podatki o osnovi za nadomestilo plače.

ZZZS je v zvezi s tem ministrstvo opozoril na potrebo po ustrezni spremembi relevantne zakonodaje, ki bi določila najnižje izplačilo nadomestila plače, kar Varuh v svojem Poročilu tudi navaja.

V zvezi s sodbo Višjega delovnega in socialnega sodišča, opr. št. Psp 267/2016 z dne 10.11.2016, ki jo navaja Varuh, s katero je sodišče odločilo, da je potrebno nadomestilo obračunati od minimalne plače tudi v primeru, če so podatki o plači oziroma o osnovi za nadomestilo plače znani, vendar so nižji od minimalne plače, ZZZS sporoča, da je območna enota konkretnemu zavarovancu na podlagi te pravomočne sodbe že izplačala prisojeno nadomestilo. Glede na to, da se ZZZS ne strinja s stališčem sodišča iz navedene sodbe, je bilo zavzeto stališče, da je glede ravnanja v podobnih primerih potrebno počakati na odločitev Vrhovnega sodišča, kamor je bilo zoper navedeno sodbo vloženo izredno pravno sredstvo (revizija).

ZZZS pa v primerih, ko ne razpolaga z nobenimi podatki o višini plače, ki se šteje v osnovo za odmero nadomestila plače, od 28.09.2015 dalje upošteva višino minimalne plače.

V zvezi z obračuni pred 28.09.2015 (od 01.01.2013), ko ZZZS ni razpolagal s podatki o višini plače, ki se šteje v osnovo, in je zato bil izplačan znesek ob upoštevanju najnižjega možnega izplačila (tj. zajamčene plače), pa je bilo sprejeto stališče, da je potrebno, upoštevaje določbe ZUP, ponovno opraviti obračune in pri tem kot osnovo za odmero nadomestila upoštevati znesek minimalne plače ter

³⁰ Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (Uradni list RS, št. 72/06 - uradno prečiščeno besedilo, 114/06 - ZUTPG, 91/07, 76/08, 62/10 - ZUPJS, 87/11, 40/12 - ZUJF, 21/13 - ZUTD-A, 91/13, 99/13 - ZUPJS-C, 99/13 - ZSVarPre-C, 111/13 - ZMEPIZ-1, 95/14 - ZUJF-C in 47/15 - ZZSDT)

zavarovancem izplačati razliko med nadomestilom, ki so ga že prejeli, in nadomestilom, do katerega so upravičeni ob upoštevanju nove osnove.

ZZZS pri izplačilu nadomestila plače v navedenih primerih namreč ni razpolagal s podatki o osnovi za obračun nadomestila in je bilo nadomestilo izplačano ob upoštevanju zneska najnižjega možnega nadomestila, tj. višine zajamčene plače (sedmi odstavek 31. člena ZZVZZ) v povezavi z 2. členom ZUTPG³¹. Ker je bila po navedenem izplačilu na novo ugotovljena osnova za odmero in izplačilo nadomestila plače, upošteva je zakonsko določen najnižji možni znesek plače, do katerega je upravičen delavec, ki pri delodajalcu v Republiki Sloveniji dela poln delovni čas, je bilo sklenjeno, da je potrebno zavarovancem izdati odločbe in izplačati razliko nadomestila. Območnim enotam ZZZS so bila posredovana tako vsebinska kot tehnična navodila za postopanje v navedenih primerih, in le-te so aktivno pristopile k reševanju zadev. O navedenem je ZZZS obvestil ministrstvo, dopis pa je bil posredovan v vednost Varuhu.

Prenizko nadomestilo ob darovanju krvotvornih matičnih celic (str. 305)

Odziv Ministrstva za zdravje:

Varuh v Poročilu navaja, da je prejel pobudo Zavoda RS za transfuzijsko medicino (v nadaljevanju: ZTM) v zvezi z zvišanjem nadomestila za odsotnost z dela ob darovanju krvotvornih matičnih celic. Pri tem pobudnik opozarja, da so neenako obravnavani krvodajalci in donorji krvotvornih matičnih celic, saj so upravičeni do različnega nadomestila zaradi odsotnosti z dela zaradi darovanja.

Na omenjeno problematiko je ministrstvo z dopisom z dne 21. 11. 2016 opozoril tudi ZZZS. V njem navaja, da je prejel peticijo Društva bolnikov s krvnimi boleznimi Slovenije glede izenačitve višine nadomestila med začasno zadržanostjo z dela zaradi darovanja krvotvornih matičnih celic in prostovoljnega darovanja krvi. Glede na omenjeno opozorilo je ZZZS zaprosil ministrstvo za mnenje ali so darovalci krvotvornih matičnih celic upravičeni do nadomestila plače v breme obveznega zdravstvenega zavarovanja in v kakšni višini ter ali so posebne oblike odvzemov krvi, s katerimi se pridobijo posamezne komponente krvi oziroma krvni pripravki, štejejo med darovanje krvi po drugem odstavku 167. člena ZDR-1, po katerem takemu darovalcu pripada 100 % nadomestilo v breme obveznega zdravstvenega zavarovanja. V zvezi z omenjenim vprašanjem je ministrstvo naslovilo na ZTM in Razširjeni strokovni kolegij za transfuzijsko medicino (v nadaljevanju: RSK) prošnjo za strokovno mnenje, zlasti o strokovnih opredelitvah razlik med prostovoljnim darovanjem krvi in posebnimi odvzemi krvi ter darovanjem krvotvornih matičnih celic. RSK je dne 20. 2. 2017 odgovoril, da so njegovi člani sprejeli sklep, da podpirajo enako obravnavo vseh darovalcev krvi, tako tistih, ki darujejo polno kri, tistih, ki opravijo posebni odvzem krvi kot tistih, ki darujejo krvotvorne matične celice. S strani ZTM je ministrstvo dne 20. 3. 2017 prejelo izčrpno pojasnilo o posameznem načinu dajanja krvi in zaključil s pojasnilom, da je darovanje krvotvornih matičnih celic tako tehnično gledano popolnoma enako kot darovanje trombocitov ali plazme na celičnem ločevalcu, ki spadata pod darovanje krvi.

Na podlagi obeh strokovnih pojasnil je ministrstvo dne 18. 4. 2017 ZZZS posredovalo neobvezujoče mnenje, da gre tako pri krvodajalcih v smislu ZDR-1, kot tudi pri darovalcih krvi za namene testiranja za možne darovalce krvotvornih matičnih celic in v primerih posebnih odvzemov krvi, za dajalce krvi, ki svojo kri darujejo prostovoljno, anonimno in neodplačno in jih je zato potrebno glede pravice do odsotnosti z dela na dan darovanja krvi, izenačiti.

Kot navaja Varuh v Poročilu se omenjena problematika proučuje in bo sprememba mogoče doseči v novem zakonu s področja zdravstvenega varstva in zdravstvenega zavarovanja.

³¹ Zakon o usklajevanju transferjev posameznikom in gospodinjstvom v Republiki Sloveniji (Uradni list RS, št. 114/06, 59/07 - ZŠtip, 10/08 - ZVarDod, 71/08, 98/09 - ZIUZGK, 62/10 - ZUPJS, 85/10, 94/10 - ZIU, 110/11 - ZDIU12, 40/12 - ZUJF in 96/12 - ZPIZ-2)

2.13 SOCIALNE ZADEVE

2.13.1 Splošne ugotovitve

Odziv Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti:

Iz poročila je razvidno, da znaša delež utemeljenih pobud s področja socialnih zadev in varstva otrokovih pravic (stiki s starši, preživnine, otroški dodatki, upravljanje otrokovega premoženja, rejništvo, skrbništvo, nasilje nad otroki v družini ter zagovorništvo otrok), ki so tudi v pristojnosti socialne inšpekcije, in jih je preučil varuh 19,8 odstotkov. Ta delež je popolnoma enak deležu ugotovljenih pomanjkljivosti in nepravilnosti, ki jih je v letu 2016 ugotovila inšpekcija (podatki iz letnega poročila IRSD).

2.13.3 Katastrofalni zaostanki pri odločanju o pravicah

Priporočilo št. 62: Ponavljamo priporočilo št. 75 iz leta 2016, naj MDDSZ pripravi program odprave zaostankov reševanja pritožb o vseh socialnovarstvenih pravicah, ga javno objavi in trimesečno objavlja poročila o njegovem uresničevanju. (stran 311)

Odziv Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti:

MDDSZEM v nadaljevanju ponovno pojasnjuje razloge za dolgotrajno reševanje zaostankov in navaja, da zaostanki so pereč problem, zato je ena glavnih prioritet ministrstva prav njihova odprava. Trudimo se, da bi rešili čim večje število pritožb, kar pa je ob velikem številu in neprestanem prilivu novih ter ob vseh drugih zadevah, ki jih je tudi treba reševati na socialnem področju, izredno zahtevno delo. Kljub temu v hitrejšo reševanje pritožb vlagamo velike napore in angažirali smo velik del kadrovskih virov.

Na MDDSZEM naj bi se po oceni, narejeni februarja 2011, dodatno zaposlilo 20 do 25 novih javnih uslužbencev (od tega 6 informatikov, ostali pa na reševanju postopkov). Dejansko pa se je število vseh zaposlenih na MDDSZEM po kadrovskem načrtu vse od uveljavitve ZUPJS, torej od leta 2011 dalje, zmanjševalo, in sicer v letu 2012 za 4,1% glede na leto 2011 in v letu 2013 (do vključno marca) za dodatnih 4,7% glede na leto 2012. Skupaj se je tako število zaposlenih v dobrem letu zmanjšalo za 19 zaposlitev, izvedlo pa se je tudi več drugih ukrepov za zmanjšanje mase sredstev za plače.

Iz vsega navedenega izhaja, da so bile namesto potrebnih 20 do 25 zaposlitev za izvajanje Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (v nadaljevanju: ZUPJS, Uradni list RS, št. 62/10, 40/11, 40/12-ZUJF, 57/12-ZPCP-2D, 14/13, 56/13-ZŠtip-1 in 99/13) lahko kljub maksimalnim naporom realizirane le 4 zaposlitve. Do leta 2016 se stanje na kadrovskem področju ni popravilo. Do konca leta 2013 je bila na podlagi sklepa Vlade RS izveden projekt reševanja zaostankov, pri čemer je bil ta uspešno izveden in se je število zaostankov zmanjšalo s preko 10.000 zaostankov na približno 3.000, ker pa je bil projekt zaključen, število zaposlenih pa se ni povečalo za načrtovane zaposlitve za nedoločen čas, se je število zaostankov ponovno začelo večati. Vse zaposlitve za določen čas pa so se po preteku projekta zaključile.

V letih 2013, 2014, 2015 in 2016 je MDDSZEM pristopilo k reševanju zaostankov na način, da je v reševanje vključilo večino zainteresiranih zaposlenih pravnikov na organu. Vlada je s sklepom št. 01000-4/2014/12 z dne 13. 11. 2014 sprejela posebni projekt »Odprava zaostankov pri reševanju pritožb na Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti«. V okviru navedenega projekta so javni uslužbenci ministrstva reševali pritožbe zoper odločbe, izdane na podlagi ZUJPS in ZSVarPre. Od septembra 2013 do septembra 2014 je bilo v projekt odprave zaostankov vključenih 20 pravnikov, zaposlenih na ministrstvu, ki so dodatno, poleg svojega dela, opravljali še naloge reševanja pritožbenih postopkov na podlagi ZUPJS.

Na MDDSZEM se zavedamo, da je uveljavljanje pravic iz javnih sredstev velikega pomena za državljane Republike Slovenije in vse prebivalce Slovenije, ki so se znašli v socialni stiski, zato smo septembra 2016 Vlado ponovno zaprosili za izdajo soglasja k zaposlitvam za določen čas in zagotovitvi sredstev za plačilo delovne uspešnosti iz naslova povečanega obsega dela. Vlada RS je s sklepom izdala soglasje le k uvedbi posebnega projekta »Odprava zaostankov pri reševanju pritožb na ministrstvu«, ki bo trajal do 30. 9. 2017 v okviru povečanega obsega dela, ne pa tudi k zaposlitvam za določen čas.

Pritožbe na dodeljeno denarno socialno pomoč in varstveni dodatek se zaradi namena teh pravic, ki je zagotavljanje sredstev za osnovno preživetje oziroma sredstev za kritje stroškov trajnih potrošnih dobrin za osebe, ki z delom ne morejo več vlivati na svoj socialni položaj, rešujejo prednostno.

Ta trenutek v Sektorju za pravice iz javnih sredstev redno delo na področju pritožb ZUPJS opravlja le 5 javnih uslužbencev (v kolikor se poveča število nujnih nalog, se število rešenih pritožb zmanjša).

Dejansko se ministrstvo že dlje časa sooča z reševanjem zaostankov na področju reševanja v omenjeni službi, saj že dlje časa beleži kadrovsko podhranjenost glede na obseg dela.

Od meseca novembra 2016, v okviru povečanega obsega dela rešuje pritožbe 14 javnih uslužbencev (od tega 6 javnih uslužbencev iz Sektorja za pravice iz javnih sredstev, 8 pa iz ostalih direktorátov ministrstva). V okviru povečanega obsega dela reši vsak javni uslužbenec najmanj 10 pritožb mesečno.

Mesečno se tako reši nekaj čez 450 pritožb ZUPJS.

Priporočilo št. 63: MDDSZ naj v sodelovanju z Ministrstvom za pravosodje prouči možnost, da bi uveljavljanje socialnih pravic potekalo po posebnih predpisih, saj Zakon o splošnem upravnem postopku ni prilagojen posebnostim na tem področju. (stran 311)

Odziv Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti:

S predlogom novele ZUPJS, ki je v medresorski obravnavi, še dodatno prilagajamo oz. odstopamo od koncepta Zakona o splošnem upravnem postopku (ZUP) in se z vami strinjamo, da ZUP ni idealna procesna rešitev za izvajanje socialnih pravic. Kljub temu pa je uporaba ZUP subsidiarna, saj imamo v področnih zakonih večino procesnih določb glede uveljavljanja pravic iz javnih sredstev. Vsekakor je želja, da se izdelata celovit in enoten sistem izvajanja zakonov, ki urejajo socialne pravice, vendar za enkrat to še ni realizirano, tudi v povezavi z odgovorom na prejšnje priporočilo.

2.13.4 Težko razumljiva zakonska ureditev očetovskega dopusta

Odziv Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti:

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti pojasnjuje, da Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih (ZSDP-1) ni uvedel nove pravice do očetovskega dopusta, temveč v obstoječi pravici samo določa nov način plačila, drugačen način izrabe za določeno število dni in drugačno časovno obdobje izrabe pravice za del pravice, to je do konca prvega razreda osnovne šole otroka. ZSDP-1 torej ne uvaja dodatnih 5 dni očetovskega dopusta v letu 2016, saj pravico, ki je enovita, celo skrajšuje in sicer v letu 2016 na 70 dni. Očetom je bilo s pravnomočno odločbo odločeno o celotni pravici do očetovskega dopusta, kot jim je pripadala ob rojstvu otroka, le-ta jim je tudi že ugasnila v trenutku, ko je otrok dopolnil tri leta in je ni imel več možnosti izrabiti. V kolikor bi pravico še imeli, kar pomeni, da bi jo lahko še izrabili, bi lahko zahtevali obseg in uskladiitev pravice (ki jo še imajo) in bi jim bilo odločeno skladno s prvim odstavkom 114. člena ZSDP-1. To pomeni, da bi jim bilo

z novo odločbo priznana tudi ustrezno manj dni neplačanega očetovskega dopusta. Ne ZSDP-1 ne prejšnji ZSDP namreč v nobeni od svojih določb ni določal trajanja pravice do očetovskega dopusta 95 dni. Če bi pravico očetom priznali tudi potem, ko nimajo več veljavne pravice do neplačanega očetovskega dopusta, bi jim bilo vse skupaj priznanih 95 dni, kar ni določal glede očetovskega dopusta noben do sedaj veljavni predpis. Nadalje zaradi poteka njihove pravice do neplačanega dela očetovskega dopusta, z novo odločbo v neobstoječo pravico ne moremo poseči in jo zmanjšati za 25 dni, ki več ne veljajo. Očetovski dopust je ena pravica z različnimi načini izrabe in ZSDP-1 je v prehodni določbi tretjega in četrtega odstavka uredil drugačno trajanje, drugačen način plačila in drugačno izrabo te pravice.

V letu 2018 se prehodna ureditev glede uveljavitve očetovskega dopusta izteče in bodo vsi očetje, ki bodo pravico uveljavljali v letu 2018 upravičeni do 30 plačanih dni očetovskega dopusta, ki ga bodo izrabili skladno s 27. členom ZSDP-1.

Primer 3.5-45/2016: Izpad nakazila starševskega nadomestila zaradi tehnične napake v računalniškem sistemu (str. 316)

Odziv Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti:

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti dodatno pojasnjuje, da razlog za izpad nadomestila ni bil zgolj tehnična napaka v računalniškem sistemu, temveč je do tega izjemoma prišlo ob združevanju bank in s tem povezanih sprememb transakcijskih računov.

2.13.7 Skrbništvo

Odziv Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti:

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti pojasnjuje, da je center za socialno delo v skrbniških zadevah dolžan opravljati nadzor nad delom skrbnikov ter preverjati ali so pravice in koristi varovancev ustrezno zaščitene, ter v primeru ugotovljenih kršitev (ali pa zgolj ugotovitve da bi bilo za varovanca koristneje, da bi imel drugega skrbnika) pravočasno ukrepati. Dodatno pojasnjujemo, da imajo zoper delo skrbnika in centra za socialno delo na področju skrbništva varovanec, ki je zmožen to storiti, njegovi sorodniki, pristojni organi in strokovne institucije možnost podati ugovor. Ugovore zoper delo skrbnika rešuje pristojni center za socialno delo, ugovore zoper delo centra za socialno delo pa ministrstvo, pristojno za družino. Organ, ki rešuje ugovore iz prejšnjega odstavka, preizkusi njihovo utemeljenost, določi, kaj naj se ukrene, ter o tem obvesti tistega, ki je ugovarjal.

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti se strinja, da je odvzem sposobnosti velik poseg v človekove pravice ter pojasnjuje, da je bil navedeni institut z Družinskim zakonikom (Uradni list RS, št. 15/17, v nadaljevanju DZ) odpravljen. Dodatno pojasnjujemo, da je odločitev o tem, ali bo center za socialno delo osebi postavil skrbnika za posebni primer ali ne, in za katere naloge ga bo postavil, sicer odvisna od okoliščin vsakega konkretnega primera, vendar pa imenovanje skrbnika za posebni primer, katerega obseg pooblastil je tako širok da je poslovno sposobna oseba dejansko onemogočena samostojno nastopati v pravnem prometu, po naši oceni pomeni zlorabo veljavne zakonodaje, saj taka odločitev centra za socialno delo dejansko pomeni odvzem poslovne sposobnosti. Na navedeno smo centre za socialno delo že večkrat opozorili ter jim pojasnili, da celovita zaščita pravic in koristi posameznika preko instituta skrbništva za posebni primer ne sme imeti trajnega značaja. V primerih, ko posamezna oseba trajno potrebuje celovito pomoč pri zaščiti pravic in koristi, je center za socialno delo dolžan pred pristojnim sodiščem predlagati uvedbo postopka za delni oziroma popolni odvzem poslovne sposobnosti, v katerem bo sodišče, kot pristojni organ, presojalo, ali oseba dejansko potrebuje varstvo v obliki skrbništva. Pojasnjujemo tudi, da lahko predlog za odvzem poslovne sposobnosti poleg centra za socialno delo podajo tudi javni tožilec, zakonec, zunajzakonski partner in sorodnik v ravni črti in v stranski črti do drugega kolena.

Predlog za uvedbo postopka lahko vloži tudi oseba, o kateri se bo vodil postopek, če je sposobna razumeti pomen in pravne posledice svojega predloga. Sodišče začne postopek po uradni dolžnosti, če izve za okoliščine, iz katerih izhaja utemeljen razlog, zaradi katerega je potrebno določeni osebi odvzeti poslovno sposobnost.

2.14 BREZPOSELNOST

2.14.4 Izbir iz evidence brezposelnih

Priporočilo št 66: Varuh zahteva, da MDDSZ takoj umakne predlagano spremembo ZUTD, da zamuda roka za prijavo v evidenco brezposelnih povzroči prekluzijo, zaradi katere pravice do denarnega nadomestila za primer brezposelnosti ni mogoče več uveljaviti (razen, kadar rok ne teče). (stran 327)

Odziv Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti:

Varuh zahteva, da MDDSZEM takoj umakne predlagano spremembo ZUTD, da zamuda roka za prijavo v evidenco brezposelnih povzroči prekluzijo, zaradi katere pravice do denarnega nadomestila za primer brezposelnosti ni mogoče več uveljaviti (razen, kadar rok ne teče). Omenjeni predlog smo na ministrstvu umaknili iz predloga ZUTD v dogovoru s socialnimi partnerji.

Priporočilo št. 67: Varuh predlaga, naj MDDSZ spremeni 63. člen ZUTD tako, da posameznik ne bo izgubil pravice do denarnega nadomestila za primer brezposelnosti zato, ker v 30 dneh od vročitve odpovedi pogodbe o zaposlitvi ni vložil tožbe o njeni nezakonnosti, če je za kršitev oziroma za nezakonnost odpovedi o zaposlitvi izvedel šele pozneje. (stran 328)

Odziv Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti:

ZUTD pravico do denarnega nadomestila v primerih delavcev, za katere v skladu z določbami ZDR-1 velja posebno pravno varstvo pred odpovedjo, pogojuje tudi z aktivnim ravnanjem zavarovanca, zato je med razlogi za odklonitev pravice v 8. alineji drugega odstavka 63. člena ZUTD kot takšen razlog določen tudi primer redne odpovedi s strani delodajalca, ki je podana delavcu v nasprotju z določbami ZDR-1 o posebnem pravnem varstvu delavca pred odpovedjo, delavec pa za zavarovanje svojih pravic ni zahteval arbitražne odločitve ali sodnega varstva.

Menimo sicer, da se v primeru, ko delavec, ki je zamudil 30-dnevni rok za uveljavljanje sodnega varstva zoper nezakonito odpoved delovnega razmerja in ki trdi, da s pravicami, ki zanj izhajajo iz posebnega pravnega varstva pred odpovedjo ter s kršitvijo oziroma nezakonitim ravnanjem delodajalca ni bil seznanjen, na načelo varstva pravic strank v upravnem postopku ni mogoče sklicevati, saj se v takšnih primerih upravno odločanje o zahtevku za priznanje pravice do denarnega nadomestila za primer brezposelnosti prične šele po tem, ko pogoja iz 8. alineje drugega odstavka 63. člena ZUTD (t.j. vložitev tožbe pri pristojnem delovnem sodišču zoper nezakonito odpoved delovnega razmerja) ni več mogoče izpolniti. Poleg tega se postavlja vprašanje, ali in kako bi bilo sploh mogoče v okviru ugotavljanja dejanskega stanja v konkretnem upravnem postopku z dovolj visoko stopnjo verjetnosti ugotoviti okoliščino, da je delavec za kršitev oziroma nezakonnost izvedel šele po izteku roka za vložitev tožbe (upoštevanje izjave stranke in morebitna predložitev pravno pomanjkljivih listin o odpovedi ter na tej podlagi ugotovitev upravnega organa o neseznanjenosti stranke z njenimi pravicami po prejemu odpovedi delovnega razmerja bi predstavljala precejšen odmik od splošne ureditve v ZUTD), poleg tega pa je za učinkovito uveljavljanje pravic po izgubi zaposlitve vsak posameznik dolžan poskrbeti sam, pri čemer mora biti v skladu z določbami ZDR-1 o pravnih posledicah in pravicah iz naslova brezposelnosti poučen tudi v odpovedi pogodbe o zaposlitvi. Vsekakor pa lahko delavec še v času odpovednega roka pridobi ustrezne informacije o pogojih za uveljavitev pravic iz naslova brezposelnosti s strani zavoda, ki strankam v primerih nezakonitih odpovedi delovnega razmerja, če se obrnejo po pomoč na zavod v času teka zakonskega roka za vložitev tožbe, ko je še mogoče ukrepati in si zagotoviti pravico do denarnega nadomestila, po ustaljeni praksi predlaga vložitev tožbe. Ob upoštevanju navedenega ne moremo soglašati s trditvijo, da je določba 8. alineje drugega odstavka 63. člena ZUTD neustrezna.

V skladu s 15. členom Obligacijskega zakonika (Uradni list RS št. 97/07 in spremembe) je pogodba o zaposlitvi sklenjena, ko se pogodbeni stranki sporazumeta o njenih bistvenih sestavinah. V delovnem razmerju kot stranki nastopata delavec in delodajalec in le delavec je tisti, ki je aktivno legitimiran za uveljavljanje pravice iz delovnega razmerja. Le delavec ima zoper delodajalca, v kolikor meni, da je ta kršil določila pogodbe ali zakona, pravico zahtevati odpravo kršitev in vzpostavitev zakonitega stanja, saj upravna organa prve in druge stopnje nista stranki pogodbe o zaposlitvi, pri čemer je za presojo kršitev pravic iz delovnega razmerja pristojno Delovno in socialno sodišče; postopki v delovnih sporih so brezplačni, prav tako ZDR-1 za zastopanje ne predvideva pooblaščenca, pri tem pa v postopku odločanja o pravici do denarnega nadomestila kot dokaz o izpolnitvi pogoja iz 8. alineje drugega odstavka 63. člena ZUTD zadostuje že predložitev dokazila o uveljavljanju sodnega varstva zoper delodajalca in odločitev o denarnem nadomestilu ni vezana na izid sodnega postopka.

V skladu s 7. členom ZUP so delavcem v postopku pred zavodom kot organom prve stopnje po našem prepričanju pravice varovane ves čas postopka, prav tako pa ga je delodajalec s pravnim poukom v odpovedi pogodbe o zaposlitvi dolžan ustrezno podučiti o možnosti uveljavljanja sodnega varstva pred pristojnim delovnim sodiščem. Delavec ima, še posebno v času teka odpovednega roka, ko bi se zaradi pričakovanega prehoda v brezposelnost moral zavedati določenih sprememb bodočega socialnega položaja, prav tako vse možnosti za pravočasno seznanitev z določbami ZUTD, ki vplivajo na njegov socialni status. V skladu z navedenim se ne moremo strinjati s trditvijo, da je v upravnem postopku celotno breme preloženo na delavca.

Menimo torej, da predlog, v skladu s katerim posameznik ne bi izgubil pravice do denarnega nadomestila za primer brezposelnosti zato, ker v 30 dneh od vročitve odpovedi pogodbe o zaposlitvi ni vložil tožbe o njeni nezakonnosti, če je za kršitev oziroma za nezakonnost odpovedi o zaposlitvi izvedel šele pozneje, ne opravičuje odstopa od splošne ureditve iz 8. alineje drugega odstavka 63. člena ZUTD, v skladu s katero se pravico do denarnega nadomestila v primerih delavcev, za katere v skladu z določbami ZDR-1 velja posebno pravno varstvo pred odpovedjo, pogojuje tudi z njihovim aktivnim ravnanjem.

2.15 VARSTVO OTROKOVIH PRAVIC

2.15.1 Splošno

Priporočilo št. 68: Vlada RS naj brez odlašanja pripravi analizo možnih posledic ratifikacije tretjega izbirnega protokola h Konvenciji o otrokovih pravicah in na tej podlagi pripravi predlog zakona o ratifikaciji oziroma potrebne zakonske spremembe, ki bodo omogočile ratifikacijo protokola. (stran 332)

To vprašanje oziroma priporočilo je izpostavljeno tudi v uvodnem poglavju in sicer v podpoglavju »Otrokove koristi naj bodo glavno vodilo odločanja« na strani 20.

Odziv Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti:

V zvezi z vprašanjem varuha glede postopka ratifikacije 3. Opcijskega protokola h Konvenciji ZN o otrokovih pravicah Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti poudarja, da se besedilo protokola še vedno usklajuje na medresorski ravni, saj želimo čim prej pridobiti vse relevantne odgovore, ki bodo pripomogli k učinkoviti ratifikaciji. Naš temeljni namen namreč je, da protokol zaživi v slovenskem pravnem redu in se v praksi izkaže, da je dodaten varovalni mehanizem zaščite koristi otrok. Prav zato smo določene države članice EU zaprosili za posredovanje informacij v zvezi z njihovim postopkom ratifikacije: Nemčija, Danska, Belgija, Češka, Slovaška in Portugalska.

V zvezi s postopkom bi želeli pridobiti odgovore na spodnja vprašanja, ki bi nam osvetlila nekatera ključna področja, ki zajemajo ratifikacijo, in sicer:

1. Kako je vaša država pri ratifikaciji 3. Opcijskega protokola h Konvenciji ZN o otrokovih pravicah pripravila izvedbene (povezane) podlage?
2. Na podlagi česa ste izbrali osrednji organ in določili njegove pristojnosti - ter kako ste to določili (zakon, kako drugače; ali ste podrobno določili)?
3. Ali ste uredili vprašanje postopka sodelovanja države v fazi preiskave Odbora (kakšne podrobne zakonske določbe in katere vrste - upravni postopek)?
4. Kako ste se v izvedbenih aktih opredelili do neodvisnosti sodne veje oblasti v razmerju do priporočil in sodelovanja z Odborom?
5. Kako ste predvideli ureditev prijateljske poravnave?

Odziv Ministrstva za pravosodje:

Ministrstvo za pravosodje na načelni ravni podpira ratifikacijo tretjega opsijskega protokola h Konvenciji o otrokovih pravicah, vendar meni, da je pred njegovo ratifikacijo oz sprejetjem zakona o ratifikaciji potrebno jasno opredeliti tudi pravne podlage za njegovo implementacijo.

V ta namen je ministrstvo že pripravilo interno delovno analizo, iz katere izhaja, da omenjeni protokol uvaja naslednje temeljne postopke:

- sporočila posameznikov o kršitvah (5. člen protokola);
- sporočila o kršitvah, ki jih predloži druga država (12. člen protokola);
- postopek preiskave za hude ali sistematične kršitve (13. člen protokola).

Protokol ne prinaša novih materialnopravnih obveznosti, ampak razširja nadzorno pristojnost Odbora za otrokove pravice in določa postopke pritožb, vključno individualne pritožbe v konkretni zadevi, in obveznosti države glede sodelovanja v teh postopkih. Bistvena novost protokola je predvsem v tem, da lahko otroci ali njihovi zakoniti zastopniki ali skupine posameznikov Odboru za otrokove pravice predložijo sporočila o domnevnih kršitvah katerekoli od pravic iz Konvencije o otrokovih pravicah oziroma iz njenih vsebinskih protokolov.

Gre za mednarodne kvazi-sodne postopke, saj Odbor za otrokove pravice ni sodni organ oziroma mednarodno sodišče, in torej ne sprejema (mednarodno)pravno obvezujočih odločitev, ampak

priporočila. Posledično se postavlja procesno vprašanje glede nadaljnje obravnave takšnega (pravno neobvezujočega) priporočila v okviru notranjih sodnih ali upravnih postopkov, kar bi bilo po našem mnenju treba pred ratifikacijo jasno opredeliti. Podobno je po našem mnenju potrebno pred ratifikacijo oz. ob ratifikaciji opcijskega protokola zakonsko opredeliti tudi izvajanje preostalih postopkov iz protokola.

Ministrstvo za pravosodje je ta stališča in analizo predstavilo MDDSZEM, ki je za namen predhodne primerjalne analize določene države, ki so opcijski protokol ratificirale, že zaprosilo za konkretna stališča.

Telesno kaznovanje otrok (str. 331)

Odziv Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti:

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti eksplicitno zagovarja stališče, da je telesno kaznovanje otrok kršitev njihovih temeljnih človekovih pravic. Res pa je potrebno čim prej začeti s širšo nacionalno kampanjo glede odgovornega starševstva.

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti dodaja, da je bil Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o preprečevanju nasilja v družini (ZPND-A) pripravljen v sodelovanju medresorske delovne skupine, zainteresirane javnosti in nevladnih organizacij, zaradi česar je bil deležen visoke podpore. Da je tudi Urad Varuha človekovih pravic izvedel številne aktivnosti v smislu podpore določbi o eksplicitni prepovedi telesnega kaznovanja otrok, kaže na to, da smo skupaj lahko bolj učinkoviti, kadar gre za splošno dobro najranljivejših družbenih skupin (pomen tega prizadevanja Varuh posebej izpostavlja tudi v uvodnem delu poročila – str. 20).

Svet za otroke (str. 332)

Odziv Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti:

Glede predloga, da se pri Vladi ustanovi poseben svet za otroke, pojasnjujemo, da je bil z 18. členom Družinskega zakonika, ustanovljen Sveta RS za otroke in družino ter da trenutno potekajo aktivnosti za imenovanje članov sveta. Svet RS za otroke in družino, ki bo sestavljen iz predstavnikov strokovnih institucij, nevladnih organizacij in Vlade RS, je stalno strokovno posvetovalno telo Vlade Republike Slovenije, ki zanjo opravlja strokovne naloge in ji nudi pomoč pri pripravi predpisov in spremljanju stanja na področju otrok in družine. Svet bo imel pomembno vlogo tudi pri spremljanju uresničevanja resolucije iz zakonika. Odločitev, da se pristopi k ustanovitvi strokovnega sveta, je bila med drugim sprejeta tudi na podlagi strokovnih pobud nevladnih organizacij, pri čemer pa smo ocenili, da je strokovni svet v predlagani obliki in s predlaganim obsegom nalog, kot jih določa 18. člen Družinskega zakonika, najustreznejša rešitev.

Družinski zakonik – str. 332

Odziv Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti:

V zvezi s predlogom Družinskega zakonika, ki ga je pripravilo tukajšnje ministrstvo, pojasnjujemo, da je bil predlog dne 21. 3. 2017 sprejet v Državnem zboru RS, ter da je besedilo zakonika stopilo v veljavo dne 15. 4. 2017 (pri čemer se bo večji del določb pričel uporabljati aprila 2019). Predlog zakonika prinaša tudi določene spremembe na področju izvajanja stikov pod nadzorom; za lažjo implementacijo zakonika v prakso in prenos pristojnosti odločanja iz centrov ta socialno delo na sodišča pa je bila pri tukajšnjem ministrstvu imenovana tudi Implementacijska delovna skupina, sestavljena iz predstavnikov vseh ključnih deležnikov. Ravno iz razloga temeljite priprave na pričetek uporabe zakonika v praksi, priprave potrebnih sprememb procesne zakonodaje, izvedbe vseh potrebnih izobraževanj strokovnih delavcev in sodnikov ter tudi priprave ustreznih protokolov

sodelovanja med centri za socialno delo in sodišči je bil določen nekoliko daljši, dveletni rok pred pričetkom uporabe večjega dela določb zakona.

2.15.2 Uresničevanje Varuhovih priporočil

Priporočilo št. 83 (2015):

Odziv Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti:

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti je v zvezi s tem zavzelo stališče, da ni pravne podlage za priznanje pravic za nazaj, in opozorilo, da je sodišče v prvi sodbi takšen tožbeni zahtevek zavrnilo. Postopki še tečejo pred Delovnim in socialnim sodiščem, druge sodbe še niso bile izdane.

2.15.3 Projekt Zagovornik – glas otroka

Odziv Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti:

Nalogo o analizi pilotnega projekta »Zagovornik – glas otroka« je izvedel Inštitut RS za socialno varstvo za potrebe Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti in Urada Varuha človekovih pravic. Naloga je služila kot strokovna podlaga za novelo zakona o Varuhu človekovih pravic, ki jo je Vlada potrdila pred kratkim. Po desetletnem obdobju trajanja pilota in po več kot izkazani potrebi po inštitutu zagovornika otrokovih pravic v luči dodatne zaščite najvišje koristi otroka, je čas, da se inštitut formalizira kot redna naloga Urada Varuha človekovih pravic.

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti dodaja, da je Projekt »Zagovornik – glas otroka« precej dobro sprejet v slovenskem prostoru, več promocije pa bo potrebne, ko bo Državni zbor RS sprejel zakon in bo inštitut formaliziran.

2.15.4 Družinska razmerja

Odziv Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti:

Glede pobude Varuha, da bi v program za prihodnost vključili nalogo na temo poravnave med starši v primeru razveznih postopkov (na podlagi realne statistike sodišč) Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti pojasnjuje, da ima za naslednje leto predvidene druge prioritete, v kolikor pa se bo v praksi izkazalo to kot problem, ga bomo podrobneje raziskali.

Sporna namestitvev dečkov v rejniško družino (str. 339 – 341)

Odziv Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti:

V zvezi s primerom namestitve dveh dečkov v rejniško družino v letu 2016, je Varuh predlagal Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, da posodobi družinsko zakonodajo.

V zvezi s tem pojasnjujemo, da je bil v letošnjem letu sprejet nov Družinski Zakonik (Uradni list RS, št. 15/17, v nadaljevanju DZ), ki je začel veljati v aprilu letos ter se bo v večjem delu pričel uporabljati aprila 2019. Bistvena novost, ki jo prinaša DZ je prenos stvarne pristojnosti za odločanje iz centrov za socialno delo na sodišče, in sicer bodo sodišča po novem pristojna za odločanje tudi o ukrepih odvzema otroka, namestitve v rejništvo, v zavod, odločanja o posvojitvi ter skrbništvu (z izjemo skrbništva za poseben primer). Poleg tega DZ prinaša tudi dva nova inštituta, to je podelitev starševske skrbi sorodniku (sodišče podeli pod zakonsko določenimi pogoji sorodniku starševsko skrb nad otrokom, ki nima več živih staršev, s čemer ta pridobi enake pravice in obveznosti do otroka kot

starši) ter naprej izražena volja staršev (starši imajo možnost vnaprej izraziti kdo naj skrbi za njihove otroke, v primeru njihove smrti ali nezmožnosti izvajanja starševske skrbi).

Ali lahko otrok, mlajši od petnajst let, samostojno odloča o tem, kje bo živel? (str. 342)

Odziv Ministrstva za notranje zadeve:

Usklajevalni sestanki med institucijama, kot sta Skupnost centrov za socialno delo Slovenijo kot strokovni organ CSD in Policija, potekajo na državni ravni dvakrat letno, kjer se obravnavajo aktualne delovne teme. Izredne sestanke na konkretno tematiko pa policija usklajuje in organizira po potrebi. Kot izredna tema so se pokazale težave v praksi, ko mladoletne osebe brez vednosti ali soglasja staršev samovoljno odhajajo (begajo) v druge družinske skupnosti, najpogosteje dekleta, ki se zaradi ljubezni hočejo osamosvojiti od svoje matične družine. "Nova" družinska skupnost pa dekleta oz. mladoletno osebo sprejme, ne da bi bila kakorkoli kritična in celo dopušča njuno zvezo tako, da omogočijo preselitev mladoletnih k njim. Starši mladoletnih pa na policiji naznanijo pogrešanje mladoletne osebe, ki jo policija zelo hitro odkrije (locira), vendar pa večinoma "nova družinska skupnost" oziroma njeni člani ne dopustijo dostopa do pogrešane mladoletne osebe, če se ta nahaja v zasebnem prostoru (stanovanje). Strokovni delavci centrov za socialno delo so vključeni v te primere. Policija je doslej za to področje izvedla sledeče:

- udeležila se je usklajevalnega sestanka, ki se ga omenja v poročilu Varuha,
- sestavljene in izdane so bile strokovne smernice za delo policistov,
- organiziran je bil delovni (izredni) posvet o tej tematiki z udeležbo tistih institucij, ki lahko pomagajo pri sanaciji problema (policija, CSD, zdravstvo, sodišča, državno tožilstvo), kjer je bila obširno predstavljena tematika,
- na Vrhovno državno tožilstvo RS je bilo naslovljeno zaprosilo za stališče,
- pridobljeno stališče in njegova preučitev s pripravo skupnih izhodišč,
- izveden je bil delovni posvet med Policijo in CSD z zgoraj navedeno osrednjo tematiko.

Dodatne aktivnosti:

O tematiki "begov otrok v druge družinske skupnosti", oziroma "prezgodnjih porok, brez elementov prisile", kot je z izrazom v raziskavi Inštituta RS za socialno varstvo opredeljena tovrstna problematika za območje JV Slovenije (tudi z ostalimi oblikami dogovorjenih porok in trgovine z ljudmi) se Policija v okviru svojih pristojnosti pri delu v večkulturni družbi intenzivno ukvarja. V letu 2016 je bil izveden niz aktivnosti, ki se nadaljujejo tudi v letošnjem letu. Aktivnosti so usmerjene v medsebojno informiranost odgovornih institucij, pristojnih za obravnavo teh primerov; v aktivnosti za vključitev legitimnih predstavnikov romske skupnosti in aktivnosti osveščanja predstavnikov romske skupnosti ter v dodatno predstavitev problematike pristojnemu Uradu za narodnosti in pristojnih ministrstev (sestanki na Uradu za narodnosti in udeležba Policije na sejah Komisije Vlade RS za spremljanje položaja romske skupnosti ter sestanki na Generalnem sekretariatu Vlade RS - sestanki z župani občin z romskim prebivalstvom). Poleg že omenjenih sestankov Policije in CSD so potekali tudi sestanki na regionalni ravni (območje PU Ljubljane in PU Novega mesta), kjer je bila obravnavana ta tematika s predstavitvijo specifik posameznih primerov in seveda nujnosti po takojšnjem skupnem odzivu pristojnih služb (Policije in CSD). V lanskem letu so bili v Delovni skupini za delo policije v večkulturni družbi in s subkulturnimi skupinami opravljeni razgovori in sestanki z legitimnimi predstavniki romske skupnosti (Zveza Romov Slovenije, Forum romskih svetnikov Slovenije, Zveza Umbrella - Dežnik, Zveza Preporod, Zveza Romov za Dolenjsko, Zveza razvoj romske skupnosti,...). Slednjim so bile predstavljene problemske situacije, ki jih zaznavajo Policija in ostale institucije. Pozvani so bili k vključitvi pri osveščanju v romski skupnosti in njihovem odzivu po "nesprejemljivosti" takih ravnanj v romski skupnosti. Predstavniki romskih organizacij so izrazili pripravljenost za sodelovanje in za njihov doprinos k osveščanju. Tematika je bila med drugim predstavljena tudi na dveh konferencah z naslovoma "Varnost v romskih naseljih v Pomurju" in "Varnost v romskih naseljih v JV Sloveniji", ki sta bili lansko leto julija v Murski Soboti in septembra v Novem mestu. Vključevanje romske skupnosti pri

osveščanju se izvaja tudi v letošnjem letu z vzpostavljenim načinom izmenjave informacij tudi v obliki sestankov z romskimi svetniki in Forumom romskih svetnikov. Z Uradom za narodnosti ima Policija vzpostavljeno redno (mesečno) sodelovanje z namenom iskanja rešitev za posamezna problemska vprašanja v romski skupnosti. Tako so tudi aktivnosti, usmerjene v pripravo ukrepov, ki se nanašajo na tematiko preprečevanja prezgodnjih romskih porok, doprinesle k pripravi posameznih ukrepov, ki so zajeti v novem Nacionalnem programu ukrepov za Rome za obdobje 2017-2021 (sprejet 25. 5. 2017). Na predlog Policije po nujnosti takojšnjega medinstitucionalnega pristopa, je Urad za narodnosti tudi prepoznal potrebo po koordinaciji dodatnih aktivnosti. Sklicani so bili sestanki na Uradu za narodnosti, kjer je pobudo za aktivnosti osveščanja v romski skupnosti (prezgodnje poroke in tveganja v nosečnosti in druge vsebine zdravstvene svetovalne dejavnosti) prevzelo Ministrstvo za zdravje, ki bo pripravilo projekt za izvedbo preventivnih aktivnosti (izvajalci: OZRK Novo mesto skupaj z ZD Novo mesto in ZD Krško). V tej zvezi na PU Novo mesto že potekajo aktivnosti osveščanja, in sicer so bile izvedene delavnice v romski skupnosti (poleg Policije sodeluje pristojni CSD, Urad za narodnosti, pristojni ZD, predstavniki romskih organizacij itd.). Izvedenih je bilo 5 delavnic (Trebnje, Krško, Novo mesto - ponoviti v naselju, Metlika - ponoviti v naselju, Črnomelj), ki se jih je udeležilo cca. 50 predstavnic romske skupnosti.

Nasilje v družini (str. 342 in 243)

Odziv Ministrstva za notranje zadeve:

Policija je v primeru tragične smrti dveletnega otroka, ki naj bi umrl zaradi poškodb, ki so mu jih povzročili ožji družinski člani, skladno z usmeritvami državnega tožilstva zelo podrobno in sistematično zbrala obvestila in dokaze, ki jih je s kazensko ovadbo posredovala istemu tožilstvu. Policija je odvzela prostost dvema osumljencema in ju privedla k dežurnemu preiskovalnemu sodniku, ki je zoper njiju odredil pripor. Zoper oba osumljenca je bil vložena obtožba; oba sta še vedno v priporu. Policija o nasilju nad deklico predhodno ni bila nikdar obveščena. Sojenje, ki ga spremlja intenzivno medijsko poročanje, še vedno poteka.

Odziv Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti:

Na Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti se s konkretnim primerom nismo ukvarjali. Vprašanje pa je, kakšno je bilo stališče lečečih zdravnikov pediatrov konkretnega dveletnega otroka, ko so videli fizične poškodbe na njegovem telesu. V kolikor bi bile poškodbe evidentno zadane na podlagi nasilnih dejanj, bi morali zdravniki skladno z določbami Zakona o preprečevanju nasilja v družini takoj odreagirati in podati prijavo, vendar o tem ministrstvo nima informacij.

2.15.5 Otroci s posebnimi potrebami

Priporočilo 49.: Varuh ponavlja: Vlada RS naj takoj pripravi spremembe ZUJF in kot izjemo od omejitve letnega dopusta prizna merilo varovanja nege težje telesno in zmerno, težje ali težko duševno prizadete osebe. (stran 275)

Odziv Ministrstva za javno upravo:

Zakon za uravnoteženje javnih financ (Uradni list RS, št. 40/12, 96/12 - ZPIZ-2, 104/12 - ZIPRS1314, 105/12, 25/13 - odl. US, 46/13 - ZIPRS1314-A, 56/13 - ZŠtip-1, 63/13 - ZOsn-I, 63/13 - ZJAKRS-A, 99/13 - ZUPJS-C, 99/13 - ZSVarPre-C, 101/13 - ZIPRS1415, 101/13 - ZDavNepr. 107/13 - odl. US, 85/14, 95/14, 24/15 - odl. US, 90/15, 102/15 in 63/16 - ZDoh-2R; v nadaljnjem besedilu: ZUJF) z ničemer ni posegel v posamezne kriterije za dodelitev letnega dopusta, kot so določeni po kolektivnih pogodbah, pač pa je le sprejeta omejitev izrabe (vseh) dni letnega dopusta - 35 dni po kriterijih iz prvega odstavka in (morebitnih) dodatnih 15 dni po kriterijih iz 2. odstavka tega člena - ki ni vezana na katerega koli od kriterijev, pač pa na skupno število dni letnega dopusta. Citirana ureditev je veljala za vse zaposlene v javnem sektorju in je bila povzeta v Zakonu o ukrepih na področju plač in drugih

stroškov dela za leto 2016 in drugih ukrepih v javnem sektorju (Uradni list RS, št. 90/15) kakor tudi v Zakonu o ukrepih na področju plač in drugih stroškov dela za leto 2017 in drugih ukrepih v javnem sektorju (Uradni list RS, št. 88/16) ob širokem konsenzu socialnih partnerjev.

MJU meni, da opisana ureditev ne daje podlage za zaključek, naveden v poročilu, da so javni uslužbenci, ki delajo z otroki s posebnimi potrebami, upravičeni do dodatnih dni letnega dopusta, medtem ko starši teh otrok niso oziroma kot navaja poročilo, da "zaradi omejitve iz 187. člena ZUJF **teh dni dopusta** ne morejo uveljaviti", in opozarja na dvoje:

Gre za dve različni pravici, ki zato med seboj nista primerljivi. V primeru letnega dopusta, ki ga dobi javni uslužbenec kot delavec, gre za posebne pogoje dela; v primeru letnega dopusta, ki ga dobi posameznik, pa glede na njegove osebne in socialne okoliščine. Po mnenju MJU bi bila primerjava (če sploh) primerna le znotraj (istega) kriterija osebnih in socialnih okoliščin javnega uslužbenca, nikakor pa ne med dvema vsebinsko popolnoma ločenima zadevama, pa čeprav imata obe stično točko – otroke s posebnimi potrebami. Le na tak način bi lahko sledili ustavnemu načelu enakosti upoštevanje enako in drugačno dejansko stanje. Zaradi navedenega menimo, da različno število dni letnega dopusta iz naslova posebnih pogojev dela z otroki s posebnimi potrebami ne kaže na različno moč sindikatov, pač pa na dosežen dogovor glede težavnosti posebnih pogojev dela pri opravljanju posameznih del.

Omejena izraba (največ 35 dni) letnega dopusta ni vezana na kateri koli kriterij posebej, zato ni možno trditi, da javni uslužbenec ne more izrabiti dni iz katerega koli kriterija, pač pa je omejeno celotno število letnih dni, ki je bilo dodeljeno na podlagi vseh kriterijev, ki jih izpolnjuje javni uslužbenec.

MJU ugotavlja, da se je tudi Varuh strinjal, da bi se z realizacijo predloga varuha vzpostavila pozitivna diskriminacija določene skupine znotraj enakega kriterija osebnih in socialnih okoliščin, pri čemer po mnenju MJU ni možno brez kršenja načela enakosti (v zakonu in pred zakonom) izvzeti le en kriterij osebnih okoliščin in ga prenesti v izjemo dodatnih 15 dni, ki so vezani izključno na posebne pogoje dela. Prav tako pa ne gre spregledati dejstva, da je omejitev števila dni letnega dopusta v letu 2017 urejena v ZUPPJS17, ki je po svoji naravi interventni zakon in da citirana omejitev velja le za leto 2017 (in ne tudi za 2018 kot nekateri drugi ukrepi).

Ne nazadnje pa opozarjamo tudi na dejstvo, da je pravica do letnega dopusta zaradi nege otrok s posebnimi potrebami v ZDDO in posameznih kolektivnih pogodbah, določena v višini 5 dni, medtem ko je v zakonu o delovnih razmerjih določeno le 3 dni in se ta pravica ni povišala ob sprejemu novega ZDR, pač pa je ostala v enaki višini.

Zaradi vsega navedenega menimo, da bi bilo ustrežnejše, če bi ureditev v ZUPPJS17 ostala nespremenjena (torej brez diskriminacije posamezne skupine), pač pa bi se pravice staršev otrok s posebnimi potrebami in seveda povezano tudi otrok s posebnimi potrebami uredile v predpisih, ki so v pristojnosti Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.

2.15.6 Štipendije

Zoisove štipendije (str. 352)

Odziv Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti:

V primeru dodelitve Zoisove štipendije je treba primerjati kandidate in na podlagi tega izbrati upravičence, kar pomeni, da je postopek rangiranja možno izvesti šele po popolnosti vseh vlog. Za nove vlagatelje so roki za odločanje odvisni od števila vlagateljev, popolnosti vlog in števila ter tipov dosežkov, ki jih ti uveljavljajo in za katere je treba preveriti izpolnjevanje pogojev. Kljub temu je večina odločb izdanih v tekočem koledarskem letu, le manjši del v novem.

Izpolnjevanje pogojev dosežkov je možno preveriti šele ob začetku novega šolskega oziroma študijskega leta, ko so na voljo ustrezni podatki v uradnih evidencah oziroma ko vlagatelj šele prejme nekatera dokazila. Dosežki so tudi zelo raznoliki, zato ni možno vnaprej vedeti katera tekmovanja se bodo upoštevala pri pridobitvi Zoisove štipendije.

Manj pravic, ker je njegov oče tujec (str. 353)

Odziv Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti:

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti je obe sporni odločbi odpravilo po uradni dolžnosti, vloga pobudnice je bila odstopljena v obravnavo na Hrvaškem, pri čemer je pobudnici varovan njen položaj od dneva, ko je vlogo prvič vložila v Sloveniji. V Republiki Sloveniji bo odločeno o morebitni razliki do družinskih dajatev, ki bi ji pripadali v RS (razlika od višine pravic priznanih na Hrvaškem do višine pravic, ki bi ji pripadale v Republiki Sloveniji skladno z Uredbo (ES) št. 883/2004).

ODZIVNO POROČILO VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE NA POROČILO O IZVAJANJU NALOG DPM V LETU 2016 (DRŽAVNI PREVENTIVNI MEHANIZEM PO OPCIJSKEM PROTOKOLU H KONVENCIJI OZN PROTI MUČENJU IN DRUGIM KRUTIM, NEČLOVEŠKIM ALI PONIŽEVALNIM KAZNIM ALI RAVNANJU)

4. PREGLEDNICA RAVNI URESNIČEVANJA PRIPOROČIL DRŽAVNEGA PREVENTIVNEGA MEHANIZMA

4.1 Obiski domov za starejše in (4.3) obisk posebnih socialnovarstvenih zavodov

Odziv Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti:

MDDSZEM se je s poročili DPM redno seznanjalo, opozarjalo izvajalce institucionalnega varstva o upoštevanju priporočil in odpravi ugotovljenih pomanjkljivosti, preverjalo izpolnjevanje priporočil ter v svojih odzivih Varuha človekovih pravic Republike Slovenije (v nadaljevanjem besedilu: Varuh) seznanjalo z načrtovanimi ukrepi za njihovo učinkovitejše uresničevanje.

Ugotovitve in priporočila predstavljamo tudi na srečanjih in izobraževanjih izvajalcev, s ciljem, da se ugotovljene pomanjkljivosti več ne bi ponavljale, ter da bi hkrati zagotovili primerljivo obravnavo uporabnikov pri vseh izvajalcih institucionalnega varstva. Omenjene ugotovitve so nam v pomoč tudi pri dopolnjevanju Usmeritev za delo z osebami z demenco na področju institucionalnega varstva starejših. Delovna skupina že pripravlja nove dopolnitve, ki bodo jeseni predstavljene izvajalcem. Na tem srečanju bo poudarek tudi na vsebini, o kateri je bilo občasno opozorjeno tudi v poročilih Varuha, in sicer: zagotavljanju dostojanstva osebam z demenco; spodbujanju izražanja njihove volje; spodbujanju sodelovanja s svojci in drugo. Pomemben del vsebine se bo vezal tudi na dosledno izvajanje Zakona o duševnem zdravju. Tudi mi še vedno opažamo določene nejasnosti v zvezi s pridobivanjem soglasja za namestitve v varovane oddelke in dileme v zvezi z uporabo PVO. Na podlagi ugotovitev varuha bomo v izobraževanje vključili tudi temo o predpisovanju terapije, odmerjanju in učinkih terapije.

V zvezi z opozorili posameznim izvajalcem, da svojim stanovalcem ne zagotavljajo aktivnosti med vikendi in prazniki, smo le-te spodbujali k zagotavljanju ponudbe aktivnosti, med katerimi lahko izbirajo stanovalci z namenom aktivnega preživljanja prostega časa ali ohranjanja njihovi sposobnosti. Na izobraževanjih smo izvajalcem svetovali tudi dobre prakse domov, ki uspejo z ustrezno organizacijo dela v okviru obstoječega kadrovskega normativa ter s pomočjo dodatnih kadrov (javna dela, pripravniki, prostovoljci in drugo) zagotavljati ponudbo tudi med vikendi in prazniki.

V zvezi z ugotovitvami, ki se vežejo na nizke kadrovske normative, oziroma še posebej na premalo osebja ob vikendih, pojasnjujemo:

Na MDDSZEM se zavedamo, da so standardi in normativi socialnovarstvenih storitev potrebni prenove, kar je ena od prioritete ministrstva do konca leta. Ustanovljena je bila delovna skupina za pripravo osnutka Pravilnika o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o standardih in normativih socialnovarstvenih storitev. Načrtuje se, da bo delovna skupina jeseni nadaljevala s svojim delom. Predlogi DPM iz poročila o tematskem obisku bodo vključeni v predloge sprememb in dopolnitev standardov in normativov socialnovarstvenih storitev.

4.4 Obisk psihiatričnih bolnišnic

Odziv Ministrstva za zdravje:

Na Ministrstvu za zdravje pozorno preučimo vsa poročila o obiskih Državnega preventivnega mehanizma (v nadaljevanju: DPM) v psihiatričnih bolnišnicah, saj si tudi sami prizadevamo za spoštovanje človekovih pravic oseb, ki so zadržane v oddelkih pod posebnim nadzorom, ter dosledno izvajanje tako Zakona o duševnem zdravju (Uradni list RS, št. 77/08 in 46/15 – odl. US), kot tudi Zakona o pacientovih pravicah (Uradni list RS, št. 15/08) in drugih predpisov s področja zdravstvenega varstva. Na posamezna poročila o obiskih DPM v letu 2016 se je Ministrstvo za zdravje že odzvalo (glede nadzornega obiska v Enoti za forenzično psihiatrijo UKC Maribor z dopisom z dne 17. 10. 2016, na poročilo o obisku DPM v UPK Ljubljana z dopisom z dne 19. 10. 2016, na poročilo o obisku DPM v PB Idrija z dopisom z dne 5. 1. 2017 in na obiska v PB Begunje in PB Vojnik v okviru tematskih obiskov DPM z dopisom z dne 23. 3. 2017).

Na Ministrstvu za zdravje opažamo, da se dejavnosti Varuha človekovih pravic (v nadaljevanju: Varuh) v vlogi DPM širijo in nadgrajujejo. Tako sta se v letu 2016 dvema rednima obiskoma psihiatričnih bolnišnic (UPK Ljubljana in PB Idrija) in enemu kontrolnemu obisku (Enota za forenzično psihiatrijo Oddelka za psihiatrijo v UKC Maribor) pridružila tudi dva tematska obiska DPM, kar je novost, ki jo pozdravljamo. Ustrezna se nam zdi tudi izbrana vsebina tematskih obiskov v letu 2016, to je pregled aktivnosti, ki so na razpolago bolnikom in varovancem ob koncu tedna v Psihiatrični bolnišnici Vojnik, Domu Nine Pokorn Grmovje, Centru starejših Zimzelen Topolščica, Psihiatrični bolnišnici Begunje, Domu upokojencev Jesenice in Domu dr. Janka Benedika Radovljica. Poročila DPM o obiskih v psihiatričnih bolnišnicah na Ministrstvu za zdravje ocenjujemo kot zelo kvalitetna, zato so nam v veliko pomoč pri pridobivanju podatkov o dejavnosti v posameznih psihiatričnih bolnišnicah ter iskanju možnosti za izboljšave.

Ministrstvo za zdravje si na podlagi poročil DPM, kadar opazimo, da se določene pomanjkljivosti pojavljajo v več bolnišnicah, dejavno prizadeva, da bi v okviru svojih pristojnosti pripomoglo k odpravi pomanjkljivosti. Tako je Ministrstvo za zdravje na podlagi poročil DPM z dopisoma z dne 29. 9. 2015 in 26. 5. 2016 pozvalo Razširjeni strokovni kolegij za psihiatrijo (v nadaljevanju: RSK), da pospeši s pripravo novih strokovnih Priporočil in smernic za uporabo posebnih varovalnih ukrepov v psihiatriji (v nadaljevanju: PVU). Tudi glede nošenja osebnih oblačil v psihiatričnih bolnišnicah čez dan je Ministrstvo za zdravje (ponovno) pozvalo RSK, da se opredeli do tega vprašanja in po prejemu odgovora pozvalo vse psihiatrične bolnišnice z dopisom št. 010-30/2'16/7 z dne 15. 2. 2017, naj se spodbuja nošenje osebnih oblačil čez dan. Dopisu je bilo priloženo mnenje RSK z namenom, da bi se v vseh psihiatričnih bolnišnicah odpravili strokovni pomisleki glede nošnje osebnih oblačil čez dan, v kolikor ne gre za somatske težave.

Na Ministrstvu za zdravje menimo, da je zelo pomemben tudi način izvajanja nalog DPM, saj DPM izvaja svoje naloge ne le kot funkcijo nadzora temveč se vzpostavi dialog z izvajalci in vse obiskane psihiatrične bolnišnice so imele možnost, da se opredelijo do navedb in priporočil. Veseli nas, da je iz odzivov razvidno, da so tudi psihiatrične bolnišnice pripravljene konstruktivno sodelovati pri izboljšanju varovanja človekovih pravic oseb na zdravljenju v psihiatričnih bolnišnicah. To potrjujejo tudi statistični podatki, saj je od 66 priporočil DPM bila kar polovica uresničena takoj, večina drugih priporočil je bila sprejeta in jih psihiatrične bolnišnice nameravajo realizirati, nesprejetih pa je bilo le 7 oziroma 11 odstotkov priporočil.

Od 7 nesprejetih priporočil se kar 3 nanašajo na uporabo PVU, zato naj spomnimo na zgoraj navedeni dopis Ministrstva za zdravje, s katerim smo pozvali RSK za psihiatrijo, naj nas seznanj s svojimi dejavnostmi glede priprave novih strokovnih smernic za izvajanje PVU.

Glede izvajanja PVU pri bolnikih z demenco na fotelju v dnevnem prostoru, pa menimo, da je potrebno poleg PVU urediti tudi (navadne) varovalne ukrepe. Da bi upoštevali varstvo človekovih pravic v vseh primerih oviranja, si bo Ministrstvo za zdravje prizadevalo, da bo med spremembe Zakona o duševnem zdravju uvrščen tudi predlog, da se poleg obstoječih posebnih varovalnih ukrepov, določijo tudi varovalni ukrepi, ki niso posledica nevarnega vedenja osebe, temveč gre za posebne zahteve pri zdravstvenih ukrepih (mirovanje pri infuziji ipd.), somatska zdravstvena stanja (poškodba hrbtenice) oziroma nevarnost padca (s postelje, stola, vozička ipd.).

Ministrstvo za zdravje pozdravlja tudi proaktivno in povezovalno vlogo DPM pri reševanju problemov, ki se dotikajo več ministrstev. Pri tem izpostavljamo vlogo in sodelovanje Varuha pri organizaciji letnega posveta Dnevi duševnega zdravja, ki jih je Center za izobraževanje v pravosodju Ministrstva za pravosodje v letu 2016 organiziral drugič. Tovrstna posvetovanja imajo veliko težo, saj brez sodelovanja pristojnih ministrstev, izvajalcev s področja zdravstvenega in socialnega varstva ter drugih deležnikov ni mogoče učinkovito izboljšati varstva človekovih pravic pri izvajanju Zakona o duševnem zdravju.

4.5 Obisk vzgojnih zavodov in mladinskih domov

Sodelovanje s policijo pri prevozu rizičnih mladostnikov (str. 89)

Odziv Ministrstva za notranje zadeve:

V zvezi navedb VIZ Smlednik, da naj policija organizira prevoze otrok oziroma mladostnikov, ki so na begu, saj so v tem pogledu avtomatsko rizični, se policija z omenjenimi navedbami ne more strinjati. V zadnjih letih je v tem okviru potekalo več sestankov tako z MIZŠ kot tudi z MDDSZEM, kjer se je obravnavala omenjena tematika. Pri tem je bilo nesporno ugotovljeno, da je skrb policije za otroke, ki so v domove nameščeni s strani sodišč kot ukrep, ne pa tudi za otroke, ki so nameščeni z odločbami CSD, za kar morajo za vračanje v domove, poskrbeti omenjene institucije same. Ob tem je potrebno poudariti, da gre v tem okviru za posebno kategorijo (otroke, mladostnike). Prav tako policijska vozila za prevoz oseb, npr. pridržanih, niso namenjena niti primerna za prevoz otrok v smislu vračanja v institucije.

S predlogom VIZ Smlednik, da prevoze rizičnih mladostnikov opravlja kar policija, ker ima po njihovem mnenju ustrezno opremo in dana zakonska pooblastila se ne strinjamo. Na Policiji ocenjujemo, da je navedeni predlog VIZ Smlednik posledica nepoznavanja policijskih pooblastil in pristojnosti policije, kot tudi razumevanja situacij, v katerih se znajdejo mladostniki, zlasti upoštevajoč razloge, zaradi katerih so bili nameščeni v vzgojno izobraževalne zavode. Povsem neprimerna je navedba, da je "vsak otrok, ki je na nedovoljenem izhodu, v določeni stiski in zato tudi rizičen", saj bi takšna razlaga lahko pomenila prosto pot zlorabi policijskih pooblastil.

Izpostavljamo, da VIZ Smlednik (in vsi drugi vzgojno-izobraževalni zavodi) sodi pod okrilje delovanja Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport (MIZŠ), ne pa pod Upravo RS za izvrševanje kazenskih sankcij. Pri MIZŠ je delovala tudi posebna delovna skupina, ki je proučevala možnosti ureditve opisane tematike; ugotovitve pa so bile predstavljene ministrom oz. državnim sekretarjem, ki naj bi sklenili, da bo MIZŠ pripravila ustrezno dopolnitev šolske zakonodaje (pravna podlaga za vlaganje zahtev za asistenco policije); in sicer dopolnila v zvezi z varnostnim osebjem in nočnim dežurstvom vzgojiteljev, ter sodelovanje policije, ki bi v okviru policijske akademije izvedla usposabljanje iz borilnih veščin za vzgojitelje teh zavodov.

4.6 Obisk policijskih postaj

Odziv Ministrstva za notranje zadeve (str. 100 do 136):

Na vsa poročila Varuha ob obiskih na policijskih postajah je policija sproti in ažurno odgovorila. Večina napak je bilo odpravljenih že med obiskom Varuha, o napakah pa so bile obveščene vse enote. V posameznih primerih so morale posamezne enote sprejeti posamezne ukrepe, da do nepravilnosti v prihodnosti ne bi več prihajalo. Glede eventualnih pomanjkljivosti pri opremljenosti prostorov le-te odpravljajo pristojne policijske uprave, enako velja za osvetljenost prostorov, vezano na regulacijo svetlobe.

Pomanjkljivosti (oziroma priporočila) vezana na zagotavljanje pitne-tekoče vode, zagotavljanje dnevne svetlobe, sprehajališča za pridržane osebe, prostore za odvetnike ipd. se odpravljajo v okviru večjih investicijsko vzdrževalnih del na posameznem objektu. V okviru novih investicij pa so vse zadeve, na katere je opozoril Varuh, predvidene že v okviru priprave dokumentacije.

V letu 2017 se nadaljuje z realizacijo odprave nekaterih pomanjkljivosti po posameznih prostorih za pridržanje, kot je bilo zapisano v posameznih odgovorih Uradu VČP, in sicer s poudarkom zagotoviti namestitvev umivalnika ter zagotovitev pitne vode v prostorih za pridržanje do 12 ur, s čimer se bo zagotovila višja stopnja varnosti uporabe. Realizacija bo izvedena v okviru zagotovljenih finančnih sredstev za leto 2017.

Generalna pripomba na poročilo o izvajanju nalog DPM:

V poročilu o izvajanju nalog DPM v letu 2016 so na strani 159. v tabeli navedeni napačni podatki o številu sprejetih, nesprejetih in uresničenih priporočil.

Iz poročila je namreč razvidno, da je:

- + sprejetih priporočil 8 in ne 2,
- - nesprejetih priporočil 3 in ne 8,
- ✓ uresničenih priporočil 4

Skupno število znakov, ki označujejo določena priporočila je tako 15 in ne 14, kot je navedeno v tabeli.

4.7 Obisk zavodov za prestajanje kazni zapora (ZPKZ)

Odziv Ministrstva za pravosodje:

Iz pregleda priporočil, ki se nanašajo na ugotovitve po obiskih zavodov za prestajanje kazni zapora (str. 138 in dalje) v okviru izvajanja nalog DPM, izhaja, da je od skupno 108 priporočil, nesprejetih le osem. Ugotavljamo, da je uresničevanje slednjih v veliki meri pogojeno s kadrovske in/ali materialnimi pogoji, s katerimi konkretni zavod oziroma URSIKS razpolaga. V tem smislu ocenjujemo, da priporočila in ugotovitve Varuha s strani URSIKS niso vsebinsko sprejeta, temveč jih »zgolj« ne moremo sprejeti v smislu zagotovila, da bodo v doglednem času uresničena.

4.8 Obisk Centra za tujce

Bivalne razmere in odnos zaposlenih – str. 160

Odziv Ministrstva za notranje zadeve:

DPM še vedno meni, da je tujcem dostop do svetovnega spleta zelo omejen, še posebej glede na izredno majhno število nameščenih oseb v centru.

V Centru za tujce je t. i. internetna soba z dvema računalnikoma, ki omogočata dostop do svetovnega spleta, in do katere imajo dostop tujci, ki so nastanjeni v centru in prosilci za mednarodno zaščito, ki imajo omejeno gibanje na prostore centra. Dostop je sistemsko organiziran ob četrtnih, sobotah in nedeljah za vse tujce in prosilce, ki to želijo, izredno pa so imeli omogočen dostop tudi vse druge dneve glede na potrebe in želje tujcev, še posebej zaradi urejanja in reševanja statusnih zadev. Glede na manjše število tujcev, se je dostop omogočal na željo tujcev tudi preko časa, ki je sicer predviden za tovrstno aktivnost in celo večkrat dnevno za isto osebo. Pritožb tujcev glede uporabe računalnikov in interneta center ne beleži. Vse več tujcev si je urejalo dokumente tudi preko raznih aplikacij na pametnih telefonih, in sicer tako, da se jim je zagotovil dostop do WI-FI gesla in dostop do telefona, kjer so si pridobili vse potrebne podatke za reševanje svoje situacije. Tak način komunikacije se je omogočal tudi posameznikom, ki niso imeli druge možnosti za vzpostavitev stika z družino, kar pa je ključnega pomena za psihično stabilnost tujca.

Menimo, da je navedeno priporočilo bilo sprejeto in se ga na podlagi pregleda internih dokumentov centra lahko preveri.

Zdravniška oskrba nameščenih oseb – str. 161

Odziv Ministrstva za notranje zadeve:

DPM še vedno ni prejel zelenih informacij o tem, ali se je uporaba pomirjeval povečala. V času obiska zdravnika psihiatra v centru ni bilo in tako z njim ni bil opravljen pogovor. V svojem odgovoru je MNZ zapisal, da se o izdanih zdravilih vodijo natančne evidence, vendar pa podatkov o predpisovanju psihotropnih zdravil ni posredovalo. DPM dopušča možnost, da je pred obiskom prejel netočne informacije, vendar pa v odgovoru MNZ tudi ni prejel podatkov, ki bi dokazovali nasprotno. Na to problematiko bomo zato še posebej pozorni ob naslednjem obisku centra.

Center za tujce ne razpolaga z analizo predpisovanja pomirjeval, ki bi kazala na povečanje porabe le-teh. Za podrobnejši odgovor na zastavljeno vprašanje pa bi bilo potrebno opraviti podrobnejšo analizo preko daljšega časovnega obdobja in pregledati medicinsko dokumentacijo obravnavanih oseb pri zdravnikih v Centru za tujce. Poraba pomirjeval je namreč odvisna od zdravstvenih težav, ki jih imajo tujci, ki so obravnavani pri zdravnikih v Centru za tujce. Pomirjevala se uporabljajo predvsem za zdravljenje psihičnih težav, pa tudi nevroloških bolezni skladno s strokovnimi smernicami. Trditev, da DPM dopušča možnost, da je pred obiskom prejel netočne informacije, vendar pa v odgovoru MNZ tudi ni prejel podatkov, ki bi dokazovali nasprotno, je nestrokovna, saj ne navaja niti vira, niti osnovne trditve in jo zato ni mogoče niti potrditi, niti zavreči. Iz trditve ni niti jasno, ali se nanaša poraba pomirjeval na posamezne osebe v obravnavi (na primer povečanje dnevno uporabljenih odmerkov na osebo - točka 1 v nadaljevanju), ali se nanaša trditev na skupno porabo pomirjeval v Centru za tujce v določenem časovnem obdobju (na primer v posameznih letih – točka 2 v nadaljevanju). Ni tudi navedeno časovno obdobje, v katerem naj bi se povečala poraba pomirjeval, kar tudi onemogoča zanikanje trditve z zbiranjem podatkov iz medicinske dokumentacije. V kolikor gre za trditev, ki temelji na realnih podatkih, je le te mogoče preveriti, v kolikor pa gre za nepreverjeno trditev

brez jasno opredeljenega obdobja in odmerkov, pa le te ni smiselno oziroma ni mogoče preveriti, saj ni podatkov o časovnem obdobju in ne načinu zbiranja podatkov, na osnovi katerih je bila trditev sploh podana. Center za tujce rutinsko ne zbira podatkov o obravnavanih osebah pri zdravniku v posebni bazi podatkov in tovrstna analiza porabe pomirjeval brez poglobljenega zbiranja podatkov ni mogoča.

Predpisovanje odmerkov posameznim osebam:

Zbiranje podatkov o povprečnih dnevni odmerkih predpisanih pomirjeval zahteva preračunavanje ekvivalentnih odmerkov, saj imajo različna pomirjevala različne učinke na osrednji živčni sistem. Pri tovrstni analizi je potrebno tudi opredeliti skupino oseb, na katere se predpisovanje pomirjeval nanaša (na primer vsi tujci, ki so bivali v Centru za tujce v določenem obdobju, tujci obravnavani pri zdravnikih, tujci s psihičnimi težavami). Potrebno je tudi opredeliti razloge za predpis pomirjeval (zbrati podatke vsaj o diagnozah) in predvsem zbrati podatke o odmerkih posameznega pomirjevala ob prihodu v Center za tujce in ob odhodu iz Centra za tujce (nekateri osebe trdijo, da so prejemale pomirjevala redno že pred prihodom v Center za tujce – naglo ukinjanje pomirjeval pa je povezano z odtegnitvenimi simptomi in utegne voditi celo do življenjsko ogrožajočih situacij). Tako je pomemben ne le odmerek, ampak tudi trend predpisovanja odmerkov pri posamezni osebi.

Celokupno predpisovanje pomirjeval v izbranem časovnem obdobju:

Za zbiranje podatkov o celokupnem predpisovanju pomirjeval v Centru za tujce pa je potrebno opredeliti obdobje primerjanja (podati podatke med katerima letoma naj bi do porasta predpisovanja pomirjeval prišlo). Grobo oceno porabe pomirjeval v Centru za tujce v posameznem časovnem obdobju bi bilo mogoče pridobiti s količino nabavljenih pomirjeval v posameznem časovnem obdobju, vendar gre le za grobo oceno, saj se del zdravi po preteku roka zavrže in niso predpisana posameznikom. Prav tako niso vsa zdravila nabavljena v posameznem letu in tudi uporabljena v tem letu.

Za oceno razlogov morebitnega povečanja predpisovanja pomirjeval v izbranem časovnem obdobju pa bi bilo potrebno zbrati še podatke tudi o številu obravnavanih oseb pri zdravnikih ter zbrati podatke o diagnozah, zaradi katerih so bile osebe obravnavane pri zdravnikih ter čas trajanja obravnave pri zdravniku in čas predpisovanja pomirjeval ter že prej navedene trende predpisovanja pomirjeval med obravnavo v Centru za tujce.

Predlogi:

Ponovno je potrebno poudariti, da na splošno in nedefinirano trditev ni mogoče strokovno utemeljeno odgovoriti. Naloga DPM je, da preveri izvirne podatke s strokovno usposobljeno osebo ob upoštevanju prej navedenih posebnosti predpisovanja pomirjeval. Predlagamo, da izvedenec medicinske stroke pregleda vso medicinsko dokumentacijo za obdobje, v katerem naj bi prišlo do povečanja predpisovanja pomirjeval in opravi ustrezno strokovno analizo ter pojasni morebitne razloge za povečanje predpisovanja pomirjeval, v kolikor je do tovrstnega porasta dejansko prišlo. (Tovrstna analiza je metodološko zahtevna in časovno potratna in ni v domeni Centra za tujce, da jo izvede in tudi sicer zaradi odpravljanja dvoma v verodostojnost zbiranja podatkov potrebuje izvedbo s strani DPM). Zaradi odprave kakršnihkoli dvomov, bi bilo smiselno, da se tovrstna analiza opravi čim prej in ne šele ob naslednjem obisku Centra za tujce s strani DPM. V kolikor tovrstnega povišanja predpisovanja pomirjeval takšna analiza ne bi pokazala, pa se pričakuje ustrezna pojasnila, na podlagi česa so bile javno podane take ocene.

Menimo, da se navedeno ne more šteti kot nesprejeto priporočilo, saj gre za zastavljeno vprašanje DPM, ki je bilo oblikovano na podlagi pridobljene informacije s strani neznanega vira in zahteva resno in poglobljeno analizo strokovnjakov in ne pavšalni odgovor laikov.

Aktivnosti nameščenih oseb – str. 162

Odziv Ministrstva za notranje zadeve:

DPM razume stisko še posebej tistih tujcev, ki so v postopku vračanja in ne vedo, kdaj in kam bodo šli, in tistih tujcev, ki so prosilci za mednarodno zaščito in ne vedo, koliko časa bo trajal njihov postopek in koliko časa jim bo gibanje omejeno. Prav zaradi teh stisk tujcev DPM vztraja pri predlogu, da se še več napora vложи v motiviranje tujcev za prostočasne aktivnosti.

Navedeno priporočilo Center za tujce maksimalno upošteva, saj ga DPM ponavlja vsako leto, kljub dejstvu, da so DPM ob vsakem obisku posredovani in dostopni podatki z dokumentarnim gradivom o izvajanih prostočasnih aktivnostih, ki jih izvajajo strokovne službe centra. Udeležba in sodelovanje tujcev pri izvajanju prostočasnih aktivnosti je na prostovoljni bazi, zato center ne more izvajati prisile. Strokovno osebje centra pa tujce maksimalno motivira in izvaja prostočasne aktivnosti, ki bi tujce v času nastanitve v centru zanimale.

Poleg tega Center za tujce na tem področju ne beleži nobenih pripomb ali pritožb tujcev ampak ravno nasprotno, saj vodstvo centra večkrat prejme pohvalo s strani tujcev, kako se strokovno osebje centra trudi delati z nastanjenimi tujci.

4.9 Obisk drugih centrov za begunce/migrante

Odziv Ministrstva za notranje zadeve:

Policija je sproti prilagajala delo v sprejemnih centrih glede na priporočila Varuha v času od 1. 1. do 8. 3. 2016.

V navedenem času je šlo za izjemno situacijo, katero je Policija v sodelovanju z ostalimi subjekti (MNZ, URSZR, nevladne organizacije ipd) sproti reševala in s tem v največji možni meri pripomogla k stalnemu izboljšanju stanja na posameznih lokacijah. Potrebno je poudariti, da se je v tem času v prvi vrsti preprečeval nastanek humanitarne katastrofe. Po tem obdobju pa sprejemni centri niso bili več aktivni in se ne uporabljajo več.

Priporočila VČP se bodo upoštevala tudi v bodoče, v kolikor bi prišlo do ponovnega pojava množičnih migracij.

SEZNAM KRATIC IN OKRAJŠAV

ZAKONI IN DRUGI PRAVNI AKTI

KZ-1	Kazenski zakonik
MOPPM	Zakon o ratifikaciji Opcijskega protokola h Konvenciji proti mučenju in drugim krutim, nečloveškim ali poniževalnim kaznim ali ravnanju
ObrZ	Obrtni zakon
SZ-1	Stanovanjski zakon
ZBan	Zakon o bančništvu
ZBPP	Zakon o brezplačni pravni pomoči
ZCes-1	Zakon o cestah
ZDavP-2	Zakon o davčnem postopku
ZDavPR	Zakon o davčnem potrjevanju računov
ZDDDČPNO	Zakon o dodatnem davku od dohodkov članov poslovdstev in nadzornih organov v času finančne in gospodarske krize
ZDen	Zakon o denacionalizaciji
ZDIJZ	Zakon o dostopu do informacij javnega značaja
ZDPra	Zakon o državnem pravobranilstvu
ZDR-1	Zakon o delovnih razmerjih
ZDRS	Zakon o državljanstvu Republike Slovenije
ZDSS-1	Zakon o delovnih in socialnih sodiščih
ZDT-1	Zakon o državnem tožilstvu
ZDU-1	Zakon o državni upravi
ZDVDTP	Zakon o družbenem varstvu telesno in duševno prizadetih oseb
ZDZdr	Zakon o duševnem zdravju
ZFO	Zakon o financiranju občin
ZFPPIP prenehanju	Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem
ZFPPod	Zakon o finančnem poslovanju podjetij
ZGD-1	Zakon o gospodarskih družbah
ZGim	Zakon o gimnazijah
ZGO-1	Zakon o graditvi objektov

ZIKS-1	Zakon o izvrševanju kazenskih sankcij
ZIMI	Zakon o izenačevanju možnosti invalidov
ZIN	Zakon o inšpekcijskem nadzoru
ZIntPK	Zakon o integriteti in preprečevanju korupcije
ZIP	Zakon o izvršilnem postopku
ZIRD	Zakon o izvajanju rejniške dejavnosti
ZIUPTD	Zakon o interventnem ukrepu na področju trga dela
ZIZ	Zakon o izvršbi in zavarovanju
ZJC	Zakon o javnih cestah
ZJF	Zakon o javnih financah
ZJRM-1	Zakon o varstvu javnega reda in miru
ZJU	Zakona o javnih uslužbencih
ZKP	Zakon o kazenskem postopku
ZKDPZJU	Zakon o kolektivnem dodatnem pokojninskem zavarovanju za javne uslužbence
ZLDUVCP	Zakon o letni dajatvi za uporabo vozil v cestnem prometu
ZLS	Zakon o lokalni samoupravi
ZMat	Zakon o maturi
ZMed	Zakon o medijih
ZMinP	Zakon o minimalni plači
ZNB	Zakon o nalezljivih boleznih
ZMV	Zakon o motornih vozilih
ZMZ-1	Zakon o mednarodni zaščiti
ZN	Zakon o notariatu
ZNDM-2	Zakon o nadzoru državne meje
ZNP	Zakon o nepravdnem postopku
ZNPPol	Zakon o nalogah in pooblastilih policije
ZObr	Zakon o obrambi
ZOdv	Zakon o odvetništvu
ZOPRZUJF	Zakon o odpravi posledic razveljavitve drugega, tretjega in četrtega odstavka 143. člena Zakona za uravnoteženje javnih financ

ZOsn	Zakon o osnovni šoli
ZOFVI	Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja
ZP-1	Zakon o prekrških
ZPacP	Zakon o pacientovih pravicah ZPIUOD Zakon o pogojih za izvedbo ukrepa odpusta dolgov
ZPIZ	Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju
ZPCP	Zakon o prevozih v cestnem prometu
ZPFOPIZ	Zakon o poračunavanju finančnih obveznosti Republike Slovenije iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja
ZPIUOD	Zakon o pogojih za izvedbo ukrepa odpusta dolgov
ZPP	Zakon o pravnem postopku
ZPND	Zakon o preprečevanju nasilja v družini
ZPSOIRSP prebivalstva	Zakon o povračilu škode osebam, ki so bile izbrisane iz registra stalnega prebivalstva
ZPPDUP	Zakon o pokopališki in pogrebni dejavnosti ter o urejanju pokopališč
ZPPreb	Zakon o prijavi prebivališča
ZPPZV91	Zakon o posebnih pravicah žrtev v vojni za Slovenijo 1991
ZPrCP	Zakon o pravilih cestnega prometa
ZPSI	Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju
ZPSV	Zakon o prispevkih za socialno varnost
ZPŠOIRSP prebivalstva	Zakon o povračilu škode osebam, ki so bile izbrisane iz registra stalnega prebivalstva
ZPUOOD	Zakon o postopkih za uveljavitev ali odpustitev odgovornosti družbenikov za obveznosti izbrisanih gospodarskih družb
ZRomS-1	Zakon o romski skupnosti v Republiki Sloveniji
ZS	Zakon o sodiščih
ZSKZDČEU unije	Zakon o sodelovanju v kazenskih zadevah z državami članicami Evropske unije
ZSpo	Zakon o športu
ZSS	Zakon o sodniški službi
ZSSloV	Zakon o službi v Slovenski vojski
ZST	Zakon o sodnih taksah
ZSV	Zakon o socialnem varstvu

ZSVarPre	Zakon o socialno varstvenih prejemkih
ZŠolPre-1	Zakon o šolski prehrani
ZŠtip	Zakon o štipendiranju
ZTP	Zakon o tajnih podatkih
ZTuj-1	Zakon o tujcih
ZUJF	Zakon o uravnoveženju javnih financ
ZUNEO	Zakon o uresničevanju načela enakega obravnavanja
ZUOPP	Zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami
ZUP	Zakon o splošnem upravnem postopku
ZUPJS	Zakon o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev
ZUS-1	Zakon o upravnem sporu
ZUSDDD Sloveniji	Zakon o urejanju statusa državljanov drugih držav naslednic SFRJ v Republiki Sloveniji
ZUSJ	Zakon o uporabi slovenskega znakovnega jezika
ZUstS	Zakon o ustavnem sodišču
ZUUJFO	Zakon o ukrepih za uravnoveženje javnih financ občin
ZVarCP	Zakon o Varuhu človekovih pravic
ZVDZ	Zakon o volitvah v državni zbor
ZVDAGA	Zakon o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva ter arhivih
ZVDAGA-A	Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva ter arhivih
ZVO-1	Zakon o varstvu okolja
ZVOP-1	Zakon o varstvu osebnih podatkov
ZVPSBNO	Zakon o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja
ZVRS	Zakon o Vladi Republike Slovenije
ZVZD-1	Zakon o varnosti in zdravju pri delu
ZVZeIP	Zakon o varnosti v železniškem prometu
ZVV	Zakon o vojnih veteranih
ZZasV	Zakon o zasebnem varovanju
ZZDej	Zakon o zdravstveni dejavnosti
ZZdrav	Zakon o zdravilstvu

ZZOD	Zakon o zajamčenih osebnih dohodkih
ZZRZI	Zakon o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov
ZZSDT	Zakon o zaposlovanju, samozaposlovanju in delu tujcev
ZZVN	Zakon o žrtvah vojnega nasilja
ZZVZZ	Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju
ZZZDR	Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih

DRUGE KRATICE IN OKRAJŠAVE

AJPES	Agencija RS za javnopravne evidence in storitve
ARSO	Agencija Republike Slovenije za okolje
BPP	Brezplačna pravna pomoč
CČP	Center za človekove pravice
CINIP	Civilna iniciativa nasilno izbranih podjetij
CIRIUS	Center za izobraževanje, rehabilitacijo in usposabljanje
CUDV	Center za usposabljanje, delo in varstvo
DPM	Državni preventivni mehanizem
DPRS	Državni pravobranilec Republike Slovenije
DRSC	Direkcija Republike Slovenije za ceste
DRSI	Direkcija Republike Slovenije za infrastrukturo
DZ RS	Državni zbor Republike Slovenije
ESČP	Evropsko sodišče za človekove pravice EU Evropska unija
EUR	Evro, enotna valuta Evropske unije
FURS	Finančna uprava Republike Slovenije
GGSI	Gradbena, geodetska in stanovanjska inšpekcija
IP	Informacijski pooblaščenec
IJS	Inšpektorat za javni sektor
IRSD	Inšpektorat Republike Slovenije za delo
IRSOP	Inšpektorat Republike Slovenije za okolje in prostor
IRSPEP	Inšpektorat RS za promet, energetiko in prostor
IRSVNDN	Inšpektorat Republike Slovenije za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami
IVNDN	Inšpektorat za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami

JSS MOL	Javni stanovanjski sklad Mestne občine Ljubljana
KPK	Komisija za preprečevanje korupcije
MDDSZ	Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve
MDDSZ	Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti
MI	Ministrstvo za infrastrukturo
MIP	Ministrstvo za infrastrukturo in prostor
MIPUP	Mednarodni inštitut za psihoterapijo in uporabno psihologijo
MIZŠ	Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport
MJU	Ministrstvo za javno upravo
MKO	Ministrstvo za kmetijstvo in okolje
MKPI	Konvencija Združenih narodov o pravicah invalidov
MNZ	Ministrstvo za notranje zadeve
MO	Mestna občina
MOP	Ministrstvo za okolje in prostor MP Ministrstvo za pravosodje
MZ	Ministrstvo za zdravje
Mzi	Ministrstvo za infrastrukturo
MZZ	Ministrstvo za zunanje zadeve
NPUR	Nacionalni program ukrepov za Rome Vlade RS za obdobje 2010–2015 NVO Nevladna organizacija NZS Notarska zbornica Slovenije
ODT	Okrožno državno tožilstvo
OECD	Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj
OESKP	Odbor za ekonomske, socialne in kulturne pravice
OPCAT	Opcijski protokol h Konvenciji OZN proti mučenju
OPN	Oddelek pod posebnim nadzorom
OPN	Občinski prostorski načrt
OŠ	Osnovna šola
OZN	Organizacija združenih narodov
OZS	Odvetniška zbornica Slovenije
OZS	Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije
PIC	ravno-informacijski center nevladnih organizacij
PIS	Prostorski informacijski sistem

PP	Policijska postaja
PSVZ	Posebni socialnovarstveni zavod
PU	Policijska uprava
PVU	Posebni varovalni ukrepi
RTV	Slovenija Radiotelevizija Slovenija
SB	Splošna bolnišnica
SDS	Slovenska demokratska stranka
SDT	Specializirano državno tožilstvo Republike Slovenije
SE	Svet Evrope
SPZP (MNZ)	Sektor za pritožbe zoper policijo
SVZ	Socialno varstveni zavod
THC	Test za odkrivanje najpogostejših drog
UE	Upravna enota
UIKS/URSIKS	Uprava Republike Slovenije za izvrševanje kazenskih sankcij
UKC	Univerzitetni klinični center
UL	Uradni list
VDC	Varstveno-delovni center
VDT RS	Vrhovno državno tožilstvo Republike Slovenije
VO	Varovani oddelek
VS RS	Vrhovno sodišče Republike Slovenije
ZD	Zdravstveni dom
ZIPOM	Središče za zagovorništvo in informiranje o pravicah otrok in mladostnikov (pri ZPMS)
ZIRS	Zdravstveni inšpektorat RS
ZPIZ	Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje
ZPMS	Zveza prijateljev mladine Slovenije
ZPMZKZ	Zavod za prestajanje mladoletniškega zapora in kazni zapora
ZPKZ	Zavod za prestajanje kazni zapora
ZRSZ	Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje
ZZZS	Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije